

ספר "חזק אמונה"

הוא ספר יכוח נגד הרת הנוצרית

(כו"רים = מאמיין הרת הנוצרית. מקור מילה זו היא העיר נצרת)

היהודים הקראים בישראל

ספר

חזק אמונה

מאת

הacket השלים ור' יצחק הירוא
בן כהיר אברהם הוקן הטורי
הנודע לדביט, מהותו יוקרטו

והוא ויכוח
בין חכמי ישראל והכמי הנוצרים
יצא לאור ע"פ הוצאת ברוקלין
ניו יורק תרצ"ב לפ"ק 1932

נסוך לספריה האלקטרונית של
WWW.KARAIM.NET

3315 שנים לאחר יציאת מצרים

ספר זה מיוחד בmino משאר ספרי החכמים, כי לעומתם אשר תקפו
מציאות תורה שבבעל-פה (התלמודים), שאבותיהם הרוחניים היו
מייסדי כת הפרושים, ספר זה מוכחה את מאומיין הרת הנוצרית על
דרכי הכהירה ואמונה בנביי שקר ועל شبוש המשוגג "ברית החדשה"
ובויגזא מבן.

גם בימים אלו מתחטים ונפחטים הלשים באמונה ובוריהם בתנ"ך אחר
בתות ודוחות, המנות עצמן בזמן נקייה כ"ירושדים ממשיים". וזה
כאמור מותך ספר מחשבת, המככן את נפש האדם עד אבדו.

התלמודים התקשו להתמודד עם הנוצרים, וודר בשנים הראשונות של
הגלות המורה חזות ירע שנוցרים והובילו את כת הפרושים על
צבעותם, ואלו מנגד המזיאו אגדות כוב על ישו ועל אין לאורה
התהלה הרת הנוצרית. אולם כדי להוכיח טועם על כובייהם, אין יותר
להמיזיא אגדות גדרם אלא יש להוכיחם בדברים אמרתיים, וזה בדיק
מה שעשה החכם שהזכיר את הספר הזה, והוא היה בקייא גם בתנ"ך וגם
בספריהם והוכיחם על פניו. הספר הזה מואר מפורסם במוגדים
התלמודים, וגם כתות היהודים לומרם ממנה באופן מקובל אין
להתמודד נגד טענות הרת הנוצרית. הספר תורגם לשפות רבות.

ירוע שבמשך ההיסטוריה, לעתים, יוחסו דברים מגמתיים לאנשים
שכבר הלכו לעולמם, לא תמיד ברורה אמתות הדברים. זה קיים
בספרות התלמודית (קרה על כך בספר "אפרון עשה לך") של החכם
הקראי שלמה בן הרב שמואל הטרויון) וזה קיים גם לגבי ישו הן בעדו
מצד אחד והן מצד אחר. בתקחה שחדבאים שיוחסו לשוש אבן
אמתיים, בא ספר זה ועננה בין היתר על טענות אלו עצמן.

יש המיטלים ספק בתdotיות הרעה שהבלישו על ישו התלמודית,
ופוענים ששוו היה אדם צנוע ופושט שחביבת מתנאים ומוחצנים,
והם מנגר השפילו אותו והפטו גנוו לשם המתה. מכל מקום ברור
לכל שהנזרות של היהם מוקהה בעבורת אלילים על כל תובחות.

על אודות תלמידיו המחבר החכם יוסף בן מרדכי איש קראקא ניתן
לקרא בספר המורפס בהשתלה (1975) ועל המחבר ניתן לקרוא
בספרים אחרים.

המוארה. מורי הרוב החכם הכלול החסיד המעליה, יצחק בר אברהם תהא נשפטו בגין החיים צורה, המחבר זה הספר הנanton, אמריו שפר לא לשם משורה ושורה רך להלל האל הנודל הנורא, ולהלל התורה הישרה, הכרה והטהורת, כאשר פיו ענה בתקדמת הספר, ויקרא שם החיבור הזה הנחמד:

חזוק אמונה

להיות לאנשים חולשי הדעת וקצרי היכינה, למשען ולמשענה, ואל היהוים המרודים אשר תמיד שודדים וחרדים כמנון וצינה ולאשר עברו תורה, והסבירו סברות ורות ונכונות כמו קירה וצינה בהראות להם חלשות אמריהם ובטל דבריהם, מוחשל ומחבאות ומתחן ספריה, בטענות נמרצות ועריצות בשם האמונה טשובצות, וזאת מתוך מפתן דברי הנביאים אשר רוח ה' דבר בהם, ותורת אמת הרתה בקרבם, כאשר נם בעלי ריבינו מודים באמתם ומנדלם מנסאים אותם.

ובעbor היota אמת הדבר מתבאר בשני אופנים כאשר זה ידוע לטבנין. אחד, בהבאת ראייה על קושט הדבר ואמתתו. והשני, בכיטול סותר העומד בחרב הטעה לקראותו. לכן היו כל העניינים אשר באו בספר הזה יצקיים, נחלקים לשני חלקים.

וזאת לדעת שכבר אמרו מיסדי העולם, רבותינו הקדושים והגאנונים, כי מה שקרה לאבותינו סימן לבנים, כאשר זה הדבר מכוא לטעיניות. והנה מה שקרה לאבינו יצחק לאדוני טורי, אשר ראיינו כי כשטו מכונה ואף כי שם אבינו בלאי משונה, ויצחק בן ששים שנה בילדתו יעקב ויעשנו נילודו תואמים, כי אדוני הוליד בספריו שני חלקים תאומים. החלק הראשון בראיות ברורות נכאות ושליכות בנוויות לתלפיות תמיניות ונ维奇ות תורהינו ואמונהינו דוגמתם יעקב איש tam וישראל עקר ורע אבותינו. והחלק השני בכיטול הסטור שהוא ספר האוין גליון המונחים בטעות ושינוי, בלי רעיון, דוגמת עשו הרשע המתכוון לרמות בעילוין, הדר ברום הבינו, כאשר עיני כל המעניינים היקרים בזה הספר תחזקה משרות.

וכאשר החלים אדוני את ספרו וינמור את חברו וישב לתבן מפתחות אל הפרקים הכתובים באלו שני החקקים, והנה מלך אלקים באלו לאמר: המלך דבר רודה אליו אל תעבור על מסקנת, כי הגינו שנוטך ומלאו ימיך. וכראות אדוני כי הגין תורו לבא אל הנanton נשפטו לשוב אל הרמה כי שם ביתו, לאakash דבר רך שתהי

הקדמת תלמיד המחבר

ישתבח ויתרומס האל המרומס המתנשא בכסא, ויתעללה השם הבורא עולמו בששת ימי המעשיה, גודל הוא וגודל שמו. מרחבי העולם לא יכולון תעצומו, כי הוא סקט על כלו, והוא אין העילות מקומו. הוא ח' אלקינו אשר מכל משפחות האדמה ידענו, ומכל גויי הארץ הכרילנו מנין בסוף עטסנו ומণ רוח נשאנן, ובגוי שראל קראנו ומארץ טצרים מבית עבדים הצעיאנו באותה ובמופתיהם ובירח חזקה מנוף העלגן, והים בкус לפניו ובכתרם הים ביבשה העבריגון, ובכבוד ענן יוסם ולילית באור אש הנאנן, ואל סרי אשר חמד היכיאנו ותורתו הישרה ותכרת הגנילנו ומשפטים ישראלים ותורת אמת ומצוות וחיקיט צווע, וכבן קיר וילד שעשועים אליו הקריבנו לעליון על כל העפיטים נתגנו. אין זה כי אם אהבה רבה אהבנו, וחיכת יורתה חביבנו. לא עשה כן לכל נוי כאשר עשה לנו ומשפטים כל הודיעים כאשר הודיעינו אך אמנס אנדרנו לא נמלגנו כאשר גמלנו, אבל חמאנו ורשענו ופשענו, וכן הוא יעללה השיר אוטנו טועל פניו שלח אותו ובין כל אומה ולשון הפיצין, ופרט על לות הגלויות המרים והקשיטים בעונתינו בימי איבילות דלות ולבת ימי פרץ זרכנו, ואך נס זאת בחותנו בקרים, בבלוקים, מוחוקים, גודשים ולא מוחוקים, ואם מושדים ונורשים ובפה ייחסים, ובפיטר רטושים ולא דנושים, ומחדינו פרושים, נפיצים רצוצים, מוחזים לחיצים הצורות נקושים ונערצים, חלושים ולא דרושים, למצע בירתו את בליחים נמרצים ונחלתו, רעדתו יונתו תחתו. למצע הבטחתו אשר הכתיחסן, סגולתו ונחלתו, להכרית את שמותינו לא מסאננו, יסר יסרכן יח לכלהותנו לא געלן, להכרית את שמותינו לא מסאננו, יסרכן יח ולמות לא נתגנו. אמנס בכל ימי היונתן בגולותנו לא החטירנו מאנשימים קדושים חלוצים וחושים, ריצים וקסים, יוצאים ביד רמה לנקס נקמת השם במחנה שונא ומוניה, לעזרך מלחמה עצומה גנד פני הורש וחווסמי החורה, הכרה, הנעימה והתמיימת, אשר כל תבומות מומות לאפייה נבלות ונחבות לבלי סות. כי הן נאפו, רוח השקך שאפות, יהיא בכבודה בז' פנימה. כאשר שמענו, כן ראיינו בזמננו וזה, איך השית' יתענו ולא למןינו הסיר המסתה מעל פנינו ואפר מעל ריעונינו וינל את עינינו, בהרפע עליינו אור קירה כאור שבעת הימים פארה, עטרת צבוי וצפרת תפארה, ובכתר קירה, בוצינא דנהורה, אספקלריא

לחלשים ולנמרו את אשר צוה עופרת פפארטו — כבוד הרוב המתובר בספר הזה התענג בדרשן נשותנו אמן — וכן יתי רצון בשם ח' נעשה ונגלית.כה דברי החבד הקטן שבתלמידים שכחורה המתהבק בעופר רגלי בעלי תורה יוסף בן הקדוש ר' מרדייח הי' איש קראקה.

הכרמת המחבר

ברוך ה' צורי המלמד ידי לך רב אכזבאותו למלחותם.
אמר הצער שבתלמידי לומדי תורה, הקפונ שבעל בני חיבורה יצחק בן א"א אברהム תהא גנסו בצורך החיים צורתו. קנא קנאי תלי' אלקי צבאות להליל שם הנдол וקדושת הנכבד ווגוועא, ולחולו תורה קדושה חתמייה הנאמנה, והישרת הירקר, המשיכת נפש, חמוכימת פתי המשחתת לב, ועינס טיריה, בראותי כי נמר חדיד ופסו אסוננס מנוי צדיק שומר אסוננס, האסוננס עלי תורה וספרי נגיאים הנאמנים, יודעי בינה לעתים לדעת מה ישיבו חורופים דבר, ר"ל לאומת הנזירים הדוברים סרה ומתחפרים בדברים אשר לא כן על ח' צבאות העברים, הכרוא כל היזירות. ותהי האמת נעדרת, בהערר הידיעה ודרכ השקר נוברת, בנברות שטורי ותמד כל היום שמו ית' מנואן מסקל מהצרים, מנאנאים איזים, לתוציאים ומטחצאים בהצטי לשונם האנשים האנושם בדעתם הלוישין, העשוקים ורצויים, תנפוצים בארכע בגנותם הארץ, הנפרצים פרץ על דני פרץ ובוארך ימי הנלות וקצור ימי הדלות וצוק העתים המבעטים וקושי חומיניס המוטוניס, לחשוקותם מיט הרופים המאררים. אבדה חכמת היכחים ובנית נבניהם נסחורת. על כן תפנן תורה, לא יצא נגצה משפטם אמת לאורה, ואעפ"י שהדברים עתיקין ומטפחים צדיקים, חזוקים בראי מוצקים וכוחב מוצקקים, כלם נגונים למכבינים, חיים הם לмотזאים ואין בהם נפלול ועקש. ס"מ חרדה אדים יtan מוקש, כי סי יכול לדון עם מי שתקייף טמן, חז יחטוף ומי ישיבנו. עכ"ז צדיקים ילכו בס ופושעים ייכלו בס, ע"כ למדונן רוכתינו ע"ה באמרים: הוי שקד למדוד תורה ווע מה שתшиб לאפיקורט. וחרצון בו לאפיקורטים אשר לא מבני ישראל המה. וכאשר קישו לטנד תורה ה' חסילה במנינם כפעם בפעם, בדברים שען להם טעם, כי חסיד אומרים הבוערים בעם וככטילים: הלא תראו הללו תדרעו אתם היהודים חמאלים, מדברי הנכאים המתנוגאים בנוראה אל אלים, איך אתה סדרך האמת רוחקים ונבדלים: כי לא ידרתם איזה דרך יישכנן או,

אל החיים מוחבר. ול' אני עבדו משורתו ותלמידיו, שלוי אנתנו גורו *) הייצק סים על דוד קרני כבונו וישם עלי ראי ידו וברכני בברכת, יוחן עלי מכבבו **) יונע ואימר: הן אונבי בני כי חילוי הומן בתרכני, מפנויות העולם הזה עלי ריבר כי למותה כי הנDSL הצעוני, לומר עלות אלacci שכשימים הכהילוני. וכבר נא וכי אונת אהבתך אשר אהבתיך ואת חיבתך אשר חביבך, ופקוד את אשר הרואייך ולמדותיך ואלפתיך. שלח ירך ואחווא את מלאתך אשר עשייתך בעורות המלמד אדם דעת אשר בו לבבו חיבתי, ולא הוא הא הספר אשר ברorthy ושםו חוץ אמונה קראתו, ומזה שלא נתני ומני בסשטוטיו והלבותיו להשלימו, אתה קבעהו וגנרוו. ועל נני תבל שלחהו, למען הויך אוית שמי בתוך עמי ואומי. ובהתם יידידי לבדר עסדי בכבודו ומעלה, אל עמי אשר היה שם אתה.

ויהי בעלות אדוני בלהב התורה והמעשים טובים אל השיטים נתני פני ארצה משתטה ואפרש כפים, וואעוק עוקה גדולה וסotta, לאמר: איך נשבר מטה עוז מטך פפארטו ? ואשב באנדרון בשבדון מתנים, יעתק שבר מעער בדרכ הוווניים, ואומר: לשבר רוח ובמענה רך: ה' נתן זה לך, יהי שם ה' סברוך ! ואקים מאבלו ואוני לעשות את אשר צנין אדוני, ואקה את הספר אשר אדוני חבר להכות אויבים לחוי שני רשיומים לשבר, ואראה והנה הספר לבול כלו סקדקו ועד רגניו. אמנים במחחות החלק השני לא מצאתי כי"א שמנה פרקים מהמחבר זיל חוקים, אבל שאר מפתחות פרקי החלק השני אשר לא יכול להשלים רביד צוארי, קמתי אני העני להשליטו עד תומו אשר ייחנני קוני אשר הוא שבר ותקותי ובוחני והנני מעיד עלי את האחד האמתי אשר אין לו שני, ואשר בידו ריעוני וחינוי, כי לא נשאי נזאי קודר דיעתי ופחיתות החרסנות, ונודל מעלות הרבה המחבר היושב בשצת חחכמוני, כי באנחו שמים וארען כמו כן באנחו דרכיו מדרכי, וריעוני טריעוני; וככיותם הנמלת אל הטיפל, בין ייחס וידיעת אל דודית אדוני. רק הרשני על זה גוואות אדוני הרב זיל וגזרות, כי שוקד אני אל דבר לעשות וץ אני לדורך מצוות, ומஸרו אני עושה כאשר היהתי באופה את, כי בן רוואתו אל פני אורי מותן, כאשר היהתה כעד בחום חייתו. וכברוך אלקינו אשר בכל מסלה מלכוגן, שנותן כוותא לב החכם הזה זיל לפאר את בית ישראל צאן ידו ועם פרעהו, וכאשר לא עזב חסדו ואמתו עם עכדו ובן אמתו,

*) ארוד חיונות: "אנדרו", ובונמו: צוליא רגנרא.

**) אידז חיונות: פַּחְוֹן.

ריב וקנטוריון ולא ביישוני, אלא הוסיפו לאחוב אותו במשמעות דבריו ופענוחו ותרשוחותיו. כי תורה אמת היהת בפי ועליה לא נמצא בשפטין. ולא אמרתו דבר שלא חזרתו רשות בכתב אמת, כדי שתהיה האמת ידוע לכל וככלתי נעלמת.

ולפיכך הוואתני לי לכתוב לו כורן על הספר, התעונת אשר זכרנו הימ טשיי אפר, אשר טענו לי גודלי הנזירים וחכמייהם. הם בספריה הארץ גלוין שלחם עם התשובות אשר השיבו כל אחת מטענותיהם, ועם קצת הטענות אשר נס אנכי עטינתי על דבריהם, כפי מהשכחנה העולה עלי רוחה, וכפי מה שקבלתי מפי סופרים ומפי ספרים. ובאלקי ישראל שמשת מכהני, להורות אותו בדריךם שלוא יצא טעות ומכלה תחת החת' ידי. והנה בטעמים עדי במרומים סחרדי, כי לא כוונתי לחבר זה הספר, החיבור הקפטן, לתהוית חכם בעני נסם לא לנדל בכבודו ולהרבותיו הדוי, וכל מכוורי יודעים כי לא בן אנכי עפדי: כי עבר אנכי ממש, ולא בינת אדם לי לבדי. רק טפני קנאתי לשם הנדיי, הנבورو והנוראו. כי מפנני לבדו אראה, ולא אראה מרכבות עס בכתבי דברי אמת וטובי טעם. כי אמתה נאהבת מכל בעל שלל, מקטורת טור ולכונה מכל אבקת רוכל. כמ"ש ראש הפילוסופים אם סוקראט ואפלטון אהובינו: האמת יותר אהובות אצלנו. ובחוויות דברינו תורהינו הקדושה והנכאים וכתובים הן אמת טפורה, כתובתי ביאורי ברורים וטעמים נעימים מכיאורי גודלי המפרנסים והפסודמים, אשר קשת דברי אמת והודיעינו למונדי, ועל דרכי יושר ונחטיב כשור העמידונו. ולא כוונתי לכתוב כל העונות אשר פועני המון הנזירים לאומתינו, כי לא יכולם ספר זה. כי אם הייתה עשה כי, היה טrhoו רב ותועלתו מועצת אין זוכנתנו, רק כוונתי לכתוב הטענות אשר הם בעני הערלים החולשות מעצמן אוטם, כמו יתד תקווע בטקסים נאמנים, ובחלפלת תנונה החולשות מעצמן בכל עת וזמן. ובחוויות שאמת הדבר, על נכוון יתבادر בשני אופני החקירה. האחד, בהבאת ראייה על אמתת הדבר בעדות ברורה. והשני, בכינול סותרו בראייה גמורה. لكن אחר שהוחתמי על אמתת הדבר בעדות ברורה על תורחינו, ותמיותה ונ维奇ותה בראיות אמיתיות, עוד הכאתי ראיות ברורות אמיתיות על ביטול הסותר שהוא ספרי האון נליין והן לו כמו התולעת בקיקיון, וכמו שהם כפי הסדר המשודר, מאנשים כעריס חרשי משחית, אשר כל אחד מהם את

דרך לעבור נאולים, ויריחבו פיהם יילענו ואין מכלים. וכמשמעות איש גאנש גענטה, אשר בשם ישראיל ייכונה קול מחרף ומנדף ומאנאף,^{*)} לא ישתח פיו כי לא נמצא טענה. או יהוז חבלים וצירים, כי לא שמע בקהל מורים, ולא הוציאו מושכל ואמת, פרודות הנגלה, וכן לא ידע להוציאו לאור משפטיו השם וצדוקתו, להודיע לבני נברותיו.

"ע"כ אמרתי אני לבני עת' לעשות לה" ספר מעט המכמות ורב האיכות, כי היה דבורי בו בקוצר ולא בארכיות, ולהווית לאנשימים חוץ וקברי הבינה מבני למשון ומשענה, קראתו ספר חזוך אמונה לחוק קץ גלויתינו, מהעדר הבנת דברי הכתובינו ולא מצ ברכיים כושלות מאורך קץ גלויתינו, כי שמעתי ובת ריבים אשר לפנים נס הם בשם ישראל מוכנים: אכדה האמונה נכרתת טפחים, ויתערבו בנזירים וילמדו מעשיהם, ויעבדו את עציביהם, והוא להם לומדש בחהערבס ביניים, אחר שלא יידעו להשיב על דבריהם, להראות להם מדברי הנבאים, כי שקר הם מהפאים ומטנאים וגלותם כמו כן עדות שיבושיהם וטוענם, מתוך דברי ספרי אמונהם ודתם. ואעפ"י שהאותה תהוי עליון בעונותינו נוברת, ומ"ש האמת עורתה. ואם לא נזיכאים ממאומותנו ונScar עליינו תלונתם, יודעו כי אין האמת אותם כאשר יודע ריבים מאומותם. כי מה מראות עיניהם, מושכל לובותם. אכן בפקודו השם את עני לביבי, ברוב הסדו ואמתה, להבין מעת כטיטתן מן היא הנדרל מנפלוות תורהן, להבין אחד מני אלף אלף ורבוא רבעון מסטררי דתו.

וכן לראות ולהבין בקטצת ספרי האומות וכלשונותם. בחיותי בימי בחרותי יצא בא לאפעים בין השרדים ווועצי ארץ בחזרותם וגיטרותם, הבטתי ואראה שיבושיםם בספריהם אשר חברו. הקשבתי לאן דבשו. כי לדעות זותר וסברות נבערות, פנים הסבירות ובכלי דעת מלין ככברו. ועם כל זה חי טrhoיבין עלי פיהם בזקן לבותם, ומאריכין לשום בקוצר דיעותם בתבאים קושיות כוגנים, מברוי הנכאים וכתובים אשר לא צוח ואל עלהה על לכם, ואן היהת כאותם בקרים. ע"כ שננו בראות, רק פלילי, לטמות עליון ביציה. אני העיד בשפט ה德尔 באלאפי, כאשר חוותי בימי הורפי, וכל ימי צבא, עם החותי בזות וודאל אישים, ולא למדתי חכמה ודעת קדושים, והוחתתי^{**)} עם הנזירים, ושרי המדינות הראשים, שר המאות ושירי החמשים, חכמי חרשים ונכוני לחשים, ועם כל מי אשר מלאו לוב להתוכה עמי ולא חכלימוני כי היו דבורי עמם בנחת ובדברי פום ורצוי ולא בדברי

^{*)} פ"ג נירטא אהורה ציד' לחיות: פנאף.
^{**)} פ"א: גונתבון.

ואלו חן מפתחות פרקי חלק הראשון:

פרק א' — מה שפטועני הנוצרים באמורם למה אתה היהודים איןכם מאמינים
שישו הגਊרי היה משיח אשר הוער עלייו מפני הנכיאים.

פרק ב' — מה שפטועני הנוצרים באמורם שהשי' אם נזומות ישראל על
שלא שמעו לחרות ישו משיחו ועל שעשו בו שפטים וכי חבר באומת
הנוצרים על שהאמינו בו.

פרק ג' — מה שפטוענים באמורם למה אין לך היום באומתכם במו
שהיה פטורם לכן הוא בעבור שלא קבלתם מלכות ישו ואומנותו.

פרק ד' — מה שפטועני באמורם אם היהת אמונה יש כוחות או היהת בפה
בזמן פועל ואחר שלא נתקבלה זה או אלף ות' שנים יווית או "ב'" אמונה
ישו היא אמונה אמיתית.

פרק ה' — מה שטבאיים ראייה לפסוע אומנתם מתחלה המתאים בה
ואומרים שעמדתינו בנזות היא ראייה נ"ב' שאומנתם היא אמיתית.

פרק י' — מה שפטועני באמורם שלא מצינו ברברי הנכיאים שם עיר על
זה הגלות אשר אתם בו היותם ולא שום הבטחה בכלל ובימי בית שני.
מןנו אבל כל העודים כבר נתפייסו בנזות בכלל ובימי בית שני.

פרק ז' — מה שפטועני באורך קץ נזותינו באמורם אם היה רצון האל
להוציאיכם מזה הנזות לא היה עובד אתכם כי זמן רודול ותר מאך
ות' שנים כי בנזות מצרים לא ישבחת רק רדו' שנה ובכל ע' שנה
לפי שהיה רצון האל ית' להוציא אתכם מנזות הדם.

פרק ח' — מה שפטוענים באמורם אם היה רצון האל ית' להוציא אתכם מזו
הgalות ולהביא אתכם אל א"י הנחלה י'ב' שטבאים או היהת יודעים
אויתם מכמ' משפט רואובן או משפט שמעון ווילם.

פרק ט' — מה שטבאיים ראייה על אמונה השלישי טפסוק בראשית ברא
אלקדים את השדים ואת הארץ.

פרק י' — מה שטבאיים נס בן ראייה על אמונה השלישי טפסוק ויאמר אלקים
נעשה אדם בצלמו כדמותנו.

פרק י"א — מה שאומרים שבעון אדם הראשון הוא וזרעו במייה נשית
עד אשר כא ישו ושרה השחת הנפש במייתו וטבאים ראייה לדבריהם
טפסוק כי ביום האכלך ממן מות תפוט.

פרק י"ב — מה שטבאיים ראייה למאומים שיש המית השפן אשר נהנו^{*)}
בשם נשחט טפסוק ואייבת אשית בינו ובין האשאה ובין ורעד ובין ורעה
הוא יושוף ראש.

^{*)} ציד לחיות: בנהו הכתוב ביט' חמץ.

ורכו השחית וערכו הפחות.*) הם החוקים באון גלון, עם ספר
מעשיה של יהודים הנקרוא בלשונות א' ק' ט' א' פ' ס' ט' ל' ר' ס' עם
תביביהם. אשר כתובם אל הנפחים אחרים. ובכולם הרואי תשלות
אמוריהם וככיתול דבריהם, הן מדברי הנכיאים, הן משפטת חבל
והן מtower ספריהם. כי בהרבה עניינים דבריהם זה את זה וטורם,
ואינם מסכימים זה עם זה ברוב הספרים,គדרוי הולכי ארחות
עלקלות וודרכי מסילות לא מילות. וכי רוכ' דבריהם מתנדנות
למושכלות, והוכרי מדברי נכיאים אמתם, הנכיאים בגינויו נרא הבלתי.
ע"כ גם שקר נמור בלי פסק, כאשר הרואי תלמיד בערות המלמד
לאדם דעת, והנה א"כ החלק זה הראוי לשני הלקים, בעזרו הנזון לעמו
מצאות ותחים ומשפטים צדיקים. החלק הא' בטענות הנוצרים שפטועני
אלינו ובראיותיהם שטבאים לדבריהם אמתונם, וההשותות עליהם עם
כrrorן קצת מהטענות אשר גם אני טענתי להם ננד אמתונם
בדבריהם.*) החלק הב' בהרואת ביטול סורת דברי תוכבי האון
גלוון שלהם. והחלק הראשון יחולק לפקרים לפי מספר העניות
ומוחקוקם. אמן החלק השני יהא פרקי פרקי האון גלוון ולא יצטרך
לחולק לפקרים אחרים שלהם.

והאל אלקי הרוחות אשר שם חכמה בטוחות, אשר כל
המחשובות לו גלוון ועיניו כל אלו תליות, יחזק ידי עשותו ואמץ
ברבי מוחשוב. הרופת והכוכשות. ווישר לפניו עבוז מטלות להוציא
לאור כוונתי, ויכפר על שנויות ויטה ליראותו לתחי ווירני דרך עבדותו,
וואר עינו במאור הורונו עד יבאייני אל המנוחה ואל הנחלה שהיא
ההצלה המעליה, אמן נצח סלה.

ומעתה אתחיל לכתחוב מניין פרקי זה הספר עם כוונתויהם.
החלק הראשון בטענות הנוצרים וראייתיהם אשר טועני
אלינו עם התשובות אשר יש לנו נ'כ' לטען עליון ועם כrrorן קצת
מהטענות אשר יש לנו נ'כ' לטען עליהם ננד אמתונם ודבריהם.
והחלק הראשון יחולק להצעה אחת וחמש פרקים.

החלק השני בהרואות ביטול וסתירות דבריהם ואמתונם
מדבריו תוכבי האון גלוון שלהם. והחלק השני הזה יראה פרקי פרקי
ספריו האון-גלוון הראשון נזכר נס' כ' וחותעה אחת
ג'ב'. ההצעה הרואה הראשה היא להודיע הסבה אשר בעבורו הסכימו
הכמי הנוצרים עם כל עזם הכתבם בנסיבות האוניות לאמתוניהם
חוות בשביל האנושי בלתי ראיות נוכחות בדברי הנכיאים.

^{*)} ציד לחיות: אפתיה.

^{**)} גנטום אחר: ודבריהם.

ח' — יתבادر שראייתו מפסיק כתה הראשון הפל הארץ ובולן ונorder היא בחילוך מהה שבתו בשיעיה ובחלילו בוגות הנביא.

עד הנה הגינו מפתחות החלק שני מה הספר מהמחבר ז' ומכאן ואילך יקום תלמידו הנודע בראש הספר.

ט' — יתבادر איך ישיו פפיו ענה בו שכל כונתו היה לאוצר אנשיים.
י' — יתבادر שפאמר ישו שאמר אל החשבו שבאתני לבטל התורה וכו' חוא היפך אמונה הנוצרים.
יא' — יוכחה שפטוואש באמור שמעת מהם שנאמר *) ואהבת את רעך ותשנא את שונאיך שקר העיר.
יב' — יוכחה ספר הראי' ישו בן ארם ולא אלקים ברבנו הנוצרים.

יג' — יבادر שישו מורי על העצמו שלא היה משיח.
יד' — יכאר שאם אמונה השלווש היה אפשרית הנה נס אמונה הש"ז לא תחרה מנענעת אף על פי שאיןם ממשינים אל הש"ז.
טו' — יוכחה כי זה שאמורים שכל התורה והנביאים נכו ערד יוחנן הוא הפרק שפאמר של ישו שאמר אל החשבו שבאתני לבטל התורה וכו'
ויתבادر ג' בעורות שקר העיר ישו על יוחנן באמור שהוא אלתו.
ט"ז — יבادر שישו הוא בן ארם ולא אלקים ושאיין הבן ורוח הקדש אחר הכרבירים.

יז' — יכול רביהם במשפטו שישו היו לו אחים ואחיות ושותפותם שפאמננים שליא ירע יוסף את מרים אינה איטיות.
יח' — יראה לעין שישו באמור מה שיכונים בפי אדרם איןנו מטמא אותו וכו' הכל פיצה פיה בבלוי בערת מילין יכבר.
יט' — יוכחה ספר הראי' ישו מורי על עצמו שאינו אלקים ושותפה הנפשית היא באמצעות תורה משה ע"ה ולא באמצעות זולתה וובניה נס בן מכה הספר עריצו שמה שאמורים שבטל תורה משה בהיותה בבריה במצוותיה ונתחרשה תורה ישו להיותה קלה השפירה אינו אמיתית.

כ' — יוכחה ממאמר ישו שהאב והבן אכן אחד הכרבי פאמנינו.
כ"א — יוכחה ממאמר ישו שלא היה אלקים ולא משיח.
כ"ב — יבادر שישו בפה שאמר הרנות את זבריה בן ברפיה בין האולם וסוכחה טעה טעות נבור ומופרנס יוכחה נס בן בניר סימן בורני שבתקונו לא תקין כלום.
כ"ג — יבادر איך בותבי הא' אין טפכימים זה עם זה בספרם עניין אחד.

* נסיא הנוסר: שפעת מה תינאה, והוא נבונה ביחס.

לאפונגה מחלוקת מאמרי הנקואה אשר אינם מורים על הנקואה בשינויו ונוציאים מהם. *)
פרק ט' ז' — טענה לנוצרים מה שמצוינו ברכביים **) שהנויות השונים
ולצערדים בישראלי עונשו גרש נרול מאותו השם יתרוך.
פרק ט' ז' — טענה לנוצרים שהם אומרים שהחורים עשו לישו תגוזרי שפיטים לנוינו ענווים וצליבת לשלוא מהם אם מרצוינו עשו לו מה שעשו או שלא מרצוינו.
פרק ט' ז' — טענה לנוצרים מהה שהם מאמנים שישו עשה כל הפעולות הפסובות בעיר גנוזרים כלם.
פרק ט' ז' — טענה לנוצרים מהם שהם מאמנים לישו גנוזרי ואין מאפנאים לדבורי ואינם מקבלים הוראותיו והוראות שלוחיו בהרבה עניינים.
פרק נ' — טענה לנוצרים מהה שהם אומרים שא"ג שלחם היה תורה הרשות שנחננה להם מישו הנוצרי, וכע"ז הם מוסיפים עליו ונורעים טמן בטקומות רבים.

נשלמו פרקי חלק הראשון עם ברכותיהם

ואלו הם פרקי החלק השני

א' — יתבادر ספר יהוס של ישו שכתב מתיאוש הוא בלתי מסכים עם מה שכתוב לופש בפ' ג' בטעמו וכי נס ניוחם בית דוד איןו מסכים עם מאמרי הנקואה.
ב' — יוכחה מה שתבאי ראייה לדבורי מפסיק הנה העלמה הרה ווילרת בן וזראות שמו אל הוא בחלוות כונון הנביא.
ג' — יתבادر שפאמר טפואש שבתוכו באמור ויקרא את שמו ישו וכולי הוא ירעח עד אשר וילרת את בנה הכבור ויקרא את שמו ישו ולא סותר לאמתנו נוצרים שפאמנין שליא ירע יוסף את מרים.
ד' — יוכחה שם שפמייא ראייה לדבורי מפסיק קראתי לכני אינה אמיתית.
ה' — יוכחה שם שפמייא ראייה לדבורי מפסיק רחל מבכה על בניה אינה אמיתית נס כן.
ו' — יתבادر שאמרו בdry שיתפוי מה שנאמר על ידי הנביאים שנדרא שם נוצרי הוא שקר עצום.
ז' — יוכחה ספר הראי' ג' שישו לא היה אלקים.

*) גוזה אחריו, יותר נכון: אשר אינם מורים על הנקואה בשינויו
 dredboi הנקואה כבשו ולחו, מוסיפים עלייהם ונווערים חם.

**) בלאו:

מ"ה — יכול שמדוברים מהא"ג מעדיהם שאפיילו, אחותו של ישו לא היו מאומנין בו.

מ"ו — יכול ש"א"ג לחש על ספר מבתלי היהותו מלמד מועלות. מ"ז — יכול שהזראות יישו היהו היפות לסתור האלהיות ואף כי להזראות הרחות הנימוסיות המבאות ביום בירוי הנוצרים.

מ"ח — יכול ממאמר ישו עצמו שהוא היה ילוד אשה ולא אלקם. מ"ט — יכול עירך שישו פיו ענה בו שעלה עד לבא תהיה דת אחת ומילך אחד כפי עדות הנכאים ע"ה והשורת ההיא היא דת ישראלית ולא זולתה.

נ" — יכול שישו עצמו סותר דבריו בעניין אחד ויביא מה שהבין ישו מרタン ציהוני ומה שבכירים הנוצרים ממנו.

נ"א — יכול אריך שישו מונבל בדברים אשר אין לו לעור ולא להועיל וביא נ"ב שכותבי התא"ג להעדר ידיעתם הם טועים בדברי הנבואה בהרבה עניינים.

נ"ב — ויביא מאמורים מהא"ג ויכול מהם שרבני הנוצרים שמכיאן ראהיה לאחרות השלוש והוא מעם המשם המאמר שאם אחרות השלוש תהיה אפשרויות הנה אמתה השיע"ז לא תהיה מננעה.

נ"ג — ויביא מאמורם שהא"ג ויכול מהם שרבני ישו סותרים זה את זה ואין מסקנים זה עם זה.

נ"ד — ויביא מאמר ישו לתוכריו שאמור מצוחה חרשא אני נתון לך וכ' ויכולות שזה הרבר או אמת.

נ"ה — יכול מרבורי ישו עצמו ומרבורי פול נאמן ביתו שאין אלקים אמיתי זולת האחד יה' וית'.

נ"ו — יכול שיואן בערותו במעשה הפטיסת ישו בלתי מסכים עם נ' ערומים מטיאוש ולוקש מרכום.

נ"ז — יכול עס פאמור הא"ג שמה שאמרדים הנוצרים שהחوروם בעבור חטא צליכת ישו אבדו מלכותם איןנו אמת.

נ"ח — יכול ממאמר ישו עצמו שהוא איןנו אלקים בربורי הנוצרים וכי אלקי ירושאל הוא אלקי וכו'.

נ"ט — יכול משאלאת שליחי ישו שמכלכות ישראל עתרך לךן ומתחשובות ישו ויבורת שלא היה הוא המשיח המקופה.

ס" — ויביא מאמר רבנן נמליאל ואמר שבחה המאמר טען אל המחבר שר אחר ויודיעו שתשובתו אל הטענה הזאת כבר באברה היטב בפרש ד' מה חלק הראשון.

ס"א — יתבادر שסבירן זאת אברהム מהרן טוען מפורטת.

ס"ב — יכול ששלוחי ישו וכותבי התא"ג לא היו רקיאן בתורה ובביבאים.

ס"ג — ויביא התא"ג בעניין רירית יעקב למלכים וויהו מהם העדר יעריות תלמידי ישו ושלוחיו בברבי תורה והנבאים ויבאר טעות מפורשת.

כ"ד — יברא שהמאmins הנוצרים שישו ברצונו נתן לעיניינו בערום לכבר על נשומות ישו סותר אותם ויכולת נ"ב מעצם מאמר ישו שהאב והבן אינם אחר.

כ"ה — יכול בנדר מטיאוש על שחר העיר על הכתוב המקודש וופרש פ" רעה את צאן הדרינה עם פרוש נאה ומפובל.

כ"ו — יכול שישו לא היה אלקים אלא בשאר בן אמר. כ"ז — יכול ממאמר ישו עצמו שלא היה אלקי ויכול שמקודש ומרקם סותרים זה את זה.

ב"ח — יכול שמרקם וחבריו מעו בסיפור דוד עם אחימלך והעירו שקר בחילוף מאמרים והנבויה.

כ"ט — יכול נ"ב שם אמו ואחיו לא היו מאmins ליוש.

ל" — יכול מהא"ג שישו איןנו אלקים שאפיילו רוח אלקים לא היה בו. ל"א — יכול שהאב והבן איןנו אחד ושבען איןנו אלקים.

ל"ב — יכול שמאמריו הא"ג לא די שניים מסכימים זה עם זה אבל עוד סותרים זה את זה.

ל"ג — יכול שמרם לארה את ישו בשאר يولדה אשה אחרה ויבאר נ"ב שבתובי הפלוענברג איןם מוכרים בזה הענין עם כתובבי התא"ג.

ל"ד — יכול שרדרבי התא"ג מעירין ומידון שלא נולד ישו בלא אב כמו שאומרים מאmins.

ל"ה — יכול אריך לוש ומטיאוש בסיפור יהושע יוסף לדוד איןם מסכימים זה עם זה.

ל"ו — יכול שלוש מוכיר פסוקי הנבואה בחילוף מטה שחם בתוכים במפלום, ובאר הפלוקים בפי הקבוצה האיתיות בדרך קצה.

ל"ז — יכול שיושו לא ימלא בירו את אשר פיו דבר ונם פול נאם ביתו לא פים מצוטו.

ל"ח — יכול שלשות ישו אל הפהוש אשר אלהו על בלתי נתול את ידו אין לו חם טעם כלכך.

ל"ט — יכול שסבירן לאודור העני סותר יסוד רתם ואמונה של הנוצרים. מ" — יכול ממאמר ישו שאמר בנדר הש"ז אמי סלח נא לחם סותר מנת אמונה נוצרים שאומרים שהיהודים נעשו בעונש הגנות על שעשו משפטם בישו.

מ"א — יכול שיואן בתשובותיו אל שאלו סותר לטהה העיר עליו ישו. מ"ב — יכול מסיפור התא"ג שנדרים לא היתה בחוליה לא קורם לירת ישו ואלא חח'כ.

ס"ג — יכול מתשובה אשר השיבו היהודים לישו בסיכת בניין הורדוס את הבוי אינהמן האפשר. ס"ד — יכול שהשליח עם השולח אינו אחר ברבוי הנוצרי.

- צ"ה — יתברר איך פועל עם מאמריו והוראותיו סותר לדברי הנוצרים.
 צ"ו — יבהיר איך פועל טעה בדבר רידוע ונגלה ר"ק שבספקים ב"ד אלף כתוב
 ב"ג.
 צ"ז — יבהיר איך שפוויל כתוב פסוקים בחולוף דבריו הנבואה.
 צ"ח — יבהיר שפוויל סותר למאמר אין וחבירו.
 צ"ט — יבהיר שמאמר פועל שאמר המשיח פרה אותנו וכוכ' הוא בלתי מסכימים
 לאמת.
 צ' — יוכיח בnder פועל על לקחו ראייה לאומנותו מפה ורע הנארות בלשונו
 יותר.
 צ"א — יבהיר שפוויל כתוב הפק הכתוב להביא טיעון לאומנותו.
 צ"ב — יבהיר ויודע איך שפוויל נכשל בלשונו ונשתבש בדברינו בדבר
 פשות ומונגול.
 צ"ג — נושא מאמרי הא"ג ווכיח מהם שאינם מסכימים זה עם זה ושורתה
 האלקים סותר דברי פווי.
 צ"ד — יבהיר עניין כתוב השלווחים ליהודים מפני שהוא אכן מסכימים
 זה עם זה.
 צ"ה — יוכיח כי מה שהביא ראייה לאומנותו מספק אמר אלו בני אהה
 ובפסוק בסך אלהים וכוכ' טעה טיעות פטרוסות.
 צ"ו — יביא פסוקים מהכתב הזה וכיoch שמאמריו סותרים זה וזה וכי
 אין ראייה על ישו מספק וחותמו מעט מאלקים.
 צ"ז — יבהיר שמביא ראייה לא"ג מספק וכתרית את בית ישראל ואת בית
 יהודיה בירית חרשת הוא אינואמת ושבבר ביאר שתורתו וכונת הנבואה
 הזואת בפרק ב"ט מתקל הראשון.
 צ"ח — יבהיר איך הכותב זיה ועוות דבריו המשorder דוד המלך ע"ה.
 צ"ט — יבהיר שהכתב החלוות והתקבילים אפילו מני השבטים במותם
 לא היה ירע.
 צ' — יבהיר איך הנוצרים בלתי נשמעים לרבי הא"ג ושארדרכה מוטיפין
 עליהם ונערען מהם ויאמר שכבר האריך בזה העניין בפרק ג' מהחולק
 הראשוני.

- ס"ד — יבהיר שם שהביא ראייה ב' פסוקים מנכאות עמוס הוא בחילופ'
 מהה ששם כתובים במקומם.
 ס"ה — יבהיר ספר מעשה שמעון המכשף ויבוא ממנו לדאייה לאותות ישו
 שהיו נעשים בכישות.
 ס"ו — יביא מה שראה פערם שנפלו לו מן השמים מכל מני חיות ועופות
 והশמיים וכו' ויאמר שכבר התברר שתירת זה המאמר בפרק ט' מהחולק
 הראשוני.
 ס"ז — יוכיח שם שאמיר פועל שאלה מלך ארבעים שנה אינה אמיתי.
 ס"ח — יוכיח בnder פועל שהביא ראייה על שלו מספק אמר אלו בני אהה
 אני היום ילודתיך ויבאר כוונת המפורש כפי מה שהוא.
 ס"ט — יוכיח בnder פועל על פרוש מילת שחת עני השחתה ויבאר מספק
 לא תנתן חסידך לרואת שח כתבי הגונה האמיתית.
 ע' — יביא מאמר פיטר שאמר לשלאחים ויבאר שפיטר באמריו סתר מעשה
 ישו ויביא בnder על קראו למציאות תורה משה על כבד מדברי הא"ג
 עצמוני.
 ע"א — יבהיר שהפסק ההוא אשר הביא יעקב לראייה לאומנותו הוא בחולוף
 דברי הגבאי.
 ע"ב — יוכיח בnder הנזערדים שאינן ספיקיימן אוזרות השלווחים שהוירו
 בזחוי פסלים ונילוי ערויות ואכילת הנחננים מכעלוי חיים והרם.
 ע"ג — יבהיר מהא"ג כי טימוטיאוש תלמידו של פועל אמרו היתה קרשת.
 ע"ד — יבהיר מה שמל פועל את טימוטיאוש תלמידו הוא סותר לאומנות
 נזירים ויבאר שפעולתו של פועל סורתה למאמרו.
 ע"ה — יבהיר שפוויל טולא במה שהסבירו לשומר בית הסוהר באמרם תאמין
 לישו ולהוו נטעעים וכו' הם מלחינים מוסכים בהוראותיהם עם הרוואות שלו.
 ע"ו — יבהיר שהפתאים הנפחים אחורי ישו נתנו לנו אחר פועל אלקלים.
 ע"ז — יבהיר מאמר פועל שאמר מלאך המות אדם ועד משה וכו' ויבאר
 שהוא המפאר סותר לאומנות נזירים ויאמר שכבר הארכיב בזה העניין
 ברוק י"ח מהחולק הא' מוה הספר.
 ע"ח — יבהיר שפוויל מרוד עני הערלים והנשיכים אחורי בדברים אשר לא
 כיוון אוכר' על כן.
 ע"ט — יבהיר איך השלווחים מזוייפים הפסוקים להביא ראייה לאומנותם.
 ע"פ — יוכיח שפוויל מזוייף הפסוקים ומעוותם כדי לעור עני הפתאים.
 ע"ג — יוכיח על פועל על זיפטו דברי אלקלים חיים.
 ע"ב — יביא מאמר פועל שאמר ואלו השלווחים יברת השטן ווכיח מהא"ג
 שהמאמר ההוא נnder אמונה הנוצרים.
 ע"ג — יבהיר שרדברי פועל סותרים זה זאת זה ואני מסכימים זה עם זה.
 ע"ד — יוכיח מאמר פועל כי אנחנו נשפטם המלכים הוא מאמר בטל
 ומוכן.

פרק א.

שאלני חכם אחד מהחכמי הנזירים באמרו אליו: ומה אתה חוחודים אינכם רצאים להאמן שישו הנוצרי היה משיח אחר אשר הועדר עליו מנביאו האמת אשר גם אתם מאמנים לדבריהם?

וזאת היהתה תשובהתי אליו: איך נאמן שתוא היה משיח אחר כותבי האון נלון מדברי הנביאים לתוכיה על ישו הנוצרי שהיה משיח אין טורים עליו כלל, כאשר נבואר בחלק שני בחוכרנו ביטול באמורי הארץ גן כל א' וא' במוקמו, אלא יש לנו ראיות רבות אמתיות להפכו ר"ל: שישו לא היה משיח כלל. וכןיר סקצתן:

הא', משום וחוסר, היב, משום פעולותיו. הג', משום זמנו, הד' משום שלא נתקיימו בזמנם ההבচמות המשיירדות להוטה בזמנם משיחית. ואלה עניינים הם תנאים הכרחיים להאמנה במשיח האמתי, אמן משום יחותו הוא שיישו לא היה זה רוד, לפ' שנולד לו מושוף כפי עדות הארץ גן' שליהם. לפ' שכחוב ב ט ט' י א' ש פרק א' י שו נולד ספרדים בעוד שהיתה בחוליה, וכי לא ידעה יוסף עד אשר ילדה את ישו, ולפי זה אין יהום יוסף מועל לישו כלל. ויחום טרים נם כן בלתי נודע אצלם, ואפילו יהום יוסף לדוד אינו אשמי, כי יש מחלוקת כי היחסו ב ט ט' י א' ו ל' ק' ש, הכתובים ייחסו, אינם מסכימים בעודותן כאשר מכואר באג' ב ט ט' י א' ש פרק א' ו ב ל' ק' ש סוף פרק ג', ועודות עדיםnas לשאן מסכימים דבריהם ומתחשרים א"א היותו אמיתית, אבל הנביאים ע"ה ייעוד לנו שהמשיח האמתי המקוות, לא היה כי אם מופיע של דוד.

ואמנן משום פעולותיו הוא שאמרoso על עצמו: לא תהשבו שבאת לשות שלום באירוע, לא באתי רך לשלווח חרב ולהפזר בון מאכבי וכבת מאכבה וככל מהמוחותה, כדכתיב במתיאש פרק י' פסוק ל"ד. אבל אנחנו מציינו שהחכוב מיחס אל המשיח האמתי המקוות פעולותיו היפות לעולות ישו. כי הרכך רואה שישו על עצמו אמר שלא בא לשום בארץ שלום, אבל על המשיח המקוות הכתוב אמר בזוכה טין ט': ודבר שלום לווט ווי. ישו אמר על שבא לשלווח חרב הארץ. אמן על ממן המשיח האמתי, הכתוב אומר בישע' ב': וכתחו הרובות לאתים והחנותיהם למוטרות. לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמודו עוד מלחתמה. ישו אמר שכבה להפריד בין מאכבי וכו'. אכן בזמנ המשיח האמתי יבא אליו הנביא אשר עליו אמר הכתוב במלאי בפסופו: והשיב לך אבותך על בנים ולכ' בנים על אבותם. ישו אמר עלי עצמו: שלא בא שייעבור לו בן אדם אלא בא לא עבדו

ה ה צ ע ה

אמר המחבר: טיום עטדי על דעתיו היזמי משתהה ומשומם, באמרו: אין חכמה באדם, אכבה תבונה ממזרים? *) אך חכמים לאומנותיהם הורות משלן האנושי בלחין ראיות נכהות מצדיה הנבאים ואפילו הפסוקים שהם מביאים ממאמרי הנזירות להריאות להם, אינם מורים אל ראיותם כלל, והם להם לא לעור ולא להוציא. כאשר זו ידוע לטענינו היטוב בספריהם וכפי זה שיתבראר בו החperf במקומות הרבה. עד שמצאתו בחוב בספר די דבריהם שליהם שנקרא קראנקי בלשונם בעניין עבודות הווות שהו עובדים קודם שנולדו ישו, שהיו סאמנים נ'כ' שאלותיהם נעל משבתו בפי זוגן איש ואשה. וכי אלקם אחד נעל מפוח בתוליה, וכי מלך אחד שם לפני אלהו בננו מכשול לאכול והם לא רצו לאוכלו אלא עוד החיו הכהן, וכן שר דברי שנונות ושבושים אחרים דומים לשבועושים הנמצאים עתה בספריהם. או נודע לי בלי ספק שאומנות הורות והшибושים הם נשאו להם בירושה מקדמוניים ויתיעום בכוכיהם אשר הילכו אבותיהם הורגלי והתנתנו בהם מנعروתיהם ושבו לחיות להם דברם הטבעיים כלבנן רראיון רום בענייהם כי הרגנן טבע שני, כאשר מכבאר בספריהם ותמציאו אז עניינות בקראנקי הហולה הנדרפה בלבון פולוני, אחר ייחסות לדת פרץ וורה קרוב להתחלה הספר ההוא. ומעתה אתחילה לכתב שללות וטענות וראיות הנזירים עם תשובותיהם, אחר שאלת העור מלא ית' להנחות אותי בדרך האמת בכל אחת מהן.

אשר יחויקו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים והחויקו בכנס איש יותרי לאמר נלכה עפכם, כי שמענו אלקיים עפכם. וולתם מתחזוקים אשר נוכרים שם.

הנ', שכונן מלך המשיח יכרתו העצמים וכרכם ונכאיו שקר ורוח הטומאה מן הארץ כדכתיב בוכרין י"ג: והיה ביום ההוא נאם ה' צבאות: אכricht את שמות העצמים מן הארץ ולא יוכרו עוון ונס את הנכיותם ואת רוח הטומאה עברו מן הארץ. ובשעתה סימן ב' כתיב: והאללים כליל חלה. ובצפניה סימן ב' כתיב: גורא ה' עליהם כי רזה את כל אלקי הארץ ישתחוו לו איש מסקומו כל' איי הגוים.

הה', שכונן מלך המשיח לא יהיו עונות וחותמי בעולם בפרט באומה ישראלית, כדכתיב בתורה, דברים ל': ומל יי' אלקיך בכל לבך וככל נשך לבך ואת לבך ורעד לאhabה את יי' אלקיך בכל לבך ולא ידבו רם לעון חירות. ובצפניה ג': שרarity ישראלי לא יעשו עליה ולא ידבו כוב ולא ימצע בפיים לשון תרמית וגו'. ובירמה ג': בעת ההיא יקראו לירושלים כסא יי' ונקו אליו כל הגוים לשם יי' לירושלים ולא ילכו עוד אחריו שרירותם לבם הרע ואת חטאת היהוד לא תמצאננה, כי אסלה לאשר אשair. וכן ביהונא מל' יי': וזרקתי עליכם פיס פחרות וותרתם מכל מומאותיכם ומכל גלוייכם אטהר אתכם וגתני לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבתכם והסרתם את האבן טברכם וגנתני לכם לב ברור ואת רוחי אתן בקרבתכם ועתשי את אשר בחקי תלכו ומשפטם תשמרו ויעשווותם. עד שם ל'ז: ולא ידוד גנוליהם ובשקייזיהם מכל פשעייהם והושעתי אותם מכל מושׂבּוֹתֵיהם אשר הטאו בהם וותרתי אותם, והיו לי לעם ואני אהיה להם לאלוים ועברי דוד מלך עלייהם ורואה אחד יהיה לכלם ובמשפטם יילכו וחקי ישרמו ועשו אותם.

הה', שכונן מלך המשיח ואחר מלכותם נוגן ונונג היה שלום ושלהוא בכל העולם ולא יצטרכו עד כי אדם לכל' יי', כדכתיב בישעיה ב': וכחתנו חרבותם לאatis וחותמותיהם לסתורות, לא ישא נgi אלו נgi חרב ולא ילמודו עוד מלחמה וגו'. וכתיב ביהוקאל ל'ט': ויצאו יושבי ערי ישראלי בערו והשיקו בנשך וממן צננה בקשת וכחצים ובכמל' ד' וברומר ובערו בהם אש שבע שנים, ולא ישא עזים מן השדה ולא יהפכו מן הערים כי בנשך יערו אש וגו'. וכתיב בהרשות ב': וקשת וחרב ומלהמת אשכור מן הארץ והשכחים לטבטה. וכוכריה ט': ונגרתת קשת מלחמה ובדרך שלום יי' זום.

הו', שכונן מלך המשיח יהיה שלום בארען ירושאל בין החויות הרעות והבתהמות הבחיות שלא יזקן אלו לאלו, וכ"ש שלא יזקן לבני אדם, כדכתיב בישעיה י"א: ונור ואב עם בכש ונמר עם נדי ירבען,

בדתיכם בטמיאש פרק כ' פסוק כ"ה, אבל המשיח האמתי עלוי הכתוב בוכריה ט': וஸלו מים אל ים ומנהר עד אפסי ארץ. ובדןיאל סימן ז': וכל שלטוניאליה יפלחן ווישטען.

ואמנם משומש זמנו הו, שלא בא בזמנם המועד מהגבאים כי הנגבאים ע"ה ייעדו ביאתו באחרית הימים כדכתיב בישעיה סימן ב': וזה היה באחרית הימים נcone היהת חור בית יי' בראש החורים ונו' וכחיב ש' על מלך המשיח: ושפט בין הגוים והוכחה לעםים וכחתנו חרבותם לאatis וחותמותיהם לסתורות ונו'. וכן על מלכותם נוגן ונונג אשר תהית באזע בזמנ מלך המשיח, הכתוב ביהוקאל ל'ז: מיטים וביבים תפדק באחרית הימים תאבה ונוג' כאשר ישבו בנ' מבואר בטמוסו וכן בתוכה בחושע הנגבאי סימן ג': אשר ישבו בני ישוא ובכך שואות ה' אלקים ואת דוד מלכים פחהו אל יי' ואל טבו באהירות הימים. וכן מה שכתב בדניאל סימן ב': וחוודע למלאן נובגדנצר מה ד' להוא באחרית יומיא, כתוב על טה שאמר אה'כ: ובכומייהן ד' מלכיא יינון יקם אלה שמא מלכו ד' לעלמי לא תחבל ולמלותא לעם אחרון לא תשתקן ונוג' הנך רואה בכירור שהגבאים ייעדו ביאת מלך המשיח האמתי באחרית הימים ולא קודם לכן.

ואמנם התבוחות המופיעות בדברי הנגבאים אשר לא נתקיימו בזמנ ישו ועתידות להתקיים בזמנ המשיח האמתי המנקה ה'ן אלו: הא', כי בזמנ מלך המשיח לא היה כ"א מלכות אה' מלך ואחד והוא מלך המשיח האמתי, אבל שאר המלוכיות ומלאיחן לא יכולו להתקיים בזמננו, כדכתיב בדניאל ב': ובכומייהן ד' מלכיא איןון יקם אלה שמא מלכו ד' לעלמי לא תחבל ולמלותא לעם אחרון רואים בעינינו מלוכיות רכבות ומשונות בדרתיהם וממגנינותן עד היום קיימות בעולם וכל מלך וממלותא א"כ עדין משיח לא בא.

הכ', שכונן מלך המשיח תהיה בעולם אמונה אחת ודת אחת והיא דת ישראל, כדכתיב בישע' י"ב: עורי עורי לבשי ערך צווע, לבשי בגדי תפארתך ירושלים עיר הקודש כי לא יוסיף יבא בר' עד ערל וטמא. וכתיב שם ס"ז: המתקדשים והמטהרים אל הננות אחר אחת בתוך אכלי בשור החזיר והשクן והעכבר ייחדי יספו נאם ה'. והיה ממי חדש בחדשו ומדי שבת בשבטו בא כל בשור להשתוחות לפני אמר ה'. וכתיב בוכריה י"ד: והיה כל הנור מצל הגוים הכאים על ירושלים ועל מדי שנה בשפת להשתוחות למלך ה' צבאות ולחוגן את חן הסכנות. וכן שם ה': כי אמר ה' צבאות: ביטים התה

אחר שהתנאים הנזכרים הופיעו מפי הנביאים הכרחיים להמצוא במשיח האמיתי לא נמצאו בישו הנוצרי, וכן גם הנסיבות והנסיבות וולתם אשר לא זכרתם כאן ליויאת האריבות הופיעו מתייחסים בפועל המשיח האמיתי המקוות, לא תתקיימו עד הנה כאשר תבואר נברך ו', א"כ נראה מכך וזה שעדין לא בא משיה האמיטי המקוות אשר ימצא בו התנאים ההם בפועל, וכן יתקיימו כוטנו אלו היודים וההבטחות בעלי אופן אחר. הרוי נתאמת לנו מכך אלו הראות והנבאות שישו הנוצרי לא היה משיה.

פרק ב.

ומה שטוענים הנציריים אמרם: השם מאם באומת ישראל על שלא שמעו לתורת המשיח השלוח ממנה, ועל שעשו בו שפטים ובהיר באומת הנציריים וננת לעני בעדר לחושע גנטותם בעבור שהם קבלו והאמינו בו.

התשובה: אין טענות אמירות, כי הנה הם בעצם מודים כי קודם שבאו יהו הם כופרים באלו ותברך והוו עובדים אלילים ואהאר בווא לא קבלויהם כבויו, וכן לא האמינו בו עד כמה מאות שנים והם עצם היו מאבדים אותו במאמטי השמד כל תלמידו ותלמידו וכל הנקראים בשם, כי הנה יירון קיסר רומי הפטית את פיטר ואת פול ובטיחה טעונה בעיר רומת על שהיו מסיתים ומדיחים את העם לאמונה ישו בשתנה שבטים וחמש למניינם. וכן דן *) הקיסר נור לאצלות את לבוריין' נץ בעודו ח' על מהבת ברול בעיר רומא על שהיו מסיתים השונאים לאמונה ישו בשתנה מאתים וחמשים וארכע למניינם. וכן כל הקיסרים הכאים אהרו היה רודפין הנציריים והיו תורנין את האפיפיורים וככל הנמנחים אחר רdot ישו רודפין הנציריים וכפלהם. אבל הראשון מתקיסרים הכננים לאמונה ישו הוא הקיסר קונסטנטינוס שעובד אמוןתו הראשון ובכלל אמוןתו ישו והחק תורה הנציריים לאחר שלש שנים לטמות ישו, עלוינו בדורות ובניאול טיטון יא': והשכית קציין חרפטו לו בלתי חרפטו ישיב לו. ובסיום היה אריוום החכם אשר חיכר ספר בטענות ותשיבות על תורה הנציריים, ולא שמע קונסטנטינוס לדרכיו, ואחר כותו מלך תחתיו בנו הנקרה על שם קונסטנטינוס על שם והוא שמע לאריוום החכם וקלקל תורה הנציריים. ואחריו מלך בנו טליהן**) קיסר, גם הוא נשען

*) ציר היות: דצימ'.
**) ציד היות: יוליאן.

וועל וכפjur ומריא יהודיו ונער קפן נהג בם, ופורה וזרת תרעינה יהודיו ייכזו ולירין, ואירה בכבר יאלל תבן ושעשע יונק על חר פתן ועל מוארת צפוני נמל ידו הדה, לא יירוע ולא ישיתו בכל קרשי כי מלאה הארץ דעה את יי' וגוי. עוד שם ס"ה: זאב ומלה יירוע כאחד ואירה בכבר יאלל תבן ונחש עפר להמן, לא יירוע ולא ישיתו בכל הר קדשי אמר יי'. ובזיהוקל ל"ד כתיב: וכרתיה להם ברית שלום, והשכית היה רעה מן הארץ ושיכבו מדבר לבטה וישנו ביירם. עוד שם: לא יהי עוד בו לנוים חיה הארץ לא האכלם וגוי. וכן בחשע ב': וכרתיה להם ברית ביום ההוא עם חיה השדה ועם עוף השם ומשח האדמה וגוי.

זה, כי בימי המשיח לא תהיינה צרות ורדגנות ואנחות בכל ארץ ישראל וע"כ יאריכו ימים ע"י "ויהיו ימים טובים בדרכיב בשיעיה ס"ה: המתרך בארץ יתרך באלי אמן והשבע בארץ ישבע באלי אמן, כי נשכחו הצורות הראשונות ובין נסתורו מעניין. ועוד שם: גונלי בירושלים ושתי עבמי ולא שמע בה עוד קול בכוי וקול זעקה, לא היה טשם עד עיל ייטס ו开会 אשר לא ימלא את ימי, כי הנער בן מאה שנה ימיה החטאנו במו מאה שנה קויל, ובנו בתים ושיכבו מדברים אכלו פרום, לא יבנו ואחר ישב, לא טשו ואחר יאכל, כי כימי העז ימי מעם ומעשה ידים יבלו בחורי.

הה': שכונן מל' המשיח השוכן העוד לישראל כבראשונה ותרבות הנבואה והחכמה והדעת באומה הישראלית, בדרכיב ייזהוקל ל"ז: וכרתיה להם ברית שלום בראית עולם והיה אותן, ונחתם והחכתי אותן מקדשי בתוכם לעולם והיה משכני עליהם והיתה להם לאקלים והמה יהו לי לעם ודיעו הגוים כי אני יי' מקדש את ישראל בחיות מקדשי בתוכם לעולם. וכרכיב שם ל"ט: ולא אסתיר עוד פני מהם אשר שפכתי את רוחי על בית ישראל נאם יי' אקלים. ובתוכי עוד שם ט'': ויאמר אליו בנ' אדם את מוקם כסאי ואת מוקם בפתח רגני אשר אשכנ שם בחור בני ישראל לעולם. ובסוף הספר כתיב: ושם העיר מים ה' שפתה. ובנבואה يول סיטון ב' כתיב: וידעתם כי בקרוב ישראל אני ואני אלקים והוא עוד לא יבשו עמי לעולם. שם נ': והיה אחריו כן אשלפוך את רוחי על כלبشر נבאנו בנים ובנותיכם וגוי. וכרכיב שם: וידעתם כי אני יי' אלקים שוכן בציון הר קדשי והיה ירושלים קדשו רורים לא עברו בה עוז. ובסוף הספר כתיב: ונתקה רדם לא נקי, ווי' שוכן בציון. ובכורין ב' כתיב: גוי ושותר באת ציון, כי הנני בא ושבנתי את יי' בימים ל' מכבסים. ובכבודה ישרעה יי' כתיב: כי מלאה הארץ דעה רעה ואיש את אחיו לאמר דעו את יי': ולא ילמדו עוד איש את רעה גודלים נאם יי', כי אפלח לעונס ולחמתם לא אוכר עוז.

ט"ו: אמרו הפרושים אין לנו מלך אלא הקיסר בלבד. ומה שאחתה מיהם מלכות ישראל לא ידענו כי מלכי המלכים ואנה מלך על ישראל, אחר שדרנו אותו לימי כהאר הפתוחים שבעם. והנה מלכי ומוא הס הוי סיבת לימותתו ולימותת תלמידיו ושלוחיו, ועוד מלכותם קיימת. והנה אתה אומנות גרציא"ה קבלתם אומנות ישו קודם שאר האומות ובו היותכם כבר מאומנים אליו אבגדה מלכותכם ואין לכם הום מלך מאומתכם כמו שהיה קודם, כי מלך ישמעאל הנקר או מלך תונגר"ת, המושל עתה ע"י ארץ ישראל הוא מושל נס עליון הייא רציא"ת, וכן מן מלכות וונגריא"ה ע"ג ע"ה שהיה מושיקם באומנות ישו הנוצרי, מ"ט נקראה מלכות ואבגדה מלכותם ואין להם מלך כבראשונה מאומתם, אבל מלך התונגר מושל עליהם. וגם הרבה מלכות טאמנות הנוצרים אשר טלפניהם היו לחם מלכות טאמותם, עתה הם כלם יעכדים מלך התונגר היושעuali ע"פ ע"ז שהוא וכל האומות היישמעאלים יינס מאומנים ל תורה היישו ועוד אורכיהם להם כל המתאמנים בה, מ"ט עוד היום מצליחים במלכות העלה עצמה כאשר אתם רואים היום.

פרק ד.

פען אליו שר אחר מבת מ"ר ט"י"ג ל"ט "ד ואמר: הנה אתה יודע מה שכתב בא"ז גליון שלנו באקטא אפושטולות פרק ה, ל"ה, כי רבנן גמליאל הנשיא והמלמד הגודיל שלם אמר ליהודי بعد שלוחיו שנן: הניחו להם ווראה את עזתם וטעותם אם היא פעללה אנרכית תבשל במן מועט, ואם פעלתם פעילת אלחים וגונת, או כי אפשר לטבל אלו כוטה להתקאים. ואთם אל תחיז מתהרים^(ט) גנד מהשבות השם וצגתנו והבאתם על זה הארץ טיטירוד"ט וזה רוח הנגליי אשר קמו מבעם בלא רצון האל גוזרת, אשר במן מועט וכל הנלויים אלהם מכו תמו בלחות, ואמר: הנה אתם דואים בעיניכם כי האמונה החווא, ר"ל אמונה ישו ושלוחיו לא נגבלה זה אף החמש מאות שנה וורה, א"ב זאת הרוחיא היה ראייה גמורה ואמיתית שהיה דבריהם ומעשיהם ברצנן האל וגונתנו.

וاثת היהת תשוכתי אליו: אלו הדברים הכתובים בא"ז גליון שלכם, שאמרו אותך רבנן גמליאל, לא נתאמת אליהם. ואמרו נודע שאמרם רבנן גמליאל, ידענו שלא אמרם בונוואה, כי לא היה נביין רק כדי מה שנראה לו מטה נשמה בזמנו בטיטירוד"ט ויהודה

דעת הארים ולא שמע לרוגר הנזרים הוא ובנו, ובן נבנאיו, ועוד היום יש בינויהם המשכנים לדעת הארים וגנאים בהם אראני ובן אנשי פרסי"א כאשר בא אליו יוסטן תנש פרג"א למדם אסונת גויניא"ה וולניה לבלו עליהם אומנות אוර אלף שנה וארבע טאות שנה יותר למן, כאשר ספרי דברי הימים שעכדים על כל זה, ועוד היה ייש בינויהם הרים עוכדים להנחים ולאילנות וללבנים ולאש כאשר הרגלים טקדם. ואՓילו בכתבי עבדותם עירוני לא פסקו עצביו כסף זהוב ופסלי עץ ואבן וכברט פסלי הלם שהם עוכדים ומטחחים להם כפי תה השורגנל סקרות דנא, וכל זה הם עושין הפק הוראות ישו כי הוא הווirs מוה באזהרות גדורות ואՓילו הבעל החיים הנבקחים לפטלילים והווirs תלמידיו ושלוחיו מסכיהם. וגם כן הנחנכים והdots אשר הווחחו בא"ז גליון מסכיהם אינם גוזרים אפלו גדריהם, וכן מחלין יותם השבת אשר היא מצהה חסורה שקיומה ישו וכל תלמידיו וכל הנמשכים אהרו עד חמש טאות שנה. ומאו התחליו במצבם האפיטור לשומר המורתו יוס בראשו טה שלא צוח עלי זה לא ישו ולא תלמידיו כלל. וא"כ אין הם אוירוטם כי בחר בהם על שקבלו אחר שתאטמו מעיל פני האדמה כל הנקראים בשפו. וכן עוז הדום אינס מנהנים כהרואותו וטוטיפים וגערעים על דברי הארין גליון. והנה בחחותה התא"ז גליון סקלל בקהל נרצה את המוטפין על דבריו והגערעים מהם כאשר ידוע זה למיעינים בו, וכאשר יתבאר בפרק ט"ט ונ' סזה החלק.

פרק ג.

פען אליו איש אחד מאומות גרציא"ה באמרו: למה אין לך היוט מלך מאומותכם כמו שהיה מקודם לך, והוא בעבור שלא קיבלת אמונת ישו הנגידו מלבדתו שהיה מלך ישראל על פן אבודה מלפטת ישראל.

השבותי לו: ידווע ומפורסם דוברי הנביאים ע"ה כי בעונתינו הרכיכים אבגדה מלכותינו בזון נבוכדנץ מלך בכל אשר חנלה את צדקה מלך יודהה לבכל ווארך ישו יטור מרארבע טאות שנה, וחיו עוכדים לבבליים לבבלי ווארך נשתענו למדוי ואורה בר' לויים ווון רב קודם שנלד ישו כבר היינו משועבדים תחת ד' הרומים, הלא תראה בא"ז גליון שלכם בלקוש פרק ג': בשנת חמש עשרה למלכות טיביריאס קיסר היה מושל ביהודה פילאטום. וביאן פרק י"ט פסק

הנגלי, א"כ אפשר שישנה בנסינו, כדיptic: שניאות מי ובין לנו. והה לד' עדים נאמנים שאין הדבר כן, מעבודת הורות שהוו קודם ומין יש"ז ומאותן אשר נחדרו אחר מן יש"ז, אשר לא נתקבלו זה לפני כמוה. הנה אהה אלה יודע כי העבדות האלילים בהדרשה בעולם קודם שנון. אבלם אמרה מנה. הנה אהה עבד לאילו, כאשר כתוב מעיד עלייו, יהושע כ"ד: תורה אבי אברהם היה עבד ואב נהרו, ויבכו אליהם אהרים. ומאותה ועד הנה, יש יתר שלשות לפני שנה ונדיין לא נתבטלה עבדות הפסלים כאשר נס אתם כת האונקליקי' ההלכים בעקבות ט ר ט ז ל ט ר מאישים את כל ההולכים בעקבות פפא דרום"א, בעבור שהם עבדים לפסלים בכתבי עבדותם וידעו שאין עבדות הפסלים מרגען האל וגנותו, עכ"ז לא נתבטלה עד היום הזה. וכן ט ח ט י"ט הפסול החדש דת שקרות לישטעהן כאשר נס אתם מקרים שקרים, עכ"ז כבר נסכה האמונה הכוורת שלם עד הנה בכמה אלף שנה ועוד הימים לא נתבטלה. ותוכלו לומר כי אלה האמנונת, ר"ל הפסלים ואמונה ט ח ט י"ט הפסול נתהדרשו מרגען האל וגנותו. לפי שלא נתבטלה עד הנה אבל נתקיימו ממש כל זה החום הארץ. ידעתי כי פסק כי לא יאמר בן שום בעיל שכל, אלא שטעם שיאסר הקב"ה הנה לשפטים כי עתידין ליתן החשבון, כמו שטפוש בט' ע"ז בשאלת שנשאה להר"ג ע"ש. וידוע כי בדברי הנביאים ע"ה, כי העבדות האלילים תמשוך עד ימות המשיח אשר אננו מחייבים לכברתו, כי על הזמן ההוא כתיב בישועה סימן ב': והאלילים כליל יהלוף. ובצפניה סימן ב': נורא ה' עלייהם. ובזכריה סימן י"ג: ויהיה ישתחוו לו איש מסקמו כל איי הגוים. ובזכריה סימן י"ד: ויהיה ביום ההוא, נאם ה' צבאות, אכריית את שמות העצבים מן הארץ ולא יוכרו עוד גווי, ואו יתקיים פסוק הנאמר שם סימן י"ד: והיה ה' מלך על כל הארץ, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

פרק ה.

עד פון אליו השיר ההוא שניית ואמר: לאו דעתם כי בזמנם שהוitem שעשים רצון האל ומצוותו היוitem מצלחים בע"ז, כי מלפני ישראל היו מלכים גודלים ואזריות עד כי אבותינו ותרבב מהאמונות היה קשורם ונותרנו מכם וארנו לפלם, ועבשו אליינו ושרה העבדות לאל נחצר הענן כי ברה המלכות מכם וכאה אלינו ושרה העבדות מכם ובאה אליכם, כי עבשו איז מלך וזה שר לכם ואתם עבדים לכל העם אשר על פניהם האדרמה. הצלחתינו זאת ראייה גדרה על

אמונתינו הטובה כמו שהצלחתם הקורמת חיתה ראייה על אמותתכם האבותית שחייתה בראשות, א"כ שפטותכם זאת ג"כ ראייה אמיתית על מעשיכם הרעים ואמותתכם הבלתי אמיתיים. וכך השיבותי לו: טענתך זאת אינה אמיתית מכל צדדי, למי שביעולם היה יש רשות הרוכה שמניע אליהם כמעשה הגזירים, וכן להפר. הלא תורה כי בגובנזר הרשות ולכבודו מוקדם היה משלים בכל העולם וכברט על אומות ישראל ולא נראו בכל העולם מלכים מציליים במלכותם כמושם, עכ"ז לא היהת הצלחתם ראייה שחייתה אמוןתכם טובת טומנתה שרואל ע"ז שוויט מושלים עליהם, כי ידעו שהם היו עבדים לצלמים ולוכובני החסומים והן עוד היום. אPsiלו גם אותם הנזירים מודים שדת הישמעאים אינה אלית אמיתי, רק היא דת נימוטה כובכת טבניה שקר שלם מחייבת הפסול, עכ"ז הם מצליים בע"ז ומושלים בחלק גודל מן העולם, כי מלכותם כללת כל ה א ס י א וכלי ה א פ ר י א . אמרו הפליטופים שהעולם נחלק לנ' החלקים: אירופה, אפריקה, אסיה, שם יותר מ' רכויות העולם, וא"כ התוכל לומר ששהלחתם ראייה על טוב אמוןתם. וננה הכתוב מעיד התהפל, באמורו, רומייה י"ב: מדויך דרך רשותים צחה וגוי. וכתיב טלי נ': כי את אשר יאהב ת. יוכיה וגוי. עכ"ב הראייה הזאת אשר הכתא מוחלחתם על אמוןתכם, אינה ראייה אמיתית כאשר ידוע לכל בעל-shell.

פרק ג.

חקשה אליו חפט מהכמי הנזירים אמרו: חזונו ברבורי כל הנבאים ולא מצינו אPsiלו אחד מחם שירבר שום דבר או שינבא איזה נבואה بعد זו הגלות אשר אתה בה עתה, שהיה גלות רומי, רק כל הנבאים דברו על גלותם בכל ועל הנגולה מטה ועל נסיבותם בכל דבר וורתם. ואבם בירן גלותכם ואתה שחר הגלות ע"ז רומיות בירן מדוי וורתם. ואבם בירן גלותכם ואתה שחר הגלות רומי לא נמצאו בפרט הנגולה מטה, וכ"ש וק"ז בערך מפלת מלכות רומי לא מירעד לא בא. וכי לעתיד לא בא, אהדר שלל ההבחות הפתוחות בדברי הנבאים כבר נתקימו בימי בית שני והו אשר אמר מפייאש פרק י"א, י"ג: כל הנבאים והתורה נבאו עד הוהן.

וזאת היהת התשובה אליו: אין לתמוה מטה שלא מצאת שום נבואה בדברי הנבאים על זו הגלות אשר אנחנו בה ועל הנגולה מטה וכו', כי כתיב: מניד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל,

לא עשה כן לכל גוי ומשפטים כל ידועם. אבל אני אראה לך בתחליה נכונות טיעוניות על פורטינן ותפוצותינו בו הגלות פורטינן והפוצה ביל שושורת ר' ג'. שתחי' אומה אחת מפורה מקצת הארץ עד קצה הארץ ואח' ב' בכואות מועדות ישבתינו בו הגלות ומן ארוך עד אחריות הייטם, וכן הבתוות הנכניות על נאולתינו פורטינן והגלוות, וכן יעדום ר' ריבס מדברי הנכניות על מפלת מלכות רומי ואשר מלכויות אשר לא תואנה להיות נשמעות לאומת ישראל בזמנ העתיד, וכן בן נכואות רבות הנאמנות למן העתיד אשר לא נתקייטו עדין ועתיד להתקיים למן טמייעך ללי ספק.

אמנם ייוד פורטינן ותפוצותינו בו הגלות שהוא גלוות רומיות בתוכה, דברים כ"ה: והפץ' יי' 'בכל העמים מקצת הארץ ועד קצה הארץ, כי בגולות רומי יהודים אנשי בית שני נפورو ונפוצו בכל הארץ מורה ומערב לפני יהוי הרומיים מושלים בכל הארץ, והבאים עמם לגור על ירושלים עמי ריבס מכל הארץ כי לא יכולו ללבדה מפני גבורות היהודים, כי כל יכול היהודים אמר ותחו נחשבו לאם, בנורר בספר יוסיפון פרק ג". עמי הארץ הם שבו כל עם ועם אל הארץ, ר' ג': לאירוע גרייזיה ואלימניה ואיסיש פניה ופרניציא ולולתן מן הארץ אשר זו עתה ביד הנוצרים וישראלים, מה שלא היה כן ב注明来源 בית ראשון, או היה היהודים מעתם וחילש מאו ר' רטפיקו לחם הכלבים לבוד להכנעם ולהגלוות, לפיך לא הגלן ר' רטפיק כדברי הימים: 'ונל השארית מן החבר אל כל וזה לו לבניין לעבדיו עד מלך מלכות רם'. וכן כתיב בעירוא: 'הועלים משבי הנולא אשר הגלן נוכדנץ מלך בכל לבל וירושבו ירושלים ויהודה איש לעירין, וכתיב שם א': כל כלים להוב ולכך חמשת אלףים וארכבע אלף, הכל העלה ששצבר עם העלות הנולא מבל לירושלים. הרי אתה ראה מעוזה הכרובים האלה כי לא הגלן ר' רטפיק מבכל ולא יצאו ר' רטפיק אשר הפץ' יי' 'בכל העמים מקצת הארץ עד קצה הארץ, כי אפשר לפרשו על גלוות רק על גלוות רומי. וכן מה שאמר הנביה יחזקאל: והפיצו תי אונך גבויים וזרתיך בארץות והחותמי טמאתק טמן, א"א שיטופוש אל לא על זגלוות האחרונה שהיא גלוות הרומיים. כי בגולות בכל לא תמה טומאתם מהם, כי אטילו אחר צחים מבל כל וא"י עוד נמצאו בהם נושא נשים גבריות ומבעלי שבחות וולת אלה עונת הרבח, ע"כ נתחיהבו עוד גלוות בראש גולים ע"י הרומים بعد עונתיהם. ע"כ ייוד הנבניה שבכבה אורך זו הגלות המהו והקשה יתflo עונותינו וטומאותינו ממנה, ע"כ לא נספיק לגלוות עודCDCביב' איכה ד': תם עניך בת ציון לא יוטף להגלוות. וכן מה שכותב בעופם, א': כה אמר יי' על שלשה פעשי עזה ועל ארבעה לא אשיבנו, על

הgalות גלוות שלימה להפניר לאדים. וכpective עוד שם: כה אמר יי': על שלשה פעשי צור ועל ארבעה לא אשיבנו, על הסגורים גלוות שלימה לאדים ולא כורה ברית אחיהם. נכאות אלו נאמרות על העתיד, ר' ג': על חורבן בית שני, כי הפליטים מגלות טיטום אשר היו בורחים דרך ארץ פלשתים ודרך ארץ צור שהן סטוכים לארכן ישראל, והפלשתים ואנשי צור היו לוחמים אותם ומגנירים אותם ביד אדים, ר' ג': ביד טיטום אשר היו שכל האומות הנוצרים ובראשם הרומיים, הכתוב קרו אחים כל מקום אדים או בת אדים מגד שכלל אמונה ישו הנוצרי ע"י כמו רודמי וע"ש אפיפיוס הראשון וסערתו שהיה מertos. ואפ'': שאומת אדים בכליהם שבו לדוד ישראל בימי הוקנות מלך ישראל אשר הכריחם על כהה, כמו כור ביחסון פרק כ"ה, עכ'': אחר החורבן בסור המכricht בראות השפלות האומה ישראלית, קבלו אמונה יש' קדם שאר כל האומות הנה נקרו בשם אדים ע"ש האומה שנערכו בה, כאשר האומות שנחפכו לדת ישממעלים נקרו ליה תמצוא כי צפוי בז אשל נקרו שהייה שמעאל. מצורף ליה תמצוא כי צפוי בז אשל נקרו שם אדים, והוא המולך תחלה בכבקעת כ' פ' י' א' על כל ארץ כתים שם הרומיים ועל כל ארץ א' י' א', כמו כור ביחסון פרק כ'. ולהיוות הוא אדווי, על בן האומות הרומיים עם כל הנוצרים הנולים אליהם נקרו אדים ע"ש מלכים הראשון, כמו שעשרה השבטים כלם הכתוב קראו בשם אפרים על שם שמלכם הראשון ריבעם היה משפט אפרים. ומה שאמור על הgalות גלוות שלימת, ר' ג': שלא נשאר להם שיריד ופליט שלא להה תחת על הרומיים, כי בגלוות בכל גשאו מהם פיליטים הרבה שלא רצוי לתהות תחת על כשדים והלכו לחט למצריהם כאשר הכתוב מעיד בספר ריטמה פ'ג. ומה שאמור לא בכרו ברית אחיהם, ר' ג': הברית שורה בין חrios מלך צור ובין שלמה המלך, שנאמר: 'ויכתרו ברית שנייהם והוא קוראים זה ליה אחיהם, שנאמר: מה הערים האלה אשר נתה לי אחוי.

ואמנם על ישבתינו בו הgalות ומן ארוך עד מאד וכי אחר כואנו בראש הצורות ובימי המלחמות בשוב אל השם וירחמו באהירת הרים, וכי אויר החון הרוב היה לא חייך אליו' ת' לשבות בריתו ושבתו עשר נשבע לאבותינו. הנה כתיב בתוכה, דברים ד': בצר לך' ומצואך כל הדברים האלהת באחרית הימים ושבת עד ה' אליך ושמעת בקளו כי אל רחום יי' אליך לא ירפר ולא ישיחתך ולא ישכח את ברית אבותיך אשר נשבע להם. ובכונאות הווע' ג' כתיב: כי יטום ר' ריבס ישבו בני ישראל אין מלך ואין שר ואין זכה ואין מצכח ואין אפוד ותרפים, אחר ישבו בני ישראל ובקשו את ה' אלוקיהם ואת דוד מלכם ופחדו אל יי' ואל טבו באחרית היטם. ואת הנבואה

"ב' נאמרה על ימי זו הגלות אשר אנחנו בה הויים אין לנו מלך ושר מישראל כי ברשות הגויים אנחנו ונושאים ואריהם ואנו תרפים לע"ז שבו מניינים העתידות לידע המאטינים בהם, וכן אנחנו בו הגלות כל ישראל. ומה שאמר אחר ישבו בני ישראל בתשובה ויבקשו את ה' אלוקיהם ואת דוד מלכם כי אז יתחרטו על אמרם: מה לנו חלך בדוד ולא יהלה בגין ישע, כי המרד במלכות בית דוד כאלו מורד בהבק"ה אשר גוזן הפלחה בטיבת מלך לדוד ולורו עד עולם, ואו יתומים מאמר רומייה ל': ועבדו את יי' אלקים ואת דוד מלכם אשר אקים להם.

וכן بعد הנגולה מזו הנגולה גלוות רומיות מצא נ' כ' בדברי הנכאים בהרבה מקומות. כתיב בתרה דברים ד': ושב יי' אלקי' את שבוך ווהחיך ושב וכובץ כל העם ונו. אם היה נחרך בקצת השמים ממש יקובץ יי' ונו. והבהיר יי' אלקי' אל הארץ אשר ירשאו אבותיך וורשתה והטיבך והרבך מאבותיך ומיל יי' אלקי' את לבך ואת לבך וירעך לאחבה את יי' אלקי' בכל לבך ובכל נשך למען חירות.

הנה תורה שאלו הפסוקים לא נתקינו כלל בשוב יהודה ובכינין מכבול, כי לא שבו רק מכ' אלפים ושלש מאות וששים מכבואר בעורא ב', ורוכם נשארו בכבל שלא רצוי לעלות לירושלים עד היום הזה כאשר הרוח נס לזה החכם המעתק האחרון לנזרים שיטן בזוני בספר עזרא בבאיורו סוף סדר ב'. א'ב אך נתקאים הבטהה אם היה נחרך בקצת השמים ממש יקובץ יי' אלקי' ושם יקח. וכי אפיו בזמנ בית שני בא' לא הטע לנו לא הרכח אותנו יותר מאבותינו, אם בן בטהה נתקאים הבטהה והטיבך והרבך מאבותיך באחרך הבטיח היה כי כל ימי בית שני היוו בצדקה וזכקה בככובים בדניאל', ושבועים של שים ושנים תשוב ונבנתה רחוב ובזוקה העתים. ובנהמיה ט' כתיב: נשים נכריות, מבואר בספר עזרא ונחמתי, א'ב מי יתן ואדע בטהה נתקאים. וכן שהכתב בנבאות ישעיה פג': אל תירא כי ארך אצי, מפורה אבאי וערך וספער אקבץ, אוור לנצח תנוי ותיתנן אל תכלאי, היכיאו בני מרחוק ובנותי מקצת הארץ.

ועוד כתיב ישעיה י': ונשא נס לנוים ואסף נדחי ישראל וגנוזות יהודה יקבץ מרבע כנפות הארץ. ונבאות יוזקאל לט': וכנסתים אל אדמתם ולא אותיר עוד מהם שם. אלו הבטהות לא נתקינו בזאתם מבכל לירושלים כל, כי אחר אשר בטלות בכל לא היו נפוצים באربع כנפות הארץ יקבי' מרבע כנפות הארץ. ואחר אשר עמו ישׁאָגֵל גִּזְבּוֹצָה יְהוָה יְקַבֵּן מִבָּרְעָבָן כָּנֶפֶת הָאָצָן.

רוכם נשארו בnalות כמכואר למעלה, כמה אף נתקיימת הבטהה ולא אותיר עוד מהם שם, וכ"ש בישעיה ס': וכן בני נבר חומותיך ומילכיהם ישורתונך וגנו. גם הוא הייעוד לא נתקאים בכית שני כי שם אפילו על היהודים הבונים היו בני נבר מלעינים ואומרם מה היהודים האטלאים עושים וגנו, כדכתיב בנהמיה ד': מונעים ומשבתיים אותו תלכנות החומה כמכואר שם בנהמיה.

וכן מה שכתוב: ומילכיהם ישורתונך, זה נ'כ' לא נתקאים בכית שני כי כתיב בעורא ט': כי עבדים אנחנו ובעבדותנו לא עזנו לנו אלא קינו יוט עליין חד לפני פרום ונומו. ובנהמיה, ט' כתיב: הנה אנחנו היום עבדים והארץ אשר נתת לאבותינו לא יכול את פריה ואת טוכה הנה אנחנו עבדים עליה ותובתנה מרכה למלכים אשר נתת עליין בחטאינו על נזונותינו מושלים וככבותנו בראשונים וככברה גודלה אנטהנו. וכן מ"ש בישעיה ס' וחתו שעריך תמדיו יומם ולילה לא סנו, וזה הייעוד נ'כ' לא נתקאים בכית שני כי כתיב בנהמיה ז': ויאמר להם לא יפתחו שעריו ירושלים עד יום השמש וגנו. הנך רואה לא די של לא נתקאים אלו הבטהות היהודים והבטהות הנגורות לעיל בבית שני, אלא עוד נמצאו בהן ההתקף כאשר באינו, ע' ב' ביל שפק אלו היהודים והבטהותם כלם רוכבים כווצה בהן אשר לא הוכרנו כאן מורים לנאותנו מזו הגלות אשר אנחנו בה היום. וכן בעוד מפלת כל האומות בכל ומלוכות רומי בפרט בזון המשיח המקויה, הנה כתוב בתורה, במדבר כ"ד: ארanno ולא עתה אשורנו ולא קרוב, דרך נוכב טיעק וקס שכת מושאל ומח פאתו מואב וקרקר כל בני ש. הנך רואה שתתניה מפלת כל בני ש' עי' מלך המשיח אשר ייקום מושאל והמשטי לו הכתוב לכובב ליקום מבלטו ולרוב פרוטוס משלתו ופעלותו בכל העולות. ולא יכול הפטון לפרט לו עוד המלך ולא על שום מלך בישראל שיטשול כל עזולם שם בני ש' וכל שכן שיטלו פניו. ועל מפלת רומי בפרט כתיב בתורה: והיה אקים ירשיה והיה רשותה שער אובייו וישראל עוזה חיל וירד טיעק והאביד שריד מער. והוא הנامر בנבאות עובדייה: ולא היה שריד לבת עשו, וחותם אמרו שם: ציים מדר בתיים ווננו אשר ווננו עבר ונם הוא עדי אוכד, והוא הנامر בדניאל' יא: ובאו בו ציים, בתיים ונכח ונום. וכבר הוכרנו שחתקאים הם הרומיים כאשר העיר שיטן בדניאל' הנזכר בספר דניאל, בביוארו על והפסוק אמרו: הכתים הם אנשי ארץ איטליה ואשר אומות לשון לטין שחם הרומיים, וכן הוא דעת הכתנים ז' שאפע' שחרומיים עם כל אומות הנוצרים בכלל, הכתוב קרא אוטם בשם אדם, מ"ט הרומיים בפרט נקיאו כתים, וכן כתיב ביוסטפן פרק א' טפפורו: הכתים הם הרומיים החונים בכנעوت כנפה על נהר טיבורו.

ובן גם ישעיה הנביא ע"ה ל"ד נבא על מפלת מלכות אדם בפ' קרבנו גוים לטרם, כי אמר שם על אדם תדר. עוד אמר: וטבה גדור באראן אדם והתהייל באמרנו כי קצף לוי' על כל הנויים להודיע כי אומת אדם כוון מפלתה תהיה כולה מלכים ובני עזומים, והם כל הגוים המתייחדים בדת הנצרית, ואומר כי יום נקס ל' שנת אליטים ליריב ציון, בארי כי לשתי סכונות תהיה מפלחה כזו את אומת אדם, כי יום נקס ל' ריצה לומר: על הילול כבוד שמו שליחלים אוטו דרכיהם ואסונתם, והב', שנות שליחלים ליריב ציון, ר"ל: על שהריוו לבני ציון שהם אומות שראליות בחורבן בית שני וכן בהיותם בגלות תחת דידיהם, ואחר שפ' מפלת אדם מסך לה תשועה ישראל והתחילה: יוששוס מדבר וערבה וחגלה ערבה ותרפה בחכצלת והחטם באמרו: פדווי יי' יושובו וכאו ציון ברנה ישמה על ראשם, ששון ושםה ישנו גסנו יגון ואנהה. והוא אשר נבא ירמיה הנביא במנילת איכה ד': חס עונך בת ציון לא יוסף להגלוותך, פקד עונך בת אדם גלה על החטאיך, הדיע כי שתחרוכ אdom שהם הרומיים והגולים אליהם המגליים את ישראל מארצם או יצאו כל ישראל מזו הגלות ולא יוספו עוד לנאות, ובמ"ש ישעה הנביא ס"ז: המתקשיים והטהיריים אל הגנות אחר אהת בתוך ואכלוי בשර ההורי והעכבר והעכבר יהודו יספו נאים יי'. רמו לאכדי בת ציון שטי אומות הגדלות אשר אומת ישראל בזו הגלות תחת ידיהם, והם אדום וישראל. כי באמרו המתקשיים והטהיריים אל הגנות אהר אחת בתון, רמו אל אומת יeshemuel שהם מרים עצם קדושים וטהיריים ברחיצת גופיהם כמה פעמים בכל יום ואוכלי כל טומאה ומזה תועלם להם טהרתו מכחו. ובאמרו: אוכלי בשר ההורי והשקר והעכבר, רמו לאדם. ואחר אשר הוכר אבדון שטי האומות הלאה הוכר מיד יציאת ישראל מזו. בדכתיב שט: והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנהה לי' בסוטים וברכב וככחים וכפרדים וככרכרות על הר קדשי ירושלים אמר יי' גסום, וכן בנכבותו יואל בסוף הספר כתיב: מצרים לשםה תהיה ואדם למדרב שטמה תהיה מהטם בני יהודה אשר שפכו דם נקי בארכם.

הנה תראה שמלכות יeshemuel הכתוב מכנה אותו בשם מצרים ע"ש הנר המצרים אם יeshemuel ואשתו שחייתה נס בן מצירת בדכתיב: ותקה לו אמו אלה מארי מצרים, ובשם אדום מכנה אומת הנצרדים, וממנהו משדר מקרים לנצח שכבונו, והוכר אבדון שטי אומות הלאה בלבד, לפי שהן ררועו לשכטני יהודה ובוניהם הגולים בינויהם כי שפכו דם כמים בארכם על לא חם בכיפותם, על עלילות הגוים בינויהם והשמדות שהיו גורמים עליהם, ומ"ש: מהטם בני יהודה ולא אמר בני ישראל, הדיע שעיל וו הגלות נאמר וזה הפסוק שעשרה השבטים

שהנה מלך לא היה תחת שטי האומות האלה בשום ומן כל, ואחר אשר הוכר אבדון שטי אומות האלה החומות, הזכיר מיד קיום בני יהודה המתנהנים מתחם אמרו שם: ויהודה לעולם תשב וירושלים לדור ודור. וכן נס עובדיה הנביא נבא על מפלת אדם שתהיה בוטן תשועת ישראל כרכתי: והוא בית יעקב לאש ובית יוסף להבנה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום ולא יהוה שריד לבית עשו כי יי' דבר, וחטם נביאתו באמרו: ועלו מושיעים בהר ציון לשלוט את הדר עשו והיתה ל'י' המלוכה. והוא אשר נבא ייחזקאל הנביא כ"ח: וגთני נקמתי באדום ביד עמי ישראל וידעו שאלו הנכויות האלה אשר הזכרנו לא נתקימו עדין כל ועתידות להתקיים לימות המשיח האמיתי אשר אנחנו מקוים ביאתו.

הא', קיבוץ עשות השבטים והחברים עם שבט יהודה ובנימין והשבעם מלך אחד שיהיה מושיע דוד המלך ע"ה, כאשר מכוון ביהזקאל ל"ז מפסק ואתה בן אדם קח לך עין אחד וכתוכה עליו ליהודה ולבני ישראל הכרו ונום' עד סוף הסדר ע"ש.
הכ' גונן ומונן ופיהלם על הר ישראל ושובערו אש ישבו ערי ישראל ונשך ומגן וצנה בקשת ובחזים ובמקל ד' וכרכום שבע שנים, כדכתיב ביהזקאל ל"ח ל"ט, ובכורה יי' ד', ושם כתיב: וזאת תהיה המגפה אשר ינוף יי' את כל העמים אשר עצאו על ירושלים המק בשרו הוא עומד על רגלו ועיניו תפנה בחורויתן ולשונו תפק בפייהם. והיא אמרו בנבואת שעה בסוף הספר: ושמתי בהם אותן אות ושלחתי מהם פלטם אל הנויים.

הג', בקיית הדר הוייטים והוא הדר ידוע ספוך לירושלים, אין בינויהם רק עפק יהושפט בלבד, כרכתי בבוריה יי' ד': ועדו רגלו ביום ההוא על הדר הוייטים אשר על פניו ירושלים מקדם, ונכנס הדר הוייטים מהציו מורה וימת ניא גדולה מאד ומש חזץ הדר צפונה והציו נגבה.

הה', כירית ויבורת נהר מצרים ונחר פרת בוכן קיבוץ גדי נפוצות יהודה מארכע בנטה הארץ לעבר לישראלי ביבשה בתוכם כמם שעברו בצעתם ממצרים בתקון הים טף, כדכתיב בישעיה יי' א': והחרbic יי' את לשון ים מצרים והניף יוו על הנר בעים רוחו והכחתו לשכעה נחלים והדריך בענילים והיתה מסלה לשאר עמו אשר ישר מאישור היזה לישראלי ביום עולתו ארץ מצרים.
הה', יציאת ים הים מירשלים מבית המقدس חיצים אל הים הקדמוני והצים אל הים האהרון ובכור כל עץ מאכל אשר יעל על שפת הנחל מחדש להודש, כרכתי ביהזקאל מ"ז בפסוק יושבנוי על פתח הבני והנה ים יוצאים מתחת מפתן הבני קדימה ונומר

תפוד, יומס ולילה לא יסגרו לתכיא אלין חיל נויים ומילכיהם נהוגים, — כי חנוי והטולכה אשר לא יעבזר איבדו והגנוו חרוכו. וכבדיאלי ז': ומולכאה ושלטנא ורוכותא די מלכותות תחות כל שטיא יהיבת לעם קדרשי עליונן מלכותות מלכות עלם וכל שלטנייה ליה יפלחון וישתמען.

ה' יב', שיחיה שלום ושלוחה בכל העולם אחר מלחות גזג ומונג ואַל יצטרכו בני אדם לכל צלי זיין, כדכתיב בישעיה ב': וכתהו חרוכותם לאותים וחניתותיהם לטמורות, לא ישא נוי אל גזח ולא ימלדו עוד מלחמה. וכן בפסחא ד', וכן בחושע ב' כתיב: וקשת וחרוב ומלחה אשברו מן הארץ והשכבותים לבטה. וכן בוכריה ט': והכתרתי רכב אפראים וסוס מירושלים ונכרתה קשת מלחתה ודבר שלום לנוים וגומר.

ה' יג', שיחיה שלום בארץ ישראל אפלו בין החיות הרעות והבהמות ביוות שלא זיוקן לאלו וכ' ששלא זיוקן לבני אדם, כדכתיב בישעיה י"א: ונגר ואב עם כבש ונמר עם גדי ריבץ' ועגל וכפריר ואיהו יהדו ונער קמן נהגם. וופר וודוב תרעינה יהוד, ורכבעו לדרון אריה בכקר אבל תנן ושביעש יונק על חור פתן ועל טארות צפעוני גמל דו הדה לא ירעו ולא ישיחרו בכל חור קדרשי כי מלאה הארץ דעה את יי' כביסים לים טכבים. עוד שם ס"ה: זאב וסלה ירעו באחד ואירה בכקר אבל תנן ונחש עפר להמו לא ירעו ולא שיחתו בכל חור קדרשי אמר יי'. וביחסא ל'יד: וכorthy להם ברית שלום והשכתי היה רעה מן הארץ וישבו כסדר לבכתה וישנו ביערים. עוד שם: ולא היה עוד צו לנוים והיה הארץ לא תאכלם ושיבו לבכתה ואין מחרד. וכן בחושע ב': וכorthy להם ברית ביתם התחוא עם חות השודה ועם עופ השטמים ורמש האדמה, וגומר.

ה' יד', שלא היה עוננות וחתומים בעילום בפטם באותם ישראל בא במקה, כדכתיב ב תורה ברבים י' : ומיל' יי' אלהיך את לבך ואת לבך ורעד לאחבה את יי' אליקן וגומר. ובישעיה ס': ועמד כלם צדיקים עלולים יירשו ארץ נזר מטעי מעשי ידי להטהפרה. וכירטיה נ': בעת היה אָה קרא לירושלים כסא יי' נקנו אליה כל הגנוו לשם יי'. לירושלים ולא ילכו עוד אחורי שירירותם לבם הרע. עוד שם י': ביטים הכם ובעת ההיא גאנט יי' יוכש את עון ישראל ואיננו אהת פסאת יהודה ולא תפצענה כי אסלה לאשר אשאיר. וכבחזאאל ז': וורקתי עליכם מים מהרורים מותרתם מכל טמאותיכם וגומר. העתאי לכם לכ חדש ורוח חדשה אתן בקרככם והסוריית את לב האבן פבשרכם גנתהי לכם לב כשר ואת רוחוי אתן בקרככם ועשיתו את אשר בחקי תלכו ומשפטוי תשמרו וועשיתם. עוד שם ל'ז: ולא יטמאו לעוד בנילוחים ובקוציהם וככל פשיעיהם וחושעתיה אוטם מבל

עד פסוק ועל הנחל עיליה על שפטו מוה ומזה כל עז מאל לא יכול عليهו ולא תומם פרו לחדריו ויבור כי מוטי בן מקדש המה יוצאים, ויהי פריו למאכל וועלחו לתרופה. וככתב בוכריה י"ד: והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חזים אל הים הקדמוני, חצים אל הים האחרון בקץ' ובחרוף יהיה. וכן בסוף ספר יואל כתיב: וטען מכתיב יי' יצא והשקה את נחל השיטים.

ה' שיזקו עשרה אנשים מכל לשונות הגנים בכנג איש יהודיל אמר נלכה עסכם כי שמענו אלהים עסכם כדכתיב בוכריה ח': הו, עלויות שאירית האומות לירושלים מדי שנה בשנה להשתחות למלך ה' צבאות ולחון את חן הפוכות כדכתיב בוכריה י"ד.

ה'ח', ביאת האומות כשבותות וכחדרים להשתחות לפני יי' בירושלים, כדכתיב בסוף ספר ישעיה.

הט', החרכה העצבים וזכרם ובנאי השקר ורוח הטומאה מן הארץ כדכתיב בוכריה י"ג. ובישעיה ב' כתיב: והאלילים כליל יהלוף. עוד שם ט'ב: נסנו אחר ירושו בשות הכותחים כפמם האומנים למסכה אתם אלוקינו. וכספר תהילים צ'ז': יבשו כל עובדי פסל המתוללים באליילים השתחוו לו כל אלקים.

ה'י, שתחיה בכל העולם אמונה אחת ודת אחת והיא דת ישראל כאשר בישעיה ס"ה: כי נשבעתי יצא מפי צדקה דבר ולא שוב כי לוי תברע כל ברך תשכע כל לשון. ושם נ'ב כתיב: עורי עורי, לבשי עוז צין, לבשי בגדי תפארתך ירושלים עיר הקודש, כי לא יוסף יבא לך עוד ערל וטמא. עוד שם ס'ז': המתקדים והסתדרים אל הנגנוו אחר אחת בתוך אוכלי שר החזר והשקב והעכבר יהודו יספו ונומר. וככתב בוכריה ס'ט': והסתיר דמי מפי וشكיזו מבין שינו ונסאר נס הווא לאלקינו גנו. ושם י"ז': וזה יי' למך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יי' אחד ונומר. ויתברא עינוי נ'ב פרק ט'ד. וולתם מהפסוקים המוראים על זה הענן, בנוו שיבאו כל הגנוו מדי חדש ומדוי שבת שכחו להשתחות לפני יי' וכי הגנוו הרחוקים יעלו מדי שנה בשנה לירושלים לחון את חן הפוכות כאשר חורגן.

ה'יא, שתחיה בכל העולם מלכות אחת והיא מלכות ישראל הנקראים קדושים אל, כדכתיב בסוף במדבר כ"ד: אוראנן ולא עתה אשורנו ולא קרב, דרך כוכב מעיקב וקס שבט מישראל ומחוץ פאתי טואק ופרק כל בבי שת. ובישעיה ס'ט': והוא מלכים אומנייך ורשויות מניקותיך, אפיקים ארץ ישתחוו לך ועפר רג'יך ולחיכו ודרעת כי אני יי' אשר לא יבשו קוי. וככיסון ט': ובנוו בגין כבר חומתיך ומילכיהם ישרתונך כי בקצבי חכיתיך וברצוניך רחמתיך ופתוח שעריך

כ"י אני אני הוא ואני אלקים עמי. אני אמת ואחיה, מחצתי ואני ארפא ואני טדי מצל. ובישועה כ"ז: ייחיו מתרך נבלתי קומון, הקיצו רגנו שוכני עפר כי טל ארות פלאן רפאים תפיל. וכן בדניאל י"ב: ורכם מושנן אידמת עפר קיוו אלה לחוי עולם וכלה להרחות לזראון עולם. אלו נבאות וכווייא בchan לא נתיקיימן עידין ביל שפק עיתיות לחתקיים בהכרת, כי לא איש אל ויכוב. וכן מדידות ומניות שעידין לא בא משיח המופיע מפה הנביאים ע"ה אשר אנחנו מוחלים לביאו, א"ב לא נתיקיימן כל הבהירות הכתובות בדברי הביאים בימי בית שני באשר אמרת.

ואם כי אלה הראות חמיטו בעיניך, תעיןו עוד בספר דניאל וגם הוא יניד לך את הרושים בכתב אמת כי מה שנראה לנובודניאל צלם מ"ד' חתיכות זו למטה מו שahn והב כסף נחשות ברול, היו רטימות לד' מלכות המושלים על ישראל והוא אחר זו, ר"ל: שהוחב הו רומו על מלכות בכל, והכסף מלכות מדי וופט, ותחשת מלכות יון, והברול הוא רומו מלכות רומי, שהיא מלכות רבייעות המושלת עליינו עתה בעונתוינו. ומה שנראה לו ברול טערכ בחרוש טיט היו מלכות ישמעאל נחשים למלכות אחת שלא שלטה אחת מohn לכדה בעולם אחריו התעדרכות. ומה שודמה מלכות רומי לרברול ומלכות ישמעאל בטוט, הו לא להודיע גנדותם והשחתתם זה זה, ומ"ש מהערבען להוזבורע אנשה ולא להזון דבריים דנא עם דנא, והודיע שיריו הרבה נצרים תחת ד' ישמעאלים והרביה ישמעאלים תחת ד' נצרים, ועכ"ז לא נחתהנו אלו עם אלו. ומ"ש התגנורת אבן ד' לא בדין ומוחת צלמאן על רגלו, והודיע שהשחתת הצלם, ר"ל: התאומות עוכדי הצלמים אשר יהה ע"י האבן הנגנור לאבד איזום, שהוא רומו למך מלכות בכל אשר לא בכח ימושך רק בהשנת אלקים, לא יהה בימי הרים ולא בימי מלכי מדי וופט וגמ לא בימי מלכות יון אלא בימי הרים והישמעאלים הנרגומים ברגeli הצלם, ע"כ ייחד הכתת האבן לרגלי הצלמים ולא לשאר אכרים. והתברר נ"כ שהמלכות החשיות שאינה מכלל הצלם ייחרב וייחיה הצלם כלו ואחר כך לא תהיה שם ע"ז בעולם רק דת אחת והיא דת ישראל כאשר ביארנו. וזה אשר אמר: ובויתם הון ד' מלכיא אינון יוקם אלקא שמיא מלכו ד' לעלמן לא תחבל מלכותה לעם אחרון לא תשתקב דק ותספ כל איןן מלכותה והיא תקים לעלמיין, הרי הווער כי בסוף ימי אלה המלכותיהם איזום ושמעאל יוקם אלקוי השם מלכות קיימת עד עולם והיא מלכות ישראל אשר תשבר ותאבד כל המלכות אשר לא תאונה לא נגנאל בפרטן הלומו של דניאל מלכותה ושלטנה ורכותה ד' מלכות תחות כל שמייא

מושבכתיים אשר התאו בהם וטהרתו אותם, היה לי עם אני אהיה ילכו וחוקתי שמרו ועשו אותם. וכן בצעניה נ': שארית ישראל לא יעשו עולחה ולא ידברו כוב ולא ימצא בפיים לשון תרמית כי המה ריעו ורבעו ואין מחריד.

הט"ז, שלא תהיינה צרות דאנות: אנחנו בכל א"י זע"כ יארו ימים עם יי' ויהיו חיים טובים, כדכתיב בשעה ס"ה: אשר המתברך בארכן יתרברך באלקין אמן והנסבע בארכן ישבע באלקין אמן כי נשכח הוצרות הרשומות וכו' נסחו רמיון, וכי גלותי בירושלים ושתי עיל ימים וכן אשר לא ימלא את ימי, כי הנער בן מאה שנה מות והחוטא בן מאה שנה יכול ובנו בתים וישבו ונמעו כרםים ואכלו פרום. לא יבנו ואחר ישב, וזה יטעו אחר יאכל, כי כימי העץ ימי עמי ומעשה דודים יבלו בחירות.

הט"ז, שתשוב השכינה עד לישראל כבראונה ותרכה הנכואה והחכמה בישראל, כדכתיב ביהזקאל ל": וכרתי להם ברית שלום ברית יהה אותם ונחתים והרכתי אותם ונחתת את מקדשי בתוכם לעולם, והיה משכני עלייהם והויתו להם לאולקים והטה יהו לילם ודרעו הגוים כי איני מقدس את ישראל בהיות מקדשי בתוכם לעולם. וכן שם ל"ט: ולא שטרר עוד פניו מהם אשר שפתי את רוחי עיל בית ישראל נאם יי' אלקים. עוד שם מ"ג: ואמר אליו כי בן אדם את מקום כסאי ואת מקום דנייל אשר אשכנן שם בדור בני ישראל לעולם ונומר. וכן בסוף הספר: סכיב שמנה שעש אלך ושם הער פום יי' שמה. ונכאות יואל כ': ויזדעם כי בקרב ישראל אני ואני יי' אלוקים שכון בזיוון הדר קדשי והיתה ירושלים קדש וודים לא יעכרו בה עוד. ובישועה י"א כתוב: כי מלאה הארץ דעה את יי' כמיס לים מכסים. וכן בירמיה ל"א: וזה ימלדו עד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את יי' כי כלם ידעו אותו למקומם ועד גדולם נאם יי' כי אסלח לעונם ולהתאטם לא אוכור עוד. וכבר הוכרנו רוב פסוקי אלו הנכאות בפרק א'.

היו, בית אליהו הנביא ע"ה, כדכתיב בסוף ספר מלכי: הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני בא יום ה' הנגיד והגרא. הי"ה, בנין הבית לעתיד בכל צורותיו ומשפטיו ושכינת הכהן בתוכו לעולם, כפי מה שהתחבר בسفر יחזקאל בסימן מ' עד מ"ה.

הי"ט, הולכת הארץ ל"ב' שבטי ישראל כאשר מכואר שם ביהזקאל מ"ז מפסוך כה אמר יי' אלקים: וזה הנבול אשר התנהלו את הארץ לשני עשר שבטי ישראל ונומר עד סוף הספר. חכ', תהיות המתחים, כדכתיב בתורה דברים ל"ב: ראו עתה

יחסית לעם קדישי עליון מלכותם עלם וכל שלטוניא ליה יפלחן ווישתמען.

וזהו אשר אמר בגבאות ישעה ס': כי הגוי והמלכה אשר לא יעבדך יאכדו נו'. ולחחות עם קדישי עליונים רומי לאומות ישראל, אשר בו שום ספק כי בבחינה טקסטומית בטורה בגבאים וכתחובים הכתוב קורא אותן כנ"ל, ואוכיר מתקצתם. בטורה שמות יט: ואתם תהייו לי מלכתה כהנים וגויי קדוש ונומר, ובסימן כ"ב: ואנשי קדוש תהיין לי וכבר בשדה טרפה לא תaculaנו נו'. בספר דברים ז': כי עם קדוש אתה לוי' אלקייך בר בחר יי' להיות לו לעם פוליה מכל העמים נו'. וכן סימן י"ד עוד שם: לא תאכלו כל גבלת, לנור אשר בשעריך תחתנה ואכלת או מסר לזכרי כי עם קדוש אתה לוי' אלקייך. ובגבאות ישעה ס'ב: וקראו להם שם הקדש גאלו' יי' וגומר. ובסימן ס'ג: למצער ירושו עם קדרש צרינו בוספסו מקדשן. ובגבאות ירמיה ש' קשל ישראל לוי' ראשית תבואה כל אלכלי יאשטו ונומר. וכתחובים בספר דביאל ז': ויקבלו מלכותה קדישי עליוני ויחסנו מלכחות עד עולם ועד עולם עולםיא וגומר עד אהה אהה יומיא ודריא יהיב קדריש עליוני ומונא קדש וממלכתה החסיננו קדרישנו וגומר. ומליין לאזר עלייא מלל לקדישי עליוני בלאו וכבר להשניה זמנין וגומר. וכן שם י"ב: וככלות נצח יד עם קדש חכלינה כל אלה.

כאשר תורה נס בעל מחלוקתינו המפעיטה הנוצרית שים בדורנו בכיארו על הפסוק כי עם קדש הווא אמת ישראל, והנה שהוחכנו בנבאות הסמכאות בתכלית הביאור על פורינו בזה הנגולת פעור נפלוא וליшибתינו בה עד אהירות היסים וכן על גאלתינו טו הנגולת. וכמו כן על ספלת ואבדון הנזירים אשר לא היה נשמעים לשישראל וממלכת רומי בפרט. וכן נבואות ררכות אשר עדין לא נתקיימו ועתידות להתקיימים, בהכרח אין תוכל להכחישם. ובכל ספק כי דברים אלו לא ייחישם רק המכחיש אור השמש ובוחה יהיה די ויותר מדי למביבים.

פרק ז'

ומה שפוענין הנזרים באמור: הנה מצינו כי בנות פצריהם לא שפחתם ריק ת', שנה ובגלות בבל ריק ע' שנה, ואכ' מה בזו הנגולת שהיא נגולות רומי אתה נמקרים וזה יותר מלאך ות' שנים ולא עדר, אלא שלחויהם בגורלם הגלות הקדומות היהים יודעים קץ גבגלהה קדום באהם בגולות חזיאן, לפי שחש' הוודע לאברהם בנטביה קץ גולות פצריהם שהייתה בפז' ת', שנה, וכן הוודע השם לירמיה ולשאר גבאים ברורו קץ גולות בכל שיחיה בפז' ע' שנה, פרטטיב בירמיה

כ'פ', לפי שהיה מכון מאתו י"ת להוציאם מאותן הגלות, ובהיות כי קץ זו הגלות לא הדוד השם לשוט בפיו ואנט אלת רודעם אותו, ואכ' גראה בלי ספק שאין הדבר לשם להוציא אתכם מזו הגלות אלא יתרקים במס' היעדר האמור עלייכם, כדכתיב בדורא, כ"ז: ואבדלא תקיט ואכלת אתכם ארץ אובייפט, ואכ' השיל מורה על כן אם יודה הבן השם להוציא אתכם מזו הגלות, לפחות מה היח עחוב אתכם זמן גדרל בזו הגלות הנדרול, כי דבר שלא נשמע ונראה תורה תורה אלף שנים ות' ק' שנה, אי אפשר הרשות אחר כן.

התשוכה: סכת הודעתן קץ גולות מצרים לאברהם אכינו ע"ת, היהית ואת לא פלי שבתביחו השם' לחת לו ורע ברך יי' אשר ירשו ארץ סבורת שחיותה נכבשת או בדי' ז' אומות, א"כ הודיעו כי נהיית הארץ היהיא לורעו לא תהייה טיד אחוריו היהות לו ורע, רק אחרי שעיבורו מלידת יצחק בנו ת', שנה, כדכתיב בכראשית, ט'ז: יודע תדע כי גור היהיא ורעד באורך לא להם ועכדום וענו אותם ארבע טאות שנה. והוא מקרה מסורתי, ובכיארו גור היהיא ורעד באורך לא להם ארבע טאות שנה ועבדום וענו אותם. והראיה על זה, כי מלח אותם סופקמת באתנהטה, וכמו מה שמות י"ב: כי כל אוכל חטף נברחת הנפש היהיא טוים הראשון עד ים השבעה, הוא כמו שנכתב מלח וגכורתה אחר רום השבעה, ר"ל: טסורים ורכבים כן.

וכן מצינו שיצחק ויעקב ובינו גרים באורך הואות. ובתחלים ק'ה: ויעקב גור באורך חמ' וכו' ברארית ט'ז: ויאמר אל פרעה לדור באורך בגין. וגורות באורך פלשתים ובארץ בגין, שנולד יצחק עד באיעקב למצרים, היה ק'צ' שנה, כי יעקב בן ק'ל שנה ירד למצרים ויצחק בן ס' בחולידי, א"כ מעת שבא יעקב ובינו למצרים עיר יסן קץ הגרות, לא ישכו שם ר' ר' שנה. ואני לומר שנתעכבו במצרים ת', שנה, כי קחת מירדי מצרים היה, וכשהחשוב כל שנתיו של קחת ושל עטרם ופ' שנה של משה לא תמצאים אלא ש'ג' שנה ויצטרך להוציא מות המספר שני חי עקי קחת קודם באו למצרים ושני חייו אשר חי אחרי הולידו את משה, א"כ מהויב שיתחייב מספר ת' שנה מעת שנולד יצחק ע"ה, והיו ימי נזירות הנירות בשאר ארץות עם ימי היריות והעובדות והעוני אשר באורך מצרים, בכלל ת', שנה. והסבה אשר בעבורה גורו עליהם להתעכוב למצרים עד אותו הזמן באורה הכתוב שם באמורו בראירית, ט'ז: יודר בבייע ישבו הנה, כי לא שלם עון האסורי עד הנה, ואומר: כי לא שלם עון האסורי עד הנה, הרazon בו: עד אותו הזמן לא התמלא סתאות. והזכיר האמור, כי הוא החוק שבי' עטס והכל בכללו, כדכתיב עטס י'': ואנכי השפדי את

האמורי טפניהם אשר כנובח ארויים נכהו וחסן הוא כאלונים. וט' שמה במקום אחר: ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע שנים לאחר מכן רצין בו: עד תשלים ת"ל שנה, כי הנודה היהת לורע על ארבעהם אכינו ע"ה להיות בורות ועבדות ועוני ת' שנה לבך, והשלשים שנה נתאפסו בעון הרור החוא, כדכתיב ביחסיאל כ': וימtro כי ולא אבו שמו אליו, איש את שמו הימנו לא השילכו ואת גלווי מצרים לא עזבו ואומר לשפוך חמתו עלייהם כללות אפי בתוך ארץ מצרים. וע"כ ארוכה נלותם עוד ל' שנה, והיה רואי שחאריך יותר לא שצערך אל יי' מוכבד העבודה והעוני, כדכתיב שמות ב': ואנחנו בני ישראל מן העבודה וועקו ותעל שעתם אל האלים מן העבודה. וכתיב שמות נ': ועה המ עתק בני ישראל באהו גנום, להודיע כי לא היו ראים להנאל בהניי זמן קין הגויה, אלא שקבל השם נאחים וצעקהם מפני צער הנדול אשר היו בו. ואין לסתור על זה שהרי נתרך מהם עוד ט' שנה במדבר בין המרגלים, כי לולי חטא מרגלים היו נכניםמים פיד לא-ארץ. ועכ"י נתקינה בהם הבהירות ודור וביעי ישובו הנה, כאשר ביארנו.

וכי סיבת הדעת קץ גנות בכל לירטה הנבניה היהת ואת לפי שלות בכל גנזה בעון השיטות, כי בתיותם לא שבתו ע' שמיות, ע' הוכרכו לשבות גנותו ע' שמי רצוף, כדכתיב ויקרא, כ': אז תרצה הארץ את שבתויה כל ימי השם אתה בא-ארץ אויביכם, אז תשבח הארץ והרצצת את שבתויה כל ימי השם תשבות את אשר לא שכבה בשבותיהם בשכבותם עלייה. וכתיב בדברי הימים ב' ל': למלאות דבר יי' בפי יוסחיו עד רצתה הארץ את שבתויה כל ימי השם שבתה למלאות ע' שנה.

אםנס המכבה שלא נדע קץ זו הגנות אשר אנחנו בה היא זאת לפי שזו הגלות גנזה לכפר עונות ופשעים החטאים אשר הטעו ישראל מיום כנסתם לארץ עד בום גנותו לפי שהענונות הם טומאה המורה לנפשות החטאים והם מדילים ביןיהם ובין אלוקים, ע' י' יצטרבו אל הכבוס ואל הטהרה עם זוב הכאבויות ושיחות אשר ייעשו להם באורך ימך ואות הגלות, כי בגנותם בכל לא נטהרו כראוי כי לא נתכבר להם רק עון השטימה אשר לא שכחו בשכבותם על א",י, אבל אשר עונות ופשעים וחטאים נגנו: נלווי עריות, ע' י', וש"ד זולחות, לא נתכברו בגנותם בכל לזכור הזוטן, ע' כ' גנזה ההכמה האלקית שבסבואה בו הגלות ושיתעכבו פה זמן ארוך מאד עד אחרית הימים לכל עונשם כללה פשע ע"י וללהם הטעא ג"ע ולכבר עון ש"ד, כדכתיב ביחסיאל כ': והפיזותי אותו בורן בוניס וויתריך בארכות והחתמי טפאתך טפן, ובאייה ד': אם עורך בת ציון, לא יוסיף להנשותך. אםנס גנותם בכל לא די שלא תפנו עונותיהם וולת עון השטיטה,

אלא עוד הוסיף לחטא יותר א"כ הוכרחו גנותו עוד לכפר כל עונות וחטאיהם כי אחר שיתכברו עונותינו ותחום טמאותינו ביסורי הננות המר והקשחה הזאת, או לא ישכו לחטא עוד ואנו יתקיים בנו המקרא שכטיב תורה, דברים י': וכן יי' אלקיך את לבך ואת לבך וועך לאהבה את יי' אלקיך בכל לבך וככל נפשך למען הייר. וכן ביחסיאל לאלה יי': ונתחי לך חישך ורוח חישחה אתון בקרבתם וגנום, ושיתאי את אשר בחקי תלוכו וטשפטיו תשמרו וועשיתם. וכן שאר הבהירות קוועז באלו אשר לא נתקימו עדיין, ובחויה שהיהי פssonן השי' להאריך ימך גנותך אורך נפלא סאוד לרבי עניינו פשעינו והטאותינו ושתחיה הנאולה כללית ונצחית תליה בחשובותינו, ע' כ' גנזה חכמתו ית' להעילים קע' הנאולה העתודה אפללו מהנגאים, כדכתיב דברים ל' ב': הא הוא כמוס עמי החרום בזאצורי. וכתיב בדניאל י' ב': שתומם והחותם הדרורים עד עת קע', כדי שלא תהיה ידיעת הקע' אשר יהיה באחריות היחסים לפוקה ולמכתש לפני כל רכי לך וב'ך רבת הנזק פאוד כי יתיאשו בני גנזה מתקות הנאולה והחיה פכח פרויקט על תורה והמצות טעל צוארי האמונה* כאשר קרה ברוכם.

והנה קע' גנות צרים אעפ' יי' שנאמר לאברהם אכינו ע'ה בדברים מכאורים, ע' י' מצינו בכתוב שני קצים מתחפים, ר' ל': ת"ל שנה ות"י שנה. ושני אלה המספרים קדמה התחולתן לירידת יעקב ובנוי לצרים ומן רב כאשר בארנו, ע' כ' הקע' האמתי היה בלתי גודע לרובם עד צאתם מצרים. וכן מצינו ב' קצים מתחפים כי לירטיה הנבניה בדברים מכאורים ע' י' מצינו כי קצים מתחפים כי כתוב אחד אומו: לפי סלאות לבכל שעיטים שנא אפקוד אתכם, ירטיה כ"ט. וככתוב אחד אומו: למלאות להרבות ירושלים שביעים דניאל ט'. וכן אין אלה שני המספרים כ"א י"ג, ע' כ' הקע' האמתי הירחיה בלתי גודע אצלים עד שטי' שניות לדריש הפלך, אשר או נשארו לחירות ירושלים ע' שנה ואו בנו והצלווה בנוכחות בני ווחריה. ואם קצ'ו שתי אלה הנאמורים בדבריהם מכאורים ומספרם בדורות ובומות קצרים, ולא גודע על אמתותם קודם הנגעה תכליתם קע' הפלאות, שהוא קע' גנות הארכות, אשר נאמר בדברים שתומם והחותם, על אחת כמה וכמה. ואעפ' יי' שמצינו יי' גודע וזה הקע' דניאל בכ' מקומות ובכ' לשונות, ט' מ' אין מתחלה מה טהרה, כי במקום אחד כתיב כי לשון הקודש כי למועד טועדים וחיצי וככלות גאנ' זיך עס קדש תכליתה כל אלח, וכמקום אחר כתיב כל' אורתית: ויתהיבן בידיה עד עזן ועדין ולען עדען. ואעפ' יי' שאון שם שינוי וחלוף בשני אלו אמרים ט' לפ' שנאמרו בדברים שתומם והחותם ובלחי מכאורים, גנעוו שער-

היעון בהשגת אממי הומן המועד ההוא לפני כל בעל שכל. לא לפחות המשגין בלבד, אלא גם לעומק המושגן. כי דניאל ע"ה אשר רוח ואישת הנזק בקדשו, והוא מושגן. לא הבין אמרו שם י"ב: ואני טמיעתי לא באני, ושל מהמלך שויודעתו ולא זיה המלך ע"ה והוא עזץ והוא קידוש. וכך אמר לך דניאל כי טמיון והחותמים הדברים עד עת קין, והוא מה שכתוב בתורה דברים י"ב: חלא הוא כמוס עטדי חותם באוצרותיו. ומ"ש וככלות נפץ יד עם קדש תכלינה כל אלה, הוא מה שכתוב בתורה דברים י"ב: כי יראה כי אולת יד ואפס עזר ועוז.

וכן מצינו באקטא אפוסטולרים שליהם, פרק א' פסוק ו': שאלו השילוחים טשו: אם אתה מתყן עתה מלכות ישראל, והшиб לך ואמר: אין ראוי לכלם לזמן העתות והוונים אשר שם אל בראשות עצמו. הנה תראו שהשואלים בשאלת זאת, הודיעו שהמלכות תחוקן לעתיד לבא היפך דעת הטוענים האלה מאומות הגוזרים. והמשיב הודיע בתשובתו שלא היה הוא משיח המוקה כאשר אמרים אמרני, אחר שלא אמר שהוא המתקן. וכן קץ זה הגלות "א" לשום אדם לדעתו ולلت הש"י אישר אין רק ללבוגנה. מצורף להזה: שנאותינו מזו הגלות תלייה בתשובה גמורה, כאשר הקתוב מבואר באמור דברים י': וזה כי יבואו עלי כל הדברים האלה הברכה והקללה אשר נתהי לפניו והשבות אל לבכבר בכל הנזקים אשר הדירך יי' אלקיין שמה, ושבח עד יי' אלקיין ושמעתה בקהל אשר אנכי מצוץ היום אתה ובגנך כל לבך ובכל נפשך, ושכ' יי' אלקיין את שבותך והדרך בקצת השיטים טעם ייקבצך יי' אלקיין ושם יקחן ובכיאיך יי' אלקיין אל הארץ אשר ירוש אכזחיך וירשתה והטיכך מאכזתיך ומכל יי' אלקיין את לבך ואת לבך ברוך ונומר.

וחותובה היא תליה בכחירותנו וברצונינו איינו מן האפשר לשום לה זמן מוגבל, אחר שיש לאידינו לקדר אורך ומין הקץ ההוא אם נשוב אליו ית', ככל לבכנו תשובה שלמה. וכן אעפ"י שום קץ הנאהיה ירע עצלות, מס' יי' ירעת הש"י ומין הקץ לא תבטל הפניות בחירותינו באשר זה מבואר למתכבי העיון בדברי הכם האמת ע"ה. ומה שטוענן מפקח ואבדתם בנזקים ואכללה אתם ארץ אויביכם, אין זו אבדה נפרה, כי בלשוניינו נקרו העני ואבוד בלי בירוש, אויב ל"א. וכן תננו שכר לאובד, במשליל יא. וגם יקרא תרועה אובד, כמו תעית כישה אובד בקש עברך, החלים קו"פ. וכן תעשה לכל אבדת אהיה, דברם י"ב, ולזה אמר ישעה כ"ז: וכאו האובדים בארץ אשור והנדים/barאין מצרים, וא"א לפרש אבדת נפורה, לפי שאמור בזקרא כ"ז: ואף נס זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מסתומים ולא

נעלוים לכלותם לחופר ברייתם, כי אני יי' אלקייהם. וכותב בישעה ס"ז: כי כאשר השיטים החדרשים והארץ החדששה אשר אני עושה עופדים לפני, נאום יי', כן עמוד ורעם ושםם. וכן כתוב בירית, י': כי ארך אני, נאום יי', להוציאך כי עשה כלו יוסדריך ממשפט הנזקים אשר הפייצתיך שם, אך אורך לא עשה כלו יוסדריך ממשפט ונתקה לא אנקר. ומ"ש ואכלת אתם ארץ אויביכם, על המתים בגלות הכתוב מדבר, כמו ארץ אוכלה יושבתה היא, ועל הנחרנים עי' הנזקים על קיוש השם ב刻画ת תהילים פ"ד: כי עליך הורנוו נל' חיים נחשבו צאן טבהה.

ומה שטוענן הנזקים באורך הזמן, באמור: כי דבר שלא נשמע ולא נראה תוך אלף וחמש מאות שנה "א" הראותו אחר כן. השובטים מכוארת כי מכיראת העולם עד יציאת מצרים עברו אלפיים תמן שנים ובתוך המשך כל זה הומן הארוך לא גרא ולא נשמעו בעולם אורות וגילאות כמו שנעשה ביציאת מצרים בעשר מאות וקריעת ים סוף וירידת המן ופעמד הירקן. והנה אורך כל זה הומן הרב, לא היה סכת מוגעת להראות הנגילאות ההן אעפ"י שלא נראו עד אותו זמן. ולזאת הכוונה הרמותה התורה, דברים י': שאלו נא ליטים ראשונים אשר היו פניך לפני תמן הימים אשר ברא אלקים אם על הארץ ולמקצה השיטים ועד קצת השיטים הנתניה בדור הנדול הזה או הנגען בטהו. השמע עם קול אלקים מדבר מtron האש כאשר שמעת אתה ויחי, או הנסה אלקים לאכלה לךחת לו נזוי מקרוב גני במטות באורות ובכומתים ובטלחה ובירוד חזקה ובירוד גביה ובסורותים גדולים מכל אשר עשה לך יי' אלקיין במצרים לעניין. כאשר ביאר זה העני באהר היטוב החכם ר' יצחק ערמאה בספריו עקידת יצחק ב' ואותה שער פ"ח, וכבסטרו הנקרה חוות שער י"ב. והזוכר נ"ב החקם ר' יצחק אברבנאל בספר מרכבת המשנה אשר לו ב' ואחתנן. והנה הטענים הם עצם לאי דעתם ויסודותם פאים שמשחים פדה נששות הצדיקים הראשונים כגון אדם, הכל, ש, נח, עבר, שם, אברחם, יצחק, יעקב, וולתם מידי השטן הרודיה בהם אחר עבר רכבה אלפים שנות, ולמה לא יאטינו שיפדה אלקים את ישראל מזו הגלות בכמו המשך חזי הסטפן ההוא. וו' תשובה מטפחת אשר לא יכול לתכחיש רק פכל ומתעקש.

פרק ח.

טען אליו חכם אחד נוצרי, באמורו: אם היה רצין הח"ב להוציאם מזו הגלות ולהביאם לארץ ישראל אשר היה נחלת ליה' שביבר ישראל, ר"ל: לכל שבט ושבט בפני עצמו חלקו, או יוציא אליהם אריה מכל משכט משבט ראובן ואיתו מכל משפט משפטן חותם, ובחוותכם שבטים לארככם או כל שבט גוזל את שלו. ועכשו שנתערבו השבטים כלם ואין מהם יוציא שבט הארץ, ע"כ א"א לבם לשוב לארצכם לרשות אותה כבראשית.

תשוכת: דע לך, כי עשרה השבטים, אשר הנלה אותם שלמנאסר מלך אשר לחלה חבירו בעבור היהם בפה אחת, וכל שבט ושבט מתגורר בפניהם עצמו, הם יודעים כל אחד שבטו, כאשר גודע מספרם ומיטירויים הרואים אותם, וכמוคร במשמעות של ר' בנימין ויל' אמרם באלו הארץ שהן ארחות אדום יושבעאל לא הונלו רק שבט יהודה ובנימין וקצת משכט לי ומבני אהרן הכהן, והן יודיעין בכל תפוצות ישראל, ולא תערבו דק יהודה ובנימין. זהה לשתי סכונות: האחד, להיות מפורטים בארכות פור נפלא וՓזונה בלתי משוערת, והב', להיות שבט בנימין נטפל לשבט בני יהודה ונכל עמו ונקרוא על שמו, כבדרכו אסתור ב': איש יהודי היה בשושן הבירה והוא פרדיין בן יאיר בן שמעון בנו קיש איש מניין. הנה אתה רואה שמדרכי הצדיק יתרדי היה, עט' ישיה משכט בנימין, כי להיוות אלה שני השבטים מוחדים ננהלח ברושים, ואה"כ אומר: וזה שבט במילכים י"א: גנתי לך את עשרה השבטים, ואה"כ אומר: וזה שבט האחד יהיה לו. וככתוב מלכים ב' י"ז: וויתאנך יי' טאו בישראל ויסירם מעל פניו לא נשאר רק שבט יהודה בלבד. והנה תראה כי שני השבטים שהם יהודה ובנימין, הכתוב חושב אותו לשבט אחד לסבה הנכרת, ולפיכך אנחנו שני השבטים יהודה ובנימין נקראים בשם שבט יהודה. ואפי' מי שהיה משכט בנימין, נקרא יהודי כמו שנקרו מרדכי הצדיק, זולת החנינים והלויים שם מתחיחסים אל שבטים, וכן נשאיים שם מורייע דעה' הם גודעים אש"ר עצליינו בקשרו. וולתת המון העם יהודה ובנימין אשר ערבותם לא מעלה ולא מורד עתה בוגנות, ע"כ לא המצא בקשרו שנקרו העברים יהודים רק אחר זומיגות עשרה השבטים. ועם כל זה הכתינו הש"י ע"י יהוקאל הנכיא, מ"ז'ס"ח, כי באולה העתidea בצעת ישראל מזו הגלות תהיה חילקה הארץ ליה' שבטי ישראל, וכי לכל שבט ושבט מיה' השבטים

יהיה שער מיוחד בירושלים להיכנס בו מפתח ארץ נחלתנו, ויקראו השערים על שמות בני ישראל, מה שלא היה כן בominator בית שני כי לא שכנו או עשרת השבטים מגלוות רק טעם משפט יהודה ובנימין, ואעפ"י שני אלה השבטים מערוכין עתה בגנות ואינו יודע מהם איש שבטו, מ"ט גם אלו השני שכטם דודעו בברור מזמן הגואליה ואילך, כי אז יבוא אליהם הנביא וייחס כל איש אל שבתו וכן אפסלו הנינים אשר יתגנרו בגנולו בתוך איזה שבט מהשבטים בצדחים ייחוקאל ס"ז: ינחלו נחלה בינויים כמו אורה שבט הדוא, כדכתיבי יהוקאל ס"ז: ויהי בשבט אשר נר הגור אותו עם התגנו נחלתנו, נאם יי' אלקים. ומעתה אהתיל לכתוב מה שטעןנו לי הכתבי הנוצרים מטפוסקי התורה והנביאים והכתובים.

פרק ט.

בראשית ברא אלקים את החסמים ונומר. ומה שהנצררים שתרפאו בפוא דרומי הנקראם בלשונם אנטאליש' ובת מרטון לופר הנקרים בלשונם אונגניש', מביאן ראייה מזה הפטוק על אמתת השילוש, באמור: שמולט אלקיים הנאמרת בלשון ריבוט רומות על השילוש שהוא אב ובן ורוח הקדרש אשר שלשתן הוא אחר.

תשובה. יודיע לך יודיע היל' עברית כי שם אלקיים מטופתך הוא להשי"ת ולמלאים ולשפוטים מבני אדם וממיהנים, וע' נאמר בכתילה על הש夷"ת כמו בראשיות ברא אלקיים ונאמר על המלאכים כמו מות גנות, כי אלקיים ראיינו. אחר אמור: או ידע מנה כי מלאר' יי' הא. שופטים ס"י ג'. ונאמר על השופטים מבני אדם: כמו עד האלקיים ייאד דבר שנייהם, אשר ירשעון אלקיים ישלים שנים לרעהו. מותם כ"ב. ואם היה שחשם אלקיים הנאמר על הש夷' היהית דומו על השילוש כבדורי הנוצרים, א"כ נס המלאכים והשופטים אשר כל אחד מהם נקרא בשם אלקיים יהובי שימצא בהם השילוש ההוא. כמו כן אפילו מר' עיה אשר נאמר לעליון, מותם ז': ראה נתחיך אלקיים לפרעיה יהובי שיה מאחוור מבא ובן ורוח הקדרש. וזה שקר עזום, ראיו שכבר מפנו כל בעל דעת. מצורף לה: כי שם אלקיים הוא שם נאמר ביל' ייחיד ואינו אמר אלא על הש夷"ת ולא על זולתו כמו שם אלקיים, כדכתיב הדבר ל"ב: ווישוע אלוק עשהו. וכן תחילה יי': בין נא זאת שוכחיה אלוק ורבים כמותם. וידוע שב' אלו תחימות אחד, כי מצינו כתוב, ישע' מ"ד: ומבלעד אין אלקיים, וסמכ לה יהוש אלוק מבעלדי. ע"כ זה השם, ר"ל: עס אלוק סטור אפוניה

ושיעיה, שם. וכן געריה אלוי ויעני וחוקית ועוריים. וכך במודבר ל"ב: ויאמר בני נד. וביחזקאל י"ד: ויבא אליי אנשים. ובאסתר ט': וככל היהודים. וולתם הרבה, ואפילו מזה הפסוק בעצמו נמצא בן, כי אמר וירדו כל' רכבים ליחיד. וכן אמר בדנת הים כל' יחיד לרבים, וכמוות: יהאי לי שור חמוץ, צאן ועדר ושפהה וכו', סוס ורכבו רוחם בם. ואס ישאל הטוען ויאמר: ע"כ למי אמר ש"ז נושא אדם בצלמיםינו והוא און ומאר: כי מאמר ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמיםינו ונוננו, הוא דבר יי' עם המלאכים. וכמוות בראשית נ': ויאמר יי' אלקים, חן העדים היה כאחד פטנו לדעת טוב ורע ונומר. בראשית, נ': שהודע להם את אשר חפץ ונדרה ונבללה שם שפטם ונומר, ר"ל: שהודע להם את ברכתם בראשית לעשנות, כאשר הוא ית' מודיע נס לעבדיו הבנאים בכחטיב בראשית יה': ווי אמר: המכחה אני מאברחים אשר אני עושה. וכותב שם: ויאמר יי': עוקת סדום ועומרה כי רבה וגומו, ארדה נא ואראה וגומו. והוא אשר אמר הכתוב, עמוס נ': כי לא יעשה יי' אלקים דבר כ"ג נילה סודו אל עבדיו הבנאים. ובאמרו בצלמיםינו, רמו שהיהich האדם בעל שלל, וכמוות תhillים ע": יי' בעיר צלים שבשל, הבינון לא יטול רך על החלק הנכבד והמעלה שבשלו והוא השכל, לא על תמנת האבירים. וכן בראשית ה': וילוד בדמותו בצלמו, הרצון שהיה דמותו לו במעלתו ושללו. ואם נפרש שם צלע על הצורה התאריות, וזה מה שאפשר: כי מה הוא בצלמו כי מיותר הוא, כיון שכחוב כבר בדמותו. אלא בצלמו טראה על השכל, ובחוות שהאדם נברא בצלם אלקים ושם אמר משחתף למלכים ע"כ אמר לדעתה תהילים ח': ותחסרוו מעט מלאקים ובבוד והדר תעטרתו. וכן באמרו בדמותינו, ירמו לדמיון התהנהנה והטשלה ור"ל: כמו שאנו מנהיגים העולם, כך היה הוא מנגן הצד מעלהו מה שלטונו טנו. וזה הרצון באמרו: וירדו בדנת הים ובעוף השיטים ונומר. והוא אשר אמר לדעתה שם: תמשלחו במשעה יידך כל שתה תחת רגליו.

הנה אתה רואה כי מלאו הפסוקים אשר הנצרים מכאים ראייה לאמתה השילוש וכן שאור ראיותיהם כלם מכאים בביטול עניין בעל שלל, ע"כ לא רציתי להזכיר להסביר עליון כי אין משכין בדברי הכל. מצורף לויה שאמתה השילוש היא אמונה כוכבת מודשת מקצת חכמי הנצרים בדברים בעילמא בלתי שום וראייה ואתיות נבאותיהם והיא מתנדגת לתורת האלקות ולדברי הבנאים ודוך טין.

ולשלל האנושי ולרוב דברי כתבי הארץ אין שלם, כי התורה האלקות מזכירה לוח נ'כ שמנחן ל', עברית לדבר לשפטים כל' רכבים ליחיד, כמו בני דין חושים, בראשית ט". ובני פלא אליאב, במודבר כ"ג. ובני איתון עורייה, דברי חיים א' ב'. ובלי' יחיד לרכבים כמו בן זורובבל משולם וחנניא, דברי הרים א' נ'. ובן חנניה פלטיה

חוליש לפדי דעתם אפונהשטע מעיקרא, אבל מה שהכתוב אומר אלקים כל' רכבים על הכרוא ית' עם חיותו אחד אהדות אמיתית, והוא לשון תפארת ונдолח וככבוד בלשון עברית. והתורה דברה על השילוש כל' בני אדם מכנים בהרבה פקומות, וע"כ ברא אלקים כל' יחיד ולא אמר ברוא, וכמוות ישע' יט': כדי ארנויות קשות, שהוא נאסר נ'כ בבל' תפארת על יסודו מבני אמר. וכן בראנויות יט': וఈ אדוני יוסף אהן. וכן שמות כ"א: אם אדוני יתן לו אשא. וכן שמות כ"ב: בעילוי אין עמו, ווולתם רכיב. וכן נמצא נ'כ בלשונות אהרות שהקמן יאמר לנכח גדול, דרך כבוד כל' רכבים. וכן גם הם המלכים והשרים נדיים מדברים ל' רכבים והוא גם כן לשון צחות כאשר זה ידוע לכל'.

פרק י'

ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמיםינו וירדו בדנת חיים וגומר, בראשית א': נס מה שבמאותם ראייה מוח הפסוק אמרות: שמלה נעשה הנארמת כל' רכבים רומות על השילוש, שאם לא כן היה אומר: אעשה בל' היה.

התשובה. אם מות נעשה היהוה רומות על השילוש בדבריהם, למה אמר האה"כ: ויברא אלקים את האדם בצלם כל' יוזח, וא"כ יודיעו לנו איזה מהן' ברא את האדם בצלמו. שאם היו שלשתן יחד עשוין את האדם, היהו אומר ויכראו ל' רכבים כפי דעתם. אםנס מלחת נעשה הנארמת כל' רכבים הוא נ'כ לשון גודלה ותפארת כדי מות שבערנו בפרק ט', וכמוו בראשית נ': חן האדם היה כאחד פטנו לדעת טוב ורע. וכן בראשית יא': הכת נרדה ונבללה שם שפטם, ואמר נרדה ונבללה כל' רכבים, ואומר שם: וירד יי' לראות את העיר כל' יחיד על השילוש. ומצינו שכחוב כמו כן נבנין אדם כל' רכבים על יחיד בלשון תפארת ונдолח, כמו באוב יי': תכינו ואחר נדרב. מדוע נשכנו בכחמתה, נטמיינו בעיניכם. וכן דניאל כ': ופרשא נאמרי קדם מלכא. וכן יהיד ורכיב בפסוק אחד שירחזרים א': משכני אחריך נרוצה הבנאי המלך חדורי נגילה ונשמחה אך נזבירות דודיך טין.

מצורף לוח נ'כ שמנחן ל', עברית לדבר לשפטים כל' רכבים ליחיד, כמו בני דין חושים, בראשית ט". ובני פלא אליאב, במודבר כ"ג. ובני איתון עורייה, דברי חיים א' ב'. ובלי' יחיד לרכבים כמו בן זורובבל משולם וחנניא, דברי הרים א' נ'. ובן חנניה פלטיה

אל המרכיב וכל המורכב נברא מצד תחרכבה והיה דומה לנבראים הנשימים ויתחביבו לו רובי וחולוק וشنוי, "א"כ" א"ה היוו אל כי האלוק אין לו דומה כלל, לפי שאיןו מתרכבה ומתחלק ומשתנה, וכותב בישועה ט' : ואל מי תדמיון אל, ומה דעתה תערכו לו. וכן לא יתואר כשהוא שיתה יכול להרכיב ולהגשים את עצמו, כמו שלא תואר כשהוא יכול לבראו אחר כמותו או דומה לו מכל צד וזהו ליא אתו בחקו ית' הילאי לו, כאשר זה העניין שפואר למשיכוים. וכן אפיי ה菲尔ר טופים שאין להם דת, טודים באחדות האל, וומריקן סטמן הרבי והנסמות בראות אין כאן טוקם וכברם. וכן פציגן דברי כותבי הא"ג שלחם כמה דברים סותרים אמתנות השילוש. ואיך פרק קצתם.

כתב מתיישש בפ' י"ב פסוק ל"ב: מי שידבר דבר גנד בן אדם יכול לו, אבל מי שיביר גנד רוח הקודש לא יכול לו לא בעה"ז ולא בעה"ב, עכ"ל. תמצא נ"ב וזה המאמר בפרק ג' פסוק כ"ח, ובלוקש פ' י"ב פסוק י"ט. הנה בוח המאמער, האנשימים האלה הובחו בכירור שאין רוח הקרש והבן אחד, "א"כ אין הין" חד והוא ישו הוא בן אדם ולא אלה כמי אמונתם הכהנות, כאשר וזה ידוע למוכנים. וכן כתוב פרקש בפ' י"ג פסוק ל"ב: אוטו היום והשעה היא אין מי שיודיע לא המלאכים שבשבים ולא הבן אל האב לכדו, עכ"ל. הנה גם בוח המאמער הוויה שהאב והבן אין אחד, אין הבן יודיע מה שהאב יודיע. וכן יוכיח שאין אין אולק אחר שר אין דוע עתידות. וכן לא פציגן בא"ג הוראה שבורה אמתנות השילוש כמי מה שמאומנים הטעות. וכן לא פציגן בשום מקום ישיו עצמו קרא אורויל, אבל הוא מיחס האלקיות והכח והיכולת אל האליות, רק קרא את עצמו שלחו של מקום, בדתטיב במשמעות פרק י', פסוק ט' מ"ז: מי שמקבל אתכם מקבל אותן, וכי שמקבל אותן, כמש"כ ביאן פ"ת, פסוק מ' ויל': ונעתה אמר על עצמו שהוא איש, כמש"כ ביאן פ"ת, פסוק מ' ויל': ונעתה אתם מבקשים להמית את האיש המדבר לכם דבר אמתני. וכן אמר עליו פושל בכתבו לרומיים פ' ה' פסוק ט' ז' ל': בהסיד איש ישו המשיח הושפעו לרבים. וכן כן בשאר מקומות הוא קורא את עצמו בנ Adam, כמו שכותב במשמעות פרק כ', פסוק י"ח: הנה אנחנו עולמים לירושלים ובן adam יטפר להננים.

עד שם, פסוק כ"ח, ויל': באשר לא בא בנ Adam שייעבד לו אלא בא לעבד, כאשר עניין זה יתרבא במקומו. וכן העניין טובן היטיב מהתפללה אשר וורה שיו לתלמידיו הנקרא בלשונם פארט הכתוב במשמעות פ' י"ז, שלא נור להתפלל אל השינוי רק לאל אחד והוא אלקי השמים, בדתטיב שם. וזה הנקרא בלשונם פארט אבינו שבשימים יתקדש שטן יבא מלכותך יעשה רצונך בארץ כאשר בשמים ותן לנו הים לחם הקינו ומוחל לנו חוכותינו, כמו שנם אנחנו מוחלים לחיבוטם זה נ"כ פסה שא"א שיאמן בחוק הכרוא ית'. כי המרכיב צריך

אלינו ואל תבאים לנו נזון והציגנו מכל רע, אמן. הנך ראות שלו תורה להתפלל לעצמו שחוא הבן בדבריהם ולא לדוח הקודש. רק לאכיו שבחשים אשר אין מלבדו.

צורך לוות: שכורינו וכת סדרציאני ובת אוריינ הגרא בלשונם הקומטלייש וכת לוטריש, מודים באחדות הש"י וסותרים אומנה השילוש, כי מה^{*} שכוב החכם ניכלוש פרטאו בספרו אשר אין חבר בלשון לטין באחדות הכרואה ית' הגרא בלשונם די אונג, וויר דיאג, ר"ל: הכהנה בו ופירשו באחדות הש"י. וכן הכהן ט' י' ז צהוויז א' בספר דאלנונו שלו אשר חבר בלשון פולגיא במאמר הוב/ סטור דעת אממי השילוש בראות עצומות מן הכתוב ומון השכל. וכן בספרו אשר קרא שם ג' יטם. פרף כ"ח עד דף ס"ט, במל כל ראיות מאמוני השילוש אשר הם מכאים מאון גלון שלהם. וכן ריבים מחכמי אלו הכהנות הגליל, כל אחד בספרו בטלו כל ראיות מאמוני השילוש מעיקר. ודי בזה העני.

פרק יא.

ומען הדעת פוב ורע לא תאכל פמנו כי ביום אכלך פמנו מות תמות, בראשית כ'/. ומה שאומרות הנוצרות כי בענן ארם הראשון שאכל פען הדעת בענש הוה ורען ורען ורעד רען בימות נפשית נפשיות גנפלו ליהנמ האבות הקדושים הנגידים והחרידים עד אשר בא חמישית אלוקרים ודרה משות נפש בפתחן, ומכאים ראיות לדבריהם מכפל מאמר מות תמות בתנ"ר, שהכפל רמו למיטה נפשית לבה, וכן מה שאמר יעקב אבינו, בראשית ל"י: כי ארך אל בני אבל שאולה, והזקיה אמר, ישעיה ל"ח: אלה בשער שואל, ואומרות כי ניחנמ שואל ותפתה ענץ אחר לפילפ.

התשובת. ט"ש הכתוב: כי ביום אכלך פמנו מות תמות, אין הכהנה שיטות ביום אכלו, שהרי לא מת ביום ההוא, אלא ר"ל: ביום אכלך פמנו מות תמות. וכמוון במלכין א' סימן כ': ביום צאתך מרוחלים ועכרת את נחל קדרון יוציא תרע כי מות תמות. ושמי לא מת ביום צאתו מרוחלים אלא אחריו שוכן מגן לירושלים. וכן באחריו מות תמות, לא כיוון אל חמיטה בלבד אלא רמו ג' נ' כי לשאר עונשים חנופיים אשר הענישו חם בהם אחר חמוא, והוא מה שאפר

לו, בראשית ג': אורה האדומה בעבורך בעצמון תأكلנה כל ימי חייך וקוץ ודרדר תצחיח לך ונומר, בזיעת אפיק תאכל לחם וגומו. לפי שהדין נתן שיטוף עליו החם עונש אחר חמוא יותר מטה שעדר לו קודם חמואו, ולפי שהטימה הגופית היה העונש החמור וייתר נдол משאר עונשים הגופיים, ע"כ היא במלת תחתית כל שאר העונשים אשר עונשו בהם בני אדם והראיה טמה שתכוב דברום כ"ד: לא יומתו אבות על בניים לא יומתו על אבות גומו, אשר אין חבר בו על חמיטה בלבד, אלא נס לשאר עונשים הנכללים תחתית. כי כמו שאל, יומתו האבות כאשר יהוי הבנים חביבים מותה בכ"ד, כן לא עונשו האבות באשר יהוי הבנים חביבים העונשים, וכן להיפך. ומה שהקדמים הכתב ייעוד עונשים הגופיים לאדם ואחר כך תחתם דבריו בעונש חמיטה, כאמור בראשית ג': כי עפר אתה ואל עפר תשוכ, הרודיע לו שלא תהיה לו חמיטה רך בסוף ימי הקצובים לו אחר שיסכבל העונשים המועדים לו כל ימי היוטו חוי על פניו האדומה, ואם היה כתת ביום אכלו לא היה לו ומן מספק לסכול העונשים החם, וכן לפירות ולרכות ולקיים המין האנושי.

וכמו כן מטה שאמר הכתוב: כי עפר אתה ואל עפר תשוכ, הודיע כי חמיטה חמיעידת לאדם הראשון קודם חמוא, במאמור מות חמוטה היה מותה נפשית, כי לא ישב אל העפר אלא מה שהוא עפר, וכן כל יסוד ישב אל יסודו. והוא מה שאמר ש"ה, קהלה י"ב: יוישוב העפר אל הארץ כשרה, והוא מה שאמר מות חמוטה מותה הנגה תראה מהוarat פשטי הפטוקים כי מאמור מות חמוטה מותה נפשו ולשאר עונשים הגופיים הנכרים שם. ועם כל זה א"א שיחית מורה ג'כ' לסתות הנפש מהוarat השכל, כי כמו שקיים הנפש היה בעשותה רצון הש"י נן תהייה מיתהה כתשתבעור על מצותנו, כגון באכילת ברכות האסורים שאמר, וקרוא ז': כי כל אוכל הלב מן הבהמה אשר יקריבו ממנה אשוח לוי, וככרתת הנפש האוכלה מעמיה. וכן שם: כל נפש אשר תאכל כל דם ונכרתת הנפש היה מאומית. וכן מאמור מעמידה, הרצון בו: שאלה תאוסף ותתხבר הנפש החיים עם עמידה, ר"ל: עם הצדיקים הפה מטה שנאמר בצדיקים: ויאסף אל עמי. אשר הרצון בו: שנאפס ונתחבר עם רוחות הצדיקים הנקראים עמי. והראיה על זה שהכתב אין מדבר על רוחות הצדיקים הנקראים במושיע, דברום ל"ב: והאפס אל עמי, כי אין עמי בחור העברם. אבל האסיפה היה נאמרת על הנפש: כי כבוד יי' יאספ, ישועה נ"ת. וכן מ"ש הכתוב, וקרוא כ"ב: ונכרתת הנפש היה מאלפני אני יי'. רומו שהנפשות טפוקום קדוש באות ושם שבות אם יוכו. הנה אתה רואה מהוarat הפטוקים שהנפשות החומות היה תמות, ר"ל: תהייה נכרתת לפני הש"י, אמן הנפש הזוכה היה

כפי אמר הכתוב וחוי בהם אין מרטן לחוים הנפשים כלל, לפ"ז מה שנראה בחוש כישוטרי המזות אינם טריים יטם על האדרטה יותר מעוברים עליהם, והרצין בו היה: אם אדם הראשון בהמרתו את פיו יי' באכלו מעץ הדעת נקם מיתה נשנית עם העונשים הנגושים עליו ועל רודע הנמשכים אחריו הטפרם את פיו יי', אבל רודע אברהם עבדו ובני יעקב בחירות בעשרות מצות יי' הכתובות בתורת משה הנקראת עיי' חיים, שנאמר: עין חיים היא למחוקים בה, משלי ז/, יהיו זוכים לחיים הנפשיים וינצלו נ"כ מכובד העונשים הנגושים כאשר היו נצלו יהידי הסגולות כמו נת, הנור, אברהם, יצחק ויוסף וולתם, בעשרות רצון קומס אפללו קדום נתנית התורה, כי לא נעשו בעון אדם הראשון בミתה נשנית היה' כאשר נפטר בחנן, בראשית ח': כי לך אותו אלקי. וכן נצלו נ"כ מהעונשים גנוניים, כאשר הכתוב טען בנה הצדיק, כדכתיב ש: וזה נחמן טענוינו וטעבון יידיען מן האדמה אשר ארורה יי', וכן ביצחק, שנאמר: וירוע יצחק בארץ הארץ ויטצא בשנה היא מאה שערים ויבורכו יי', בראשית כ"ג, והיפך נמצא בקיי' שנאמר: כי תעבור את האדמה לא תוסיף תחת לך ד'. ואשר תעיין בעונשי אדם הראשון תפסא שענשין קין בכולם לפני שנמשך אחריו. אכן העושה רצון קונו תפיד בכל לבבו ובכל נשפו כאברהם אבינו ע"ה, הנקרה אהובו של הש"י, כדכתיב, ישעה מ"א: רודע אברהם אהוביו, נס הו יתעלה אהובו אהבה נפלאה עד שמרוב אהבתו רצחה לו כוחו במצוותיו וצווה לו ולודען הנמשכים אהוריו מצות הטוליה כי למעט מהם תאודת הבשורת אשר נתפסה באדם ובזרעו מכך עץ הדעת והנהלים נ"כ במציאותו המצווה ההייא ובמציאותו וולחה ממצות התורה האלקת. הנקראת עץ חיים, חי הנפש הנצחיים אשר עליון רטו באטו: ואכל וחי לעילם, כאשר העדר ממארט אשר עישת האדים והו בחם התרבות בתורתו. וכמו כן מצינו כתוב ושינוי ושלוש בוה בדבורי יהוקאל הנביא ע"ה, סימן כ'. ואחר אשר ביאר בסיטון י"ח של חי הנפש הוא מדבר, כדכתיב: ועשה משפט וצדקה היה יודה לא מות. וכתייב: ויעש משפט וצדקה הוא את פשו יהוד, לפ"ז שדיין כי אין חיים שלא יהיה אהורים סות אלא חי הנפש הנצחיות בלבד.

ולחייבת בסכת האשה נקבע המות האנושי שזהו השיאה לאדם הראשון, שנאמר, בראשית נ': האשה אשר נתה עמדת הייא נתנה לי מן העץ ואוכל. וההתורה באה להסביר מום החטא, ע"כ חז"ך להזהיר בסתן תורה מנשת לאשה, כדכתיב שמות י"ט: היו נכוונים לשלהה יטם אל תנשו אל אשה, לפ"ז שהחולין ירוטה בחפות ואין קטינגו געשה סיגור.

ונגה אתה רואה סכל אלה הראיות שהצדיקים האבות הקדושים

שבה אל אלקים אשר נתנה אל המקום אשר היה שם אחהלה תחילתו, להנות מווי' השכינה בחוים הנצחים בנפשות הנבאים והחסדים. ע"כ呻 שאדרים הנוצרים שהאבות הקדושים והנבאים והחסדים נפלו במחומרות ניהנס בעו אדם הראשון איןנו כי, כי חיללה לא לושיע לחתת חסידיו לראות שחתם ואגה רביה ונפלאה ושומרם מכל רע, בעוד נפשותם שוכנות ונאהות בוגוף הנגוף והגביה, איךכח נאמין שיום הפרד נשמותיהם הקדושות מנופיהם יהפרק לאויב להוריות לשאול תחתית, והיה צדיק ברשע החללה לו. וזה הדעת לא יסבלו שום דעת משכל, שם היה הענן בדרכיהם, אך אמר יונה הנביא, ד': ועתה יי', קח נא את נשפי מפני כי טוב מותי מהי. אך היה טוב מותו מהיו אחר שתרד נפשו בוגיהם בטאות,

ובכן מה שמצוין בחנן ואליהו אשר לך אותם הכרוא ית', ואין להזכיר הלקחה על נפשך רק על נפשך אשר שם מקומם. ואם נפשותם היבטים לרדה לתוךם רוחם עון אדם הראשון, ובין זה שהאטנים שהמשיח אליהם פודה משות נפשות המתים סכני אדם במתיהם, נס וזה הדבר אין לו שחר. כי אכן אפשר שכופר עון אחד שהוא אכילת אדם הראשון בטען מעץ הדעת בעז יתור שטור טען, שהוא הרינת נס אליהם. וכמי דבריהם במתיתו פודה נפשות האבות והבנין הראשונים ונס האחרונים משות בלי תלמידיו ושלוחיו והנשכין אהורי הנרגנים נ"כ בגנירות הרומיים, וולתם את נפשות מי וממי פדו במתיהם. והנה מצינו בא"ג שלחם שפאלות שלחו טויר והדעת בכתבו להרומיים פרק ה', פסוק י"ד, נאמרו: מלאך הפטות פאדם ועד משה על החוטאים בדמיו חטא אדרם הראשון, הנה פול בזה המאסר מורה ב', דברים הפק אמוןתם: הא', שלא לטלאך הפטות על הנבאים והצדיקים הקדושים אלא על החוטאים בדמיו התא אדרם הפטוין לרבים. ואם יטען הפטוין ויאמר: אין כהוב בא"ג על החוטאים בדמיו חטא אדרם הראשון כאשר אתה אומת, אלא רק על הכתבי חוטאים וכו'. יפקח הטעון את עיניו ויראה מה שכתב עיי' המאמיר אמריקוטם מדריאילנס כי זה המאמיר זייפו בפרטיו הינו, וכי עדרין בזמנו היה בדור בסדרי ליטין כן כמו שכחנו למלعلا. וכן בתוכו נס בהעתיקת ס"מ ז ב' זנוי ותמצאו זה הענן באדר היטב בספר מס' ר' ט' י' צ' ח' ז' אשר קרא שמו אמר נ' יטם בדף נ. ונראה ממאמר פועל מצות ושמורת את חוקתי ואת משפטמי אשר עשה אותם האדים ווי בהם הלבוכה בתורת משה, וקרוא י"ח, תקון מיוחד למטה שנאמר לאדם הראשון כי ביום אכלך מפני מות תפות, כאשר ייעוד ונתקנה הארץ יבולה ועי' השדה יתן פריו, וקרוא ג'י', הוא תקון מיוחד לקללות וקוז ודדרד תצטיה י'.

בשם רך על המיתות הנופיות. וכן שמות כ"א: נקם ינקם סקל' ינסקל או יירה יירה. וכן בראשית ט"ו: ידוע תדע. שמות י"ח: שמו תשמעו, וולתם הרבתה. וכן מצינו מיתה בלתי מוכפפת על מיתה הנפש, כמו הנפש החוואת היא תמות, יחזקאל י"ח. וכך גם מה שבכיאים ראייה לדבריהם מטה שאמור יעקב אבינו ע"ח, בראשית ל"ז: כי ארד אל בני אכל שאולה. ומ"ש חזקיה מלך יהודה, שעה ל"ח: אלכה בשעריו שאולה, אמרם שם שאול, הרצון בו: ניהנס או תפחה לבן אין העניין כי שם שאל הוא שם נדרף ג"כ למות ולCKER ותחותיות הארץ. למוט, כמו לשאל שתו, תחילים ט"ט. וכן כי לא שאל תודע, ישעה ל"ח. ולCKER, כמו מי יתן בשאל תשפנני, איבר י"ד. וכן בשאל אשר אתה הולך שמת, קחתת ט'. וכן כי ארד אל בני אכל שאולה אלכה בשעריו שאול ותחותיות הארץ, כמו ואצעה שאול הנך, תודיל ק"ט. וכן עמקה משאל מה תדע, איבר י"א. וכן ס' מ' ב' ד' נ' המעתק הארונו לנזרים, לא תנם בשום מקום שאול ממש ניהנס רק מתרגס לפעמים קבר או חפירה ותחותית הארץ, כאשר למיעינים בדברי העתקתו.

פרק יב.

ואבה אשית בירך ובין האשאה ובין זרעך ובין זרעה הוא ישותך ראש ואתה תשופנו עקב. ומה שבכיאים הנצרים ראייה לבריחת על אמוןכם מזוה הפסוק, כאמור: שמאמר הוא ישותך ראש, רומו לשד שחאה ימת השטן אשר כנהו הכתוב בשם חדש.

התשובה. אין ראייתם ראייה, כ"א היה אמרת מה שאמורים: הוא ישותך ראש רומו לישו שהוא ימת השטן, ר"ל: יאבד המסכך את החטא, או לא היו חוטאים הסאטניים בו כל ואחר שמת עוד היום חוטאים הרי הנחתם ואת בטלה. וגם הפסוק התה מותר נחתם, כאמור אה"כ: ואתה תשופנו עקב, כי אחריו שיטות אך ישותן. ואם השטן היה מסכך בדבריהם ליהודים ולאומות העולם שירגנו אותו ואת תלמידיו ואת שלוחיו, א"כ הוא לא חmittה השטן אלא השטן היה סכת מיתה ומורת שלוחיו. ומפני שפוי שלוחו מותר אמוןכם ואת כתבו שכתב לרומים פרק ט"ז סימן כ', ז': ואלקי השלום יכתה השטן תחת רגליים כשרה, וכן כתבו תראשו שכתב לטסלוני פ"ב, פסוק י"ח, ז': בעבור זה היינו ווצים לבאיכם, אני פועל, פעם ופעמים, אבל מנענו השטן הנה. מלאו המתארים

לא יירדו לנוינטן ולא מרנו את פ"י, כמו הוא, אבל מצאו חן בעי' י' וגשעו תשועת עולמים בזכות עצם ולא צטרכו לזכות וולתם להוציאו נפשות כאשר הנצרים בודים מלבוכם והוא אשר אמר יחזקאל י"ח: חנטש החוטאת היא תמות. בן לא ישא בעון האב, והאב לא ישא בעון חנן גנוב. ר"ל: שלא תהיה המיטה לנפשך רק בסכיה עונה ולא בעון וולתך, כאשר טפרוש שם בדכרי הנבנא באור הפה. אכן מ"ש שמות כ' פוך עוזן אבות על בנים וגנום, הרצון בו: כשאחים הנשאים טשי עבוריים כאותם בירא באמור לשונאי, וכן כל כלו כוזאי בות. ועל דרך זה אמר המקנון, איכה ח': אבותינו חטאנו ואנחנו עונתיהם סבלנו. הרצון בו: כי אבותינו סבלו על הננות מטה ואנחנו עונתינו ונתחברו לעליות נס כי עונות אבותינו, לפי בחטאיהם ואחריו סבלו על הננות מטה ואנחנו גננות, כדכתי שאנחנו מעוניינים מעשיהם בירינו, אפילו בחנותנו גננות, כדכתי ויקרא כ"ז: והנשאים בהם יטקו בעונם הארץ אובייכם ואפ' בעונת אבותם אתם יטקו, אבל חזקיהם הטעמים הנצרים בזמנם הננות כמו ירמיה וברוך בן נריה יחזקאל ודניאל והבריו וולתם, אעפ' שנו בתרך הכלל להוים חלקי האומה החטאה, מ"ט לא היה נלחמת רך טובתם כי הם היו במעלה נדלה במלכי ומוטות בזמנם הננות יתיר ויתור מטה שהוו בעוני מלך ישראל בזמנם המלכות, כאשר הכתוב מעיד בירמיה ובדניאל וחבריו. וזה לפ' שלא אחו טשי אבות החשעים בידיהם, ע"כ לא נענשו בעבורי אבותיהם העוישים בזון החשי רק על זרעו הננסכים אחריו בחטאיהם כאשר ראות לדעת.

וכן מצינו בא"ג שללים אמר אחד סטור ואת ההנחה, כרכתי בלקוש פ' ט' פסוק י"ט ואילך. והוא ז' ר' ס' ה' העני אחריו מותו היה מתענג בחיקו של אברם אבינו. א"כ אברם ולאוירוס לא היו בגניהם, ייתחביב מטה שהצדיקים לא היו יורדים לניניהם אפי' קודם ישו רך הרשעים לבדם. ומה שבכיאים ראייה לדבריהם מסכל מאמר מות חמוטה, כאמור שאבד רומו למיתת הנפש לכד איתו ראיית אסתיות, כי המנתן לשון עברית להקדים התקור לפועלם ברוב מקומות, כמו לך אמר, לא היה תחיה, והרני י"י כי מות ימות, מלכים ב' ח'. וזה המאמר חשוב לשאלת החאה מחליל זו, ובידך שתהיה החאה מעוני השאלת. וכך שלא היה השאלת רך על חמי הגנה או על חנוך לכד לא על זולתך. וכן חמתה בככל מאמר מות חמוטה על

וכן שטואל א', י"ד: כי מות חמוטה יהונתן, וכן שם כ"ב: מות חמוטה אחיהם. אעפ' שחתימתם בהם מוכפלת, מ"ט אין חנות

יראה שהשתן אף' אחרי מות יהו כזמנו של פול, עדין היה כי ווטשל על המאמינים בו. וזה הפך אסונם, שהם מאמנים שמאמר הוא ישופך ראש רומי לישע, שהוא המית השטן כאשר הוחך למלعلا.

פרק יג.

ויתברכו בורעך כל גויי הארץ עקב אשר שמעת בקהל, בראשית כ"ב. ומה שהנזכרים מבאים דאייה מפסוק זה לדרכו אמרותם באמרם: שואת ההבטחה אשר יעריך לאברהם שיתברכו בורעך כל גוי הארץ, לא היה מפונת מאותו הש"ג על שם איש מורה של אברהם, רק היה הינה כבונה על שמו אשר מורה רק בו להר, אברהם, ע"כ לא נתקיימה זו ההבטחה על גוי הארץ לעיל ידו באו לדרעת האליה והצלחת הנפשית.

התשובה. גם פה טענות מכובדות בעיני כל בעלי העיון, לפי שמנגן הנזירים מכבים וראיות לאמוןם מקצת דבר הנכואה כתלי הכנת אומרים ומכלתי עין לדברים הסטוניין להן, וכן לדברים החוטמים להם שם דברי הנכואה, כאשר גם פה מכבים ראייה סמה שכחוב והתרבו בורעך כל גוי הארץ בלתי פקירת עין על הפסוק קדום לו, שאמר: כי ברך אברהם והוא רעה בכביי קדום, והוא רעה כבבי השמים וכחול אשר על שפת הים לרוב, והוא רעה בכביי קדר אמר: וזה תברכו בורעך כל גוי הארץ, הנך והוא שאין הכתוב מדבר על איש פרוטי אלא על כל הורע, ר"ל: הורע הרב שלך אשר יהיה בכובי השמים וכחול אשר על שפת הים לרוב, באותו ורע תברכו כל גוי הארץ, והווע ההוא אומת ישראל בכללה, כאשר העיד עלייהם מרעה"ה באמרו: יי' אלקים הרבה אתם והכם הימים בכוכבי השמים לרוב, דברים א'. ולזה הבטיחו הש"ג בהבטחה זאת גנס את יצחק ואת יעקב. ליצחק אמר, בראשית כ"ז: והרבתי את זרעך וגנור, ונתני לזרעך את כל הארץות האל והתרבו בורעך כל גוי הארץ. יוליעקב אמר, בראשית כ"ח: וזה זרעך כעפר הארץ ופרצת ימיה וזרמה ואפונה וננכה ונרכז בך כל משפחות האדמה ובורעך. וכן מה שאמר אברהם, בראשית י"ב: וארכח מביריך ומקילך אויר ונברכו בך כל משפחות האדמה. ועוד אמר לי, בראשית י"ח: ואברהם היה לנו נדול ועוזם ונברכו בו כל גוי הארץ, חתוב הוודע כי כמו שהובתו אבותינו הקדושים שייהיו מתרכדים בהם כל גוי הארץ לפיו שהיה מודיעים להם מציאות חז"י

אהדתו, השנחוו ויכלו, כי בכל מקום שהיו מתחלים היו קוראים בשם יי' והוא היהודי האומות באים לכל היריעה האלקית חמסכת ליריעת הרכבה האמיתית והחצלה הנפשית. כמו כן הונטו שנס בנהמת הבאים אחריהם יהיו הולכים בעקבותיהם ובמעשה האבות יעשו הבאים, ברכתיו בראשית י"ח: כי ידעתו לטען אשר צוחה את בניו את ביתו אחורי וטשו דרך יי' לעשות צדקתו ומשפטו, הביאו יי' על אברהם את אשר דבר עליו. וכתיב ישעה נ"א: המכטו אל אברהם אביכם ואל שרה תחולכם כי אחד קראתו ואברכו וארבו. וידוע הוא שאנו שם ברכה והצלה נשית בא לאוות העלים אלא באמצעות אומה ישראל, כאשר הכתוב מעיד בהרכבת מקומות. ואוכרך מקצתם.

במדבר י': והוא כי תרך עטנו והיית הפה תחוא אשר יטיב יי' עטנו והטכנו לך. בישעה י"ד: כי ירחים יי' את יעקב ובחר עוד בישראל והנחים על אדמתם ונולה הנר עליהם ונפחו על בית עקב. שם נ"ז: ובני הנכר הנלויים על יי' לשratio ולאבחה את שם יי' להיות לו לעבדם. כל שומר שבת מחללו ומחוקים בבריתם והכיאוים אל הר קדשי ושמותם בכיתת הפלוי ונומר. עוד שם ס': והלכו נוים לאוצר ומלכים לנגה ורחך. זכירה ב': וכן גוים רבים אל יי' ביום ההוא והואו לי לעם ושאנטי בתוך זידעת יי' צכאות שלחני אלין. שם ח': כה אמר יי' צכאות: בימים ההם אשר יחוקו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים והחויקו בכם איש יהוד לאמור נלכה עמקם כי שמענו אלקים עמם. ובתහילים ס': אלקים חוננו וכברנו יאר פניו אנתנו סלה לדעת ונומר, עד סוף המזמור. והרבה ביצא באלו הפסוקים אשר נזכירם בכיאו יותר רחוב בפ', כי מזה הספר בעורת האל ית'.

פרק יד.

לא יטיר שבט מיהודה ומחוקק שבט רגלו עד כי יבוא שילה ולוקחת עמי. ומה שפוענין הנגידים מזה הפסוק באמרם: חנת יעקב אביכם נתגנבו על ביאות רשותו אשר קראו בשפט שליח וגנטאמטה נכאותו שלא ביר שבט הממלכות מישראל עד בא יוש, ואחריו באו פיר שבט הממלכות מכבב נאנשר אתם רוחם היום.

התשובה. גם לוה להם לטעות כפי דעתם, כי אחר ששם מאמינים שהיה ישו משפט יהודה והיה מלך היהודים, א"כ אפילו אחריו באו לא ביר הממלכות טיהודה, ואיך אמורים שאחריו בא ישו פיר

שבט המלכות טמננו. וכבר דאיינו שסר שבט המלכות מיהודה בהורובן ביה ראשו, כאשר הגלגה נבווארן את צדקה מלך יהודה שהיה קודם לידי יeshו הנוצרי, קרוב ת"ל שנה. ובימי בית שני לא דאיינו שום שלך מולך בישראל משפטם יהודה, כי מלכו עבדיהם הורדום ובגנו אהיריו עד והרוכן בית שני. א"כ איך יכול לפרש לא יסור שבט מיהודה, שלא תסור המלוכה מישראל עד ביאתו ושהחר בוואו רשותה הפללות טמן. כי מה שאמור הכתוב לא יסור שבט מיהודה שהיה קודם לשוחה פלך בחירות, וע"כ יעקב אבינו ע"ה בכרכותו נתן השורה ליהודה על אהינו, באמרו: ושותחוו לך בני אביך, וניל מהנה יהודה היה טמע ראשונה לשאר דגלים נהשנו נשייה יהודה הקריב את קרבנו ביום הראשון, וכותב שופטים א': ויהי אחרי מות יהושע וישראל בני ישראל בא' היה אלה יעלה לנו אל הכרעני בתחילת להלחים בו. ויאמר יי': יהודה יעלה וגומר, ר"ל: כי אחר שמת המנהיג החולך לפניהם, שאלו לאייה מן השבטים תחיה הנגנה השרה והקדימה, והשי' השיב שתחיה לשבט יהודה, כבר כתוב יעקב אבי. ובכדי הימים א' ח' כתיב: כי יהודה נבר באהיו ולנגיד מסנו, ומஸר העין כן עד דעה'ה אשר בתרו יי' למך על יישראל לעולם, ובՃביב שם כ"ה: וויכר יי' אלקי יישראל כי מככל בית אבי להוות למך לעולם, כי יהודה בחר לנגיד ובבית יהודה בית אבי ובבני אבי כי צחה למך על כל ישראל. וכן דעה'ה נשכה הפללות עד ذكريו מלך יהודה שהויה מורה של דעה'ה ואו נסנק הפללות משפטן יהודה, רק נשאו מבורע הווה פחות ונסיאים וראשי גילות הנקראים מוחוקים בכל המשך מי שחי הגלויות. ר"ל: בננות בכל ובו הגלות אשר אנחנו בה ובן כל העמידת בית שני ואפי' בזמן מלכות הכהנים ועבדיהם לא אפסקו הנשייאים מורה בית דוד מששלחת זוכבלי כמושכר בסדר עולם וטמא. ומה שמצוין שבתחילה מלך שאל שלא היה משפט יהודה אך שבט בנוטני, היה זה מפני שדבר שאלת הפללות בעת היה נטע אצל הש"י ע"כ לא רצה להמליך עליהם מן השפט אשר היה לו הבטחת המלכות הקירית רק המליך עלייהם מלך שלא כרצונו, להוית מלכות נסנקת במו קצץ, כאשר רמז הכתוב באמרו: אזן לך מלך באפי' ואכח בעברתוי, הווע' ". כי נהרג הוו ואבינו ונסנקה טמן הפללות. והיה כל זה כי שאל מלך בימי שטלאל נבייא יי' אשר היה שופט ומנהיג, ע"כ בתוכו שטלאל א' ח': כי לא אורת מסוכן כי אוותי מסוכן מלוך עליהם. וכע"ז אפלו בימי שטלאל לא רוחה שררת ההגנה משפטם יהודה כי דוד היה המוציא והבסיא את ישראל, וכותב: את ישראל וגומו. ומ"ש הכתוב: המוציא והבסיא, ר"ל: המניח והרועה וכמותו במדבר ב': אשר יוציאם ואשר יכיאם ולא תהיה

עדת יי' בזאנן אשר אין להם רועה. ע"כ פירוש לא יסור שבט מיהודה לפני הפשט האומייה, הוא שלא יסור שבט המלכות בזמנ הפללות מוחוק מבין רגלו, ר"ל: שלא יסרו המחוקקים והם החכמים והסופרים מחיות מושלים וממנגנים מורהו של יהודה בזמנ הגלות. כי הנשייאים וראשי הגלות בזמנ הגלות הם מבני דוד לפי שרוב גלוותינו משפט יהודה וורכם מורה הדעת", והם בעלי מוד תוראה, ר"ל: חכמים וסופרים לפיקר קרואם בשם מוחוק כאשר קראו אדון הנכאים מרעיה מוחוק, כדכתיב דברם ל": כי שם הלקת מוחוק ספונ, להוות טושל ומוניג התורה. וכן סה שכותב בשופטים ח': מני מכיר ירדו מוחוקים ומובלון מושלים. מבין טופר, ר"ל: חכמים וסופרים שהוו מושלים ומנגינים עליהם. מבין רגלו, הרוון בו: מורה, כמו היינצת בגין רגלו, דברם כ". ובן יויצאי ירד יעקב, שמות א'. עד כי יבא שילה, ר"ל: בנו הקפן, והוא הבן האחרון מל', ובשילוח אשר תרגום אונקלוס: ובווער בנחא, חרצון בו: על מלך המשיח הספקה אשר יקום מורה באחרית הימים. ואמר: עד כי יבא שילה, אין הכוונה אחר באו תסור הפללות מיהודה. התוא כמו: כי לא אעובר עד אשר אם עשית את אשר דברתי לך, בראשית כ". וכן לא יתנצל איש בגניך עד השמייך אותךם, דברם ז'. ולוי יקחת עמי, פ"י אשר אלו יהיו נשמעות כל העמים והוא מל' וחבבו ליקחת אם, משליל'. שפירושו: ומשמעות אם. ועליו הכתוב אומר, דניאל ז': וכל שלטוניא ליה יפלחון ווישמעון.

פרק טו.

לא תaccel כל תועבה זאת הבהיר אשר תאכלו, דברים יי'. ומה שפעוניים הנבריטים בגניריט על אשר אנחטו גוזרים מאכילת הפיה' החפכאים האסוריים לנו מהתויה האלקי, באמր: הנה כתוב בא"ג במדיאיש פרק ט"ז: כי חנכנת בפי האודם אני טממא ואתו אלא חיזא בפי, א"כ לשואו אתם גוזרים באיטורי המאכלוב.

התשובה. ידע שמענית המאכל מן האוכל אפי' בלתי כילו המונע תחיה משה סבון: האחת, בחיות המאכל יקר ונכבד והאוכל הראשונים גוזר. והשנייה: לחוף, ר"ל: בחיות המאכל פחות ובבזה ואוכל איש יקר ונכבד. והנתן הנבריטים לא יוכל לומר פחותים בכ"ח האסורים מפני יקרים נאסרו לנו בעבור פחיתותינו, כי הכתוב תcriחים לומר החוףן, ר"ל: שטפני טומאתם נאסרו לנו בעבור קדושתינו, א"כ מה שהותר להם הטעמים הוא בעבור פחיתותם כאשר

הכתוב מעיד באמרו, ויקרא י"א: טמא הוא לכם, ר"ל: לכם הם טמאים לפי שאתם קדושים ולאינכם לטמאים לאומות העולם, אחר שאין לכם קדושתם. וכן שם: אל תשקצו את נפשותיכם בכל השער השורע ולא תטמאו בהם וננטמאם כבם כי אני יי' אלקיכם. והתקדשותם והיותם קדושים, כי קדוש אני. ולא תטמאו את נפשותיכם בכלי חישרץ הרוטש על הארץ. וכן שם ב': והבלתם בין הכהמה הטהורה לתטמאה והעופף הטהור לטמא, ולא תשקצו את נפשותיכם בכלהה ובעוף, ובכל אשר תרמוש ואדרמתה הכל דלמי טמא והיותם דברים י"ד: בניהם אתם ליי' אלקיכם לא תחטטו ולא תחטטו קדשו בין עניינים למת, כי עם קדוש אתה ליי' אלקיך וכך בחר יי' לירוחות ליעם מכל העם אשר על פניו האדמה. לא תאכל כל תועבה. וח晤ם שם באמרו: לא תאכלו כל נבלה,لنאר אשר בשעריך תחננה ואכליה או מכור לנכרי, כי עם קדוש אתה ליי' אלקיך. לא תבשל נדי בחלב amo.

הנ"ר רואה כל האסוקים האלה כלם ייחד יעדון ונידון שאוטם הכה"ה האסורים בעבור טומאות ופחחותיהם נאסרו לישראל להיות קדושים ובני אלקים, לפי שהמונן הטמא יטמא הנוגן האוכל אותו ובכמאתה הנוגן התטמא הנפש אשר נתנה, רק חכרת טפונעה. ולזה הקודש, ר"ל: לבא אל אלקים אשר נתנה, רק חכרת אמר, ישעה ס": אוכלי על הגוים האוכלים אותן הטמאים, הכתוב אמר, ישעה ס": אוכלי בשער החורין השקע והעכבר היודיע טפונו, גוזם יי'. ואחריו שנותבאר מדברי החזורה האלאktית שהמונן הטמא יטמא האוכל אותו, ע"כ מה שטועני הנזרים בא"ג שלמה הנכנים בפי האדים איןום טמאו אותו אלא היוציא טפוי, היא טענה בטלה, לפי שעומdet בנדג אמרוי הכתוב כי המונן הטמא הנכנים בפי אדים אם לא היה טמאו אותו מפני דבריהם, א"כ מהה הש"י הזכיר בתורה בכמה סקומות שלא לאוכל הטמאים, באמרו: ולא תטמאו בהם וננטמאם בהם. וכן לא תטמאו את נפשותיכם בכל השערן וגומו, אשר נראה מאלו המאמרים שהמאלל הטמא טפמא הנוגן והנפש כאשר הוזכר לטעללה. ואחר שהדבר כן, מי הוא זה ואיויזו אשר מלואו לבו לסתור את דבריו ולגוזר אמר הפרק טמאו ולהתיר את אשר אסרו. ואם לא היה טפמא המאלל הטמא הנגנס בפי האדם, מה אופשטיולו, פ' ט"ז, אסרו הראשו בקש החטא בשם עולחה כי אם באכילה וגם הוא חטא באכלי הטעון האחד ועם אחת, חכלי גוזרים מאכילה ועל החטא כל הטעון האחד ועם אחד. ואף נס זאת, כי מאמר טמיאש ומוקש שאמרו כי הנכנים בפי האדים איןו טפמאו אותו אלא היוציא טפוי אינו מאמר אסתי מכל העדים, כי

aphaelו המשקיים הטהוריים והמשקיים המשקרים כמו יין ושכר ווילם צשכננו בפי אדם יותר מדאי יטמאו בלי ספק, כאשר הוועד מכת לוטרן.* וכן נשיצאו מפי האדם דברי אלקים חיים תלל ותודית לוית', וכן דברי חכמה ומוסר או שאר דברים הכהרחים לחוי האדם לא יטמאו ח'י, אבל איש כוה קדוש יאמר לו. ומפניו שחכוב ויידע בנבאות זרירה כי לעתיד אפלו אומות העולם לא יאכלו הדם וחתפות והשקבצים, כדכתיב ביריה ט': ותטרוי דמי טפוי ושקציו מבין שניו וגוו, כאשר עידך על זה החכם המעתיק האחרון לנצרם סיימון בודני בכיאורו שם ע"ז הפסוק. דוק ותשמה.

פרק טו.

אזרור אשר לא יכול דברי התורה הוואת לעשות אוטם ואמר כל העם אמן, דברם כ"ז. ומה שטועני הנזרים מוה הפטוק במארם: הנה תורה משה מאורתה כל מי שלא יכול יקיים את כל מוצות התורה זו רות מאורה, עד כי אין שום ארט מכם יכול לקיים כל המצוות, א"כ אתם כולכם אדרורים.

התשובה. אין הכוונה כוה הפטוק שיהיה אזרור כל מי שלא יכול מוצות עשה ולא תעשה הכהבות בתורה משה כדבריהם, כי זה אינו מן האפשר לשום אדם. כי אפלו מרעיה, אפלו שיעיל ידו נתנה התורה ולא אם נבניא כמותו, מ' לא קיים כל המצוות רק אותו אשר בא לו ידיו בהיותו בח'ל, אבל המצוות נתנהו בארכן לא קיימן לפני שלא בא לו ידו. וכ"ט שאר בני ישראל שלא היו חייבות אם לא יכולו באלו ידו. וכי"ט שאר בני ישראל שלא תואם לא דידיהם, ואפלו בכוון לדייהם וכחו מדנן לפניהם אם יעכרו על קצנתן לתגבורת תואה ואחר כך יתרחמו וישובו אל יי' בתשובה שליטה לא ילכו בראש האроваה כלל, כי אם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יתמא והתשובה היא צדי ומטפה למכאוב ומדוי החפאים והעונטים כלם. הלא ראות הדעה אפלו שחתא בדבר או רורי החתי על מה שהורתה אסורה, ושב בתשובה שליטה לא נתאר נתקבר בשכרכות שליטות עד שכרכות ברית קיימת על המלכות אשר לא שליימה לעולם, כדכתיב ירמיה ל"ג: כי אמר יי' אם תפרו את בריתך היום ואת בורורי הלילה ולתלי היה יומם ליליה בעטם נס בריתך נהפר את רוד עבדי מהותך לו בן מלך על כסאו וגומו. וכמו כן כוותה הועילה לו אפלו אחר זמן רב לזרען אחריו ולכל יהודה וירושבי ירושלים

העכירות הכתובים שם. כללו של דבר: כונת התורה באלו הי'ב הפסוקים להודיע לנו, כי כאשר העושה עכירה בnalio הוא nunesh בכ"ד של טפה, כן העושה עכירה בסתר יונש בכ"ד של מעליה, ר"ל: כי יהוה אrror ומקולט מפני הש"י אם לא יתרחט וישוב בחשוכה שלימה, כאשר ביאר זה העניין באמורו, דברים כ"ט: הנסתורות לד' אלקיינו והנגולות לנו ובנינו עד עולם, לעשות את כל דברי התורה הזאת.

אותה היא הכוונה הנכונה בהזה הפסוק כאמור ואמונה כפי מה שידוע לכל אנשי תבונה, והנוצרים טוענים כי נגידינו מוח הפסוק מבלתי הבנה הכוונה.

אכן לנו יש לטען כיnder החענה הזאת כפי אמיתת כוונת הכתוב, טפה שמצינו כתוב בסוף וחחתת כל ספרי הארץ: כי הנה מייד לכל השמע דברי נבואות אלה הספרים אם וסוף מה על אלה הדברים יוסיפה האלה עלייו טכות הכתובות באללה הספרים. וכן הנורע מדברי ספרי הלאה הזהת יגער לו וחקן טספר החיים ומעיר הקודש ומהבטחות הכתובות באלה הספרים, עכ"ל. ויזוע ומפורנס לכל, כי הנוצרים כלם הם נלבדים בראשת אלה הקללות לפי שהם מוסיפין ונורעין על ספרי הארץ, כגון טספיפים שביתות ים א' לשבעה במקום שבת מה שלא נצטו עלי' בא"ג ולא מישו ולא שלווהו, וכוכן שנורען טפה שהזהרו עליו בא"ג באקטא אפומטולורום פרק ט', שלא לא יכול את הדם והנהנקים מב"ח, והנה הם אינם מקיימים זאת האזהרת כל ואוכלים הדם והנהנקים מב"ח, כאשר יתבהר בפ' מ"ט מה החלק הראשון, וכן בפ' האחרון טהරת השמי מוח הפסוק.

פרק יז.

ומה שטענים קצת מהכמי הנזירים, אמרם: שהקללות הראשות הכתובות בפירושה אם בחתמי נאמרו על הורבן חבית הראשות, ועל כן נכתבו דברי נבואות ברובטיב, ויקרא כ"ז: וזהרתי את ברותי ועקב ואף את ברותיו יצחק ואף את ברותי אברהם ואברהם, והארץ זוכר. וכן שם: וזהרתי לחם ברית רашוניות אשר חזאתרי אותן מאיר מזרם לעיני הנוט להמת לאלקיטי אני יי', שחי רמותם לברותך וקרית בית שני שהוא הגואלה מגנות בבל. אבל הקללות האחרונות שבפ' כי תבא נאמרו על הורבן בית שני, ע"ב לא בא אחריהם נטלה יותר נדולה בעה"ב.

החותוכה. להיות הקללות הראשונות אמרות על הורבן בית ראשון בלבד, זה הדבר בלחי מאותם מן הכתובים, כי התוכחות שאנו

שנ' יעשה ל"ז: וננותי על העיר הזאת להושעה למען ולמען דוד עברדי. הנה יראה מוחה בכיפור כי מי שלא יוכל לשמר ולעשות קצת מהמצוות או רובן מפני שלא באו לידי וכן מ"י שייעבור על קצטן מהונגרותה תאותו ואחר כך יתרחט ויתודה וישוב מוחטאתו אין נכס בכלל האורוות חיימ', אבל היה אrror מ"י שלא יאמין בקצתן ממשיותו שכן דברי אלקיים חיים, או שתהיינה בעיניו קצת מהמצוות שכן וללא תועלת ולזה לא יקום ולא יקבל על עצמו לעשותן כאשר התבאה ידרו. והוא בדרכן קיימו ובכיוון והווידאים עליהם ועל ערים, אסתור ט'. ולפיכך אמר הכתוב: אדור אשר לא יקים את דברי התורה האמת לעשות אותם, ולא אמר אrror אשר לא יקים או לא יעשה את כל דברי התורה בדבריהם, להורות שכונה היא על הפלור מעליו על קצת מהמצוות. כי טפה שאמר לעשות אותם, מודיע שהכוונה היא בשליא יקים ולא יקבל על עצמו לעשותן אף' כשתכחנה לדרו.

ובן כמה שאמור הכהוב, דברים כ"ח: והיה אם לא תשמע בקול יי' אלקי לך לשמר לעשות את כל מצותיו וחוקתו אשר אנכי מציך היום ובאו עלייך כל הקיללות האלה והשינוי, אין הכוונה שלא שומר לא יעשה כל המצוות מכלתי שתחסר ממן את שתובאננה עליו הקיללות אבל הכוונה היא שאם לא ישמע לך יי' ו/orק מעליו על יישור ולא יעשה המצוות דחייו בלחי נשמע לך יי' ו/orק מעליו אחרך אל השם בתובאננה עליו כל הקיללות האלה אם לא ישוב בנין להם את תורתו לא ליתעלותו רק לתועתם ומוטבתם, ולא רחבה המצוות להכבר משם אדי לחענישם ולהוריד נפשם לבאר שחת ח"ג, רק להרכבות שכרים ולהגדיל יקרים בעה"ב. כי אפלו בקיים מצות אחת בחלכה לש"ש, יהיה לאייש היישראלי חלק לעה"ב, ולפי רבי קיוס המצוות בן ורבה שכרו ותנדל מעלהו לפניו הש"י. ולזה היה טרעה"ה כוסף וחואב להכנן לאין, כדי שע"י קיוס המצוות התלויות בארץ זוכה לטעלת יותר נדולה בעה"ב.

מצורף לזה שחי"ב אורים הכתובים בפרשה ההיא שהם ננדן יי' שבטי ישראל, כלם נאמרו על עבירות פרטויות הנעשות בסתר כאשר באר בחתימתם, אמרו: ושם בסתר, כ"א עשה בנליו יכלו ענסו בכ"ד. אמר: מכח רעהו בסתר, להרמי על המלישין שהכאטו נסנתה מהמכה, והוא סמו: מלני בסתר רעה, תhilim ק"א. וכי שלא יוכן על המכחה רעה בידו שיחאטו גנאי, לפיכך הויסוף לומר בסתר. וכן הבלתי טורה ומכל על עצמו לעשות קצת מהמצוות להחיון בטלים בעיניו זאת העכירה נ"ב מהעכירות הנסתוריות, כמו

ויה' ולצאת מתחת ידו, אבל מלך ישותually המולך עתה כירושלים היה נתן רשות ליהודים אשר בקצת מדיניות מלכותו לעלות לירושלים לבנות בית בשם יי', בתנאי שהיה תמיד משועבדים אליו, ולא היה מן הפלא אם לקצת הדמים ימודדו בו. בן היה עניין בית שני. אבל תמיד היה בכלל הנגולות הראשונות עם היהות הבית אשר בנה הורדוס אויר שssp'ר דמס רכיב טירשל אל מהכטחים והחסידים, בית יפה ונחמד ובגנו בעושר גדר, אבל אין ספק שהודודים אשר בנה אותו היה משועבד אל פטרומיס ומידם הומלך. וכל זה יורה שהגולות הראשונות הוא אשר התמוך טעם חורבן בית טძשינו והטהראתינו עיי' נובגדצ'ר מלך בכלל עד היום הזה.

ואמנם מה שלא נזכרה במשנה תורה הנחמה ותקות הנגולה טיד אחר טום התוכחות כאשר עשה בתורת בתני. הוא לפי שלא טים עדיין דברי הכרית כי טיד אחר זה וומר שקרה משה לכל ישראל להעכרים בברית ביהוות נצבים לפניו יי', כדכתיב בדברים כ"ט: לעברך בברית יי' אלקיין ואבלתו, והושיף עוד שמה באלוות הכרית מלבד מה שהזכיר קודם לבן. ואו אחר כל אלוות הכרית הגהמה החלימה וגהנוליה הכלילית, כדכתיב בדברים ל': וזה כי יבאו עלייך כל הדברים האלה, הכרבה והקללה אשר נתתי לך פניך, והשבות אל לבך כל הנזקים אשר הויהיך יי' אלקיין שמה ושבת עד יי' אלקיין ושמעת בקהלו ככל אשר אנכי מצוך היום, אתה ובניך בכל העמים נשך ושכ' יי' אלקיין את שכותך ורוחך ושכ' וכבקץ מכל העמים וגומר. אם היה נדחק בקצת השיטים משם קבצץ יי' אלקיין ומשם יקח ויחביאך יי' אלקיין אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירושחה והטיבך והרכך מאבותיך ומלו יי' אלקיין את לבך ואת לבך זורעך לאחבה את יי' אלקיין בכל לבך ובכל נשך למען החיד. וננת יי' אלקיין את כל האלוות האלה על אייביך ועל שואיך אשר דרדרך, אתה תשוב ותשמעת בקהל יי' ועשית את כל מצותיו אשר אנכי מצוך היה וחותך יי' אלקיין בכל מיטה יידך בפרי בטנק ובפרוי בחמתך ובפרי אדמתיך לטובך כי ישוב יי' אלקיין לשוש עלייך לטוב כאשר שיש על אבותיך, כי תשמע בקהל יי' אלקיין לשומר מצותיו והקתו הכותבה בספר התורה הזה כרי תשוב אל יי' אלקיין בכל לבך ובכל נשך

הנץ רואה כי הפרשה הזאת כולה עתידה לבא, כי לא נתקיים יעודה לא בבית ראשון ולא בבית שני והוא כולל כל הנחות מה לפני שהוא מילוקת נאותינו ופדות נפשינו שהוא האולה שליחת הכהנות והונחת האמונות העתידה העתודה אשר אנחנו מוקמים לה. לא בנהמת הנוכרת בתורת הבנים, כי אין שם זכר גאולה ולא שאר הבתות החכובות בזאת חפרשת, רק וכיודה בלבד רומות לוכרות ולפקידת

בתורת הנוגם בברית הראשונות אף כי היו בעצם וראשונה על חורבן בית ראשון צורות שערכו על ישאלן בגלות. וכן בנסיבות הכתובות במשנה תורה נוצרו בחן דברים מהחרוכין בית ראשון, כאשר הכתובים מורים עיי' פק. כי הנה בקהלות הआשונות, יוקרא כ"י, אמר: והשטיית את מקדשיכם לי' רבים וא"א שיפורש כ"א על מקדש ראשון ומقدس שני, וכן א"א פרט מקדשיכם אמרו נסוי במו מקדש מלך הוא, עסומים ז', שהוא פירוש כמו אריסטון המלך. זה אנטו, לפי שבתוכה בתריה: ולא אריה ברוח ניחוחיכם, רומו לקרבנות הנקרבים במקדשיםיהם. וכן בקהלות האחירות, דברם כ"ח: יתנגן יי' נגב לפאי אובייך בדר' אחד תצא אליו ויבשעה דרכיהם תנום לפניו, וזה בלוי ספק לא היה בכית שני כי שם נכרתו *) יד היהודים ועוצמה נבורתם וכל יכולת הרומיים מאפס ותוtro נחשבו להם, כמו שישיר יוסף בן גוריון פרק פ"ו. והרומיים מעידים נ"ב על זה בספריהם עדות ברורה. אבל נתקיים זה בכית ראשון כMASTER נתרעם עיי' ישעה הנכיה כ"ב, באמרו: כל קציניך נדדו יחד מס' אסרו כל נמציאיך אסרו מרווח בחרחו. עוד אם נאמר שהגנויות שתים, נצטרך לומר שהגנאות שנ' בין שתיים הין, ר"ל: גנאות בית שני וגאנוליה תעוזה. ומוי האיש בעל שלב יאמין שהחטאים כ"א מב' אלפים וש' איש מיהודה ובניטין שעלו עשרת השבטים כ"א מב' אלפים וש' איש מיהודה ובניטין שלך פרס. ואפי' אותן שהי' בבבלי לירושלים בראשון כווש סלק פרס. ואללו רוכם נשרו שמה ונם היהו של ירושלים לא עלו בלם, אבל רוכם נשרו שמה ונם היהו של ירושלים לא מדוי ולפרם, כדכתיב נחמייה ט': הנה אנחנו חיים עבדים והארץ אשר נתת לאבותינו לאוכל את פריה ואת טוביה, הנה אנחנו עבדים עליה ותבואתנו מוכחה למליכים אשר עליה שנתה לנו בחטאינו ועל נורינו מושלים ונורו. ואחר כך עברו זמן גדול ליננס, ואחר כך זמן רב לרומיים, אעפ' שLEFTUMם היו מודדים בחם וממליכים עליהם מלך ט'ם לא מלך בינויהם אDEM טורע בית דוד ושורע לו יאתה המלכות בזמן ההגולה, כ"א חזמנאים שהיו משבט לוי ומורע הכהנות. ואחר כך כלבו עבדיהם, ר"ל: וזרודם ובנינו אהיו עד חורבן בית שני, כמושר לעלי. וכן לא היה בכתיב שמי לא ארון וככורות וכרכובים, ולא אורים וחומרים, שנבנה נראיה ורוח הקדר, שכן המשחה ואש מן השמים, אם כן איך יוכל לומר שהיתה שס נאה שליימה. ובית המקדש אין זה כ"א שנתן יי' אוטם לרחמים לפני שוכנים והעיר את רוח כורש מלך פרם לחתם רשותן לשוב לירושלים לבנות בית לעבד שמת חשם

בנין בית שני שאעט"י שנפקדו לעלות לירושלים ס"מ אפי' העולמים שם לא נסתחררו מעדות האומות המושלות עליהם מפני שיבארנו. הנה אשר שוחחנו בראיה ברוחה ואסתיות שאחר הקלות האחרונות הכתובות במשנה תורה באו נחותותណן וככלות מבתוות הנאולה העתידה והכלויות לישראלי, בטליה טענת הטוענים בגדרינו ותהייב א"כ בהכרה אפילו לפ"ד דעת הטוענים שתיהה נאולה כלילית ותשועה עולמית לכל ישראל כפי מה שהוו הכתובים הנזכרים לעיל.

פרק י"ת

ומה שפטוענים הוגזירים בגדיר תורתה האלקית, כאמור: שתורת משה לא באה להנחייל לשומריה הצלחה הנפשית קיימת רק הצלחה הגנותיות החוללת לבך, כמברא פרישת בחוקה, ליטיבך לא תמצאו בתורת משה ודרכיו הנגאים בשום מקום ייעוד נמול הנפשות העונשו רק יעורי הטעבות הנשימות והפסון לבך.

מה שייעירה התרבות האלקית ברוב המקומות הנמול הנפניו הוא בעבור שהודם מרכיב מכ' החלקים, ר"ל: מנוף ונפש והמצאות נ"כ נחלקים לשני חלקים והם מצוות מעשיות ומצוות שליכות אשר נ"א אלא בנוף ובנפש לקיימן, לפחות ייעודה לנצח הנמול הנפניי בכבוד ובאריכות דברים לפחות ייעודה לנצח הנפש ומרגשניים לכל האנשים בכל החמשה חווישים. ובcheinות שהעתungan הנפשים אינן מושג ומרגש לכל בחשין הנפשים בעודם בעה"ז רק הוא מושגן בשלך בלבד להיות סגולתו, לפחות ייעודה לנצח גמול הפשמי נ"כ במקומות רבים, אבל בקייזר מופלגן בלתי אריכות דברים. מצורף לו ששלימת הנוף הוא השלים הראשון ושליםות הנפש הוא שלימות האחרון, ולא יוכה האדם לשלים הנפש כ"א ע"י שלימות הנוף, כי בחירות האדם רעב או חוליה או מצטער לא יוכל לעשות רצון בראוי כלל. לפחות ייעודה התרבות למקיימי המצות לרבות התבאות ולהבראה הנפות ווהסיד טעם כל צורות והתלאות, כדי שבחיותם בראים בשלוחה ובחשקת פ"ד עבד את הש"י עבדות שלימה ובמציאות יוכה להצלחת הנפשות שהיה בו ע"כ.

הלא תראה בפרש דברים או לא תשקוות נ"מ ען מלחרמי הטעבות הנשימות ברכי דברים יוכא כ"ז: ונחתרי משכני בתוככם ולא תנעל הרוחניות, לדכתיב ויקא כ"ז: ונחתרי משכני בתוככם ולא תנעל נפשו אתכם והתהלך בתוככם והייתי לכם לאלהים ואתם תהיו לי

לעם. וכן בשכר עשיית מצות המילה תמצוא אחר שיעיד החשי"י לאברם אבינו ע"ה ולורו ע"ה ייעוד הטעבות הנשימות בבריהם ייעוד הטעבות הרוחניות ברם, כאמור בראשית י"ז: להות לך לאלהים ולזרעך אחרך, ואחר כן אמר עוד שם: והייתי להם לאלהים יעקב אבינו ע"ה באמרו בחיתמת נdry, בראשית כ"ה: והיה יי' לאלקים ממו לטובה הרוחנית הזאת, כאשר זה ידוע למכינים. ולא בלבד באלו ה', אלא גם כמעט בכל התורה כולל תמצוא וכרכן הטעוב הנפשי ובפרט בטה שחוכרה היה שכנינו י"ח בתוכינו והדיבוק הזה תמייד עטנו לא יסוד טנו כמו עיי' מעשה המשכן וכלי, וכל עבודתו בקרבתו אשר כלם היו לכברת גשות וטהרתן לא לענן אחר. ואם כן אין יכולו התפענים להעתלים פראות חזק הדבוק שאלקי קשורות בחומר העכוור הזה, כ"ש שיריה וזה אהר הפדן מוחמד שהוא והחצלה הנפשית המצויה לאישו ואטוטינו בעוד נפשות אלקי קחלת ב', שהוא דבר יקר ונחמד שלא ימצוא אחר נכון שתחדים אהבו פאוד וגנוו אצלו להתפאר בו יותר מאשר טנו. והענין הנפלא הזה ביאר מרעה"ה והודיעו שהאומה הישראלית הנקרהו ביןם למקום הנאהבים לאחים שבשבטים והדיבקים בו בחירותם ובכומתם לא נפרד, נארו ודברם י"ד: בנים אתם לוי' אליכם לא תנדדו ולא תישימו קרחה בין עיניכם למת כי עם קדוש אתה לוי' אליך, ובך בחר יי' לחיות לו לעם סגולה מכל העמים עם פני הארץ, והרצין באלו הפסוקים הוא: שאין ראוי להתאבל ולהצטער יותר מואי על מרות הנפות אחר שאתא עם קדוש לוי' אליך ונבחר לנלהה מכל העמים, ר"ל: שנפשותך סוגנות להדבק בו ולהיות לפניו לנכח שאלא"כ היה ראוי להצטער יותר, כי יותר ראוי להתאבל על בן מלך שמת מעל בנ איש חיות. וכן כאמור הכתוב, וקרא י"ח: ושתורתם את חוקתי ואת משפטמי אשר יעשה אותך האדם והי בהם אני יי', אינו מתרן לחיים הנפשים כלל. לפ"ד מה שנראה בחוש כי שומרו המצוות אינם אמריכין ימים על האדמה יותר מהעברים עליהם רק על חיי הנפש הכתוב מסדר.

וינה הטעונים את היא דעתם שהאדם הראשון במרותו את פי יי' נתחייב מיתה נשית, כאמור שמאמר: כי ביום אכלך טנו מות תמות, הרצין בו: מיתה נשות לא ולתם, אם בין יתחייב מות הטעון שבני ישראל בעשות מצות הש"י הכתובות בתורה ייטלחים הנפשיים והיה אם בן אמר אשר יעשה אותך האדם והי בהם

אתרי מותם יש להם אחריות טוב ותקה כי הם הנוחלים חוי החיים**"ב"**, לפיכך התחלול על עצמו שיזכה אל מעלהם בחצלחות הנפשית אשר היא אחר המות, והוא שאמר, במדור כ"ג: **תמות נפשי מות יתרים** ותהי אחוריי כמותו, כאשר זה העניין מבואר למכבים.

וְכֵן דָּעַתָּה בפרט תחולתו תמיד לא יתshaח מוחcir זאת החצלחה הנפשית אשר היא מתחייבת ממשירות מצות התורה האלקונית. והתחלול עלייה, באמורו, תholesim י"ט: **תורת יי'** מיטמת משיבת נפש. עוד שם, כ"ז: **לוֹא אִמְמָנָתִי רָאוֹת בְּטוֹב יי'** בארץ חיים שם קפ"ז: **כִּי הָצְלָת נֶשֶׁי טָמֹת אֲתָא עַיִינִי מִן דְּעַתָּה אֲתָא רְגֵלִי** מודחיה נפשי יתמות את עיניי מון דעתיו את רגלי מודחיה נפשי יתמות. ושם ט"ז: **כִּי לֹא תְעוּבָנִי נֶשֶׁי שָׂבָע שְׁמֹתָה אֲתָה פָּנֶיךָ** הסידר לראות שחת. תודעינו אורה חיים שבע ששותה את פניך געימות בימינך נצח. ושם מ"ט: **אֲךָ אֶלְקִים יִפְדַּח נֶשֶׁי מִיד שָׁאֵל** כי יקחני סלה. ושם כ"ה: **סִי וְהַאֲשֵׁר יַרְאֵי יְרֻנוּ בְּדֶרֶךְ יִבְחַר נֶשֶׁוּ** בטוב תלוי וזרעו יירש ארץ. ושם ל"א: **סִי רְבָבָנִי אֲשֶׁר צָפְנָתָה** ליראיך ונומר. ושם ל"ז: **מָה יִקְרַב חֶסְדָּךְ אֶלְקִים וּבְנֵינוּ אֶדֶם בְּצָלְמָךְ** חיחסו יירונו מרדון ביתך ונעל עדיך תשקב. כי עסך פקו חיים באורך נראה אור. שם ע"ג: **מַי לְיִבְשָׁמִים וּמַעַךְ לְאַפְצָתִי בָּאָרֶץ** ובBITS כמו אלה. ושלמה בנו הרחיב נקבני משוכחות יתורה באמורו, קhalbת נ': **מַי יְדַעַת וּמַי אָדָם עַלְוָה הַיָּא לְטָמָה וּרוֹת הַבְּחִמָּה** חירודת היא למטה בארכי. ואמר שם, י"ב: **וַיָּשַׁב הַעֲפָר אֶל חָאָרֶץ** בשחיתת והרחה תשוב אל האלקים אשר נתנתן. ובמשלי י"א: **בְּבֹתָה** אדם רשות תאדר תקה ותוחלת אוניות אבדה. ושם י"ד: **בְּבֹרְתָו** יודה רשות וחוסם במותו זדייק. ואמר שם, כ"ג: **אֶל יִקְנָא לְבָרֶךָ** בחטאיהם כי א' ביראת יי' כל חיים, כי אם יש אחוריות ותקותך לא תכרת. ואמר עוד שם, כ"ד: **כִּן דְּעַתָּה כְּמַשְׁאָת וִישְׁאָרֶת** אחוריות ותקותך לא תכרת. וכן יעשה אמר, ס"ה: **יִשְׂרָאֵל נִשְׁעַת בַּיּוֹתָר** תשועת עולמיים ונומר. וזה המאמר ביאר למאמר ט"ה: **שָׁאֵר אֲשֶׁר־יִשְׂרָאֵל טַיְמָךְ עַמְּנָמָךְ** שאמר אשרך ישראל טי כמוך עם נשע ביי' תשועת עולמיים, ר"ל: **שְׁתַחַשְׁוֹתָה הַנֶּפֶשׁ אֲיַחַת** מהטבות החולפות אבל היא תשועת עולמיים, ר"ל: **תְּשֻׁוָּה קִיּוֹת נְגִזְיָה**, לפיכך אמר: **לֹא תְבַשֵּׂר וְאַתְּ** תכלמו עד עולמי עד. ואמר נס כ"ג על בעל תשובה שמות, יעשה נ'': **דְּרַכְיוֹ רַיאִיתָיו וְאַרְתָּחוֹ וְאַנְחָהוֹ וְאַשְׁלָהוֹ נְחִוּתִים לוֹ וְלְאַבְלָיו**. כי אחר שהזכיר ולאבלו, וורה שעיל המת הוא סדרה, וט"ש: **דְּרַכְיוֹ רַיאִיתָיו וְאַרְתָּחוֹ רַפְואָת נְפָשָׁות**, ר"ל: **אָסְלָה לְעַוְנִי**. וכן יעשה י': **וְשַׁב וְרַפְאֵל לוֹ**, והארזי ט"א: **רַפְאָה נֶשֶׁי כִּי הַטָּאִתָּה לְךָ**. וכן יעשה י': **וְשַׁב וְרַפְאֵל לוֹ**, והארזי ט"א: **סְלִיחָה עֲוֹנוֹתָיו אֲנַחְנוּ בְּדֶרֶךְ כָּל הָאָרֶץ וְבָהּ אֲשֶׁלִים נְחִוּתִים לוֹ וְלְאַבְלָיו וְהַנְּחִוּתִים לוֹ הַס חַיִ נֶשֶׁפֶשׁ בְּעַהֲבָה וְלְאַבְלָיו נִכְבְּלוּ**

תיקון מיוחד למאמר כי ביום אכלך פמנו מות תמות, כאשר בארנו בפרק י"א.

ויתברא עוד בדברי הא"ב שכח בפיו לדורותים פ"ה, וכן זה העניין מבואר פמ"ש טרעה בהחימת שרת האזינו, דברם ל"ב: שיטו לבככם לכל הדוברים אשר אנכי מעד לכם היום אשר תצום את בניכם לשומר לעישות את כל דברי התורה הזאת, כי לא דבר רק הוא מכט כי הוא חוויכם וכבר הרבה זהה תאריכו מים על הארץ ונומר. הנה תורה איך אמרו והרשות הרגשה הנפשית בפניהם מעד כהן הדריך הרוחני והשוכר הנשי. על הרוחני אמר: כי הוא חייכם, ועל הנפשי אמר: וכבר היה תאריכו ימים על הארץ ונומר. והקדמים הטובה הרוחנית אעפ"י שהיה באה לאדם לאחרונה, למלulta על הפוכות הנפשיות וכן בחיתמת ברכתו ביאר זה העניין באמורו, דרביהם ל"ג: **אֲשֶׁר־יִשְׂרָאֵל טַיְמָךְ עַמְּנָמָךְ** כי יושע ביי' ונומר, והכוונה בזאת הפסוק היא שהצלחות הנפשות והמלחמות הנכונות בספקות הקדומים, כגון נצחון האויבים ורכבי תחובאות אין אושר אמרתו לפי שהן נמצאות גם בשאר האומות, אבל האושר האתמי הוא הצלחה והתשועה הנפשית אשר אין שם אומת בעולם הזה וכלה אליה ולעת אומות ישראל. לפיכך אמר: **אֲשֶׁר־יִשְׂרָאֵל טַיְמָךְ עַמְּנָמָךְ** נושא ביי' ר"ל: **רֹשֶׁ בְּלִימָדָם עַמְּנָמָךְ** מושע ביי' כמוך. ומ"ש אהדר בר: **מִן עַירְךָ הַרְצָוָן כֵּן:** שלא יהשכו שהוואיכים לתשועה הנפשית לא יוכה לנופנית, כי באמת עם היוחנן נושא ביי' נ"כ הוא ית' היה מנון עיר והוא בדרך מ"ש המשורר: **יִשְׂרָאֵל בְּטָה בַּיּוֹתָר** מ"ש: ואחר הרבה נאותה, הוא בדרך כי לא בחרכם יושו ארץ ונומר. וכן על העונש הנפש הרמי באמורו, ויקרא כ"ב: אמרו אליהם לדורותיכם כל איש אשר יקרב מכל ורוכס אל הקדשים אשר יקרישו **בְּנֵי יִשְׂרָאֵל**, י' ומאתה עלייו ונזכרת הנפש הגדולה שלפני אני יי'. כי באמורו מלפני רומי שהגפות מטוקדים קדושים באות, ושם אם תוכנה שבותה. וכן באמורו, שם כ"ג: **כִּי כָל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא תָעַנֵּה בְּעֵצֶם הַיּוֹם** הוה ונכרתה מעטה, ואמר עוד: **וְכָל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תָעַשְׂה כָל מְלָאכָה בְּעֵצֶם הַיּוֹם** הוה האבדתי את הנפש הגדולה שקדשו הגדלים עמי, הפק מ"ש הכתוב בצדיקים, בראשית כ"ח: **וְזָאַפְּסָאֵל עַמְּנָמָךְ** הראיה ע"ז, הרצון כו: **שְׁנָאַפְּסָאֵל וְנָתְחַבֵּר עַמְּנָמָךְ** רוחות הצדיקים. והראיה ע"ז, שהבתוכו אינו מדבר על הנחות, מטה שכחוב במדועה, דברם ל"ב: **וְזָאַפְּסָאֵל עַמְּנָמָךְ** כאשר מת הדרה. אבל האסיפה היא נאותה על הנפש, כמו בכוכב יי' אספה, יעשה נ'': והנה בלבעם אעפ"י שהיה בזאת האומות, בראותנו בכח נבאותו שהאומה הישראלית לא די שם מושגניים מהשוויה השנאה עצומה בעה"ג, אלא שנם

תנחותין כשירudo שאחריו מותה יוכה לרוב הצעון לצדיקים בעולם הנשומות. וכמו כן ייעד שבר טוב לצדיק באמון, שעיטה נ"ה: או' יבקע בשחר אורך וארכתק מורת תצמת, הילך לפניו צדקה בכור ווי' יאספן אל מקום הכבוד, ר"ל: כתשמותו ילך לפניו צדקה לעולם הנשומות וא' בכורן ווי' יאספן אל מקום הכבוד אשר נשפות הצדיקים צרורות שם בעבור החיים הנצחיים. והותם הפרשה היה באמור שם: או' התענג על ווי' ונו'. הרצון בו: הוא תענג בעולם נשפי בעולם בהיותו צורה בצורך החיים את ווי' אלקית, והוא אשר אמרה אבניל לדוד, שמואל א' כ"ה: והיתה נשף אדוני צורה בצורך החיים את ווי' אלקי. ועל ההיפר שהוא עונש נשפות הרשעים, אמרה: ואת נשף אויבך יקלענה בתוך בף חקלע. ואמר יחזקאל הנביא י"ח: והרשע כי ישוב מכל החטאונו אשר עשה ושרר את כל הקוטרי ועשה משפט וצדקה היה לאות. ואמר שם: וכשוב רשות מרשותו אשר עשה ויש משפט וצדקה הוא את נשפו היה ויראה וישוב מכל פשעיו אשר היה לאות. ואמר שם כ': ואו' להם את הקוטרי ואת משפטם היודתיו אותם אשר עשה אותם האדם וחיה בהם. הנך רואה שעיל חי הנפש הנביא מדבר והם החיים הנצחיים אשר אין מות אהרו ואל אלו החיים האטויים כיוון אליויהם, אויב ל'ג, להшиб נפשו מני שחת לאור החיים. זכריה הנביא ג', אמר: כה אמר ווי' צבאות: אם בררכי תליך ונס את משפטה תשמר ונס אתה תדרין את בתיי ונס תשמר את צדורי וגנתהי לך מחלכים בין העומדים האלה. הנך רואה שייעוד השית ליהושע בן יהודך בשכר שירת המצות ומפעלים טוביים קיומ וhasilת הנפש בעולם הכא בהיותה מתhalbכות בין המלאכים שעומדים לפניו תמיד, כדכתיב: שרים עמודים ממעל לו וגו'. ואמר דניאל הנביא י"ב: ובכום מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחירות לדוראן עולם, והמשכילים ייחרו כזהר ורקי ומדליקי הרכבים בכוכבים לעולם ועד.

אלו הוא הפסוקים הנמצאים בתורה ובביבליה ובביבליות המופיעים השבר הרהוניג, ר"ל: נמל הנפשות לצדיקים וכן הטעונש לנפשות הרשעים, ויש עוד פסוקים אחרים וראיות אחרות בתורה האלקית ובכרכי הנביים והמדריכים ברוח הקודש על הצלחה הרוחנית הזאת ועל התהפהכה. ולא כתבנו פה ליראת הארכיות, כי מה שכתבנו די הוא יותר מדי לבטל דבר הטוענים שאמורים שלא נמצא בתורת משה ובכרכי הנביים בשום מקום ייעוד *) הנפשות וענשן, אתה דעתך.

פרק יט.

ומה שפטועני הנזירים עוד בגדר התורה האלקית באמורם שתורת משה לא היתה נצחית רק ומוגנית עד בא' ישו אשר בטל נתן קץ וו' לתורת משה וזה לתלמידיו וכל הנזירים בשם התורה החורשה אשר עשה אותו הפשי מכל המצוות והאוזרות הכתובות בתורת משה, והפכה בזה לפי שהיה מהשפתו מות לא בתורה החדששה שהיא תורה חסר, וכן היו קלות השמירה מפני הפש תורת משה שהיתה כבדה במצוות עד כי אין שום אדם יכול לשומר אותה בחונן, ע"כ אסילו המנות היותר עיקריות הכתובות בתורת משה במצוות מיליה ומצוות שבת, לא חיז נצחיה' רק חיז זמירות עד זמן ישו הנזירים כי מוד אחר בזאו בטל ונקבעה הטעילה תמורה המיליה וכן נtan להם יום ראשון תמורות יום השבת.

התשובה. אין האמת אתם גם בזאת הטענה כי אף' הא"ג שלחם סותר דבריהם, כי מצינו בסתמיאש פרק ד' פסוק י"ז ואילך, טאמר יישו לתלמידיו, וו"ל: אל החשבו שבאת לכתל התורה או הנבאים, לא באתי לכתל ב"א קיימ. במאמת אני אומר לכם כי אעפ' שיבוטלו השם'ם ס"ט אפי' י"ג אות' אחת או' מזינה מתן התורה לא בתטל אלא תקיים. א"ז כי שיבוטל אסילו פשׂצ'ה אתן מן המצות הקטנות ולימוד לאחרים לעשונן הוא יקרה קטן במילכות שפטים, אבל מי שיעשה המצוות וילמד לעשונן הוא קרא גדי במלכות שפטים, עכ'ל. והנה הם בעצם מודים בס' נן שיישו ולהלמייו ושלחו'ו הו גמולם ואפי' אחר זמן יצו, פויל שלוחו מל את תלמידו טימוטיאו, כאשר כהוב באקטא אפסטולירום, פרק ט"ז, פסוק ג', וזה הענין סורה אותו שוו וככל תלמידיו, ואחר יישו בכמו חמיש מאות שנה בא אפספ'ו אחד וצוה לשמור ים ריאשון במקום ים השבת, כמכואר בקורוני בצתם דוד. והנה יומ השבת עצמו קדוש בכח אלקי, לא מענד תמנוחה לכדי כהנחה תבטשית כאשר אמר הכתיב, שמות ט"ז: רוא כי י' נtan לכם השבת ע"כ הוא נתן لكم ביום הששי לחם יומם וגנויר, כלומר: בתרות יורד בששת ימי השובע ולא ביום השבת לחות ירידתו בששי לחם יומם היה אותן טורה על קדושות יום השבת בעצמו ושזהו מטה יי' מן השם'ם וועל בן א"א לשום אדם לבטלו, וכל שכן שמצוות השבת היא מצוה אחת מעשרה הדברים שם הם פודים שא"א היה בהם שום בטל.

אבל נראה שכנות הניצרים כלם הם לעקו'ר תורה מרעה"
מכברת עצם, שהרי לא צוחה על זה לא יישן ולא תלמידין, ואם עשה
אותם יישן חפשי מכל הפטות הכתובים בתורת משה כדרכיהם, אם כן
למה צוחה לשמר קצחן, וכן כבוד אב ואם ואהבת רעהו ונינתה הצדקת,
ובן להזוהר מוצrichtה ניזנחת וועודות שקר, כבדחיב ב'בטמאש פרק
י"ט, מסוק א' ואילך, וכן למה האפיאטולי אסרו הפטלים ואסורי
עיריות ואכילת הננקדים והודם, כבדחיב באקטא אפיקטולרים פרק
ט"י, מסוק ב' ופרק כ' א', ופרק כ"ה. ומ"ש שתורת משה בטלה
לפי שהיה משפטינו מות לא כתורת יהו' שהיא תורה הפה, אם כן למה
נזר פוליל לרהרוג הנושא את אשת אביו בבדחיב בבדחיב הראשון לדורני
פרק ה', מסוק א' ואילך, וכן עוד היום הניצרים כלם עונשים את
הרווחה והונאה ומון זולותם, במשפטינו מות. ולפי הראות תורה
משה אין הנונג ממון חייב מיתה בבדחיב, שמות כ"א: וכן נונג איש
ומכרו ונמצא בידו מות. וכן מה שאומר טהרת יהו' היה
כלת השטירה הירק מטה שהיא בכידת השמירה במצוותה
וכו', אין האמת בדבריהם. שהרי מצינו במתיאש פרק י"ט, מסוק
כ"א: שאמר יהו' לתלמידיו אם תרצה לחיות חיים, לך מבור נחלץ
ותן צדקה לעניים. וכן ליקש פרק י"ח, מסוק כ"ב, ואורו: כל מה שיש
לך מבור ופור לעניים. הנך רואה שתורת יהו' נזרת לחתת נזרות
וכל מה שיש לו לעניים, אבל תורה משה נזרת לחתת עשרית תבואה
לכד ושארית הנזהלה כולה לבעליה עם ט' חלקו התבואה.
זהה העניין טורה שתורת משה אינה בכירה במצוותה כדרכיהם אבל היא באה להמעלה
גופותינו ונפשותינו. וכן לאחר שם געשים חפשיס מכל מצות תורה
משה, אם כן למה הם מתנהנים בקצת דיני העריות ואסורים לקיחת
חיששה שארים, ר"ל: האם אשת האב והאתות ואשת האה וובת
ואשת הben, אבל בשאר הקוראים אינם מתנהנים לפי הראות תורה
האלקוטית הנזהלה לנו ע"י מרעה", אלא לפערם אסורים המותר
ולפעמים מתרין האסור לא בחרואות תורה משה בלבתי שום יסוד
אשר ישענו עליין, רק מכברת עצם כי בא"נ לא נמצאת ע"ז שום
חרואה כלל. וכן אם בטלו המשפטים שכין אדם לחבירו הכתובות
בתורת משה כדרכיהם, א"כ למתה לנו לנו לחם יישן בתורתו משפטים
אחרים מותרים, כי הנזירים עוז מותגים בסקצת המשפטים
לפי הראות תורה משה, ובכחם מתנהנים במצוות אנשיים, ר"ל:
במשפטוי חקיסר ובמשפטוי פיריכונג, ולפיכך טאטוטוי של אלו
הארצאות, ר"ל: של ארץ פולניה ושל ארץ ליטוונא (*). משותים
ומתחלפים בהחלפות מניהים כי בכל ייoud חם מצטרפים לתקנם

ולמלא הסדרונם להיות מונחים מוסרי הדעת ולהיות תורהינו האלקוטית
נתונה מהחכמה העילונית והיא תפימה ושליטה בחכילה, "א"א להמצוא
ביה ביטוי וחתולות ושינוי וחרוץ תופסות וגערוון, כבדחיב דברים
ד': לא תסיט על הדבר אשר אנכי מצוה אתם. ועוד בתוכו שם,
י"ג: את כל הדבר אשר אנכי מצוה אתכם אותו תשמרו לעשות לא
חותם עליון ולא תגערע ממנה. וכתו'ב שם ד': ומ' נו' גודל אשר לו
חיקים ומשיטים צדיקים ככל התורה הזאת אשר אנכי נתן לך נימיכם
היום. וכתו'ב שם: ושבת עד יי' אליך ושמעת בעליך כל אשר
אנכי מצור היה וגהןך בכל לבך בכל נפשך. ועוד בתוכו שם:
וاثה תלוב ושמעת בקהל יי' ועשה את כל מצותינו אשר אנכי מצור
היום. וכתו'ב שם: כי תשמע בקהל יי' אליך לשמור מצותינו
וחוקותינו הכתובות בספר תורה הזה וגנו'. וכן כתו'ב שם ל"ג: תורה
זוה לנו משה מורה קהילת יעקב. ואמר המשורר, תהילים י"ט:
תורת יי' חסימה משיבת נפש, עדות יי' נאמנה מחכימת פthy, פקדוי
יי' ישרים משמשוי לך, מצות יי' ברה מאירת עינים, ריראת יי' טהור
עופדת לך, משפטוי יי' אמרת דעתך יהודוי. ועוד אמר שם, קי"א:
מעשי ידיך אמת ומשפט נאמנים כל פקדויו סמכים לעוד לעולם עשיים
באמת ושיד. ואמר עוד שם, קי"ט: ואשמרה תורה תחמי לעלם
ועוד. והחט הנכויות כולם באמרך, מלאי' ד': זכרו תורה משח
עכדי אשר צויתי אתם בחורב על כל ישראל חיקים ומשיטים.

הנץ רואה מאל הפטוקים כי תורה האלקוטית לנזר שלימותה
וישרה, עליה אין להזזף וממנה אין לנזר אפלו' בבר אה' וכו' ש'
לכטלה או לחתוליה באחרת. וכן מט"ש שמעת בקהל כל
אשר אנכי מצור היום, וכן ועישותם את כל מצותינו אשר אנכי מצור
היום, הודיעו כי לא יחולפו תורה אחרת. ומט"ש אחר כך: כי תשם'
בקהל יי' אליך לשמור מצותינו הכתובות בספר תורה הזה, בואר נ"כ
בתכליות הביאור כי הכתובות והיעודים הטוביים המיועדים כפרשת
זהה תתקיינה כאשר נשמר מצות הכתובות בתורת משה ולא
בגולתה. והוא אשר אמר לעילו אין אנכי מצור היום, וזה ראייה
האמתית שוואת תורה המצווה עתה בידינו לא תומך ולא
תשנה לעולם. וכן כאמור הכתוב: תורה צוחה לנו משיח מורה קהילת
יעקב, הודיעו שאין הפסיק וקץ מגנבל ל תורה משה, כבדחיב הנזירים
כמו שהירושה אין לה הפסיק דור אחר דור אך היה לא דורי דורות בili
הגנלה זטם, ר"ל: כי תורה משח תהית מורה קהילת יעקב כי אם
יניהלה ווישטרו אורה לדורות עולם, כבדחיב דברים ל"א: כי לא
תשכח טפי ורונו. ומה שליא אמר: מורה בית יעקב או רוע יעקב,
רווטו שתיהיה תורה מורה לא לבני יעקב בלבד אלא גם לכל
הങלהים אליהם מתרים שהם בני נבר הנילוים עילוי' לשרתו, כבדחיב

בדרכיב: ווורנו מדריכו ונלכה בארכותיו. והומרה חוא המלך המשיח, בדרכיב: ושפט בין הגנות. הרצון כ"ז: השופט חוא מלך המשיח, וכמוחו בראשית מ"ח: ויאמר לויוף הנה אביך חולת, ר"ל: האמוש. וכן שם: וינד ליעקב, ואמר. ר"ל: המני ומשומים מהם. וכן ישיעיה ט"ב בט': הון עבדי אהפר בו. ר"ל: שהשופט והסורה הוא המלך המשיח, בדרכיב: משפט נוים יוציא ולתוורו איים יהלו. וכן באסרו: כי תורה טהרתי תאצ'ו ושפטע לאור עסמי ארנייע. הרצון כ"ז: אפי' ע"ז מלך המשיח. ומ"ש ושפט בין הגנות והוכחה לעיטם ריכים וכתחטו חרבותם לאתים וכן. הרצון כ"ז: אם תהיה מלחתה בין נוי לנווי או תעביעות ביניהם יבוא לשפט לפני מלך המשיח, שיהיה אדון על כל העיטם והוא יוכיה וישפטם אותם ויצדק הצדיק והרשיע את הרשות ויעשה שלום ביןיהם ולא תהיה מלחתה בין עם לעם, וע"כ לא יצטרכו לכל מלחתה יירתו אותם לעשות כלום לעבותה האמתה, כמו שנאמר: וכתחטו חרבותם לאתים והונחותיהם לטומאות, לא ישאנו אל נוי חרב ולא ימלדו עוד מלחתם. וזהיא אם כן פירוש כי מצין תא תורה, וכן כי תורה מטה תאצא, הרצון כ"ז: חוראות. וכן ולתוורו איים יהלו, פ"י וחוראות. והאריה ע"ז השרוש מפה שכחוב במשליה שלמה א': שמע בני מוסר אביך ואל תטש תורה אשר הרצון כ"ז: חוראת אסף. וכן תרגמה גם שמן ברדי בהעתיקתו בספר משלוי, וכמוחו שם נ'': בני תורה אל תשכח ומצווי יצור לך. וכן שם: כי לך טוב נתתי לך תורה אל תעוזבו, הרצון כ"ט: הוראתי, לפי שא"א לומר שלשלת המלך ע"ה או אחת מניסי כתבו תורה אחרת וולת תורה ממש, כאשר גם מרטין צחוני עפ"י שהוא פוען בנדינו בזה הדרש, הכרה להורות להענין בספר דאלאנו שלו. דף פ"ה. באסרו: שלמה קורא בשם תורה האם, וכל ההוראות הכתובות בספר משלוי, בשם תורה. הנך רואה שאין שם ראייה לנזרים גם מאלו הפסוקים הנזכרים בטענה זאת לחיבת תורה אחרת וולת טרעה^ה, כאשר הוכחנו באור הטיב בפרק חקוקם.

פרק ב'.

לפען יתון אדרוני הוא לפם אות: הנה העלמה הרוח וילודת נז וקראת שמו עטטו אל, ישעיה ז'. ומה שמביאו ראייה על אמרותם מזח הפסוק, באסרו: הנה הנביא יעד שירשו הנצרי נעל מנערת בתולה מבנת נוי ישראל בלתי זיה האנשוי אלא ברוח הקדש, כפי מה שבתוכה בא"ג בפסוקיאש פ"א.

^ה נמי גירסת אחרית, צריך להיות: זולת תורה פרעה.

ישעה נ'': ובני הנכר הנගלים על יי' לשורתו לאחבה את שם יי' להחיות לו לעברים כל שומר שבת מחללו ומחיקם בבריותו, אשר עליהם אמר הכתוב, ישעה ז': ונלה הנר עליים ונפחו על בית יעקב. ונסמ"ש: נאמנים כל פקוידי סמכים לעוד לעולם, ומתו נם כן שהמצות החזרותן הן נצחות לעוד לשלום כי מוטר לעוד לעולם שאין לה הפסק כלל, בכחטיב תחילים קמ"ה: יומידים לעוד לעולםחק נתן ולא יעבור. וכך בן אמרו ואשמרת תורה תורתך תמדיע לעולם ועד, והוא על הנצחית ולא לזמן בהכרה לפוי שמצינו, שמota ט'': יי' מילוך לעולם עד. וכן סמ"ש אהרון הנגיאים מלאי בחינותת דברי הנבואה כפי הש"י: זכרו תורה משה עבדי אשר ציויתו אותו בחורב על כל ישראל חקים ומשפטים, הדודע נם כן שלא תהיה לעולם תורה אחרת וולת תורה משה שננתנה בהור סיני הנקר א"ג הר חורב. וכן החכם הנוצרי שיטון בודני בספרו הנקרא איברוני כתוב שהחזרה האלקית הננתנה לישראל עי' משה בחורב היא תפימת ונצחית ואין תורה אלקלית אחרת ולחתה, וכי האמורין שהתורות שתיים: האחת, תורה מטה, והשנייה, להכשיל, תורה שמי. חס טוים, כי לא ניתן ישו תורה אל כזו לשטרו תורה משה. והאריך שם בראיות נכוויותuschכליות, כאשר תורה בדך ל"ט ובגד פ"א, וכן בשאר מקומות מוספר החחו.

פרק ב'

וחלפו גוים רבים ואמרו: לבו ונעלת אל הר יי' אל בית אלקיו יעקב וודנו מדרכיו ונלכה בארכותיו, כי מצין תאורה ודבר יי' טירשלים, ישעה ב'. מה שפוענין הנזרים מזה הפסוק, וכן ישעה נ'': א' מספק: הקשיבו אליו עמי לאומי אליו האזינה. באסרו: הנה ישעיה הנביא באלו תאורה ושפטע לאור עמים ארניע. באסרו: הנה ישעיה הנביא, כי הפסוקים נכא על התורה החדשאה אשר היא תורה ישו הנוצרי, כי רודע שתורת משה נתנה בהר מניי אבל ישו נתן התורה ההרשאה בצעירות.

התשובה. אין טענות זאת טענה גם כן לפיו שכבר הוכחנו בפרק הקודם בראיות אמתיות שתורת פרעה^ח היא תפימת ונצחית כי אין תורה אחרת טהש וולמה וכמו כן אין להם עוז וסוע טאלוי הפסוקים, כי אין הכוונה באלו הפסוקים שתנתן תורה אחרת מטה"ז בפי סברות הנבעה, אבל הרצון בהם: שפצעין תאצ'ה תורה, ר"ל: הוראה ותוכחה לכל האומות עי' פ"ק המשיח האמיתי המקומות,

ויקח את עיון ואת אבל בית טעבה ואת יינה ואת קדש ואת חצור ואת הנלען ואת הגלילית כל ארץ נפתלי ונילם אשתורה, ויקשר קשר רושע בין אלה על פקה בן רטליחו ויבחו ויטיהו ויטליך תחתיו בשנה כ' ליהומן בעויה, אבל פ', ובעוד ששים חמש טנה בהשלמת ס"ה שנה מניאת העמים שהתגנבה על דמשק בסימן א': ושבורת ביריה דמשק והברתי יושב מבקעת און ותומך שכט מבית עדן גולו עם ארם קורתה, אמר יי'. ויל ישראל התגנבה כמו כן, שם ז': וישראל גלה יגלה מעל אדמתו. מכאן יראה כי קודם מלא שלוש שנים לנובאה זו הוגלה ארם ורכבים טישראל לאירוע אשור ומיליכם, שהם רצין ופקח הומתו. כי בשנת כ' לירום, היא ד' לאוז, הכה הוועש בן לאה את פקה בן רטליחו ומיליך תחתיו. ומה שחכוב טונה כ' ליהומן ושם אומר בסמוך שלא מלך רק מ' שנה, והיה לו לטנות ד' שנה לאחן בנו, הוא לפ' שהיה אחיו רשי, ע"כ רציה הכתוב למונחים ליתום בCKER ואלא לאחן בחווים. אכן השלמת ס"ה שנים הוויה בשנת השיעיה להוועש בן לאה כי או הרה גלוות כוילת לכל ישראל. כי נגנותם עופס היהיטה שנחנים לפני הרעם אשר היא שנת יי' למלכות יוכבם בן יואש מלך יישראל, והרי ס"ה שנה. ומה ירכבעם עוד כ"ד שנים ומונחים עשר שנים ופקחה שתי שנים ופקח כ' שנים והוועש בן לאה ט' שנים ואנו גלו כל ישראל, הרי ס"ה שנה. ומה שלא חשבו ז' חדרים של זכריה ושלום, הוא בעבור שנבלעו בתוך שנים שלמות. ותמצוא נ' כ' שמרטין צחווין סופר הנזירים בספר דיאלאנו שלו בדף קמ"א, טפסים ליה החשבונו. ואם יאמר הטוען: היהיטה נבaca ישעה, באמרו: הנה העלם הרה וילדת בן, תשיב: נבaca על אשתו, כאשר בארכו לעיל הראריה ע"ז: כי אמר שם, ישעה ז' ואקרב אל הנבאה והתרה ותלד בן. ויאמר יי' אלוי: קרא שם טהר של לחש בן. ואם יאמר: הלא הנער הנער לאוות לאחן, נקרא שם עמנואל ולא מהר של לחש בן, נשיכ וגנאמר: כי הנער והוא נקרא בן' שמות הילין, בנד' נ' בחינותו לנו' מלכים. כי בחינתן מלך ויהודה נקרא שם עמנואל, ר' ר' ל': מvais שנילדי הנער היה האל עמהם ויהודה נקרא שם עמנואל, ר' ר' ל': אמר למתן לעמנואל, סימן ז': כי בטרכם ירע הנער מואס ברע וכבר בטרכם העדמתה אשר אתה קץ פפני שני מלכיה. ושם ח': אמר למתן שלל חש בן, כי בטרכם ירע הנער לקרא אכוי ואמי ישא את חיל דמשק ואת שלל שומרון מלך אשור. כי אחר שמכוון שני הפטוקים אחד, אכיך יהוה הנער אחד והוא בן של ישעה הנבאה באלו נ' השמות לאוות ולסימן לנו' אלו המליכים, כאשר בארנו. כמו שנקרא בנו הראשון נ' כ' בשני שמות, ר' ר' ל': שאר ישוב,

התשובה. גם פה מועדים הנזירים בסכורותם כי העלם הנגרכות בזה המקומות אינה בחוליה כדביריהם אלא עלמה כמו נערה, כי ממוקם העלם הוציאת לשאוב ואמרתו אליה, ובאשיה כ"ד, אמר שם אחר בר' והיה ועל הבעללה. על הבתולה, בראשית כ"ד: ותrix הנערת תננד לבית אמתה. ועל הבעללה, רוחת כ': למי הנערת הזאת, בן תאמיר עלמה על הבתולה, שמות ב': ותולך העלם והקראה את אם הילד. ועל הבעללה, משלי ז': ודרך גבר בעלה שהיא בעלה בלי ספק, כמו שתאמיר עלמה ונערת אהורה אחת בעת אחת, בן נארט עלם ונער לזכר בעת אחת, שמואל א' יי': בן מי זה העלם, והרכבה צויאצ'ה באלו. וכן ישיעיה ג'': כי בוושת עולם תשחחי הוא כדרך חרופה נערו, רומייה ל'. אם בן באמר הכתוב לעלם, הרצין בזוה: קטנת ר' ר' ל': קפחה בששים בין שתהיה בתוליה או בעילה וכן הקפן בזווים נקרה עליים, כמו: בן מי זה העלם. ולפי שאשת שעיה הנבאה היהת קפנה בשנים, קראת הכתוב עלמה. וגם עני הפרשנה סותר ספנוי ב', מלכים, ר' ר' ל': פקה שאחן מלך יהודה היה ירא ומפחד מWOOD ספנוי ב', מלכים, ר' ר' ל': פקה מלך ישראל ומפני רצין מלך ארטם בשםינו שנחברו שנייהם יחד לתלחם על ירושלים שלא ילכוו אותו, כדרכיב ישעה ז': ווינד לבית דוד לאמר: בחה ארט על אפרים וינע לבבו ולכב עמו בגנו עצי עיר ספנוי רוחת, ע' כ' שלח לו הש' אי ישעה הנבאה לחקו שלא ראה ולא ירד לבבו ספניהם כי עצמות את לא תקום ורשותה, ולזה תולו הש' אי' אותן שיאסין שלא ילכוו את ירושלים אלא גם אדמת שומון ותשיק תחוויב ותהייה שטפה בזון מופע, כאשר הכתוב מכאר. ואם היהיטה הכתוב סדבר עלי ישו כמו שהן אומרין, מה אותן היהיטה וזה לאחן דבר שייהיה אחרי כתו יתיר לתוך טתק' שנה, ואך יתחזק לבבו בזוה הדבר אשר לא היה בימי. ומ' ש: כי ראש ארט דמשק וראש דמשק רצין ובזען ששים וחמש שנה יחת אפרים מעם, פ' ראש דמשק רצין ולא יהוד ראנש לירושלים כמו שוחשב להיות. וכן אפלו הפטוק האמור אחורי: וראש אפרים שומרון בן רטלייה, ומ' ש: יחת אפרים מעם, פ' יחת ארטם עם אפרים מהיות עם, כי על ארט הוא מוכבר בפטוק ההוא. אמנים השבון ס' ח' שנה יינו מתחילה מנכואה זו, שהרי בזוה הפרק הזרחה העלם אשת התבאי ותולד המכון שקורא עמנואל אשר נקרא שם נ' כ' מחר של לחש בז', ועליו דע הנער קרא אכוי ואמי ישא את חיל דמשק ואת שלל שומרון לפני מלך אשור, וכן היה כרבכיב במלכים ב', ט'': ושמעו אליו מלך אשור ויעיל מלך אשר על דמשק ויתפשח וינחל קירה ואת רצין המיטה. ועל פקה הכתוב אומר שם, ט'': בימי פקה בן רטלייה מלך ישראל בא תגלת פלאפר מלך אשור

ר"ל : אהרי שנודיעו לו בנכואה ההוא כי העלמה אשר נבא עליה מקודם לבן, היה אישתו הנכינאה, מיד הוציאו לחוביא ולஹוד ילו עדם נאמנים, ואחר כך ייאן עלייה להודיע כי לא ייאל ארצה אפיין דבר אחד מכל אשר דבר בדבר יי'. ומה שלא הזכיר פה עם עמנואל, הוא כי כבר הזוכר לטעילה, ויקרא בז' בכחוינה מלך יהודה. לפיכך חומר סמור לפוסק ייאן שטען נא בית דוד, אבל החומר פה ב' העלמה שהם מדור שלל שיש בו שיקרא בהם בכחוינה מלך יישׂראל ומלך אום, כמו שבארנו. על בן כתיב בחריה : כי בטוטם ויע הנער קרא אבי ואמי ייאן את הייל דמסך ואת טל שטפנו יפנוי מלך אשוד. מצורף ליה, שאמי קראתו עטנו אל כאשר ייעוד בכתבוב, ואמי קרא לו מהר שלל השם, כאשר צוחה. ומה שקרה הכתוב בשם בית דוד את איזו ולא קראו בשם אותו, כדכתיב שם ז' : יונגד לבית דוד וכן שמעו נא בית דוד, הוא לפי שיחיה רשות ע"ב לא קראו בשם, להודיע כי לא בוכותו אלא קראו בוכות דוד אביו עשה לו האות הזה. ואם יאמר המעניין : מה אאות ופאל הוא שבעולה תחר ותלד ב', נשיב לו : איך לא יהוה או פאל שאון היהרין והליהכה בפי רצון האיש או האשה, כי הרבה לא תחרנה כל יתיהם ושחרנה ולא תלדנה כ"א פטולין, ותשלה דוקא בן ולא בת, ועוד שאמו תקרה שמו בהורה הקדש שתשרה עלייה, עמנואל, לאות וליטמן להשיל מילכת היהוד וירושלים מיד ב' מלכים גנלחמים עלייה. ועוד שסיד שילוד הנער לא ייינק משדי אמו כאשר התינוקות, רק ייכל חמאה ודבש, כדכתיב ישעיה ז' : חמאה ודבש יאכל לדעתו טאום ברע ובחר בטיב, ר"ל : שאיכילו חמאה ודבש והוועקה חhalb אמו תהיה לו סבה לדעת לטאום ברע ולבחור בטוב יותר מאשר הילדים. וכי חשבל כי התחלה הבהיר היא תהיה לו מעת שיתחיל לדבר ולקרוא אבי ואמי, משא"כ בשאר הילדים. לעומת אמר שם ז' : כי בטוטם ייע הנער מאום ברע ובחר בטיב וכו'. ובפסוק אחר הוא אומר, שם ח' : כי בטוטם ויע הנער קרא אבי ואמי וכו'. כי אכילת חמאה ודבש מחדד השכל להוות חמיים בטבעם והחלכ' מהורת הibernה להיווט קו בטבע. והוא מ"ש הכתוב, שם כ"ח : את מי יורה דעת ואת מי יכין שפועה, גטולי מחלב עתיקי משדים, ר"ל : א"א להורות להם דעת שכליות, ו"יש להכינם שפועה מאי יי' אחר שאין בהם שום היבנה והבחןת וחרי חן כאלו עתה גטלו מחלב אטם ועתקו משדים. ומה שפטוענים הנזירים, באמרם : אם היה ייך ההוא גודל מן העלמה כשרב בני אדם, איך היה אפשר להקרוא שמו עמנואל. אבל לפ' שהה הוא שן, אשר היה מוחבר מלאחות ונשיות, לפיכך קרא בשם עמנואל.

התשובה. כן הוא המנהג הל' העברי לחזיר שם של השם בשמות בני אדם וכן בשמות אחרים, כגון: שמו, צוריאל, עיריאל, הגביהה, ותהר ותלד ב', ואמר יי' אל' קרא שמו : מהר שלל השם,

לאות וליטמן לי' השבטים ולהוודה, ר"ל : שנראה שאר לאות לעשרה השבטים שיישרו בגולותם בשוב היהודה ובגיטין מכבל, וכן קרא ישוב לסמן לבניינו וליהודה שישבו לירושלים מלואות לכל שביעים שנה, ולוה אמר הביבא ישעה אחר שנולד לו הבן השני היה, שם ח' : הנה אנכי והילדים אשר תנן לי יי' לאוותות ולטופתים בישראל וגנו. ולואת הסבה עצמה אמר לו השם לצתת קראת איזו עם שאר ישוב בנו, אעפ' שהיה עדרין קטן, לדמו כי כמו שהוא הבן בשני שמותיו שם שאר וישוב ההפכים זה זהה, כאשר בארנו, לאוות ולטופת לאפרים וייהודה לדברים עתידיים להוות, בן הנם הבן השני אשר يولד בנו' שמותיו ההפכים, שהם עטנו אל ומחר שלל השם ב', היה לאוות ולטופת כמו כן לדברים העתידיים לבא עלייהם. ומה שהרתק הדר' ז' : היה עטנו אל בון הנכינא בעבור שאמר שם הכתוב, ישעיה ח' : מטהות בנטוי מלא רחוב ארץ עטנו אל. כאמור, שמעו כי בן מלך היה, אין ראויו זאת נראית לי. כי באמור אוצך, הרצין ב', אוין מולדתך, ובמהות, בראשית י'ב : ואמר יי' אל אברם לך לך ארץ. ואברם אמרו לא היה אדון הארץ אשר יצא שם, רק לך שיחיה ארץ מולדתך והויה נתיחסה אליו. וכן רומייה י'ב : והשיבוים איש לנחלתך ואיש לארצו, ויש לתמוה לדבר זה : כי בעבור היהו בן מלך אחר שלא מלך תחת אביו, איך נקרת הארץ ישראל ארצו. וכן מ"ש שם הדר' ז' : כי א' היהת העלמה אשת הנכינא, היה אומר : הנה הנכינאה הרה, כמ"ש : ואברב אל הנכינאה. יש להסביר : כי אמר בן להודיע שאשתו או היהת קטנת עדין בשנים, אעפ' י' שכר היה לו סמנה בון אחד הנקרוא שאר ישוב, אבל אמרו אה'ב : ואברב אל הנכינאה שהעלמה הנכינרת היא אשתו, או אמר בן כאשר שמע מפי הנכינאה : הנה העלמה הרה, אבל ואברב אל הנכינאה הוא דברו עצמו. והנראה ב' בות : הוא הנכינא ישעיה ע"ה, כאמור : הנה העלמה הרה, לא יעד בעת היהו כי על אשתו הוא מתבבא, כמו שלא יעד שפאל שלאל, שפאל יג' : בקש יי' לו איש לכלבו ויזכו יי' לנגיד על עמו. וכן באמורו לו, שם ט'ז : קרע יי' את מלכות ישראל מעלייך היום ותנה לך רעד הטוב טטר. ואפי' בהוותו בביה ישיל לא ידע את מי ימשח מבני למלוכה, כי בראוותו אח אליאב אמר, שם ט'ז : איך גנד יי' משיחו. עד שא"ל השם בכואו לפני יוד : משיחו כי היה זה. גם בן פה, לא ידע שעיה הנכינא כי העלמה הנארורה לו בנכואה היא אשתו עד שהודיעו השם בנכואה שנית ברטם, כדכתיב ישעיה ח' : ואמר יי' אליך לך גנולו גנולו, וכחוב עליו ברוחם אנוש למחר שלל השם ב', כתיב בתריה : ואעידה לי עדים נאמנים, את אוריה הכהן ואת זכריה בן ירכיהו ואברב אל הנכינאה, ותהר ותלד ב', ואמר יי' אל' קרא שמו : מהר שלל השם,

וחוא בראו ובידו הוא להוסיף ולנרו עארה הויסף בזומן חזקה ט"ז
שנה. ואם יאמור המפען: הנה אנחנו לא מציין בספרינו ויקרא שמו
בשוא הקוף ובכמץ הריש שהוא מבניין הקל, כמו שכחוב בספריהם
שמורה על הפעול. אבל ויקרא בקמצן הקוף ובכמץ הריש שהוא מבניין
געפל, שהוא כמו נקרא שמו שמורה הפעול, ר' ר' ליל: שקייא השם הליד
כל אותן השמות. נשיב ונאמר: ידענו שכן השם הנקוד כל אותן השמות
הנוצרי ירונימוס כפי מהנו ברוב דבריו הכתוב להויבך להנאה
לכוננות, כדי להביא סייע לאומנה שהמשיח היה אלה לפ' שקרא
באלו השמות. עיבר' לא הייעיל כלם. כי אף היה חבר בדור ספרינו
כמו שהעתיק ירונימוס, היוינו יכולן לומר שהונחנו נקרא באלו השמות
לשבת שככני, או לוותה; כמו שהונחנו להזכיר שם השם בשנות בני אדם וכן
ואמיתה שכן מנהג לשונו להזכיר שם השם בשנות בני אדם וכן
בשנות דברים אחרים. אכן שקרא יש באלו השמות בדבריהם אין
מן האפשר. כי איך יקראו שמו פלא יונע ויודע ותלמידו סכל עצתו
כאשר ספרו לאיבר. ואיך יקרא אל גבר, והוא נהרג. וכן איך יקרא
אבי עד, והוא מת קדם חצי ימי. וכן איך יקרא שר שלום ולא היה
שלום בימי, כאשר הוא עצם מעיד באמרו: לא באתי לשלום שלום
בארין כי אם הרבה.

ומה שפועני הנוצרים, טמ"ש שם: למרכה המשרה ולשלום אין
קץ, בארכום: אם היהת כבונה על מלכות והעולם אין לא היהת קץ
למלכותו. נשיב: כי זה הדבר נאמר על הפלגה. והנה כמותו, בישעיה
כ': ותמאן ארצוי כסף וזהב ואין קaza לאוצרותיו ומתמאן ארצוי טומט
ואין קaza למוכבותיו. וכן קhalbת ד': יש אחד ואין שני נס בון ואין
לו ואין קץ לכל עמלן. ובתוספת הספר: ששות הרכבה אין קץ. וטמ"ש
הכתוב: על כסא דוד ועל מלכותו, וזה המאמר טעונה לנוצרים, כי ישו
לא ישיב על כסא דוד ולא סלק בישראלי כליל. ואם יթרשו כסא
רוחני, נאמר: כסא דוד איינו כסא רוחני כי דעה"ה לא ישיב רק על
כסא נשמי ומלכוו היהת נשנית, והכתוב אומר: על כסא דוד ועל
מלךתו ולא על שום כסא רוחני אחר אשר הם בודים בלבד. וטמ"ש:
להchein אותן ולמעודה במשפט ובצדקה מעתה ועד עולם, ר' ר' ליל: שלא
חמות משרותו מעתה ועד עולם. ר' ר' ליל: מלכות בית דוד ואעפ"י שהיה
לו הפסיק בזומן הנגולות עוד תשוב לקדמתה ליטות המשיח, כדכתיב
ויהוקאל ל"ז: ושבבו עליה חמה ובניהם ובני בניםם עד עילם ועוד
עבדי נשיא עליהם לעולם. כי הא' בollow נאמרת על ימות המשיח, כאשר
היא טבוארת במקומה. ואם יאמור המפען: אה' הגנאה המוכן טמאר
מעתה ועד עולם, אחר שפסוק המתלו מכתיז דוד בזומן הנגולות. נשיב:
כי החפסוק באמצעות אינו טוקע לטבע הנצחית, כי הנה מציינו שמצוות
המחלה נתנה לזרע אברתם יצחק ויעקב לבירתו עילם מדכתיב, בראשית

מייכאל, אליעזר, אליאב, אליה, ישעיה, צורשדי, וולתם הרבה, שחם
שפטות לבני אדם. בראשית ל"ז: אל אליק ישראל. שפטות י"ז: יי' נסי' חם
שפטות למכה הנוצרי, המכני לשם חאל ולעכדרתו. ובירמתה סיטם ז"ה:
יי' זדקנו. וביחוקאל ט"ח: יי' שמת, חם שפטות לירושלים עיר הקודש,
שחתית נקרה בחם לימות השכינה שבוב הרכבת. אבל
שקרא ישו בשם עמנואל, לא מציין, בשם מקום בא"ג. רק אומר
בטמ"ש פ"א: שאמר הטלול לירוסט בחולמו אל תירא מלכבל את מרים
אשר לפי שהוא הרה טרחה הקודש ושחלד בן ותקרא את שמו ישוע,
כי הוא יושיע את עמו מעוננותיו. וכל זה כדי שתתקיים טמאר הנכיא:
הנה העלמה הרה וילדה בן וקראת שמו עמנואל. ואומר: יוקח יוסף
את אשתו ולא ידעה עד אשר ילדה את בנו הבכור, ויקרא שמו ישוע.
ובן בלקוש פ' ב': ובמלאת ח' י' יסיט נסול הנער ויקרא שמו ישוע,
כאשר נקרו מלאר קודם תחרירין, א"ב יראה מזה שעמנואל הוא
וולהו, לפי שלא ישו בשום מקום טומט עמנואל. ומה שנקרו יושע
נקרא בר במרקיה, כי בן בזומן החוא היי יהודים רבים ששפטו ישוע. כמו
שמצינו בעוואו ב' ו' וכדר"ח ב' ל' לא. ולפי שהנוגדים אינם קוראים לו
בלשונים ישוע בע' אך יטו או זו ולכך קורין לו היהודים נ"ב ב"ל
ע'. א"ב נס שם ישוע שקורין יוו. אין להס שום סוייע לאומנותם בדבריהם
טמ"ש, כי בן הנוצרים קורין בלשונים יוו נס את יהושע בין סירך אשר
כתב לנוצרים ספר הנקרו בלשונים אקליסי אנטקוט. ואם יאמור
המפען: אם בן טי נבא ישעיה ט': כי ייל יולד לנו בן נתן לנו ותהי
המשרה על שוכנו ויקרא שמו פלא ויעץ אל גבר אבי עד שר שלום
למרבה המשרה ושלום אין קץ על כסא דוד ועל מלכתו להchein אותה
ולمعدה במשפט בצדקה גנו. נשיב ונאמר: כי אלו הפסוקים אמורים
הנכיא על ייחוקה מלך יהודיה, לפי שבימי מלכוו היהת תשועה
נדוליה לישראל שנחריב מלך אשר בכוואו
ליורטליים למלוכה קב"ה אלף איש נבורי החל. וככלאו אמר שהנוג
גrol הוה, ר' ר' ליל: ספלת מהנה שנחריב הנכיא בפסוקים הקודמים היהת
בזכות היל הגולד לנו והבן אשר כבר נתן לנו, כי במלוןacho היה
חזקיה בנו בן ט' שנה כאשר אמרת זה הפ' נודע במקומו מההפסוקים
הקודמים והסתוכלים לפסוק כי ייל יلد לנו. וטמ"ש: ויקרא שמו פלא
יעץ אל גבר אבי עד שר שלום, ר' ר' ליל: שהשם שואה פלא ויעץ אבי
עד שר קרא שם היל ההוא שר שלום, ר' ר' ליל: לפי שייחיה שלום לשראיל
בpsi. ואמר אלו הכנים באיל ית', לענינים טוריים על דבר חזקיה.
פלאי, על דבר הששש שכבה אחרונית בשביילו. יויע, כי עצת יי' קמת
ועצת שנחריב הופרה. אל גברו יכול ונבור, כי אעפ"י שבא שנחריב
בחיל נдол ונבורים, הוא ית' הראה כחו ונבורתו עליהם כי ברגע
קטנה הכח את מהנו. אבי עד שהוא קיים לעד ולעולם והוא אבי החותם

מצד גונניות ומצד רוחניות נקרא אלקים, נשיב לו: כבר הוכיחנו בראיות נמורות כפ' י' שישו נזרי אינו אלה אפי' לדעת הא"ג וכ"ש לדעת עצמו, שהוא לא קרא עצמו אלה בשום מקום וכאשר יתבادر עד דבריו בתוכי הא"ג כל דבר נדר במקומו בחילוק ה' מזה הספר. מצורף לנו: שלא תחקירם בו מאמר רום ונשא וכמה מאי דינתו למשהה בהשאר אנשים הפתחותם שבעם וכן לא תנתקו ממי אמר ראה ורעד אරיך ימים כי לא היה והוא יוכלו לומר שתלמידיו נקראו רעם רעך ובנים נקראים לבך כמו שהמלומדים נקראו אכבותם, אבל בשם רעם לא יקרו לאדם רק הוייאו מהצווים. וכן לא מצינו שארכיר ימים כי בן ל' ג' שנים נהרג וכן אין להם לומר אריכות ימים על אלף כי לא תואר השם בארכות ימים כי הוא ראשון והוא אחרון ושותיו לא יתמו. וכן על מי יפרשו פסוק: לבן אחילך לו ברכבים ואת עצומות חילך שלל. מי הם הרכבים והעצומות אשר ישו יחולק עליהם שלל, לפי דעתם. וכן מ"ש: ולפשעים יפניע, למי היה מתחלל בעוד החופשעים, אחר שהוא עצמו היה אלה לפי סברתם הנגערת והרבה בזבז לאלו.

אמנם פ' הנה ישכיל עבדי עם כל הפסוקים הסמוכים אחריו עד ולפשעים יפניע נאמרה בנבואה לשיעיה ע"ה על אמות ישראל הפסוקים עלי הנולות הנותן, וקראים עבדי ב' ייחד כמו שקראים שם גם כן במקומות אחרים, כגון, ישיעיה מ"א: ואתה ישראל עבדי יעקב אשר בחרתך ורעד אברם אהובתי. וסמן: ואומר לך עבדי אתה. וכן שם מ"ד: וועה שמע עיקב עבדי וישראל עבדי אתה בו. וסמן לו: אל תראו עבדי יעקב. וכן שם: זכור אלה יעקב וישראל עבדי אתה יצתריך עבד לי. וכן שם מ"ה: לטמען עבדי יעקב וישראל בחורי. וכן כן מצינו גם בנבואה ורמיה ע"ה ל': ואתה לא תראו עבדי יעקב אם כי ואל תחת ישראל. וסמן ליה: אל תירא עבדי יעקב נאם יי'. וכן גם בתהילים קל'יז': נחלה לישראל עבדו כל"ח. חוץ רואת שככל אלו הפסוקים הכתוב מפנה את אמת ישראל בשם עבד או עבדו כל' יחיד, וכן מצינו שבუשרה חדברות דבר הש"י לשש מאות אלף איש בלבד, ייחד. וכן אם טענו ממ"ש: אכן חלינו הו נושא ומכוונים הו סבלם ואנחנו החשובו גנע מוכה אלקים מעוננה והוא מחול פשעינו סדוכה פגענותינו מופר שלטונו עליו ובחורבו רופא לנו, בארכות לא נראח ולא נשמע בשום מקום מון חזונינו שאמת ישראל הסכל חוליות מכואבים והברות בעון שאר האומות, ואפי' מה שascalו מזוירות והיסורים לא סכלו כ"א בעבור עונותיהם לא בעבור שאר אומות.

התשובה סבוארת: כי זה מוגן מפני הנבאים לנכות צרות ושפלות בשם חלי ומכת, בדתיכי ישעה א': כל ראש לחלי וכל לבב דמי מכב רגיל ועד ראש אין בו מותם, פצע וחיבורו ומכח פריטה. וכן

י"ז: והיתה ברייתו בכשרכם לבירות עליים, וכע"ז פסקה בדור המדבר לסכת פונות הדרך אבל אל שנקנסו לא"ז עוד שכבה המצוה לאיתנה ועתידה היא לתתקיים אפי' ביום חמישית כאשר הורו הנבאים ע"ש, בדכתיב, ישעה א' כב': עורי לחש עוז ציון, לבשי בגדי תפארתך ירושלים עיר הקדש, כי לא יסוף יבא בך עוז ערל וטפה. וכן כתיב ביחסיאל מ"ד: כה אמר יי' אלקים בון נבר ערל לב וערל בשור לא יבא אל מקדשו וגנו. וכן מצינו שהש"ה נתן לפניהם ולזרעיו אהורי הכהוה הנגדולה לבורת עולם ועם כל זה פסקה מושיע זמן רב כי מצינו שעלי ואחימלך ואכתר היה מושמע בכהונה גודלה והם מבני איתמר ונשבר וזה הענין עד מלוך מלך שלמה ע"ה, ואו שבה הכהונה הנגדולה לאיתנה, בדתיכי מלכים א' ב': וינרש שלמה את אכתר מה היוות כהן לי". וכותב שם: ואת צדק הכהן נתן המלך תחת אכתר. וכותב ד"ה א' כ"ט: וימליך שנית לשלמה בן דוד ומשחו לוי' לנגיד ולנצח לכהן לפי שצדוק היה משלשלת פנחים. ואעפ"ז שפסקה נס בזמנ הגלות עתידה היא לתתקיים ביוםות המשיח, בדתיכי כתบทה: ייחוקאל מ"ד: והכהנים הללו בני צדקון אשר שמרו את משמרת מקדשי בטעות בני ישראל מולי המת יקרו אליו וישראל, כי הנבואה תהייא להיות בזמנ המשיח כאשר אמת זה הדבר במקומו מכואר. הנרואה ביטול טענותם שבטלים בתשובה מפסקת ומאותמת מדברי הנבאים ע"ה אשר לא יחולק עליהם רק החלוק על האמת.

פרק כב.

הנה ישפיע עבדי ירום ותשא תבה מאוד, ישעה נ"ב. וכן מה שפועני הנבאים מורה הפסוק מפסיק מי האomin לשפטו עט כל הפסוקים הפסוקים אחריו עדר ולפשעים יפניע, כאמור: הנה ישועה הגבאה ע"ה נבאו אלו הפסוקים על יוש הנבאי כי עליו אמר ירום תשא ובה מאוד, לפי שעליו יאות זה המאמר לא על זילתו, וכן אלו הוא אומר: אכן חלינו הוא נשא וממכאוביינו הוא סבלם גז'. וכן הוא מחול פשעינו מודכו מערותיטו גוז', לפי שהוא נתן לעני עירם להוציא נפשותם ממייתתו מיר השפן חרודה בהן.

התשובה. אין טענותם ואת נ"כ אמותיהם, כי אחר שחכוב נאסר: הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וכו', איך יכולו לפרשו על ישות הנצרי אחר שהם מתייחסים לו האלקים לפי דעתם המכלה כי אין יקרה האלקי عبد בדברי הנבואה. ואם יאמר הטען: כי נקרא عبد

תקוד עונם ועושה כחם כליה, אבל אומת ישראל לא כן. הוא ית' מתחבטו אותנו, נובח בחעה זו' כל עונתינו מעת מעת עי' גלויות יסורהן בלבד ואין עושה אותנו כליה, כמו שהבטיחנו עי' גבאיו, בדרכיב ירמיה ל': כי אכן אני נאם עי' להשעיר כי אעשה כליה בכל הנקיים אשר הפייצוחך שם אך אתה לא אעשה כליה ויסרתיך למשפטך ונכח לא אנקר. ותתיב בנבאות עטוס נ': רך אתכם דעתך מכל משפחות האדמה, עי' אפקוד עלייכם את כל עונתיכם. וכתיב משלוי נ': כי את אשר יאהב יי' יוכיח וגומר. והסכמה בוה, כי אומת ישראל היא מבהיר המין האנושי כמו שהלב הוא טבחר כל האברים עי' ב' כהיותם בגלות בתוך העטם לבב בתוך האברים סבלו כל הצורות הכאבאות על העטם אשר הם בתוכם כמו שהלב סבל פיריות וצער כל הנוף אשר הוא בתוכו, בדרכיב תחילים ק': ויתעוררבו ביןיהם ולמדמו מעשיהם ויעבדו את עצביהם והיו להם למושק. ובתיב, שלוי ייד: לב יודע טורת נשפו. ובמו שהלב בזום העטם מקבל לבדו צער הדאגה והיג�, אך הוא יוכל בזום העטם טבב עונג ושמחה והשalon והוא מס' בסוף זה הפסוק: וכשהחתו לא יתרעב זר. וכמו שבתקות הנדר הנמשך מן הלב מתרבא הגוף כלו בן בחברות ישראל היה בואה לכל האומות שישלו אותו ולו עליינו, בדרכיב ישעיה ייד: גנות הנגר עליהם ונפחו על בית יעקב. וידוע שחשית' בחר באומות ישראל להיות לו לעם סגולה מכל האומות, בדרכיב שמות יט: והיותם לי סגולה מכל העטמים כי לי כל הארץ. ועי' נתן להם את תורתו להורות להם את הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון ולהורות נתן לבם נס לשאר האומות, כי רחמי על כל מעשיו הוא. ואמרנו שם: ואתם נהני יי' תקראו שחרותי אלקמי יאמר לכם חיל גנים תאלו ובגדות תחתיטרו. והנה קרא הכתוב כל האומה הישראלית בשם כהנים, להודיע לנו כי כי בזם שכך הכהנים והלויים היו מורים את תורה והמצוות לאומת ישראלית, בדרכיב דברים יג': יזר שופטן יעקב וטורנן לישראאל, בן אומת ישראל יהו מורים ומולדמים לאומות העולם אשר הם פטוריים בנייהם דברי אלקים חיים, בדרכיב תחילים צי': ספרו בנים בכבוד בכל העטם פלאותיו. ותיב שס' קה: הו יי' קרא בשמו הודיעו בעטם עליותיו. ובמו שהלויים והכהנים היו גוננים מהותות בני ישראל וטמעותיהם בן אומת ישראל עתידין יהיו גוננים ממתינות האומות שבר עכודתם להם בnalות ותלוות הוראותיהם, והוא אשר אמר הכתוב שם: חיל גנים תאלו ובגדות תחימרו ואב' א"א שתבא שום ברכה והצלחה לאומות העולם אלא באמצעיות אומת ישראל, בדרכיב בראשית כ'ב: והתברכו בזעםם כל נני הארץ, וכן שם כ"ה: והברכו בר כל משפחות האדמה ובווערא, כאשר בארנו בפ' יג. הנה רואה שאומת ישראל נבירה מהשי' להיות

שם ל': ביום החושך יי' את שבר עמו ומוחץ מכחו ירפא. וכן החושע י': כי תוא פרך וירופאו לך, וכן איכה ב': כי גודל כים שברך מי ירפא לך, וכן בירימות י': אווי על שברך נחלח מכתה ואני אסורתך אך זה חלי ותשב ואשאנך. ואחר כך ביאר מה הוא השבר והטבה והחליה, ואמרנו אז תיאר שדר ותוחרי נתקן, בני יגיאני ואנום וגנו. וכן שם יל': כי כה אמר יי': אנש לשברך נחלח מכתה עם שאר פסוקים הסופוכים אחרים, עד כי אעללה ארכוח לך וטמכותיך ארפאך וגנו. ואחר כך ביאר מה הם הארכוח והטברא, כאמור: כי אמר יי' הנה שבשבות אהלי יעקב וטשכונתי ארכום ובנחתה עיר על תלה וארכמן על משפטו ישוב ויצא מהם תורה וקול משחקים וחרבויות ולא ימעטו וגנו. וכן, במקום אחר, סימן ל", כתיב: הנהי טעה חם הארכוח וטברא וטרחאים גנו. וביאר אהורי מה חם הארכוח וטברא, כאמור: והשיבו את שבות יהודה ואת שבות ירושלים ובניהם לבושונה וטהותיהם מכל עוגם אשר חטאו לי וגנו, עם שאר הפסוקים עד רוף הח' הח' החיא. הנה נראה מכל אלה הפסוקים, שהכתבו מכך תננות בצרות והתלאות باسم חלי וטכח ושרב והצורה, אבל הנגולה, הרוח והצלחה, הכתבו מכך בשם טראה וארכוח. והנה הנבואה הזאת שחייא פרשת הנה ישכל עבדי בבללה באה להבטיחנו לאטץ את לבבנו כי אעפ' שפראד הושפלו ועד עפר רדרנו בגולותינו, יש תקוה לאחרrichtינו כי בחמלת יי' עליינו גנים ונסaea ותנבה מעלתינו פאוד. או טמן הנגולה ואילך, עד כי האומות העולם ואפי' מלכיהם בראות שושעת ישראל והתרומות למלוכה עליונה בתכליות הعلى והתרומות, יתמהו עליינו תמייה עצומה ונפלאה כי כמו שהוא תמחין על פני האדמתה, בן תננות בחיתינו נבוכים ושפליים לכל העטם אשר על פני האדמתה, בן תנמות על מעלתינו וידברו עליה תמד, ואמרנו איש אל רעהו: הנה אחר שכבר נדע לנו בפירוש כי אנחנו כלנו בצען אשר אין לחם רועה, בגין תעינו איש לדרכו גינו ושרק נזול אבחוטינו בזם מועלן ואין בהם תורת אקליטים ואמונה אמיתית בשום אומה בעולם כ"א באומות ישראל. א"ב' הוצאות וההיסטוריה - שהי ישראאל סובלים בnalות לא בא עליות בעונם כי אנחנו חיינו לסבול הצער והיסורים כפי נודל עונינו. אכן החלי והטבא שחייא בא עליינו הי' באים עליהם לכרר על חטאתינו והצלחת למכיתינו, אבל אנחנו חשבנו להף-שבכבוד נודל עונם שהווא הרינת המשיח ואקלים באו עליהם הצורה הנדרות החן. ע"ב דברי האומות. מצורף לו: כי האומות העולם לפוחתון בעיני שעתותיהם אלא בשיעשו רעות לשראאל בזם שחם עושין רצונן של מקום או בשיעשו חם גודל כדור המבל וסדרם ועורה, או הוא ית'

על הנאולה העתידה ושלא נגלה עוד אחר כך כאשר מכואר קודם פרשה ההיא כאמור, ישעיה נ"א: כי אמר אדרונן יי' ואליך ירכ עמו, הנה לךתני מידך את כוס התהילה את קבעת כוס חמתו, לא תוטפי לשותה עד. וכן נאמר: כי לא יוספה באך עד ערל וטמא. ואחר ה' החיה, כאמור שם נ"ד: כי מי זה זאת לא אשר נשבעתי מעכבר מי נח עוד על הארץ בן נשבעתי מקצוף עלייך ומגנו לך כי החרים ימושו והגבאות הטומינה והסדי מאתך לא ימוש וברית שלומי לא תחומות, אמר טרחמן יי'. וזה פ' הפרשה בדרך כלל. ועתה אפרש כל פסק ופסק בפנוי עצמו.

הנה ישכיל עבדי ירום ונשא ונגה מאוד. פ' ישכיל, יצליה כטו שמואל א' י"ח: יהי דוד בכל רצבי משכיל. הרצוןכו: הנה ישכיל עבדי ישראל בצעתו מלות אדים וישמעאל הנקראים בשם ערל וטמא ומאו ואילך ירום ונשא ונגה מאוד. אמר ענין המעלת בכל ל' להורות שתהיה מעלה בזמנ ההוא תיראה בתכליות מה שאפשר בחוק שכח טין האנושי. כאשר שפטו עלייך ריבים כן משחת מאיש מראהו ואתאו מבני אדם. פ' שפטו, ענין תמה כטו יחזקאל כ"ה: כל יודיעיך בעפיטים שפטו עלייך כאשר תמותו עלייך ריבים מרוב שפלותיך ואורך גלותך עד שהיו אמורים איש אל רעהו: כאשר משחת מטהו מכל איש מזראו ותאורו יתור משאר בני אדם. שכן מנגן הנזים כשיידור אדם מכורע פואדו אופרים: הנה זה האדם המכורע היהודי. כן יה נזים ריכים עלייו יקצפו מלכים פיהם כי אשר לא סופר (ספר) להם ראו, ואשר לא שמעו החבוננו. פ' יה עניין דברך, והוא כטו יטפח מל' אל תפיסו פטיפות. מיתה ב'. ואמר: כמו שתהוו הנזים על רוכב שפלותינו כי יתמהו על גודל מעלוותינו יודכו עליה איש אל רעהו, לאמר: מי האמן לשמעותינו וגנו. עם שאר הפסוקים הסטויים אחרים. והמלכים מרוב תמיותם והשמותם עליינו יקצפו ויסנרו פיהם וישימו יד לפה. ופי' יקצפו, ענין שתימה וסנירה כטו איבוב ה': ועלתה קפזה פיה, והוא ט"ש מיכה הנביא', יראו גנים ויוציאו מכל גבורותם יצימו יד לפה. לפ' שייראו טמלותינו יותר טמה שיטופר להם פנסינו, יותר טמה ששמענו מדברי הנביאים יתבוננו באחרו הוזן מגודותינו. מי האמן לשמעותינו וזרע עיי' על פ' נגלהה, פ' נזים אמרו או' בראותם הצלחת ישראל, מי האמן טמן לשטוע שהיינו יותר טמה ששמענו עליו, והנאים והנה אנחנו רואים עתה בעינינו יותר טמה ששמענו עליו, ואפי' מה ששמענו לא היינו מאמין שתגלה זרוע עיי' עליו בהיותו בעוני פחדות ובבזה מאד והוא שאמיר: וזרע עיי' על פ' נגלהה. ועל כוונך לפניו וכשורש מארי ציה לא תואר לו ולא הדר ונראו ולא טראה ונחמדתך, פ' אם *) לא היינו מאmins לשמעותינו כי העלותו

*) אהרים פכיאים כגון נוטאה אהרת: פ' ואין גתמה אם לא.

חלקו ונחלתו, וכתייב, דברים ל"ב: כי יעקב בחר לו יה' ישראל למלכתו. וכתייב, דברים ל"ב: כי חלק יי' עמו יעקב הכל נחלתו, וכן לחיות טורים דרכ' יי' נס לשאר אומות. ע"כ כל הרוצה לבלם נתנה התורה החליקת להורותם דרך ישירה כי כשליך הולכים אחריו והנעוביים פגנו תחעו בלי ספק. ע"כ כל הרוצה לבלם נתנה התורה יצטרכו להוכיח בכונף בגיןו של התיר בדרך ישירה מן הדריך הוכח הפסכות פאות ת'. והוא אשר כתוב ברכיה בגבונו ת' על העתיד הוכח הפסכות ח': כי אמר יי' צבאות בימים ההם אשר יוחזקו עשרה אנשים מכל לשונות הגויים והזיקו בכונף איש יהודי אמר נלכה עטכם כי שמענו אלקים עטכם. ומן הטוב אשר יטיב יי' לתהירים יטיבך נס להולכים אחריהם באמצעותם, כדכתיב במדבר י': והיה כי תרך עטנו והיה הטוב ההורא אשר יטיב יי' עטנו והבננו לך. ומפניו שנתקיימה הטעמה הטעמה היהיא בזרע של יתרו, כדכתיב רומיה ל"ח: לכון כי אמר יי' צבאות אלקיך ישראל לא כרתת איש לינגדך בן רכב עופד לפני כל הימים. ודמה לטה שהבטחה לאמת ישראל, שנאמר ישעה ס"ו: כי כאשר השמים החדשניים והארץ החדשה אשר אני עשו עופדים לפני נאם יי', כן עופד ורעים ושםם. וכן רוכ התהאות והטראעות ופסרות הדור יקרו להולכים בדרכ' לפניהם ובפרט בחלבי מלחתה, האנשים הוהלים לפניהם, סובלים מכות חבורות ופצעים. ועכ"ז כאשר יגצחו אויביהם ומיצאו שליל, אז נס האנשים הוהלים טבליות ופלות פצעים יתור מההולכים וזה אשר נבא שיעיה בדרכ' משל על העתיד: והוא מחולל מפשעינו שום פצע וחבורה וכברם המענותינו, מוסר שלומינו עליו ובחברותנו גרא לנו. וכן שאר דברים הדומים לאלו הם עיי' זו הדריך וכאשר האנשים הוהלים לפניהם מפלחים טראעות ופלות פצעים יתור מההולכים אשר יראה טבליות מלוקה ושליל יתור מהם. והוא אשר כתוב הנביא שם לכון אחلك לו ברכבים ואת עצומים יהלק שלל תחת אשר העrhoה למות נפשו ואת פושעים נמנה והוא חטא רכבים נsha ולפשעים יפניע. וכן נס מההפסוקים הסטויים להזה הפרק, ר"ל: מתקודמים ומהמתהרים יראה היושב שחכוב איין מזכר רק על הגזות ופלות אמת ישראל בזמנ תגולות והתעלות למלعلا יהונה מומן הנאולה ואילך מהקודמים, כמו בשיעיה נ"ב: עורי עורי לבשי עוז ציון, להבש נבדי תארח רוחלים עיר הקודש כי לא יוספה באך עד ערל וטמא. והפסוקים הסטויים הללו, והיוזר מסוך כלם לפסק הנה ישכיל עבדי, ומפסכם אלקיך ישראל. חצאו ובכונסה לא תלכון כי הוליך לפניכם יי' ומפסכם אלקיך ישראל. ובתייב, בתריה: הנה ישכיל עבדי וגנו. ומהמתהרים, כמו: רני עקרה לא ילדה וגנו, ישעה נ"ד, והפסוקים הסטויים כלם טיעדים ומודיעים

ידענו כי המה לא אלהים, כמ"ש בירטיה ט"ז: אליך נois יבוao מאפסי ארץ ייאמרו אך שקר נחלו אכוטינו הבל ואין בהם מועל, וכחבי בתירה: העישה לו אדם אלקים והמה לא אלקים והיינו היכים עונש בלתי משוחר אלא שחAsset הפניע והשליך לעיו את עונש כלנו. והנה הוא עד עתה עבר עבדותינו וסבל עליינו וכוכאן ואילך נתחייב אבון לנו לשבול עולו ולעבוד עבדותו ברצוניינו ובכחן בוגן, כדברית ישעה ס"א: ועמדו זרים ורווא צאניכם וגנו... וכן שם ט"ט: והוא מלכים אומיניך ושורותיהם מניקותיך אפיז ארץ ישתחוו לך ועפר רגיליך יהלכו ווילעת כי אני כי אשור לא יבוש קוי, הרכבת כויא כאלו, נש והוא גענה ולא יפתח פיו כשה לטבה יובל כרחל לפני גוזיה אלמה ולא יפתח פיו, לפי שבחיתו גנולות תחת דיוויה תheid ניגש גענה כי היינו גנושים אותו בטמן לקחת טמן מנדת בלו והלך, ווילת אלה טמן הרכה בעלילות שקר והיינו מענים גענו במכות משונות הווא עם כל זה לא היה פותח פיו לצעק ולהחרעם על מה שהיינו עשיים לו, אלא היה סובל הכל כמו השח שאינו צעק בשיכוביו אוונו לשחות וכמו רחל אשר דיא גאלמה ובליך צעקת שנזונין אותה וכן אין מפרקת להלוסחה כמו הנבקה יותר חלשות מהבר בכל המינים, כך היו ישראל בגולות הלש מDAO ע"כ לא פתח פיו כי לא היה טרי שיצילם מידיינו וכן מ"ש המשורר הילים ט"ז: תנתנו צaan טאל, ואמר שם: נחשבנו בגין טבחה. ורמיה ג', אמר: שה ערוה ישראל ארויות הדיח. הראשון אבל מלך אשור וזה האחרון עצמן, נבורכדצער מלך בכל. מעיר ומישפט לך ואת דורו מי שיוחה כי גנור מארץ חיס מפשע עמי גגע למו, פ' מעדור הננות וממסאר החבוי והעבדות שהיא עצור ואסורה בידיינו עתה גצל וגמלט וממשפט העליות שקר שהיינו עשיים בו שפטים רעים רכיבים ומיתות משונות בגולות דורו שעיו סובלים יסורים רכיבים ומיתות משונות בגולות מי יכול לשוחה ולדרכך וכן לספר את כל התלא אשר מצאתם בגולות כי פעמים רכבות גנור מארץ החיים והמות מיתה משוננת על יתוד השם. אכן אנחנו היינו הושבים שכפעים גנורה עליו המיתה משונה וההייא, ואינו כן, רק מפשע עמי היה בא לו הגגע, ורק הטוריים והכורה אשר שמת במצרים בבדורו י"ב: אל אנ תחיה כתה. ואמר מפשע עמי, ר"ל: שכל עם עם יאמר כי כני מפשעינו היה בא להם הגגע לא מפשע עצם. אכן את רשיים כקרו ואית עשר כמותיו על לא המס עשה ולא מורה בפי, פ' שהוא היה מופר עצמו למתחה לCKER על יהוד השם, בדתות הילים ט"ז: כי על הרונן כל הימים נשגבנו בגין טבחה. לפי שתomid היינו מבקשים עליו עלילות שקר להרנו כמו שהוננים הרשעים על רשעים וכן היינו הורנים העשוי בעבור עשרו בימות רכות ומשונות ואפי' עני שבישראל בחזקה

למעלה גדרה כויא. אינו בדרך טבע העולם רק בדרך נס ופלא בעלות יונק מהרש שהי באין ציה, בן חברתו בגלות לא היה שום אדם שישכבר אפסידת עליתו ויציאתו ממנה אבל היה שום עני השלן האנושי, לפי שלא היה לו תואר ולא הדר לאו מראה יפה, אבל היה עיר ומיטנה טשא ביני אט, ע"ז לא היינו מטהים וחומדים לראותו אבל היינו בזיז ומטבעים אותו. נכהה והדר איזים, איש טכאובות יודע חלי וכמסתר פנים טמו, נכהה ולא חשבנוו. פ"י ואיך היינו הימדים אותו והוא היה נכהה ופוחת שכבני אדם כי היה רגלי לטבול עלייו תמיד כל צער וכל אונגה שחם טורי הגלות הנשליט במכאבות וחלים ומרוב פחיתותו ושפלוו היינו מואסם אותו ובמסחר פנים טמו לא היינו רוצים להסתכל בו כי כל קר היה נכהה וטואם בעינינו שלא השבנוו לכלום.

אכן חילינו הוא נושא ומיכאינו הוא סבלם ואונגה חשבנוו נגע מוכה אלקים ומעונה, פ' האומות יאמרו נ"כ לאפי סברתם אחר שכבר נתאמת אצלינו בראיית העין שהאמת או ואונגה כלנו צאן העינו א"כ הצרות והטרורים והגולות לא בא עליו בעוננו אכן החוליות והסכווים שהם הצרות והטרורים שהי ראים מן הדין לאו עליינו בא עליו, אבל אנחנו השבנו להרפה כי הפלג מרו באקלים שחכחו והעינחו הוא, נגע מוכה אלקים ומעונה טמו טה שלא היה לא אלא בעונינו ופשעינו לא בפשעם ועגוניהם וזה"ש: והוא מחול מפשעינו מדבה מעונתינו מוסר שלטינו עליו ובכבודו רואו לנו, פ' מחול פעל מן המורבע, מעניין חיל יולדת. פ' מוסר שלטינו עליו, ר"ל: כי היה עליו? עילם השני והתרורה ואין טבתו טוביה שלימה גנומה כי אין בו שלום בלחין יסורי וכן אין בו שלוחה בלחין ריב וקנטורין ולא גילה ושםחה כל ינון ואנחה, אבל כל טובותיהם ועונגנו מוערכות ברעות ותוננות. והנה אנחנו ראיינו בעינינו שמוסר שלטינו עליו, ר"ל: שהשלום בא עליינו ויסורי השלום בא עליו, וכן בא עליו מצע וחכורה שהם טורי הגולות ולנו מרפא זרכיה שחם הצלחה ומלכות. וטעם גראן בטעם כי איי ר' רופאך, שמוט ט"ז. ולפי אמר קודם לנו כל מהול אשר שמת במצרים לא אשם עלייך, ופי' בחכורתו מן פצע והכורה אלא טהה כל זה דעתך, וש לפרטו מן חבר עזחים אפרים, חזע' ד', והיה הכרות שטם עם עמי הנטה, בקהל רצון. והרצין בו: כי בחיות עמנו בקיון ובכבודה אחת הימ מוחלט לאל על כל צורותינו ויה השם שטומ ורשותו ושלוח רפואה למכותינו. כלנו צאן תעינו איש לדרכו גננו ווי' המפוץ בעאת עון לנו, פ' הנזום כלם יהודה על עוגם המperfומט לעני השם, אמרם: עתה ייענו כי האמת הש"י עם ישראל ולא עטנו כי אונגו כלנו תעינו צאן אשר אין להם רועה איש לדרכו פנינו, ר"ל: כל עם אלהו פנינו אך עתה

ובדים נשים שותף ובנני אלגניש, אש וגפרית אטפער עליו ועל אנפיו. ועל עתים רבים אשר אותו יהלכו ישראל שללים וממון תחת השל וחסמו אשר שללו ובזו את בוזיהם. וכתיבר וככירה י"ד: ואסף היל כל הנינים סכיב והכף ובגדים לרוב מאוד. וזה הגטול יהיה לישראל על ספר עצמו למתה ביד הנינים בגלות, ע"כ היה נפשם תהה נפשו ומנוגם תחת ממנה שלקחו בגלות. והוא אשר אמרו תחת אשך הרעה למות פשוש, ווי' העדרה שפהן, מל' ותער כדיה אל השוקת, בראשות כ"ד. ותחת אשר את פושעים נמהנה כט"ש: ויתן אנת שעשי בראשו ר"ל: שוגנים דיו מהזיקום אווון בחוקת שׁען שאנו לאל עת' לנין לו החלך רב מהרב טוב הצפן לצדיקים ליראי יי' ולוחשבי שם כאבות הקודושים וולתם מהנבאים באומה הארץ. וט"ש: והוא חטא רבים נשא הרצין בו: לא ר' שלא היה רשות כמו שהיה חשבם אותו הנינים, אבל הוא בצדקתו נשא וסלב חטא רבם מהנינים, כט"ש: ועונותם הוא יסכל. ובן היה מתפלל לאיל ית' בעד הנינים הפשיעים אעפ"י שהיו עשיים לו רעות נדלות, עכ"ז היה פגיעה ומתחנן אל הש"י בעד שלום והצלחה מלכותם. ושיתן מטר ארצם בעתו, כט"ש הנביא ירמיה טפי יי', סימן כת' : ודרשו את שלום הארץ אשר הנילתי אתכם שמה והחלטו בעדה אל יי' ועוד. ואמרו חז"ל: היו מתפלל בשלוותם של מלכות וכו', כאשר אנחנו היהודים אמרות ו�� רוח בטהילה בתפלתו: אבלינו שבשיטים תן חיים ושלום למך אדונינו. אבלינו שבשיטים תן שלום בארץ. אבלינו שבשיטים תן שלום של מלכות. אבלינו שבשיטים תן טל וטטר לברכך בעתו אבלינו שבשיטים תן זעם ולועע ולחש לאכלל, וכוכתיב בסודרי תפלות הקלהות הספרדים וולתם הרבהה. והנה נשלהת תשובהינו גם לאות המענה והא תשובה אסיתית מסכתם עם אמריו הכתוב אשר לא יכול להכחישה כי אם המכחיש דברי אלקים חיים ומלך עולם.

פרק בן.

ונהי בטמא כלו ובבנד עדים כל בדקתוינו ונבל בעלה כלו ועונת כrhoich ישאנן, ישערה פ"ד. הקשה אליו הcum אחר נצורי, אמרו: אשר שרירוט בדברי הביבא ומון השבל ומון החוש כ"י אדריך בארי אשר יעשה פוב ולא יהפו, קחלה ז'. ואון איש אחד וחכם לשומר כל המצות הכתובות בתורת משה ואפלו הזרקיים שבסבב בשנותם כל חזקתו אינם יכלו להניע את פולחן המתבקש מהם ומ"ש הפשיעים שכבב, כאשר אמר הנביא: בעבורכם ונהי בטמא כלו ובבנד עדים כי בדקתוינו ונבל בעלה כלו, א"כ במחה תובל לחתקרב אל הש"י ולהחשע

עשיר היה אצלנו ההינו מיסרים אותו ביסורים קשים כדי שניגר היכן טפונו. ועל כל זה לא חמס עשה, כי לא נהרג בעבר שאל היה מודה לאומנהינו הוכחת בעבר לקיות ממנה. וכל זה בעבור שאל היה מודה מודה היה. כי בירبور ולא היה רוצה לדבר ברמה שלא היה פוי ולשונו עט לבו שום היהינו פטורין אותו מהמיתה המשונה הנגורות עלייו מטהנו. וי' החוץ דכאו הibili אשר השוא היה מוחיק בתורה האלקית והיה מוסר עצמן לעמיה בפי' אשר שהוא היה מוחיק בתורה האלקית והיה מוסר עצמן לעמיה משונה אין אנחנו רואים שום סיבה למיכאכוי ללבזרותי בגלות אלא שהאל החוץ לדכאו ולההילאו בגלות לעזנו ולמען סבויה להחביב לו באחריותו בזמנן הגולה, כאשר ארחנו רואים היום. ע"כ אם שם נפשו עצמו במקום עצמו, כמו שאמור: ויתן את רשותים קברנו, שהרצין בו: בו: בשכר זה יראה ורעו *) כמו אנשי מחות, שהרצין בו: מחות גדולות. והוא מ"ש זבריה הנביא י': אשרקה להם ואקבצם כי פרדיים ורכבו כמותם רבו. ואמר שם: אל ארץ גלעד ולבנון אכבים ולא מיצא להם. ואמר יהוקאל ל': ארכבה אותם צצאן אדם וכן אריך ימים, כמו שאמר ישע'י ס"ה: כי כימי העץ ימי עמי, ואמר זכריה הנביא ה': ואיש מעשנות בירוי כבוד ימים. אם כן חפץ יי' ארכר החוץ לדכאו לההיליאו בגלות כדי להחטיב לו בזמנן הגולה ושירבה אותו וויתב לו מואוד, לדכתיב דברי ל': והשכיך ורוכבה מאכחותך. ע"כ דבריו ישבע בעדו אשר צדיק עבדיו דבריו השוו': מועל נפשו יראה ישבע מועל נפשו אשר כל בגלות היה לו לרבים ועונותם הוא יסכל, פ"י מועל נפשו אשר כל בגלות היה לו נמול טוב שיראה ווישבע בו. וכן בדעתו אותו, לדכתיב רומייה ל"א: כי כלם יידעו אותו למקנם ועד גדולם וגנו. ויצויך צדיק שהוא עבדיו ישראל אל גנו רביב, לדכתיב מיכה ד': והלכו גנים מדריבו והוא בצדתו ונעליה אל הר יי' בית אלקי יעקב ויורנו מדריבו והוא בצדתו בסובול עונת הנינים יסכל בצדתו היה שלם וטוב בעולם ואפי' לגנים. אכן אחילך ברכבים ואת עצומים יוקב שלל תחת הערה למות נפשו ואת פושעים נמהנה והוא התא רכבים נשא ולפושעים יפניע, פ"י את חלקו ונורלו עם עבדים הנגידים אשר היזו בארא, והם האבות הראשונים ונגבאים הקדושים והאי הצלחה הנפשית והקדימה למלעתה על הגופיות, ווי' ברכבים מל' ורכיב עבור צעיר, בראשית כ"ה. ואחר כך זכר הצלחה הנופיות באמרו: ואת עצומים יהילך שלל והעצומים הם חיל גוף וטוגן והעמים אשר אוון שיבואו על ירושלים למלחמה שאחר שימתו שם במיחות טשנות בעבור הפניות משנותיו היו עושם לישראל, לדכתיב יהוקאל ל"ח: ונשפתיו אותו בדבר

* אריך להיות: בעבר זה יראה זרע, שהרצין בו: ורעד רב כספו.

בשמה ובטוב לבכ' א"ב אמר בתחילת הפסוק: ונחי בטמא כלנו, ואחר כך אמר וככנד עדים כל צדוקתינו, ר"ל: אחר שכונת הטעולים איננה מהורה על בן נס פעולות מאסוה ובבלתי ציווה לפני ית'. לפיכך כמו שהעה גולפ מוחאלן גובל בן אנחנו נובלם, כמו שהרונה נשב העלה גובל בן ישאנו עונותינו לורחותינו בכל פאה. וכזה הורתה הקושיא הותאת.

פרק כר.

והיה כי תרבו ותרוitem בארכ' בימים החמות, נאות יי'. לא יאמרו עוד ארון ברית יי' ולא יעלח על לב ולא יחרו בו ולא יטקרו ולא יעמשה עוד, ירמיה ג'. וכן מה שפועלים הנצרים מוח הפסוק, כאמור: הנה ידמתה הנביאה הוריע כי לימות הבאים תבטל תורה משה אשר היהת מותחת מצד ארון ברית יי' והו אפר לא יאמרו עוד ארון ברית יי' ולא יעלח על לב ולא יחרו בו.

התשובה. כבר הוכחנו בפ' י"ט בראיות נמורות נבואות ו舍לוות ובפרט מדברי הארץ שליהם ומדברי קצת המכמי הנצרים, שתורת מרע'ה היא תורה אלקיות נצחית וכי אין תורה אחרת זולתה. והארכנו בדברי תשומתינו עד אשר פטליינו ושבנו כל דברי טענותיהם בגנדי התהווות האלקויות כsharp נבל יוצאים. א"ב עתה לא נשאר לנו לפחות וזה הפסוק אשר מסתיעים בו, אינה מורה לדברינו מעוננים כל', ואומר ידוע לכל משכיל שלא היה/aroon הקודש רק שני לוחות אכנים לוחות חברית, וככתיב מלכים א', ח': אין/aroon רק שני לוחות האכנים וכו'. ולפיכך נקרא ארון חברית, לפי שהוא בו לוחות חברית אשר היו כתובים עליהם דברי חברית עשרה הדברים. והנה הם בעצם מורים שערות הדברים א"א היו בתם שום שני ופסול ושא"א לשום אדם להוציא תשועה נשנית בלחין שפירותם כאשר יתבادر בע"ה בדברי טענותינו על סבירי הארץ' במשמעות פ'. י"ט. ויודע שגם הם מודים שנצעטו לשמר המצות והזחרות אשר בעשרות הדברים אעפ' שהחליפו מצוות שבת ליט' ראשון בדעתן, בלבד מה שלא נצטו ע"ז בא"ג ספי ישן ולא מטלידיין, כאשר בירגנו בפ' י"ב וו'ט. א"כ איך מלאים לבם לומר שרון בירת יי' עם עשר הדברים שתחוו לא יעלח על לב ולא יחרו ולא יטקרו וגנו. וכמו כן איך יוכל לומר שhortot מרע'ה לא יוכרו ולא יטקרו לעתיד אחר שהכתוב אשר מכבים ראייה ממן אין נורן, וכ"ש אחר שאחרון הנביאים בחינתה הנבואה, מלאכי טפי הש"י:

להתשועת נפשית ובן הגיעו מזו הנמלות אשר את היום בו, אחר אשר אתם ואפי' צדוקותם מואים לפניו יי' לדבר מואט וטמא. ואות היהת תשובי אל היי' ולהזושע בזוכתו לבך אס לא ילהי התענורורו עיר אלקי בחוסך ובברחים מטהו ית', כמאס הנביא ירמיה ל': והזכירתיו ונשנ' אליו כי טי הוא וזה ערבת את לבו לנשת אליו, נאם יי'. וכן תחיליס כ"ה: אשר תבהיר ותקרב ישכן הארץ. ועל כן היה הנסיך מתחנן לאל ית', שלוחה אלינו עיר אלקי להזיאנו מגלותינו ולהושיע נפשותינו, כדכתיב תhilic ע"ט: עירינו אלקי ישעינו על דבר בכוד שמן והצילנו וכבר על החטאינו למען שמן. ושם כ"ה: למען שמן יי' וסלחת לעוני כי רב הוא. וכן שם קט'ו: לא לנו יי' לא לנו כי לשפק תן בכוד על חסוך ועל אסתקן. וכן שם קמ'ג: כומה עורתה יי' תחני היי' בצדקה תוציא מערכה נפשי. וכן שם מס'ד: כומה עורתה לנו ופדרנו למען הסדק. וכן שם פ'ג: הנהן אלקים כחסוך כרבו רחמי מחה פשעי. וכן שם פ': אולם השיבנו האור פניך ונושעה. ורימות הנביא אמר י"ד: אם עונינו ענו בנו יי' עשה למען שמן. והוא אפר שם: אל תנאי למען שמן. ואמר דניאל הנביא בתפלתו, סימן ט': כי לא על הצדוקינו אוננו ספליים תחנינו לפניך כי על רחמי הריבים יי' שפעה יי' שלחה יי' הקשيبة והעשה אל תאהר לטבעך לאקי כי שפק נקרא על עירך ועל עטך, והרבה בויווא באלו. ולפיכך הבטינו הש"י ע"ז נבאיו להוציאנו מגלותינו ולמהות פשעינו ולהטאינו למענו ולא למפניו כבדתי, ישייה מס'ח: למעני למעני עשית כי איך יהל וכבודיו לאחר לא אתן. וכתיב שם, מ'ג: אגבי אגבי הווא מוח פשעך למעני וחטאיך לא אכורה. וכן בהזקאל ל': לא למגעכם אני עושה בית ישראל כא' לשם קדשו גנו. וכתיב שם, כ': וזה עותם כי אוי יי' בעשותי אתכם למען שפי לא בדרכם הרעים ובעלילותיהם הנשחות בית ישראל נאם יי' אלקים. ועוד אמר יסיפה, ל": אה' כה אמר יי': אם ימדו שמים סלטעה ויהקרו מוסדי ארץ למטה נם אני אטמא בכל רוע יישראל על כל אשר עשו נאים יי'. הרי אתה דואת מלוי הפסוקים שאין תשעתינו תלויות בכוותינו וצדוקינו המסתפקת אלא בחסך אלקי האמתית ובליך משתנה לעולם, ואפי' לא נהיה וכאוינו לפניו לנברוי. ומ'ש הנביא: נהני בטמא כלנו וככגד עדים כל צדוקתינו, אמר זה על הצדוקות הנשחות שלא ל"ש אלא להחטאך ולהתגナル▷ בהן בין בני נמי ולקנתת איש מרעהו. וידוע כי כל המעשים הנרים אצל חבורא ית' כשיישו בלתי כונה רציה אינס רצויים לפניו ית', כי רחמנא ליכא בעי. על כן יוציא בזוז אמר הכתוב, דברים פ'ו: נתן תחן לו ולא ירע לבכך בתתק' לו. ואמר שם, כ"ח: תהת אשד לאعبد את יי' אלקי

וכרו תורה משה עבדי אשר צויתו אותו בחורב על כל ישראל חקוק ומשפטים. והנה "א"כ לא יבא הנביא בכתב הזה להודיע שהתורה האלקית עתידה להבטל כפי סברותם הנבערת חז"ו, אבל בא להודיע שתגנול ישראל מעליהם ומעלת ירושלים הקדושה בזאת העתיד. ואמר: כי כאשר תרבכו ותחרבו בא"יabis ביטים חהם אמתה ישראל והעמים אשר יבואו לבקש את דברי יי' לירושלים כמו שכתוב, ישעה ב': ונחרו אליהם כל הנזקים. אותן חאות והגויים לא יאמרו ברית יי', כי אם תעלת מדרוןם ולא יעלה על לבם למסקן קרוב אל ארון האלקים מצד גובל קדשו או לתירט אל המקם מכון כסאו ירושלים. ואמר: לא יעשה עד אשר היי' עושים כן שחיי הנגידים באם לירושלים להחاخلל לפני ב"ה, כדכתיב מלכים א' ח': וכן אל הנגיד אשר לא טעםך ישראל הוא לנו. וכתיב שם: ובא והתפלל אל הבית הזה, אבל בעת ההיא יקרוא לירושלים כבאי יי' שתחיה קדושת ירושלים בעיניהם בקדושתם בסא כבוד פרום ונקרו אליו כל הנזקים לשם יי' לירושלים, ר"ל:vr לקרא כלם בשם יי' לעבדו שבן אחד כי הקדושה אשר היו ישראל עושים עד הקודש כי לא יוסף יבא אך עד ערל בגדי פרתורך וירושלים עד קדשו ולדברי, כדכתיב ישעה נ'ב: לבשי יהוד ויזאל הנביא אמר, נ': והיווה ירושלים קדש ורים ורימ יעדו יעדו כבב עוזר אשד הרצין באלה הפסוקים, להודיע שלא יכנמו ורימ בירושלים כי תגמל קדושתה לעתיד, וכמו שהיכיל הקודש אמר להיכנס שם ואפיו שישראל בן תחיה כל עיר קדש שלא יכנס בה רום, ר"ל:vr ערלים ומפארים ואס' הכאים מהאות הנגידות חתן להחاخلל אל השם יי' ייראו מתחננו לירושלים מנסה לפני בית המקדש להתפלל כאשר היו עושים קודם לכן, אלא תפללו וישתחו מרוחק וכל הנזקים אל יי' הם יקרוא עם יי'. ועבדו כבני ישראל, כדכתיב זכריה ב': ונילו נזים רבים אל יי' ביום ההוא לי לעם. וכתיב, ישעה נ'ו: ובניר הנזקים על יי' לשטרתו ולהאהבה את שם יי' להיות לו לעבדים, כל שומר שבת מחלתו ומוחיקם בכירתיות ובכיאוותם אל תר קדשי ושמחותם בבית תפלה יגנו. הנה התבואר מכל זה כי בזאת ימות המשיח יכירו האומות מעלות קדושת הארץ ישראל ותחיה או בעיניהם קדושת א"יvr קדושת ירושלים והקדושה וקדושת ירושלים בקדושת בית המקדש, וזה מה שראיתו מפסיק בתשוכת חטינה הזאת.

פרק כת

מקהו ישראל מושיעו בעת צרה למה תחיה נבר בארץ וגזרה נטה להן, יסנית יי". פגע אליו חכם אחר נבצרי ואמר לו: וכי אמר ירמיה הנביא מקהו שישראל מושיעו בעת צרה. השיבותו: אמר אל חש"י כי חוא מקהו שישראל מושיעו בעת צרה ואשר אמר הנביא חז"ו, שם במקומות אחר, פסמן י"ז: מקהו שישראל יי' כל לחביבך ישבות. והוא, שם במקומות אחר, פסמן י"ז: מקהו שישראל יי' כל לחביבך ישבות. והוא ג"כ מושיע את ישראל בעת צרה ואין מושיע אין בלתי. פגע ואמר עוד: והנה אמר כרכיבי החשע יי": ומושיע אין בלתי. פגע ואמר עוד: והנה אמר הנביא על המושיע החוא: למה תחיה נבר בארץ וגזרה נטה לילן, גזרה מזה שירע הביא ביריה נבראות שחש"י המושיע היה נבר בארץ ואשר היה יושם מושיעינו, אם כן למתם אתם אינכם מאמינים לו אחר שהנביא ירמיה מעד עליו.

וזאת היהת תשוכתך אליו: אתה הנוצרים מוגנים בכל דבריו מעונתכם ותשוכבכם להבויו ראייה לאומונתכם מכיון דברי הנביאים בalthי בוגת הבנת אופרט ומכלת עין לדברי הסוכבים להם מוקדם ומאה"ב, וכן מבלתי עזון לדברים אחרים הדומים להם בדברי הנביאים לפי שאין בונתכם לדעת האמת, אלא לנצה ולסטור דברי אמת בדברים הטעמיים. אמונם הכוונה האמיתית בזאת הנבואה היא, כי ירמיה הנביא ע"ה אחר שכאה לו הנבואה מותשי' על דבר הרעב העתיד להיות בא"י כאשר מודיע בכירור בהתחלת הפרשה ההיא באמרנו, פסמן י"ד: אשר היה דבר יי' אל ירמיה על דברי הבצורת, בראשו שכוב הרעב בא"י מסודר עד שצחת ושותע ירושלים תעלת השםימה, וכן בראותו גוזן הוצאות אשר סכך והעכ בא"י אפי' לכמהות וחירות השדה התחל בתקודות ואמר: אם עונינו ענו לנו יי' עשה לפען שפט, ר"ל: אם עונינו הידנו בנ שלא באה עליינו הצרה חזות באדרך סקרה רק בסכבה עונינו לפני שלא היה רעכ רק בא"י בלבד, אעפ"י וכן עשה אתה לפען שפט אשר נקרא עליינו, ר"ל: למען שפט אשר נקרא אלקינו ישראל ואנחנו נקרים עמד וצאו מערעיה, ואם תיפרנו הדין עמד כי רבו משובחותינו לך, חטאנו בכמה דברים בעבור אליהם אחרים ובחרכות החמס ובশמעו לנביי השק. ע"כ אחר חז"ו אמר הנביא דרך בקשה: מקהו ישראל מושיעו בעת צרה, ר"ל: אעפ"י שפטו מדריך לך הם מקרים שתושיעים מזו הצרה כמו שאתה מושיעים בכל דור ודור, כן עתה תרhom עליהם שלא יכולו ברעב. ומש אחר כך: למה תחיה נבר הארץ וגזרה נטה לילן, הכוונה בו: אם תפותר פניך מפנו ולא תறחמו יראה כלו אכן אחוני הארץ אלא

בגר בארץ נבראה אשר אין לך יכולת בה להציג ולתוח מטרתו. וכך אמר פרעון, במדבר י"ד: ותסתה את העם הזה כי איש אחד ואמרנו הננים אשר שמעו את שמעך לאמר מבלתי יכולות ידי לך היביא את העם הזה גני, והוא בדרך עורה למה תישן ידי' הקיצה אל תונת לנצח, תחילה מ"ד. ר"ל: אם לא תרואה בעינינו להזכיר יראה כלו אתה ישן ואין מנגש וחושש לצורינו. ובכרי הנגנים כלם על השמי' בדרך שלל בל' בני אדם להזכיר השופעים, והרצין בוועה העזים: כי החודס לא יוכל להושא ולחיצל ולתוח מטרתו משעריו מבוגנות. החודס, כי שוא נברא נבריה וכ"ש האורה שנטה בעיר ללוון, בה לא יוכל להושא ולחיצל עשוק מיד עישוק וענין ואבון טיד גנוון, לפי שאין להם עליהם שישטמו ואף שייחיו ממשחת השובטים חס נזירים בעיני הנגנים אל' אין בידם להושא ולחיצל זולתם, בדתching בראשית י"ט: החודס בא לגור וישוט שפטו, אם כן אמר הנגבי: למה תחיה בארץ ואכורה נתה ללוון. השנייה, כי אף שהיית האיש מאורחי הארץ וסתובביה כאשר היה נגהן ונדהם בעת רעה שתפלו עליו פתואם לא יוכל להושא עצמו מצרכו וכ"ש שלא יוכל או להציג לוולתו סדרתו לפי שהוא סבולה מהצרה החטאתית אשר נפלת עליו, ועוד: למה תחיה כאיש נזהם. השלישי, כי אפילו היה האשג נבר אשר הרוגל להושא העשוקים מיד עישוקם כאשר היה העשוקים נברים מטנו או לא יוכל להושא העשוקים מידם. אם כן אמר הנגבי: נבר לא יוכל להושא עצמו מצרכו וכ"ל לדי להורות שהארץ אינה בארץ ואכורה נתה ללוון חז", אבל הוא לאקי השמים ואלקו הארץ ועכ"ז שוכן בכבודו בתוכינו, בדתching שמות כ"ה: וזהו לי מקדש ושכני בחוכם. וכחתי, במדבר י"ד: כי אתה יי' בקרב העם הזה, ועוד אמר הביבא: ואותה בקרבנן, אבל כדי להורות שהארץ נבריה אלא אתה שוכן בקרבנו תמי' ולך הארץ ואנחנו דרים בה ולא אתה, ע"כ מן הדין הוא שתושיענו. וכגンド מ"ש: למה תחיה כאיש נזהם, אמר הנגבי שאתה אין איש להיות נזהם וננהל בכבודו עליו צרה פתואם, אבל אתה הוא יי'. והוא אמרו: ואותה בקרבנו יי', אבל אמר: שאתה הוא יי' לבך אשר אין כבוד ואין כמעיר ומושיע אין בלהך, ע"כ מן הדין הוא שתושיענו. וכגנד מ"ש: נבר לא יוכל להושא אשר היה העשוקים נברים מטנו, אמר הנגבי: ושםך עליינו נקרא, ר"ל: שכבר נבראת קידמי ישראל לפני שהוזכרו אונתן מארץ מצרים דבר החקוק ובזורע נטויות, בדתching שמות כ': אני יי' אלקיך אשר הויזאליך ארראי טגירים לדורות לכם לאלקים אני יי', וכן בחשיע אונתנו מידי מנחריך מלך אשר נברא אלקי ישראל, בדתching מלכים ב', י"ט: כי אמר יי' אלקי ישראל אשר התפללת אליו אל מנחריך מלך אשר שפטוני. הכוונה בו שאותה אין נבר אשר לפעמים לא יוכל

להושא אל אתה עיוו וגבור ולך הנבורה הגמורה הכלתיל, בדכתיב דברם נ': אשר מי אל בשמי' ובארץ אשר יעשה כמעיר וכגבורהך וועלן בן נברא אלקי ישראל ומושיעם בדכתיב, שיעיה ס': אהן אתה אל מסתתר אלקוי ישראל מושיע, וכחתי, רימתה נ': אהן ביי' אלקינו תשועת ישראל, ע"כ מן הדין הוא שתושיענו ולא תעזבנו. וזהו אמרו בסוף דבריו: אל תניחנו, ואתה הייא כוונת הנביה באלו הפסוקים ולא באשר חשבת לבנות בנין כלתי שום יסוד ישיעון עליו.

פרק כו.

העברתייך את אויביך בארכך אשר לא יידעתי כי אש קדרתך באפי' עז' עולם תוקר, רימתה יי'. ומה שפועלים קפת חכמי נזירים מה הפסוק, באמורם: הנה ירמיה הנביא אמר בכירור כי לא תבל לבאות מעברות זו הגלות עד עולם, א"כ לשואו אתם מקומות הנאותה ממנה.

התשובה. מלה עד עולם מצינו נאמרת על נ' פנים: אה, על כל ימי העולם הנגדל שהוא ומפני כתלי תכליות כמו שמצינו בשטחן ב': ויגדל שфр עד עולם לאמר יי' צבאות אלקוי ישראל, ובדברי הימים א', יי', כתיב: ויגדל שפר עד עולם לאמר יי' צבאות אלקוי ישראל. ה'ב, על ימי העולם הקטן, ר"ל: ימי חי האדם הוא ומפני תכליות, בדתching נבי שטחן א', סי'מן א': יושב שם עד עולם וכן נבי דוד, שטחן א', יי': לא תסור חרב מכחיך עד עולם. הרצון בו: עד סוף ימיו. ה'ג, חז' משניות, והוא נ'ב' ומפני הצלחות כתלי ידוע אצל כי אדם אלא אצל הש"י בלבד כמו שמצינו, ישעה ל"ב: כי ארמון נפש הפטון עיר עוב עפל ובחון היה بعد מעורות עד עולם מושש פראים מרעה עדירדים. וכחתי בתורת: עד יערה עליינו רוח מפרומ והיה מדבר לברטל' וג'ו. ר"ל: יהי החרובן הזה עד ירצה האל וישופוך רצונו עליינו או יהוה המדבר לברטל' וכו' וחוידצון, כמ' חז' קוזאלא א': על אשר היה שמה הרוח להלכת ליכו. א"כ עד עליון חוקר מתחן הן' הזה ולהיות מתחן הראשון רומו לוכן כתלי תכליות, בדתching הטוענים ע'א כי כל הנגנים מה אחד עיוו הנאללה הכללה לכל בית ישראל כי הנה ישעה ס', אומר: ותהיין את כל אחיכם מכל הגנים מנהה ל'י' בסוסים וכברכ' גנו'. וירמיה ל', אומר: לא יעכדו בו עוד רומי, ויהזקאל ל": וידעו כי אני יי' אלקיהם בחגולותיהם ואוטם אל הנינים וכנסתים אל אדמתם ולא אוטיר עוד מהם שם ולא אסתר עוד פני מהם אשר שפתיyi את רוחי על בית ישראל, נאום יי' אלקים. וולת

דברים ד': בוצר לך ומצאך כל הדברים האלה באחריות הימים ושבת עד יי' אלקייך שמעת בקהל כי אל רחום יי' אלקייך לא יטוף ולא ישיחוך ולא ישכח את כריתת אבוחיך אשר נשבע הם. וכן כתיב, דברים ל': היה כי יבואו עליך בכל הדברים האלה הכרכת והקלחת אשר נתת לפניך והשבות אל לבך בכל הנינים אשר הדיחיך יי' אלקייך שמה ושבת עד יי' אלקייך ושמעת בקהל בכל אלקייך לא נזכיר מנצח הימים אתה ובנינו בכל לבך ובכל נפשך, ושב יי' אלקייך את שבונך וחכמך ושב וכגאנך מכל העם אשר הפצץך יי' אלקייך שמת. אם היה נהדר בקצת השמים פטש ייכזרך יי' אלקייך ושם יתקיך והביאך יי' אלקייך אל האור אשר יישו אבוחיך וירשתה והטברך מאבותיך. ומכל יי' אלקייך את לבך ואת לבך זווער לאחבה את יי' אלקייך בכל לבך ובכל נפשך למען חין. וננתן יי' אלקייך את כל האלות האלה על אויבך וגונ' עד אמור: כי תשוב אל יי' אלקייך בכל לבך ובכל נפשך. וכן מצינו שהגביאים ע"ה כלם מעמידים אותו לשוב אל הש"י ותולמים כל הייעודים הטובים בתשוכתינו, כדכתיב ישעה ס"ד: מהותי כעב פשיעך ובען חין. תשוב אלוי כי גנאחים, ובירטיה נ' כתיב: שובו בנים שוכבים נאים יי' כי איננו בעליך בהם ולקחתי אתכם אחד טער ושים טפשחה והבנאות אתם יי' ובנבאות יוקאל ל'ג', כתיב: אמרו אלהם חי אני נאים יי' אלקים אם אהופז במוות הרשע כ"א בשוב רשות פרדו ווהיה. שובו שוכבו מדרכיכם הרעים, ולמה תמותו בית ישראל. והושע הגביא אמר, י"ד: תשוב ישראל עד יי' אלקייך כי בסלת בעונך קחו עסכם דברים ושובו אל יי', אמרו אליו כל תשא עון וכח טוב ונשלמה פרים שפטינו. וכזכוריה א', כתיב: ואמרות אלהם, בה אמר יי' צבאות: שובו אליו נאים יי' צבאות ואשוב אליהם, אמר יי' צבאות. וכן בנבאות מלאכאי נ', כתיב: לטמיין אבוחיכם סרחות סחקי ולא שמרתם. שובו אליו ואשובה אליהם, אמר יי' צבאות וכן. והרבה בוציאה באלו הפסוקים תמצוא בדברי הגביאים ע"ה שבאו להודיע ותורות כי התשובה היא יוניקר גודל ותודה שהבל תלוי בו לפוי שאין שם אדם בעולם שיזהה נזיל מן החטא, כדכתיב קתלה י': כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחתט. ע"כ הש"י' רחמייו וברוב הבדוי דגן וזהרה לעומן דורך ההשובה כדי להציגים מרשת המשוכחה כאשר מצינו בדור ע"ה אעפ"י שחתא ב', חטאים גודלים, אחר שעשה תשובה וקבע לעלייו יוסורי הש"י' באחבה סיד תנכזבו חטאיהם וכוכו גביה אפללו לרוועו אתריו, כדכתיב קתלה י': וגונתי על העיר הזאת להושיעת לטעני ולספונ דוד עבדי. והנה מנשה הרשע אעפ"י שלא היה בכלי יהודה וישראל רשות כמותו, כי הרבה לעשות הרע בעני יי' לחכומו, עכ' בhangen על פניו יי' קבל תשובתו וшибחו לירושלים למלכותו. וכן ספק הרעה להשובה לפ' רגע אדרבר,

אל הרבה וא"א להיות סתירה בדבריהם כי כלם נתנו מרווח אחד, וכן נם מריטין צחויין ביאר בספר דיאלנו שלו כי מלה עולם יאמר למון קցוב בכמה סקומות, והראייה עולם של יובל.

פרק כו.

רגע אדרבר על גנו עעל מלכה לנירוש לנטנוץ ולהאכדי, ירמיה, י"ח. ומזה שטפונן הנגידים מה השפויים המכובדים אחריו, אמרו: מה שאתם היהודים בוטחים ביעודיהם המכובדים אשר נאמרו עליהם מפני הגביא לשואה אתם בוטחים בהם כי לא יתקיימו ככם חון לטרבה חון לרעה, אמרו בתנאי, ר"ל: כי כאשר הש"י מעד פוב על גנו אחד או על איש אחד ואם אחר ייעוד חפוכו הגבייא או האיש החווא רישוח עט בפי יי' או בלתי פסק יונט חפוכו ממטו המיפוי מפני הגביא עלייו לבא, וכן כאשר הש"י מעד רק על גנו או על איש אחר עבדור רישונו ובאשר ישוב הגבייא החווא או האיש מרעטו בלא פסק ניצל מהרע המיפוי לבא עליו כאשר הרע בונגה. והוא אשר בואר ורמייה הגביא ע"ה מפי הש"י, אמרו: רגע אדרבר על גנו וועל מלכה לנירוש והו. ישוב הגבייא מרעטו אשר דרבתי עליו וועל והחמי על הרעה אשר השבטי לקשوت לו ווינק אדרבר על גנו וועל מלכה לבונטה ווישוח הרע בעניי לבולו שמו בקהל ונחמי על המיפוי אשר אדרבר ליחסיב אתנו. ועוד אומרים הפטוענים: אחר הש"י' השיב לשישראל פעם אחר פעם וחדרם וחדלים מידי אירוביהם הרוב פעם וחוזירם ע"י נבואה אורה אחר אורה רשותה שלא ילנו אחר שרויות לבם הרעה ובזה לסת לילכת כל דרכיו לשומר מגזיהו והקי, והם בריאותם כי היהת הרהה הבהיר לבם ולא שמעו אל מצות הש"י, על כן הש"י' מאטם למורי וחשיליכם מעל גנוו השלכה נמורה עולמית ולא יריצה בהם פוד, כדכתיב מלכים ב', י"ז: וימתם יי' בכל זרוע ישראל ווינט ויתנמם בצד שופים עד אשר החליכם מפנוי. וכן ירמייה, ט"ז: יאמר יי' אליו אם יעמדו משה ותומאלו לפני ארי נפשי אל העם הזה שלח מעל פני ויזאנ. התשובה. וב' וזה אינה טענה עליינו כי אין אנחנו בוטחים ביעודים הטוביים שיבאו עליינו, עכ"א, אעפ"י שנחיה עושווים הרע בעניי יי'. ר"ל: שנחיה עושווים מעשה זמרי ומכשימים שכר כנפיהם, אבל אנחנו בוטחים בו יי' בטחון נמר שאר שנסוב אליו בכל לבכון או נם הוא יי', יישוב ייחמנו וככובש עונוטינו וקיים בנו הנטחות והיעודים הטוביים אשר הכתיבנו ע"י נבאיו כאשר כתוב בתורתינו האלקנית,

כ"ה ה' התחוא באה להעיר את שരואל אל התשוכת להודים כי במצוות ה' החשוכה ולא בזולתה יכול להנצל הנוראה הרעה מלפני י' העולים בעבורו ירושלים לאמר: עיטה אמר נא אל איש יהודה וואיל יושבי ירושלים לאמר: כה אמר י', הנה אני יוצר עלייכם רעה והוחשב עלייכם מחשכה, שובו נא איש פדרבו הרעה והטבוי דרכיכם לאבותיהם. וכן שלא יבטחם מחדך דבר ממלכות מלפני י' לתהיב לנו מעטה לא יכול להרע לנו, וזהירם החטא. ואם לא יכול להנצל מרותת החטא מתגננותם שמא נירום החטא. ואילו ישובו אליו תשוכת שליחתם יקבלו יטליך במצוותם כל חטאיהם ולא תזכרנה החטאיהם הראשונים ולא יעלו על לב באשר הבתינו יחזקאל הנביא טפי הש', כבדחיב ביהקאל י' והרשות כי ישוב מכל חטאיהם אשר עשה פשעיו אשר כל החוקי ועשה משפט וצדקה היה לא-יותם, כל הרשות ישמצינו בדרכתו הנבואה הרבה יערובים מובים והבטחתו אשר נארשו טפי הש' בשבועה בלבד שמן תנאי, כי אלקים אני נשאי את דרכו י' אלקים אני נשאי את דרכו בתנאי כי ספק, ונן: כה אמר י' אלקים אני נשאי את י' אלים לא תנאים אשר למדם ישלט זדקתו ולזה יוציאו מהר שפְּקָדֵן, י' אלים ענפכם התנו ופיריכם תשאו לעמי ישראל כי לא-יותם הרו' החנני אליכם ופתיו אליכם וענבדתם ונערעתם והרבתם עלייכם אדם כל בית ישראל כללה ונושבו הערים וההרבות תבננה והרבותו י' אלים מראותיהם וידעתם כי אני י' והלכתינו עלייכם קדמותיכם והטיבותיו וירשוך והיתה להם לנתקה ולא תוסיף עוד לשכלם. חנן הש' י' יעד בגבאות יחזקאל להטיב א' כי קדמתו והטביה לה בראשית ולהרכות פלוייה כל בית ישראל כלו ולא הרסף היא עד לשכל את ישראל. ולא יוביל חטוען לוופר ע' העוד ועל הדומה לו שהוא נאמר בתנאי לטוי שנאמר בשבועה, כי במקום שבואה אין תנאי. ונשיאות י' הש' היא שבועה כבדחיב, דבריהם ל"ב: כי אשא אל שטם דוי ואמרתי: זה אביך לעלום. וכן לא יכול לומר נ' כי שזאת הבתונה נקניתה באת ישראל מכבב, כי אז לא הטיב ח' לי לאדמת שראל בראשית ואו לא שבו על אדמתם כל בית ישראל כולם, ר'': לשעת השבטים, מ"ב אלפים ו'"ס איש מבני יהודה ובניטין, והוא הוסיף עוד לשכל את ישראל מ' מה שלא היה אחורי הגאות נקניתה באת הגבואה ומואר דברי הנבאים אשר רקם כבואר מ' פ"ש שם ביהקאל, מ' ל' זאת בפרש הנוכרת: לבן אמר לבית ישראל, כי אמר י' אלקים: לא למענכם אני עושה בית ישראל כי'

לשם קדשי אשר חללם בניו אשר באתם שם וקדשתי את שמי' חנדוול המחולל בניו אשר חללם בתוכם וידעו ננים כי אני י', נאום י' אלקים, בהקדשי בהם לעיניכם ולקחתי אתכם מן הנינים ובכצתי אתכם מכל הארץות והבאתי אתכם אל אדמתכם ורקי' עלייכם טים טהורים וטהרתם מכל טמאותיכם ומכל גלוליכם אסתהו אתכם. ונתתי לכם לב שדר ורוח חדשה אתן בקרבתם. והסרתי את לב האבן מכשכם וגנתתי לכם לב בשר ואת רוח אתן בקרבתם, ושיתתי את אשר בחקי תלבו ומשפטו תשמור ווישתם. וכן שאר הפסוקים הסטויים אחריהם עד צוף ה'ם, כלם נאמרו בעלי שם תנאי. וכן בכל מקום שתמצעו שהש' מטבח למען לעשות ולמען שמוא לא-יותם ולענין, אין שם תנאי כאשר זה יודע ומכור לכל. וכן מצינו בנבאות שאר הנביאים כתה יעדים טובים אשר אמרו נ' כי בעלי שם תנאי, כגון בנבאות ישעיה נ'': כי מי זה וזה ל' אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ, כן נשבעתי מקצוע עלייך ומגעך בר'. כי הרו' ימושו והגבאות תמוטינה וחסדי אתה לא ימוש וכברית שלומי לא תטום, אמר מרחך י'. כי שם, ס'': נשבע י', בימינו וכזרע עוז אם אתן את דניך עוד מabal לאובייך ואם ישטו בני נבר תירושך אשר יונת בון, כי טאנפיו יאלחו והללו את י', ומקבצי ישתחוו בחזרות קדשי. וכן בנבאות רותה נ'': כה אמר י' גנות שמש לא-יות יומם, חזקת יתר וcobכמים לאור לילה, רונע הים ויתהנו גלו', י' בזאות שמו, אם ימושו החוקים האלה מלפני נאום י', נס רעם ישראל ואבשות מהיות נוי לפניו כל הימים. כה אמר י': אם ימוש שטם מלפעלה וחקרו סופדי ארץ למטה, נס אני אמאם בכל רוע שרואל על כל אשר עשו, נאום י'. הנה אם כן, איך יוכל חטוען לטעון ולומר שחש' השליך ומסא את ישראל ולא רצחה בתם עוד, איך שחש' י' יעד לישראל בשבועות האלה לנאל ווותם מזו הנלות גאולה שליטה עולמית, ואחרי הגאות העתידה היהיא לא ייקזוף עוד עליהם לא ימוש חסדו וכברית שלומו מהם. וכן: לא ישייליכם ולא ישיבתם מהיות נוי לפניו כל ימי עולם. וכמו כן: לא ימאם על כל עוננות אשר עשו רק יסלח לעונם ולחטאיהם, כמו שכחוב שם: כי אסלח לעונם ולחטאיהם לא אזכור עוד. וכן טענה כמה שאמר הכתוב, מלים ב', י': ואם י', בכלי רעם ישראל ויענס יותם ביד שופחים עד אשר החלים פנויו, כי אעפ' שמאטם להחליכם פנויו, ר'': חתיר פניו מהם כוון הננות בעוניהם, ס'': לא מאם ולא שליכם מטאום ולטמי והשלכת נצחית לבלוטם להרף בירינו אתם, כדרכיב ויקרא כ'': ואף נס זאת בהיותם בארץ אובייחם לא מסתים ולא געלתים לכלותם להפר בrichtי אתם, כי אני י', אלקיים. רק מסטם וחשיליכם לומן שיעוד וידוע אצל י' לצורך בכור פינייהם ולהתם טמאתם מהם באש

לבדין האומות, אבל עתה קודם הגלוות אוכדו עונם ברעב ואפקוד מחרעתם בחרב ובדבר. ואחרי שהודיעו לו הש"י שא"א להם לנגן מליהם, כדבריהם, לפיכך אמר לו פעם שלישית שלא יתפלל עליהם, כדבריהם, בדרכיהם שם, י"ד : ויאמר יי' אל תתפלל אחריהם, כי יאומן אני שוטע אל רגנעם, וכי יעלן עלול ומנחה חזות לשובה. כי יאומן אני שוטע אל רגנעם. והכוונה בזה: אני רוגאם, כי בחרב ובבעב ובדבר ארכני מכהה אותם. ואני שוטע אל רגנעם, כי יאומן יטומו ויעלו עולות אני נני מכהה אותם. והכוונה בזה: שאפלו יטומו מכהה אותם. ורשותם לבם לשוב אל. דומה למת שכותב בנכיותם ברשותם ואינם שמות על לבם לשוב אל. כי תרכז הפלת, ישועה, יי': וכברושיםם בפיכם, אעים עני מכם, גם כי תרכז הפלת, אני שוטע. ידיכם דמים מלאו. רחצנו, הזכו, הסירו רע מעלייכם שנגד עני. הדלו הרע. אשר הרצין באלהם סופים: שתפלת הפושעים אונגה לטמעת בעוד שמעשים הרעים בידיהם, אבל אחר שיטרו רוע מועליהם וושבו אל יי'. בכל בכם, או תקובל הפלתם ותתפלל המתפללים לעליהם לשובה. ולזה נגנביא יומתא ע"ה בראוות שאיןכח בידיו לטחות בפושעים ולהחוירם למוטב כדי שתחקובל הפלתו בעודם, שב עוד להתפלל ולבקש שלא מאם ולא נאץ אותם למפען שגם נקרא תמיד אלקי ישראל. וכן שלא חלל ולא ניבל את רשותם מוקם משכנן בכבודו אשר נקרא שמו בסא"י. וכן שיזכר ולא פר בירתו אותם אשר כרת עטם בהוצאותיו אותם פרץ מצרים, והוא באמרו שם, י"ד: אל תגנץ למפען שטך, אל תנבל בסא כבודך, וכבר אל תפר בירתו אנחנו. עכ"ז הו א"ת' השיבו שלא די שלא תועיל להם הפלת הנביא להציגם מנזרות הנלוות ומஹרותם הטיעודות לבא עלייהם בעונותיהם, אלא אף יי' היו עמודים בתפללה בעבורם לפניו משה ושמואל שחו משפט ירמיהו ונודלים טמן בגבונאות, לא תועיל להם חלום הפלתם עד שקבלו הפושעים עונשם בחרב וברעב ולזה אמר: שלח מעל פני ויצא. והיה כי יאמרו אליו: אנה נצא, ואמרת אלהים: מה אמר יי': אשר למות. ואשר לחרוב, לחרוב. ואשר ליעקב, ליעקב, ואשר לשבי, לשבי. ר"ל: כי העוישים הרעות להכעים ומהחטאים יתמו בדבר ובחרוב וברעב והחוותאים הנמשכים אחריהם ילכו בשבי למכול צורה וירושי הנלוות, רק נפשם יהיה להם לשלל לשום להם שם ושארית באזין כי לא יעשה אותן כליה. כאשר הכתינו הש"י באמור, ירמיהlus: וגם ביטים החתמה, נארם יי', לא אעשה אתכם כליה. וכן מצינו בעון העגלה ובעון מרגלים שלא הועילה תפלת מרעה"ה אלא גנזה מיתה על הפושעים המהטאים והיסורים על הנשאים הנמשכים אחריהם, כן נס מה הודיעו שלא תעול אפי' הפלת משה ושמואל עד שקבלו הפושעים את עונשם בmittah דבר וברעב, והנשאים עד שיתיסרו ביטורי הנלוות. אמן אחרי שייאו הנשאים עונשם וירציו עונם ביטורי הנלוות בכוא קץ הנאלה הידעו אצל יי', אעפ"י

ההיסטוריה היכאים עליהם תפיד בארצות אובייכם, כדרכיך ישועה יי': ואישicha ידי עלייך ואוצרך בכור פיניך ואסירה כל בידיך ואישicha שופטיך כבראשונה וועיציך כבצחילה, אחריו בן יקאל לך עיר החזק קריה נאנמה. ובתייכי, יוחזאל כ"ב: והפיקו אונטן בנים ווירוייד בארצות והתרומות טמארך מסך. הנך רואה שתכלית הנ吉利ות והיסורים אינס לכלהם טמיון ולהותם פמאתיים שהיא עונותיהם אשר חפה נטמאים בהם. והוא אשר הנביא אמן, איכה ד': חם עונך בת ציון לא יוסיף להנגולות.

כון אין טעה מטה שכתוב בירמיה ט"ז: ויאמר יי' אליו אם יעדוד משה ושמואל לפניו אין גפשי אל העם הזה שלל מעל פני וגצאו, כי זה חמאמור אמר יי' לירמיה אל העם הזה אמרו יי', עטמים אללו שלל ותפלל אליו על יהודה ובניטין שלא יבאים בגלות כאשר חכיא עשרה השכטם, כי כאשר אמר הוש"י לירמיה ז': והשליחתי את כל האחים את כל רוע ואפרים, מיד אמר לו: ואתח אל תתפלל بعد העם הזה ועל תהא בעוד רנה ותפללה ואל תפנע כי, כי איני שוטע אותך. והודיע הסבה אשר בעבורתך הוא יי', איינו רונצך לקבל הפלתו, כאמור: האיגר רואה טה המכ עושם בערי יהודת ובחזונות ירושלים. הבנים מלקטים עצים והאבות מצלקרים את האש והחניות לשות בזק לעשות כווניות למלאכת החסמים והסקים לאלקדים אחרים למן היביעוני. וכן אחר אמור יי' לירמיה, י"א: לנו כה אמר יי': הנה מבייא אליהם רעה אשר לא יוכל לצאת ממנה העקו אליו ולא אשמע אליהם. ואורי הדרינו הסבה נס פה, כאמור: כי מספר עירך יי' ואליך יהודה וכו'. ואמר לו השם פעם שנית, שם: ואתח אל תתפלל بعد העם הזה ועל תהא בעוד רנה ותפללה, כי יאנני שוטע בעת קראם אליו יי' בעוד רעטה, ר"ל: כי אחר שהם עשיים הרע בעני בעקבם אלקדים אחרים, אעפ"י שתתפלל שלא אכיא עלייהם הירעת המיעודת לבא עלייהם בעונותיהם, לא תקובל הפלתך. ואפ"י חם עצם יקראו אליו לא אשמע, אחרי שאmins שכבים מעונותיהם, כמ"ש: וזוקו אליו ולא אשמע אליהם. ורעה המיעודת היא חרוב ובדבר ורubb, כאשר ביאר אחר כך באמור, שם י"ד: כי בחרב ובברעב ובדבר אביכי מכהה אותם, לפיכך ירמיה הנביא ע"ה בראוות שתתפללו לא תקבל بعد בית יהודה בעבור עונותיהם, התחל לחתפלל שייעשה לעונן שטנו, בדרכיך שם, י"ד: אם עונינו ענו בנו יי' עשה למפען שמד גנוז. והתם באמור שטוך לעלינו נקרו אל תניינה. והשיב הש"י שם: כת אמר יי': לעם הזה כאן אהבו לנען רגילים לא השבו יי' לא רצם עתה יוכר עונם ויפקד הטעתם, ר"ל: אחר שהם אינס בוחחים בשמי אבל אהבו לנען לכת למסרים ולאשור לבקש עוזר מאובייכם ולא חשבו רגילים מלגע לא הועיל לא הועיל כאן אעשת להם שאנו ענעם אAngel

פרק ב'ת

כח אמר יי': קול ברמה נשמע נהי בכוי תמרורוים, רחל מבכה על בניה. מאנה להנחות על בניה, כי איננו רומייה, רומייה, ל"א. ומזה שהנחות מבריאים דאית לדרבי אמותם מהות הפסוק, אמרות: חגה הנביאו: יומיה יער מהי חז"ל שיחרגו וילרי בית לחם יהודת הזרות הדרון מלך שכביר גולד בפיה לחם יהודת מי שהוא עמלוך על יהודת, ולא ירע מי הוא זה ואיזה,

או זה חמל' תזרות לחרוג את כל הילדיות הנדרות בטור שני שיט בפתח לחם ובכל גבולה, ווליהם אמר הנביאו: רחל מבכח על נמי, מאנה להנחות על בניה כי איננו, כי מוח שכתוב בא"ג כבמיטיאש פרק ב'.

התשובה. כבר ביארנו בפסקים הקודמים כי מנתן הנזירים להביא ראה לדרכי אמותם מקטת מאמרי הנבאים בלתי הכתנת כוונת אמורים ומכחטי עיון לאמורים הפטוכים להם כאשר מביבאים ראייה לאומנותם נס מוה הפסוק בלתי הכתנת כוונת הנביא בוח המאמר, וכן בלתי פקחת עין על הפטוכים הפטוכים אחריו. "א" היהת הכוונה לפני דעתם, لماה תבכה רחל על ידי בית לחם יהודת, והם אינם בניה רך בני לאת. והיה ראוי לפני כונתם להכתב לאה מבהה על בניה. וכן למתה היה השם משיב לה שם: שבבו מארע אויב, ושבו בנים לנכולם. אבל הכוונה האמיתית בוח היא, שהנביא יರטיה ע"ה אמר וזה המאמר מפני הש"י ע"ד משל על בניה, על ניות עשרת השבטים שנקראים בשם אפרים, וכאליו היהת רחל בוח ע"ד משל על בניה שהגנוו מארצם ע"י מלכי אשר. ונקראים עשרה השבטים כלם בשם אפרים, על שלמלם הראשון היה ורביעם בן נבט וויה משפט אפרים, נשאר הכתוב ביאור בירוחית, ז' כאשר יעד הש"י הננות ליהודה ובנימין באמתו: החלstoi אחכם מעל פני כאשר החלstoi כל אחיכם את כל דוע אפרים. וכן נס לוח הוה החקם הנוצרי טמן בדורני בספר רומייה, בבאו ע"י הפסוק, ז'ל: בא הכתוב קורא בשם אפרים את עשרה שבטי ישראל לפני שטיר שנלקקו עשרה השבטים מביית דוד המליכיהם עליהם את ירבעם שהיה משפט אפרים. כאשר מכוור בספר מלכים, עכ"ל. ומ"ש הנביאו כי איננו ב' יחיד, הכוונה בו: על העם כי בשוב יהודת ובנימין מננות בכל, עשרה השבטים לא שבו מנותם ולא נודע מיקום בכרור, לפיך אמר עלייהם כי איננו. ולפי שנס הם עתרדים לשוב לא"י לימי המשיח, לוח אמר הנביאו ע"ד משל כלו השם משיב לה לרחל: מנג'י קולך מכבci ועיניך מדמעה כי יש שבר לאפטלות, נאום יי'. ושבו מארע אויב ויש תקתו לאחריתך, נאום יי'. ושבו בנים לגבולם. והנה מושני אלוח הפטוכים הפטוכים אחריו שחם תשובה לפטוק הקודם, ריאתך בכרור יי' על הנולים לאויב הוא מדבר ועל הנחרנים, וכבריו הנוצרים, ולח ספרק שם לנובאה זו הפטוק שטוע שמעתי אפרים מתונדו. סתרני ואסור בעניל לא למ' ואמר: הבן יקיר לי אפרים וכו'. ואחרך כך אמר: חז"ל ציווים שמי לך מרורין, שיתו לך לטסללה רך הלכת. שובי בתולות ישראל שובי אל ערך אלה, רומו לתשוכת ישראל מחגולות, כי החולכי דרך בפעם הראשון וכונתם לשוב מחר מציבים ציווים וסימנים בפרשׂות דרכם, כדי שלא יתעו בשובם. כאשר הכתוב

שלוא יהיו וכאיו למןרו, או יעשה אתם למןו שמו, כאשר ייעד בד שטואל הנביא ע"ה, כדכתיב שם, י"ב: כי לא ימוש יי' את עמו בעבור שמו הנדוול, כי הוואיל יי' לעשות אתכם לו לעם. וכן ביד ישעה הנביאו, כתיב מ"ח: למן שמי אדריך אף ותהלך אתה מך לבורי הקרים. הנה ארפתני ווא בסוף, בחורייך בכור עוני, למןני ירושלים מוקם משכן בכבודו כדכתיב שם, ס"ב: למן צוין לא אהשה ולמן ירושלים לא אשיקות עד יציא כונגה צדקה וירושעה כלפדי יעיר. וכן לא יפיר בירתו אתה כאשר הבטיח בתורת משה עבדו, שנאמר יוקרא, כ"ז: אף נס זהה בהיותם בארץ אויביהם לא מסתומים ולא געלתיהם לכלותם להפר בירתו בנבאות קוקאול ט"ז: וברוחו אני את בירתו אויתך כי מני געריך והקיווית לך בירות עולם. וכותיב גם: והקיטוי אני את בירתו אתק וידעתך כי אני יי' למן תוכרז ובושת, ולא היה לך עוד שתחנן זה טפני כלוחט בכפרי לך לכל אשר עשית, נאום יי' אלקים. ונגה נס מה באמור הכתוב בכפרי לך לכל אשר עשית, סוגה שאפע"י שעשינו הרבה בעוניו ת', ס"ט הווא ית' יכבר לנו עונותינו למן ולמן בירתו, זא"כ העונות לא ימענו המבוקה המזויות לבא עליינו, כדברי הטוענים, וכ"ז יתבאר שמאדר אם יימוד משה ושטואל בתפליה לפניו ית', بعد יהודת ובנימין להניהם על אדמתם ולהציגם ההורעות המזויות לבא עלייהם, לא היה חפוץ ורצונו ית' אליהם עד שיישאו עונשיהם וירצו עונם. אמנם אהרי שיצרמו באש התחלאות בכאץ הפלאות, הבטיח הש"י לירטיה הנביאו: לקבצם מן הארץות ולגטווע אותם על אדמתם בפחן גמור וברצון שלם. וחוא אמר אחרך נר כך, שם ל"ב: וששתוי עלייהם להטיב אותם ומגעיהם בארי' אל העם הזה וגומו, אמר אחרך בך: גנטיעים בארי' הזאת באמת כליכ' כי וככל נפשי, ולפיך' בגנד מ"ש קודם: אין פשי לבוי וככל נפשי. וכובה די בהפלנת טענה הזאת.

הנביא טפי הש"ז, כאמור: ושבו מארץ איוב והוציאו לומר: ויש תהקה לאחריתן, נאום יי'. ושבו בניהם לנכרים. ר"ל: אעפ"י שלא שבו מארץ הנוצרים יהודה ובנימין סככל, מ"ט יש תהקה לאחריתך כי שבויו נס חם באחרית הימים שהוא זמן ימאות המשיחי. והוא אשר נבא נבא יהוקאל הנביא ל"ג, כאמור: כי אמר יי' אלקים הנה אני ליהקה את עז יוספ אשר ביד אפרים ושבתי ישראל חבירו, וגתתי אותך עליה את עז יהודה ושיעיתם לעצך אחד והוא אחד בידך. כי הפרשה ההיא סדרת על קיבוץ עשרה השבטים והתחברים עם שבטי יהודה ובנימין והשמעם למלך אחד מושיע דעה בוטן יסודות המשיחי, אשר מכואר העניין בטקומו. וכאשר הזכרנו בפ' ו. ומ"ש שעשרה השבטים לא שבו מארץ בנם ביה שני, וזה הדבר מכואר מספר עזרא כי אסילו יהודה ובנימין לא שבו רק מ"ב אלפים וש"ס איש, אבל רוכם נשאו בכבב' כאשר התבכו לתשוחתינו לנוצרים, בספר עזרא ב', בנבאו בפסוק ושבו הכהנים והלוים וכן העם המשורדים והנשוערים והנתינאים בעריםם וכל ישראל בעריםם, כאמור על מסטר וכל היהודת בעריםם, וו"ל: אפשר שבכמן קודם היה כתוב פה וככל היהודת בעריםם, כי שם ישראל עונגת (*) על עשרה השבטים אשר הנו ילו מארצים ע"י שלמנאמר ועדין לא שבו אליו, עכ"ל. אכן מה שאמר כי שם ישראל מורה על עשרה השבטים לבב', אין האמת אותו בכל מקום. כי כאשר הכתוב יזכיר ישראלי אצל יהודה, כדכתיב ירמיה ל': ושבתי את שבות עמי ישראל יהודה, אמר יי'. וכן שם, כי: ביום תושע יהודה וישראל ישכנון לבטה. וכן אמר עמוס, ב': על שלשה פשעי ישראל. אחר אמרו על שלשה פשעי יהודה, אז שם ישראל מרמו לעשרה השבטים, כמו שם יהודה מירוח ליהודה ובנימין, אבל שם ישראל משותף לשניהם, ר"ל: לעשרה השבטים וליהודה, לפי שכל היהודת ישראל, ולא כל ישראל יהודה. וכמו כן: כל כחן לוי, ולא כל לוי בהן, לפיכך שם ישראל הנזכר בזאת הפסוק מרמז על יהודה. וכמו זו ד"ה, ב', כ"ח: כי חכני יי' את יהודה בעבורו فهو מלך ישראל. וידוע כי אה לא היה רק מלך יהודת, וקראה הכתוב-בזה הפסוק מלך ישראל. וכן מ"ש שם: וזה היו לו לה להשילו ולכל ישראל הרצין בו: על עם יהודה אשר היו תחת יד המלך אחוז. ובזה מספק בביטול הראה הוזאת.

פרק כט

הנה יטיפות הבאים נאום יי': וכברתי את בית ישראל ואת בית יהודה ברית החירות, ירמיה ל"ג. ומה שפטוענים הנזכרים ובבירות ראייה לאמנתם מות חפוק, כאמור: הנה הנביא ירמיה יערץ מפני חטא שערתי לחתת לאומת ישראל תורה חרשה והוא הא"ג שהרש להם יישו הנזורי.

התשובה. נס כזה טענות סבוארת לכל, כי הכתוב אינו סיווג להח לישראלי תורה חדשה אלא לכרותם אתם ברית החדש. והברית היא וללה התרה, כי מצינו כתוב בפה נגה, במדבר כ"ה: הנה גוונן לו את בריתך שלום, וא"א לומר שהשי' ייעד לפניהם לתה לו תורה אחרת וללה תורה משה. וכן מצינו, ויקרא כ"ו: וכברתי את בריתך יעקב ואפ' את בריתך יצחק ואפ' את בריתך אברהם ואברהם ונוו', ולא יוכל לומר שנתנה תורה מיוחדת לכל אחד מהたちות. וכן: וכברתו שניתם ברית דכתיב באכימלה, וכן הרבה כווצה באלו. אכן הכוונה באלו הפסוקים הוא שהשי' ייעד לישראל לכרותם אתם ברית החדש, והחדש הברית הוא שתהיה קיימת לעד לעולם ולא תופר כמו שהופרה הברית אשר כרת הש"ז את בני ישראל באתותם ספכרים והוא אסרו אה"ב, שם: לא כברית אשר כרתית את אבותם בזום החזקי בידם לחוויאם מארץ מצרים אשר הפתה הפרו את בריתך וננו'. ואחר כך ביאר הסבה אשר בעבורת תהיה הברית החיה קיימת ולא תופר לעד לעולם, כאמור שם: כי זאת הברית אשר אבותך את בית ישראל אחריו חיסים חם, נאום יי'. נתתי את התורה בקרבתם ועל לכם אוכתנה גו'. הנך רואה שלא ייעד להשתרל תורה חדשה אלא ייעד לתה בקרבתם תורה האלקונית אשר בכרת תהיה ספכיות בזום בזום ירמיה ולכובתה על לכם כדי שלא תשכח מהם לעולם. וכך העניין כמו שספרש וחויל. וכבר הוכיחנו לעיל, פרק י"ט וכו' בריאות ברורות שהחומרה האלקונית הכתובנה בחור טני היא נזירה וא"א להנתן תורה אחרת וללה. מ"ט שאין צורך להסביר במאמרם ולהאריך בדבריהם כי גם בזאת מפסק לפיה כוונת הקוצר בתשובה הראויה הזאת.

פרק ג

השכתי כל משאותה הנה חרשה והשכחה וכל פערותה, החוץ ב'. ומה שהנטזרים פועלים מות חפוק, כאמור: הנה מצינו במעשהת החושע שהשכחות החרישים והטמיות יוזע עתידים להבטל מזון ישו

פרק ל'א.

כח אמר יי': על שלשה פשעיו וישראל מות ארכעה לא אשיבתו: על מכרם בכף צדיק ואביך בעבור געלים, עמלות ב', ומה שמכבירים קצת מהכמי הנזרים ראייה לדבורי אמרותם מזה הפסוק, כאמור: הנה עמוס הנביא ניבא מפני חז"י שעתידין ישראל למכור את יישו הנוצרי בכף מותה, ר"ל: בשלשים כתובות: ועל ארבעה לא אשיבנו, צדיק ואביך בעבור געלים, בגין ממ"ש כתובות: והודיע שעל הפשע הרבעי הזה שהואה מכרית הצדיק החואת לא תחיה לישראל סליחה לעולם, ולפיכך על העבירה החואת לבך נור דינם של ישראל לו חבלות אשר חם בה היה.

התשובה. נס בזאת חראייה מעותם סבוארת כי מכבים ראייה לדבריהם מכך הינה הבנתה הכתוב, וכוננות מאטרו, ומבלתי עיין לדבריהם חספוכים והודומים לו שם בדברי הנבואה היהיא, כפי מהנuns בשאר אמריו הנבואת, כי כאמור הכתוב: על שלשה פשעי ישראל ועל ארבעה לא אשיבנו וגנו. הרazon בו: כי אעפ"י שעברו ישראל על נ' עבירות חמורות שחם ע"ז ונלו עריות וש"ד, לא נחטן נור דין לפני הש"י להחריב ארץ ולהחלות ע"י מלכי אשר אל עלי החטם, והוא הרובעינו עלהו העינשׂם על כל סת שעשו. וכן מצינו בדור המכול, אעפ"י שוויה בידם כטה עבירות לא העינשׂם אלא על החטם. שנ' בראשית ו': כי מלאה הארץ חמס, וכ"ש שחחטם בח ע"י שופטים שהיה להם הצדיק והם ע"י שוחד טמים את הדין,CDCתב' שם, ח': צורי צדיק לך כי כפר ואבינוין בשער הדין. וזה על מכרם בכף צדיק, ומ' צדיק, שהוא צדיק בידנו. וכן, שנות' ע"ז: וילפוף דברי צדיקים, ונם הם צדיקים בדברים אחרים, כי ברוב טועני האמת הם צדיקים ברכוב דברם. וכן העניות והאבויים, ברוב לא יטענו אלא האמת. וזהו אמרו: אבינו בעבור געלים, ר"ל: שאיפלו בעבור געלים שיתנו לשופט יתוה דין ועشك האכינוי שחייב בדין, והרשע בדין העשיר נורן שוחד, הוא יצא ואכוי בדין במשפטיהם. וכן, על העשירין הרשעים הם שהיו אוצרים התבאות ומוכרים בעל ומרמה לעניין, היה זה הנביא יוזה באמרו, שם ח': שמעו זאת השוואים אכין ולשבית עניי ארע, לאמר: מתי עבר החודש והשבה שבר והשבה ובתחנה בר להקthin ייטח ולגןדי שקל ולעות מאזין רמות, וכן קנות בכף דלים, בלשון רבים, ואחר כך אמר: ואכין בעבור געלים בלשון יחיד, הודיעו הכתוב כי ברכם בכף צדיק ואכין בעבור

חולך, אם כן לשואו אתם שומרות השבות והחדושים והמועדים, כי אין לו ית' חycz' כהמ', כי הוא ית' שונא עתה אחר עבר זמננו, פמ"ש בגבאות ישותה, א': הדשיכם ומעודיכם שנאה נשפה.

התשובה. אין טענים טענה, כי הנביא אינו אומר רק כי בזמנן הזרות הנדוולות אשר תמצאננה את ישראל בזמנן הגלות שבתוכו טן השzon הרוב אשר היו שישים ושמחים בחנים ובחדים ובשבותה ובמועדים, והוא אמר: והשבתי כל משושה חנה חדשנית ושבתה וכל מועדיה, כאשר העניין מכואר מהפסקים הסמוכים אליו. מצורף לה: כי ישאל בזמנ החורבן ביהדות אונסם מאובייהם שכחו שביתה שבת והמועדים ושמחתם,CDCתב' בקינות איכה, ב': שכח יי' בזמן מועד ושבת, אחר אמרו: וירב בכת יהודה התאניה ואונס. ואם היה כוונת אללו הנבאים, ר"ל: הווע' וישעה, ליעיד ביטול השבות והמועדים בזמנ העתידי בדרכיהם, אם כן לפחות אחר בר ישייה הנבאי וונגביים הכאים אהורי, כגון: הווע' רומייה, ייחקל ונחמה, הזהירין את ישראל על שמירת שבת, אהורה עצומות, כאשר מכואר למיעינים בסיפוריהם, כגון: ישעה נז'. וכן אין להם טענה טפוק חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי וגנו, כי אין כוונת הפסוק שהש"י מסם בחדים והמועדים ושנאים ויעד לבטלם בזמנ העתידי,CDCתב' הנזרים, אלא שלפי שהיו רשיי הדור נקבעים בראשי חדשים ובמועדים אל בית המקדש והיו עבדים לע"ז, ע"כ לא היה מושתת מוקבלת נס שמירת השבות והחדשים והמועדים לנו הש"י מסום שלא היה כוונתם בשיטות לעכידת הש"י אלא לע"ז, כאשר העניין פסואר שם בישעה, מהפסקים והקובדים והמאחרים. ואם היה הש"י שנאג ומוסם החדשין והשבותה והמועדים בדרכיהם, א"כ לפחות ישעה עצמו, בסוף ספרו יעד מפי הש"י על שמירת שבתות והחדשים בזמנ העתידי, ביהות זמן המשית, כאמור: והיה מד' הדש בחדשו ומי שbeta בשבתו בזמנן בוא כל בשר להשתהרות לפניהם, אמר יי'. וכן זכרי הנביא, בסוף ספרו יעד על שמירת הסוכות: והיה כל הנוגר כל הגנים הבאים על ירושלים, ועלו מד' שנה בשנה להשתהרות לטלך יי' צבאות ולחוגן את חן הסוכות. הנך רואה שהחדשים והשבותה המועדים יהיו טקיימים אפי' בזמנ העתידי, ר"ג: בימות המשית, לא מבני ישראל לבדם, אלא אפי' גם מחותים הנזרים מפלחים גג ומגון הנפחים על בית יעקב. וכבר חוכרנו ב': ט' שהשבת שפכו אותו ישו וכל תלמידיו. ואחר ישו שבת, בכמו תק' שנה בא האפיפיור וצוה לשומר את זום ראשון מקומו של השם,מכבואר בספר צום דוד, מה שלא צוה ע"ז לא ישו ולא תלמידיו, החף מאמרם שאומרים שהשבת עתידה לא בכתול גומן ישו ואלי. והוכיחנו שם בראותו ברורות אמיתיות, שמצוות השבת אינה אפשרית להכטל אפי' לפי דעתם. וכוח די בתשובה הטענה הזאת.

הגביאם. אמר המשורר, תהילים ק"ל: והוא יפזר את ישראל מכל עונתינו. ובגנותה רמתה, ל"ג: וטוהרתו מכל עונם אשר חטא לו וטלתי לכל עונתיהם אשר חטאו לו ואשר פשעו בו. וכותב שם, נ': ביטים הום ובעת החיה, נאום יי', יבקש את עוז ישראלי ואיננו ואת חטאתי יהודה ולא תבטאיינה כי אלה לאשר אשואר, וולומ רבים. וכוח נסתרה נס הרואה הוזע מיעירה.

פרק ל.ב.

נפלח לא תופף קומ בתולת ישראל נטשה על ארמותה אין מקימת, עמוס ח'. ומה שפטועני מזוה הפסוק, באמור: הנה הנביא עשות ייעוד בבורור שלא תוטטו לקום מהגנילה הוואת, ר"ל: שלא היה לכמ יציאה מזו הגלות, א"כ לשואה אתם מיהילם הנגלה ממנה. והחשובה. גם ואת אינה טענה לעינו, כי אין כוונת הנביא שלא תהיה תקומה לישראל מהגנילה הוואת לעולם, לפי שום הנביא בעצמו כתוב אחר זה בסוף ספרו: שבחתי את שבות עמי ישראל וננו ערים נשות וישבו וגטטו בריטים ושחו את יינם עשו גנות ואכלו את פרותם וגטעתים על ארמותם ולא ינמשו עוד מועל ארמותם אשר נתתי להם אמר יי' אלקייך, וא"א להיות סתירה בדרכיו. אבל הכוונה האמיתית בה המאboro היה כי אחר שיפר הגביה האזרות רבות וועוד אשר הביא הש"י על ישראל בעבור עונותיהם כדי להשיכם אליו, והם עכיז לא שבו אליו ית', והוא אשר אמר שם, ר'': חמש עמים ולא שבתם עדי נאום יי', לפיכך אמר טיר: לכן כה עשה לך ישראל עקב כי ואתה עשה לך הכן לקראות אלקייך לישראל, ר"ל: לכן כל אלה הרעות אני עשה לך ישראל בעבור שכל ואתה עני עישו, הכהן לכאת לקראות אלקייך לתשובה ובטעש טובים ויטיב לך ולהתפרק לך הרעות לפוכה כי הוא אלקייך ומשניה עלייך לרעה ולטובה כי מעשייך ואח"כ אמר: כי הנה וזצ' הרם ובורא רוח ומנד לאדם מה שייהו, עשה שחר עיטה וודרך על במתו ארץ יי' אלקייך צבאות שמ, ר"ל: כי הנה אלקייך הוא היוצר ובורא העולם וועשה בבראוין כרצונו. והרים להוויתם חזקים וקייטים ונראים לעין אפיילו רוחם, וכור רוחה להווית נ"כ דבר חזק בנבראים ובכתי נראה לעין והוא מפל אלפייל הרם הגבויים שהם במותיי ארץ כאלו ית' הרק עליהם לפי שפטייהם עיי הרוח הנגנום בגין האוין בעת הרעש. וכן הוא ית', מניד לאדם מה שייהו, ר"ל: עניינו ומעשייך עיי נבאיו. וכן השחר שהוא גונגה כשרצה ישטנו עיטה וחושך. וכן יעשה בהם כרצונו: אם תרעו, ירע

געלים, שהטכון מב' אלו הפסוקים אחד, ר"ל: שבתוכם שעושים בדין הם מוכרים בכסף מועט הצדיקים והאכינויים, וכן בעול וחמס שעושים במקה וטכון הם קונים הדרים והאכינויים. והעד ע"ז אמרו בשני הפסוקים ואכין בעבור געלים. ואמרו לאמר: מתי יעבור החדש, הרצון בו: יום ר' ר' כמו מהר חדש, שטאל א', כ' כי בראשי החדש היו ישראל ואוכלים ושותים וטמחים וכ' ששבותיהם שוכנים בהם היו החניות פנורות ונעלמים, והוא המנתן בישראל לכלת ביטים החם אל הנגנים לשטעה את דבריו יי', כדכתיב במלכים ב' ד': מודיע את הלכת אליו הווע לא שבת, והיתה למטרו תבואה מנייעת מלמכו תבאותיהם ביטים האלו, ע"כ היו הטערים מתרעטם שאינם יכולים ביטים האלו לבקש ספן נבי' סני עיל וטמה שהו עושים תספיד. הא, שהיה מטפנין האפה שטמכרים בה החבואה. והב' שהו לוקחים במקל נдол מתעניינים הטערים. והג', שהו עוד פעוטים המאונים עושין מאוני טרפה אחר שעשוו אותו וכברםות אבל אשר היו עושין להם, היו מתងכלים אלהים להבאים נдол כדי ל凱נות גם את עצם בדבר מועט והוא אמרו אחר כך ל凱נות בכסף דלים ואכין בעבור געלים, והוא כדרך כי יטוך אחר עסיך ונמכר לך, ויראה בה. ומייש אחר כן: וטפל בר נשכרי, הרצון בו: אפייל פטף בר נשכרי לחם והוא אסולט החפה מה שנפלן מן הכרברת, נשכברין החחטה ואינס ואוכלים אותה שר בני אדם ולולת עגנינים שאוכלים אותם מנול וdockם. וו' והוא כוונת הכתוב באלו הטערים ולא בסכבריא הנבערת שטוביים הנוצריים, בין חרזה לה פירוש המועל והארון לנערירים ספין בדורני בכירורו בנילון על פסוק על מכרם בכסף צדיק ואכין בעבור געלים. ז'יל: ר' ר'ל, שבכבוד כוונת הנביא בז' שופטים בצדיק, עכ'ל. מצורף לה: אם וווחה להאשים בז' הפשע את טכירות ישו הנוצרי כפי בבריהם, או היה לו להאשים בז' הפשע את יהודת, כי בז'ן ישו הנוצרי שהיה בז'ן בית שני לא היה על ארומות דק יהודת ובנימין, אבל עשרה השבטים אשר קרם הנביא בשם ישראל לא שבו בז'ן בית שני אבל היה בארע אובייחם ואפייל בעינייהם לא ראו את ישו, ואיר היה מוכרים אותו ישראל שהכתוב מדבר בעשרות שבטים. בין טבונין מס'ש הכתוב: ועל ארבעה לא אשכין, באמור: על עשן הרבעי הזה הוא מכירת הצדיק החווא לא תחתה לישראלי מליחה לעולם. תחשות. נס בז'ת טעומת מכוארא, טס'ש הכתוב: בין נס בשפע דטש וועה וצור ואודום ובני עפון ומואב, כי אפע'ו' שהם לא בכוו את יישו נס עלייהם כחוב: ועל ארבעה לא אשכין. ואחר שהנוצרים נקראים בספריו הנבאים בשם אודום כאשר ביארנו בפ' ו', יתחייב מברורות שנם להם לעצם אין סילחת לעולם. אנס שתחיה מליחה לישראל הפך מאטרם זו, והדור מכואר בדברי

נכליות ייקוטן. ומשולש בכחובים, דיניאל, י"ב : וربים מיטשיין אדרת עפר יקיצו, ולפיכך המשיל הכתוב נקבע גלויות לתהית המתרם, כדכתיב בנבאות יהוקאל, ל"ז : «לכן הנבא ואמרת אליהם, כה אמר י"א אלקים : הנה אני פותח את קברותיכם והעליתם את ארכם מקברותיכם עלי והבאתם אתכם על אדרת ישראל, ואשר וה העניין סבואר והעב בע' החיה. ובכבוד הגוים והנגלאות אשר היי בימי המשיה, כגון : קיוב גלויות ותהיית המתרם ומונת נוג ומנוג ווותם מהנישם והנגלאות אשר הוכרנו בע' ר', נקרה קץ הנגולה קץ הפלאות, כדכתיב דיניאל, י"ב : עד מתי קץ הפלאות. והוא אשר יער לחשי ע"ז י"ג נביאו, מיכה, י' : כיימ צאתך מארץ מצרים ארנו לנו נפלוות. וממה שכטוב בתהית : רראו נויים ויבשו מכל נברותם ישימו יד על פה, אוניהם תחרשתנה, ילחכו עפר כנחש, כוחלי ארץ רגנו מסננותיהם אל יי' אלקינו יפחדו ויראו טמך, עם שאר האפסוקים עד סוף הספר, מודיע שאלן הבמהות לא נתקימו עדין ועתידות להתקיים בזמנם ימות המשיה, כאשר בירנו בע' ר' מות החלק. ובזה נשלהם סתרית העונה זאת עד היסוד בה.

פרק לג.

ואתח בית לחם אפרתחה צער להיות באלפי יהודה ממך לעזאתה מושל בישראל ומוואתו מקרים מיוח עולם, מיפה ח', ומלה שהנזרים מכאים ראייה לאמנותם מוח הפטוק, אמרם : הנה הנבאי יער בפירוש שחמשיתו יולד בנות לחם וכבר נתקיים זה הייעוד במשיחתו בישו הנגידיו שנולד שם. אבל אתם יהודים לא תובילו לפרש זה המאמר על המשיח המקורה מפה, לפי שבר הרבה עיר בית לחם וא"א שילוד המשיח שם.

התשובה. אין ראיות זאת אמתית מ"נ' סיכות. ההחת, לפט שאין לחם שום ראייה נוכחת מדברי הנבואה להוכחה שישו נצרי היה משיח, אבל יש לנו הרכה ראיות ברורות מדברי הנביאים ע"ה וכן מדברי כתבי האין שלחן שישו הנוצרי לא היה משיח, כאשר בראנו בע' ר' מות הספר. ולא יריב הווות שעבור שנולד בבית לחם, כי גולדו בבנית לחם למאות ולאחרפים וא"א להיות כלם משיחים והיה ישו נס כאחד מהם. והשניות, כי אין כן. שהכתב אומר : ספרק לי יציא להיות מושל בישראל, וישו הנוצרי לא היה מושל בישראל כלל, אבל הם היו מושלים בו כי דנוהו למתה כאחד החפחותם שבעם. והשלישית, כי אין כוונות הכתוב שחמשיח עצמו יولد בבית לחם, כי אמר :

לכם. ואם תמייבו, יושיב לכם. כי הוא רואה אתכם וירודע מעשיכם, לפיכך נקרא שם י'ALKI צבאות כי הוא שופט צבאות מעלה ומטה ועשה בהם כרצונו. לכן הטע לך ישראל שתוכנן לקראותו בתשובה ובמעשים טובים ואו יושיב לך, ואם הרע לך עד כה בנל מעשר חרעים עשה מה שעשת. ואחר כך אמר : שמע את הדבר הזה אשר אני נושא עלייכם קינה אשר אני נושא עלייכם, והקינה היא נפלת לא תספיק קומם בחולות ישראל גנטה על אדרתך אין מקימת, ר"ל : לא תספיק קומם מעצמתה דרך המכוב ומנהג העולם בלתי תשובה ודורישה אל הש"י ולא בדרך נס אל אחר שתשוב אל הש"י, אז תהייה לך תקומה. ואמר : גנטה על אדרתך אין מקימת, ר"ל : כי אפילו בעודה תיתה על אדרתך גנטה בארכן להולכת נולח ביד אויבתך, לפ" שמלכית ושרה לא הו שמיירום אתה בתשובה כדי שתשוב לה תקומה. ואחר כך ביר עוזם הנפלת, באהרו : כי כה אמר יי' אקים : העיר וויזאת אל, ואחר מטה. והויזאת מטה, תשאר עשרה לבית שראל, ר"ל : העיר שייצאו מטה. ומפניו לאף לצבא, תשאר מטה, כי לא ישארו בה אל אחד מעשרה, כי כלם יבלו ברכוב ובחרב ובבדר ותנשאים יגלו מארצם. ואחר שייעיד עד היכן הניע שפלות הנפילה הזאת, כדכתיב שם : כי כה אמר יי' לבית ישראל דרשוינו והוו. והודירה לאיל היא תשובה ומעט', כאשר מצינו בגבאות שעניה נינה, שאחריו אמרו : דרישו יי' בחמצואנו וננו, ביראר מיר הענין הדרישה מה היא, כאמור, יעובי רשות דבריו ואיש און מחשבתו וшиб אי' יי' וויהר. herein השגניא עמוס ע"ה, ייעד בכויר רשותה תחיה הפטוחה שלא תהייה לבית ישראל מהפילה תחיה בדרך נס אלא בתשובה, ושהיה להם תקומה, ותהייה, כפי מה שחוודיע בסוף ספרו כאשר בראנו ומצינו ביויצה בזה העניין בדברי האשח התקועית אל הע"ה, שמואל ב', י"ד : כי מות נמות כולם הנרגים אצחה אשר לא יאספו, הרצין בו : כי כלבו סופנו למות וכמו המים הנרגים אהרי השפכים ארצתה במקום משוער אשר לא יאספו, כן נפשות בני אדם לא יאספו עוד אל הנוף בדרך הטבע אלא במעשה נס ופלא, בתהית המתרם. וכן מ"ש המשורר, תחילם, ע"ה : וווכור כי בשר המת רוח הילך ולא ישב, ר"ל : שלא ישוב הרוח אל הנוף אחריו נצחה מטמן, אבל הש"י יכול להשיב אל הנוף כאשר יראה בדרך נס ופלא, ויהיה זה הפלא כאשר הפלאים שנعوا חינוי הטבע ע"י הנגאים ע"ה, וא"א לומר שהמשורר והasher התקועית לא היו טסנים בתהית המתרם ח'ג. אמנס بعد תהית המתרם אשר תהייה בדרך נס ופלא כדכתיב בתורת, דברים ל"ב : אין אמת ואחיה. ושני בנכאים, ישעה כ"ז : יהו טהיה,

ומוציאותיו מקדם פימי עולם. אבל הכוונה האמיתית בוח המאמן, הוא שامر יהודה, פס"ט מפרק ל' ל' יצא להיו"ת מושל בישראל, והוא המלך המשיח אשר יצא מושע דהעתה, אשר היה סכית לחם יהודת דרכתי, שמו אל/ י"ז : בן איש אפרתי היה סכית לחם יהודת, ווש"ח : ומוציאותיו מקדם פימי עולם, כי בוגם המשיח יאמרו כי מקדם ומומן רב היה מוציאות המשיח מבית לחם, והוא הדעתה, שנולד ממן רב שבית לחם, כי ממן רב בין דוד ובין המשיח. מצורף לה : כי הכוונה האמיתית ידוע ג"כ מסקר הפסוקים הקודמים והמאוחרים כי לעתים הרוקות הוא ניכא מהקדומים בגין פסק ועתה נאספו עלייך נזירים רכיבים וג"ו עם הפסוקים הסמכיים אරוי, רשוט על באחד נון ומוגן ועטם רכיבים אשר אותו אשר תחיה בוגם קבוץ כל ישראל על אדמתם ונפליהם על הרי ישראל, כמי מה שייעד בוגאותו יהוקאל ל'ח ול"ט וכברoria י"ד . ואין טענה מפ"ש עתה שענין המלה והוא נאמר על ומן קרוב, כי מצינו מלה עתה במקומות רכיבים כדורי הנבואה הנאמרת גם על מפן החק, כמו שעיה, ב"ג : הנה עשויה חדרשה עתה תצמת, כלום : תהיו בטוחים בהבטחה זו אעפ"י שתורתם בוגם רוחק כללו תראו אותה עתה בעיניכם. וכן שם, מ"ט : כי עתה תזריר מישב ורוחקו מכלער. וביחוקאל, ל"ט : עתה אשיב את שכות יעקב ורחתמי כל בית ישראל. ושם, מ"ג : עתה רוחקו את זנותם ופגריו מלכיהם מטני. וכן מפח, ח' : כי עתה יגדל עד אפסי ארץ, אומר על ימות המשיח. וכן שם, ד' : עתה תהנודדי בת גדור מוצר שם עלין, נאמר על מלחמות גוג ומגог שישים מצר על ירושלים עם כל גוזדי והילתו, ומ"ש : בשפטם יכו על החלו את שופט ישראל, הוה מ"ש בוגאות בכריה, י"ד : ויצא חזיא חער בגולא, כי אויאכדו יוכו השופטים והגדולים בישראלי עד שיכו אותם בשפט על החלוי דרכ' בזיוון, וכל זה כדי לצרף באש התהלוות, דרכתי שם, י"ג : ובאהתי את השלוישת באש וצופטים כזרוף את הכסף ובchanתים בכחון את הזוחב גוג'. ועם הפסוקים המאוחרים, בוגן : לכן יתגט עד עת يولדה, הרצין בו : כי לפני עת היושעה יתן הש"י את ישראל בצדקה גודלה שתדמה בצדירותי يولדה שתהיה נחתת תכמה אחרת, דרכתי שם, ל' : ועת צרת היא ליעקב וממנה ישע. וכן דניאל, י"ב : ויהיתה עת צרת לא נήית מהיותנו יוו עד העת ההיא ובעת ההיא ימלט עטך גוג', ומ"ש : יותר אחוי ישובון על בני ישראל, ר"ל : יתר אחוי של משיח שהם בני יהודה ובגיטין התונתרם והנשארם מצרות וגנות גנות ישובון לארכץ ביחד עם בני ישראל שם עשרה השבטים. ועל במקום עט : ויבאו האנשים על הנשים, שמות ל'ה . והוא מ"ש בוגאות הוועש, ב' : ונבקזו בני יהודה ובני ישראל יהודו ושם לתם ראש אחד ועלו מן

הארץ. ומ"ש : ועמר ורעה בעו יי' וגומר, ר"ל : התולך המשיח יעטוד וייה ישראל בעו יי'. ואמר : וישבו ר"ל : ישבו לבטה בוגם כט"ש לטעללה, סיכון ד' : וישבו איש תחת גפונו ותחת תאנטו ואין מחריר, והסיבה בוה לפי שינגדל שמו של משה ערד אפסי ארץ. ומ"ש : והיה זה שלום אשר כי יבא בארכצנו גנו, והיה זה שלום על המשיח כי הוא יהיה סכית מה שבס איביך עד עולם. והקומו עליו, כמו אצלו, ונ"ז : ואמר : אשר כי יבא בארכצנו ר"ל : תחת הפרדר אשר אנו מפחרדי בוגם הוה מאשור שהוא רגיל הים לבא בארכצנו, וזה היה שלום לנו שלא נפחד עוד שום איביך עד עולם. והקומו עליו, כמו אצלו, וכו', במדבר ב' : ועליו מטה משה, ר"ל : ניקם אצל המשיח שבעה רועים ושטנה נביבי אדם, והרועים והנסיכים יהו שרי מלך המשיח ושינוי רועים ישראל במצוותיהם ונסיכים טבונים עליהם. ומ"ש : שבעה ושטנה אינו להשבון מכובן אלא לרבי, כמו : תן חקל לשבעה וגם לשטנה, קחלה י"א. כלומר : רועים ונסיכים רכיבים. רועים ונסיכים עניין כפוף, כי הרועים הם נסיכים. ואמר : ורעו את הארץ אשר בחרב וגנו, ר"ל : אלה הרועים ירעו את הארץ אשר בחרב. ופי' : ורעו ושברו, כמו : ורעו דלוותיו, רומיה י"א. ירעוך קדרה, שם ב', ואת הארץ נמרוד חייא בכל, במדתיכם בראשית, י' : ויהי ראשות מלכתו בכל, בפתחית, פ' : בחרכותיה כמו : והמה פתחות, תחילה נ"ה, שפירושו חרבות, ר"ל : שבכל מלחתם של הארץ היהיא יהרגנות. והצל שאשור כי יבא בארכצנו, ר"ל : המלך המשיח יצילנו בהחריכו ארץ אשור ובבל ע"י נסיכיו ושבריו שאל יבא מן הארץ היהיא שיבא בארכצנו ושידרר בארטונוגינו. וסתה כי במקום שני השטשוש, כמו : כי נתן לצאך לחם, שופטים ח' : שהוא כמו שנגן ובר אשור ובבל לפני שם החריבו את י"י ואלה הרועים והנסיכים החריבום. וסתם זהה אמר שם : והיה שרירות עיקב, ר"ל : אותן שיאשרו צדוקים ממשת הילא בקרוב עטם דברים, ר"ל : הנאנפאים על ירושלים מפלחה עט גונן מגונן בעל מטה יי' גנו. ר"ל : כי או תהיה תשועת ישראל לא בקיידי אדם רק אתה הש"י כטמו הפט וררביכים שאין בכחך לא להורדים ולול הש"י. וכן באמרו : כארית בכחوت יער, הרצין בו : שתיו ישאל נברם על העם היזובאים על ירושלים להגונם ולהשמדים, כמו שארה נבר על בחמות יער לרוטם ולטורף ואין מציל. ואחר כך אמר כנ"ד אומת ישראל : תחומי ירד על ציריך וכל אובייך יברחו. וסתם לה : והיה ביהם ההורא נאום י' : וחכרתי מוטיך מפרק האבדתי מרכבתיך וכרכתי עלי ארץ ורטותי כל סבציר, ר"ל : שבוגם החוא כל כך תחעלת אומת ישראל למעלה עליונה עד שכרכתו כל אויביהם פטניהם ולזה לא יטרכו ערד לסתומים ולרכבות לכת למלחתם ולעריו מפצר לחשגב כהן פפני האוביכים, לפי שלא יפהדו מושם אדם. והוא ט"ש בוגאות

וכരית, ב': פירושות השב ברוח שלם מרוב אדים וכו'. הנה רואה שכל אלו הייעודים נאמרו על ימות המשיח האמיתי אשר בוטנו יהי קבוץ כליל יהודים באחריו הימים אשר בוטנו יהי קבוץ כליל ישראל לאראן הקדושה ושובען היה איה תחיה ביתן גונן ומגון על אדמת ישראל וגופיהם שם ושהא"ב יירה שלם בעליים ישבו לבטה ואין מחריד. והוא ע שאלות הייעודים אפלו אחד מהם לא נראה ולא נשמע בזמנינו העצמי כי הוא ותכלתו ושלוחיו וכל הנלים אליו הנקראים בשם כל ימיהם לבשו חרדות עד אשר ספו ותמו מן מיתותם לשונות כאשר ידוע למכינים בספריהם. ומה שבמיכאים ראייה לדבריהם עוד מס' הש כתוב: ומוציאותיו מקדם טימי וולם, כאמור שתנה בזה רמז הכתוב שהמשיח המופיע בזה הפסוק הוא אלוקים עצמו אשר מוציאותיו מקדם טימי עולם התשובה: נס פה טוענים מכוורת, כי אלקים ית' אין לה התחלה וראשית ותכלית ואחריות, ואך אמר עליו: ומוציאותיו מקדם, והמושיא הוא התחלה והאל ית' הו דמן בז' התחלה וראשית. מצורף לו: שכבר הוכחנו בראויו מדברי כתבי הא"ג ומדבריו ישו עצמו בפרק י' מוה הספר, שישו הנוצרי לא היה אלוק ונמצוא שאומנותם בלתי מסכמת עם דבריו יישו ועם דבריו כתבי הא"ג שלם כאשר זיירנו שם וכאשר נאר עז בטענוינו על מאמרי הא"ג על כל א' וא' במקומו. ואחריו הדוע אלקים אותך את כל ואת תראת ותבן שאין להם שם ראייה מזה הפסוק לתוכיה ישו היה משיח ואלוק כפי אמונתם הכוורת אשר בדו מלכם.

פרק ל"ד.

נדי יהוה כבוד הבית הזה האחרון מן הרاشון, אמר יי' צבאות ובמקומם הזה אתן שלום נאות יי' צבאות, חני ב'. ומה שפועני הנזכריהם מזה הפסוק, כאמור: במה היה כבודו של בית שני נדל כבוד בית ראשון אחר שבית ר' אשון היה בית בני חזון ובבית ר' אשון היה בית ר' הירונימוס תחת יד פרטיהם ואחר ר' ר' תחת יד יונתן ואחר ר' ר' תחת יד הירונימוס עד שנחרב הבית על ידיהם, א"ב במה היה כבוד בית שני נדל אלא שפוען בית שני נדל ישו הנוצרי, פה היה כבוד בית שני נדל כבוד הבית הרاشון.

חתשובה. מלת כבוד בדברי הנכוורת נאמרת על שני פנים: הח' על כבוד המדונה שהוא תועשר ותסמן כמו באשתי, ל"א: ומאר שלבינו עשה את כל הכבוד הזה. וכן במשל, נ': בשמאלה עשר וכבוד, והכ' על הכבוד האמיתי, כמו: נלח כבוד מישראל,

שפואל א/ ד/ וכן: תחילה, פ"ה: לשכנן כבוד בארץנו. וכן: זכירת, ב': ולכבוד אהיה בתוכה, וולתם. הנה יש מפרשים זה הפסוק על הכבוד האמיטי ועל הבית השני, ואומרים שהיה גודלה כבודו שלא עבדו בו ע"ז כאשר עברו בבית ראשון עכודות נכרות ועגلى ובה. ומושפה בעשור ובכבוד מופלא יותר מן הבית הראשון, אשר לו רמזו לבניין הבית שנבנה הורודים בעשור מפטון יותר גודל מטהה שהיה בכנינו שלמה ע"ה, כפי מה שהעיר יוסוף בן נדרון בספר, פ' צ"ה. והראב"ד ויל בספר קבלה שלו בדף ט' ג' ונ"ד כתוב: שמאמר ובຄומם זהה אותו שלום, מתנד לירושלים לפיו שלל ומי עמידה בות שני בזק העתים ובלא שלום. וכທיבר דינאל, ט': ושכובעים שישים ושנים תשוב ונכנתה רחוב וחרוץ. בזק העתים וכו' ש' בזון הורודים לא היה שלום כלל, כי לא סרה חרב מכיתו עד יום מותו ואך אחרי מותו נברה השנאה בין היהודים ויצרו להם הגויים עד השמדם מעל פניו האדמה. וכן מה שנחלקו רב ושמטיאו בזון, חד אמר בכנינו וחוד אמר בשניהם, ששוי בזון ראשון תי' שנה ושני בית תי' שנה היה, אבל קשה לדביריהם כי לא אמר הכתוב גודל יהוה בגין הבית או זמן הבית רק גודל היה כבוד הבית, כי מה שעמד הבבイト שני עשר שנים יותר מבית ר' אשון לא פירלו היה וזה כ"ב כבוד גודל שעבור זה יאמר הנכיא מה שאמר. ועוד אפלו היה ימי עמידת בית שני ק', שניים יותר טימי עמידת בית הרראשון, ואפי' היה בגין גודל פליליים טכני הרראשון אך אמר הכתוב עליו בעבור זה שהיה כבוד גודל מן הרראשון, אחר שחייב אשר שכן בזון ביתו אהיה כבודו לא שכן בזון שני. מצורף לו: שאמור: וגופקם הזה אתן שלום, וזה לא נתקיים כלל, אמנים כוונת הנכיא בזון הפרשיה היא להמעיט המשעה ההוראה והבנין אשר היה מטעקים בו ולומר כי הכל הוא אין לנו השי' כי הוא ית' עתדי להרעיש את השמים ואת הארץ, כדכתיב שם: כי כה אמר יי' צבאות: עד אתה מעת היה ואני מעריש את השמים את הארץ ואתם ואת ההרבה. ופי', עוד פלאיה אחת מעת היה עניini. ומ"ש אח"כ: ובאו חסודה כל הנונים, הרצין בו: בהגדה כמו הנמצא בית יי' טליכם ב', י"ב. וזה היה בסוף מליחות גונן ומגון כאשר ביאר וזה הענן הנכיא יוזקאל ליה, כדכתיב: ובכגנאי באש עכricht, דכרתי אם לא ביים ההוא יהוה רעש גודל על אדמת ישראל ורעשו פנוי דני הים ועופ השמים וגונן. ולפיכך סרך הכתוב יהוד בנני הבית הזה האחרון למליחות גונן ומגון. הנה רואה כי אל וזה חומן העמיד כיון חני הנכיא כי או בגין הלא ית' בכיסטו וכהובו אשר לא חסר כל בו, ואו יתרהנס כל גודל כבוד הבית ההוא האחרון מן הרראשון הן כבוד האמיטי זה בכבוד המדורות, ר'ל: אם בהשכין כבודו בתוכו לעולם ואם בגין מעילו ומושפה בעשור ובכבוד מופלא יותר מן הבית הראשון, אשר לו רמזו

באמורו: לי היכם ולוי הוהב, נאום יי' צבאות, וכן במקום החוא יון שלום נגהי ולא יריבו עוד לעולם, ואל הכוונה הזאת רמו חני הנבייא גם בסוף ספרו באמורו: אמר או זרובבל פחת יהודיה אמר: אני טרעריש את השדים ואת הארץ והפקתי בסא מטלאות והשמדתי חזק טמפלות הגנים והפקתי מרכבה וכוביתיה ירידו פסיפס ורכביים איש בחרב אחיו. כי המרכבה הזאת והסוסים אשר זכר, היא המרכבה הרכיבית אשר בה סוסים ברורים אמותים אשר ראה זכרייה הנביא הרומיים למלכות אדם ושמעאל. ולא נכא חני הנביא כל זה על בית שני, אבל צוחו הש' להגדי זרובבל מה שהיה באחריות הימים כדי להרdue כי אחר חורבן המרכבת הרכיבית וסופה בכא משיח שהוא מושבכל והוא יהיה חותם תניניו וסוף המפלכוות, שנאמר: ושמתין כחותם כי נך בחרתני נאום יי' צבאות, שוז נאמר בלי ספק על המשיח המוקה אשר יהיה טורען של זרובבל ולפיכך לא נתקיימת עליו ואת ההבטחה כלל, כי בזמנם נגבהה זאת כבר היה פחת יהודיה ואח'ב לא עלה עם אלה יותר גדולה ממה שהיה עד היום ההוא. וכן ביזגא בות מצינו שאמר הש' לאברהם אבינו בכירויות בין הבתרים, בראשית ט'': אני יי' אשר הזאתיך פאר או שרדים לתה לך את הארץ הואת לרשותה, אבל ספק שהייעוד הזה מכון פאתו יי' לורען של אברהם כאשר הוא עצמו בירא שם אה'ב באמורו: ביום החוא ברת יי' את אברם ברית לאמר לו רען נתית את הארץ וגוט' והרבה ביזגא באלה, עכ' הזכירה לט לפרש וזה הפסוק על הבית החלישי הסיעוד עי' יוחקאל הנביא מסביבן ס' ואילך באירועים נפלהה בהזועת תגונתו הבית והכוונו וצורתו ומוחתו וסוכאיו ואיליו ואילמיו והלונותיו ושעריו ודרך מנירם ופעריהם בבואר אווך ובדיוק. מה שטורה לנויד כבוד הבית ההוא והתקדמת כבוד השכינה בתוכה לעולם, כדכתיים שם, ט'': וכבוד יי' בא אל הבית דרכ' שער אשר פנוו דרך הקדומים, והשאנגי רוח והשאנגי אל החזקי הפניים והנה פלא כבוד את יי' הבית ואשען מדבר ארלי מביתים ואיש היה עומץ אצלי, ויאמר אלוי: בן אדם את מקום כסאי ואית מקום כפות רגeli אשר ארשכון שם בתוך בני ישראל לעוים ולא יטמאו עוד בית ישראל שם קדשי ונומר, וזה הבית יבנה בזמנם המשיח אשר בזמנם ההוא יהיה שלום ושלהוא בכל העולם בפרט באיי, כאשר בארנו בפירים קזריטים. ויתיה א'כ פ' נדול היה כבוד הבית הזה האחרון יותר על הכבור האמתי שהוא התמדת כבוד השכינה בכיתת ההוא. לעולם, טה שלא החטירה בית ראשון אבל בכיתת שני לא שכן הכבור בתוכו כלל, כי לא היה להם אווך וכפורה וכרכבים ולא אורם ותומים ולא רוח הקודש ולא אש עליה ולא אשן המשחה כאשר היה בכיתת ראשון אשר מהדר אלוי היה' דברים הנכבדים נתעדר חשלום ביניהם, אכן בשוכם

עלית יתנס להתקופה עולמית מציאות השלום והשלוחה בתוכם לעולם והוא אמור: ובמקום הזה אתנן שלום, נאום יי' צבאות. ואין להקשوت טמ"ש הבית הזה על הכלית העתיד להכנתו, לפי שנסע על הבית הראשון אשר היה כבר חורב בזמנם, אמר הבית הזה, כדכתיים: טי' בסע הנשאר אשר דרא את הבית הזה בכבודו הראשון. וכט"ש: הבית הזה עלי בית המקדש שיחיה או חרב שעבר, כן אמר הבית הזה על הבית העתידי. ולפי שטצינו שנקרוא המקומות הנזכר בית, כדכתיים בראשית, כי' טה נרא חמקום הזה אין זה כי אם בית אלקים, ולפי שהמקומות אשר נבנה הבית הראשון בו נבנה הבית השני וכן נס' כי בנה לעתיד הבית השני והוא נבנה כבודו הראשוני עי' חזקאל, לפיכך אמר עליו: הבית הזה. וכן העניין באמורו האחרון מן הראשון, וכט' בט'': ובמקום הזה אתנן שלום נאום יי' צבאות, כאשר ביארנו. ומה שטעוניים הנציריים באמרם: שהיה כבוד בית שני, טענותם זאת בטללה נ' כי ישו הנוצרי לא נולד רק בסוף ימי בית שני והם עצם אומרים שבכנתו נחרב הבית. וכן מי יתן ואודע במה נתקיים אמר ובמקום הזה אתנן שלום נאום יי' צבאות, כי לא היה שלום כייטו כלל כאשר העיר הוא על עצמו באמורו: אל תהשבו שבאתה לעשות שלום בארץ, לא באתי רך לשלהו הרבה כדכתיים בטמ"ש פ' י' פסוק ל'ד. ובזה נסתירה הטענה הזאת.

פרק ל'.

ג'לי פאוד בת ציון הריעי בת ירושלים, הנח מלך יבא לך זדייך ונרעש הוועני ורדכט על המור ועל עיר בן אתונות, זדריה פ'. ומה שחנאנזרים מביאים ראייה לאמרותם מוח הפסוק, באמרם: הנה הנביא יועיד שירשו הנוצרי יהי' משיח כי בו ולא בזולתו נתקיים המאמר הנה מלך יבא לך זדייך ונרעש הוועני ורדכט על חפודת גומר פפי מה שפטוח באנ' בטמ"ש פ' כ'א.

התשובה. נס' ואית הראייה אינה אספנית לפני שוואת הפרשה כלה על העתיד היה טבדרת, על קיומו נליות כל' ישראל ועל בית מלך המשיח האסתי. אשר אנחנו נס' לביאתו באחריות הימים ועל התบทבות והיעי'ודים הטובים אשר יהיו בזמננו, כאשר כוונת הכתוב טבוארת הטייב טקשר הפסוקים הקודמים לזה הפסוק וחמאוחרים פטנען. אם מתקדומים טמ"ש שם: טsha דבר יי' בארץ הדרך וב' מלטה בזמנ', אשר הרצין בו: נבואה זו נארטת בעבור ארץ הדרך וב' מלטה בזמנ'

אסיר מפיהם שלא יאכלו עוד, כאשר נתבאר כפ' ט"ז מות החלק. ונשאר נס חוא לאלקיינו, ר"ל: הנשאים מהם הוו עוכדים לאקלינו. ופי' נס חוא כמו ובני הנבר הנליים על י'. וחיה כאלוף ביהודה ועקרון כיובסי, ר"ל: ועבי' חוי עבדי הארץ ונתניתם מס לישראל עם בני ישראל יושבם בחוכם כמו היבוטו ישב ירושלים, היהו יושב בתר לעבדות הארץ מל' אלפינו מסוכלים, תחילים קמ"ד. והוא שאמר בנכאות ישעיה, ס"א: ובני נבר ארכיכם וכורטיכם, כי כוונת הנכיא באלו הפסוקים הוא ובן קיבוץ גלויות ישבו בני ישראל ויהודה כלם על אומתם עם הנגליים עליהם מנהרגים הנפחים על בית יעקב, ר"ל: האומרים נלכה עטיכם כי שמענו אלקים עטיכם, דכתיב בפסוק לתחלה זאת הפרש'. ומפני רבוים לא תכיל אותם א"י, לפיך יעד הנכיא שתאריך ותרחוב א"י יותר ממה שהיה קודם לבן עד שתהיינה כל אלה הערים הקróות לא"י נכללות בעיר יהודה ונקראות על שם, והוא ס"ש ישעיה, נ"ד: כי רביים בני שומת, ר"ל: בזמנן הגלות מטה שהוו קודם לבן בזמנן הדותה בעלה, ר"ל: בזמנן המלכות ולפיכך אמר אחר כך: הרחיבי פקס אלול ויריעות משכונתך ימו אל החשבי, הארכיכי מטריך ותודחיך חזוי כי מטיין ולפיכך פרציזי וגנו'. ולא בלבד א"י אלא גם ירושלים הארץ ותறחיב, דכתיב ורמיה, ל"א: חנה ימים באום יי' ונכנתה עיר יי' מפנדל חנגן שעדר העמק הפנירים והדרון וכל השמדות עד לתל קדרון עד פנת שער המוסט מorthח קדרש לוי', לא ינתק ולא יתרם עד לעולם. וכן נס בנין בית המקדש היהו יותר גודל סטה שהוו קודם לבן, כאשר ייעד כתוב בנכאות יהוזקל מספ"מ מ' ואילך. ולפי' שביכים ההם ישבו כל ישראל על אומתם בשלום וכשלוחות ולא יפהזו מושות אדם בעולם, ולפיכך אמר והנותרי לבית מצבח מעוכר ומשב ולא יעכו עליהם עוד נונש, אשר הרצון בו: אהנה אצל ביתו להן עליו שלא יפחד והוא אשר אמר הנכיא חזות, ב': ואני אהיה לך נאום יי' חותם אש מסביב, ר"ל: אהיה לך לומן*) כאלו חותם אש סביב לה. כי עתה ראוי בעיני, ר"ל: עתה בזמנן הזה שתהיינה כל זאת ה Helvetica ראייתני בעיני צורתם ועניהם כלות בין האותות, עופ' שעד עתה הסתרתי פני מהם. ועם זאת, כמו וירא אלקיים את בני ירושלים, שמות ב': ר"ל: שם עיני נשחנות עליהם לטובבה. ומסך לה פסק נילוי מואוד בת ציון הריעי בת ירושלים, להודיע שאלו הhabotot כלן המופיעות כפ' הדותה היהינה כזמן מל' המשיה חזות. ווירא ציון וירושלים, לפי' שהייא ראש המלכות. חנה

במקום בעבורו, כמו: משה בערב, שעיה כ"א. וכן: ויעבוד ישראל באשה, הוועש י"ב. וכן: התשחתי בחמשה, בראשית י"ה. וכן: כדם ביריתן, וכירה ט'. ודמשק מנוחתו ר"ל, כי אלו הערים. ר"ל: דרך דמשק ווילן כזמן מל' המשיח תהיינה מא"י וקראננה מנוחתו של הש"י, כמו א"י שנראה מנוחה. פ' ראה אל המנוחה אל הצלחה. וכן הילילין, צ"ה: אם יבואן אל מנוחה לפני שם שכובו יי' ו' והשנהתו החמידות, בדרכיב דברים, י"א: ארץ אשר יי' אלקיך דושר אותה תמיד עני יי' אלקיך בה כי לי' עין אדים, ר"ל: באזון הימים יהוה עין כל אדם לי' ולא לאלילים ועצבם לפיך ארץ הדר ודמשק ושאר עיריות הקróות לא"י, כזון חמת וצור ואיזון וער פלשתים תהיינה נספחות על בית יעקב וויהו כלם באזון ישראל, ר"ל: כי עין כל אדם היה לוי' וכל שבט ישראל ללכת בדרכיהם, כמ"ש למעלה: נלכה עטיכם כי שמענו אלקים עטיכם וזהה לוי' מושך עצמו ואחר עמו. ומכחו רומייה, כ"ג: אומרים אמר למאיצי דבר יי' שלום יהוה לך כל הולך וגובר, שהרץון זו: ולכל הולך, ורכבים כן. גנס המת תנבל בח צור וצדון כי חרטמן מאוז, ר"ל: גנס המת שהיא גודלה בדרכיב, עמוס ו': ולכו שטש המת רביה והיא רוח לנבל א"י נס היא באזון הוון מתה בתר נבליה וכן צידון שון נ' בכרכובות לא"י תהיינה בתר נבל אחד ויאמר כי חכמה מזאוד על צור כטוטר בנכאות יהוזקל כ"ח, ר"ל: שאעפ' שכך מאוד, לא תועל לה חכמתה להנצל מהיתחת תחת די ישראל וכן לא יועל לה עשותה, שנאמר: ותצבר כסף כעפר וחורץ כטיט חוץ, לפיך סך אחריו: הנה יי' ירושנה מל' יי' טוריש ומעשיר, שמואל א', ב': והכת בם חילתה היא באש תאכל, ר"ל: כל העישר והפסון של שחיות בוטחת בה עילאה השם עליו את הים יוטבעה והעיר ובוניה ומונדיות והחותמיות הבצורות פתח נדרל, ואבד מל' מזוה ואשקלון לא תשב, ר"ל: כי היה כוכוריו יהוזקל, כ"ח: תרא אשקלון תונייא וועה ותחל מאוד ועקרון כי הובייש מטבחה, ר"ל: ערי פלשתים רוואו זור תיראננה ותחדרנה ותהיינה נ' כגענות אומת ישראל, וטבחה, מ' בפתח קטן תמרות פתח נדרל, ואבד מל' מזוה ואשקלון לא תשב, ר"ל: כי היה והנכאים שבישראל יהיו מישבים אותה והוא שאמר אח"ב: וויש מפור באשדוד, ר"ל: הנולדים טאפרוי הערוי בירושאל הם כדם ישבו באשדוד ואשקלון ובשר ערי פלשתים כי ייכלו מקהל חם כדי שלא יתעוררנו עד עם החסרים שבישראל, ולפיך בורת גאון פלשתים כי יהו נגענים מאוד ומחזקים באמונת ישראל. והוא אשר אמר אחר כך: והסרווי דמי טפיו ושקוציו טכין שני, ר"ל: מה היו אוכלים מקודם לבן הדם והש��וצים שם בעלי חיים חמפניים

המשיח ישבו כל ישראל לארצם שם יהודה ואפרים מה שלא שב בכית שני אלא קצר מבני יהודה ובנימין מלכות בכל לבך, ובמן החטא היהת יהודה ואפרים מלכות אחת ולא יהנו עוד לשתי מלכות מכפואר בנכונות יהוקאל, ל"ז : ווערטהי בגין ציוון, כי היה ראש המלכות כאשר בארץ עלי בגין יון מה שוכר הכתוב בגין כלוא זכר גונג ומגון כי אחם חוי מבני יפת שאנבר בראשית, י : ובני יפת גונר ומגון ווין ותובל ומשק ותריט. זוכר אחד מטה והכל בכלו כי עני, כמו עני כדרכיב בנכונות ישעיה, ט"ב : לא ציעק ולא ישא ולא ישמע בחוץ קול, קנה ציוון לא ישבר וגונר וליפיכ אמר : ווערכן עלי חמור וו, ר"ל : לא מהסראן סוטם שורי כי היה ברשותו אלא מעונה יוכב על החמור. וכן להורות שלא יצירכו ישראל גונט למוטים ולרכב כאשר ביאר אהיל בפסק החסוך לו עם הפלוקט האותרים טסנו, גנון אשר אמר אהרי : והכרתי רכב מאפרים וסוט טירולדים וגונרתה קשת מלחתה. והוא אשר אמר בנכנות ייכה ת' (*) : וקשת הרוב ומלהמה אשבר מן הארץ והשכחים לכמה, ר"ל : שהיה שלום בכל העולם בominator המליך, כדרכיב ישעיה, ב' : וכתרתו הרבות לאתמים והנחותיהם למורמות לא ישא דויל נגי רחוב ולא יסדו עוד מלחתה, וליפיכ אמר : ודרך שלום לנוין, ר"ל : המליך המשיח ישלם בין נגי לנוין אם תהיה מלחמות ביזרים, כי כל הגנים יהיו נשמעים אליו, כדרכיב דניאל, ז' : וכל שלטונו יהיה יפלחן ותשטחן. והוא אשר אמר : ומשלו מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ, ר"ל : שהיה מושל בכל העולם. נס את כדים בריתך שלחתך אפסיריך מבור אין מים בו, פ' אמר את כל' נקבה בגדר ננטת ישראל, ובמושל מלך המשיח שהירה נשען בדרכו כן אמר על אמת ישראל נס את תהיה גשעת בעבור דם בריתך, והוא דם סילה שהחוויק ביה ישראל גנולות יותר מכל המצוות. מבור אין בו מים, וזה הננות. שכנו לבצערן, פ' שוכן לאיל ית' שהוא מכיד מנדיל עוז לבוטחים בו, אסורי התקות, ר"ל : בעבור שהייתם בגנולות אסורים ומן אורך ומוקים לנאותה נס היה. מנדי משנה אשיב לך, ר"ל : נס היה אני מגנד שמשנה אשוב לך מה שליקחו הניס טפרק בגנולות ואמר נס היה, לפ' שכבר חנוי בנכניות ישעיה, ס' : תחת הנחות אכיה והב גונומ. ואמר שם, ס"א : תהת בשתחם משנה ובלימה ורונו חלק לנו בארכם משנה יירוש. ואמרם חנוי, פ' משנה אשיב לך לכן משנה יירוש, אין ההכוונה על שית פעים בלבד אלא ר"ל : פעים רוכות וכו' : ומשנה שברון שברון, רימיה י"ו. וכן : כסיל שונה באולתו, משלי כי. ובאמרו : כי דרכתי לי היהודת קשת מלאתי אפרים, וכן אמרו למעלה : והכרתי רכב מאפרים וסוט טירולדים, יעד כי בימי

ושפכתי על בית הדר ועל יושב ירושלים רוח חן התהנוגות והבטו אליו את אשר דקרו ופסדו עליו במאסף על היהוד המור עלי בחומר על הבכור, זכריה י"ב . ומה שבסבאים העצרים ראייה לאמתתם מוחה האפוף, בפערם : הנה הנגיא יונע שביבים העתידים יתחרטו בגין יהודא ויבטו ופסדו על שדרקו והרגנו את המשיח השלווה אליהם והוא יושן הנוצרי שהיה מושב מאלקות וגוניות הווה אמרו : הבטו אליו את אשר דקרו ופסדו עליו במאסף על היהוד וכו'.

פרק לג.

ושפכתי על בית הדר ועל יושב ירושלים רוח חן התהנוגות והבטו אליו את אשר דקרו ופסדו עליו במאסף על היהוד המור עלי בחומר על הבכור, זכריה י"ב . ומה שבסבאים העצרים ראייה לאמתתם מוחה האפוף, בפערם : הנה הנגיא יונע שביבים העתידים יתחרטו בגין יהודא ויבטו ופסדו על שדרקו והרגנו את המשיח השלווה אליהם והוא יושן הנוצרי שהיה מושב מאלקות וגוניות הווה אמרו : הבטו

חוזק אומנה

השוכנה. נם בזאת הפענה טעומה מבוארת כפי מנהגנו כבעם בעפם להכיא ראייה לדריריהם סקצת פוטקי הנכואה בלתי הבנות קשר הפסוקים וכוננות מאורם, כי בזאת ה' הכתוב מודרך על בראת גן ומוגן על אדמת ירושלים סך עעל כל העיטם סביב. העניין באמרו: הנה אני שם את רושלים סך עעל כל העיטם סביב. סך רעל, כמו בדים אשר בספק, שמות י"ב. ובו' כוס התרעלה, ר"ל: בני יהודה יצورو עם האויים ועל ירושלים. וטעם גםם על יהודה, ר"ל: כי גם עליהם היה רעל מתחלה שיבאו בעל ברחם במצו רעל על ירושלים. והנה תהית זאת עליהם צרה גדולה, ופי' העניין כי בבא גון ומוגן על ירושלים אחרי הגאולה ועלו על ארץ יהודה כי מהיה פניהם לבא על ירושלים מתחלה ולא יחושו כל אל' לבקש תחלה כי יאמרו אחר שנכבה תחיה כל אל' אי' כבשחש לפנינו, אבל יעלו לירושלים ודר ארץ יהודה כי היא ררכם ויקחו עמיהם נני יהודה על ברחם שיבאו עמם לזרע על ירושלים. והוא ביום תחלה הארץ אשין את ירושלים אבן מעספה לכל העיטם. הנה מתחלה המשיל את ירושלים לספק רעל ואחר בר חוסף והמשליח לאבן. מעספה וכבדה, כי כל הרוצחים לחסירות טपוקמה לא יכולו לה רק תעשנה בגנותיהם שיטות, לפיכך אמר: ונאספו עלייה כל גני הארץ כדי להגיה ולהגיה טפוקמה בעם רב וחיל גדול וכבד. ביום ההוא גאנום יי' אכה כל סום בחטפון ורכבו בשגעון, ר"ל: סופים ורוכבים של גני הארץ. ועל בית יהודה אפקה את עניין, ר"ל: לשומר מתקומות שאביא על העיטם ועל סופיהם, ואעפ' שייהו ביןיהם מלטו הם וסופיהם מתקומות ההם, אבל סום העיטםacha בערנון. ואמרו: אליפוי יהודה כלכם וגנו, ר"ל: גדרו יהודה אמרו כלם כשייה בין אין אובייהם כי ישבו ירושלים יהוו עצם וחוק להם שייצאו להלחתם עם אובייהם עירות יי' צנאות יונצלוabb. אצתה, פ' אומץ, כי היא שם בשקל עוללה שלמה. ביום הזה הוא אשין את אליפוי יהודה בכיר או אש בעצים ומומר, ר"ל: יהודה שייהו בחוץ אשימים בכיר או נחלת אש בעצים כלפיד אש בעמר, כי בעת שאשלה בנויים וכטוטחים מכת שנען ותמן וערון יתבוננו כי מאתה יי' הוא ויכו הם נחלת אש מלשון תנור וכיריים. ושבה ירושלים עוד תחתית בירושלים, ר"ל: כי הגnis השבו להנידה ולганולה טפוקה ולהחריכת מהיות עיר, אבל היא תשוכן עוד במקומה במקום שהוא נקרא ירושלים היום. והושיע יי' את אהלי יהודה בראשונה לפני שחצרים על עיר ווישבים באזהלים, לפיכך אמר אהלי יהודה. ומש' בראשונה, ר"ל: קודם שיוציאו ישבו ירושלים יהיו גושעים בני יהודה שם סבחוץ מפחד אובייהם שבאו עמם

ח' ל' ראשון

בכבודו. למען לא תגונל תפארת בית זו, ר"ל: כי בית זו היה בפירים בעיר עם ישבבי ירושלים ואם יושיעם בתחלתו יתפארו על בני יהודה שחטם מכחין ויאמרו של דוד דוד ע"ה, היהו הנכשלים ביום זה הוא כדוד, ר"ל: החלש בהם היה כדור שהה נבר חיל ואיש ללחמתה. ובו' דוד כאלקים מלמד יי' לפניו, ר' ר' ל': כי המלך המשיח אשר יהיה מושיע של דוד ע"ה, היהו כאלוים, שפי' במליך יי' והוא ציא לאפניהם ללחמתם בנויים החם. ואח'כ אמר: והיה ביום ההוא אבקש להשמד את כל הנינים הבאים על ירושלים, וסמן לו: ושפכתי על בית דוד ועל ישבו יושבם רוח חן ותנתנוים היבתו אליו את אשר ذكرו, הנה כאשר הזכיר מעלוותיהם העליונות אחר כך אמר שאם יומן שידקו, ר"ל, מהם במלחתה החיה ואיפילו הדיס שבחם, היהת תימח גודל להם איד' היה הדריך הוה, ויחיבו אותו שתתחיה תחילת ירידיה ובכינעה לפני אובייהם, כמו שעשה יהושע לאחר חכו אנשי העי' ישראל ל"ז איש, אמר: אהה יי' אלקים למת העברת העביר את העם הזה את הירדן ונומר, ואמר: כי אדוני מה אמר אחורי אשר הפל ישואל עופר לפני אוביים, יהושע ז'. בן היה עניינים עתה אם יראו שידקו מהם אפילו אחד, יתמהו ותבטו אליו את אשר ذקרו, ר"ל: נבערו אותו את אשר דוד, ואת אשר והם במקום בעבורו, וכמו: ושישיתי את אשר בחקי תלכו, היוקאל ל"ז. וספדו עלו' במאפדר על היהודי והמר עלי' בחומר על הבוכר, ר"ל:adam שאין לו אלא אין אחד יומת, אוcadom שימות בן בכורו. והיהו גידל המפסדר בירושלים במאפדר ההרמן שהה אדם גודל יודע אצלם יומם החם, ואנחנו לא מצינו וכבר סזה במקרא. וספדה הארץ, ר"ל: אנשי ארץ יספדו על הנדריך ההוא או גמלחתה. משפחות משפחות בלבד לבך, ר"ל: כל אחת טפוקה. ואלה המשפחות הנזוכרות כמו נתן ושםען, תהיינה גודלות וידועות באותו זם, והגביאו הזכיר מדרך נבאות. ומ'ש: וגשיהם לבדם, הוא דרכ' גנויות. תנך רוחם מכוונת אמריו הנכואה ומקשר הפסוקים קצטם עם קצטם, שה' הווה כליה מדברת על ביאתנו גון מגונ על רושלים למלהמת וחלוא' וכלו לה כי יכיא השם עליהם מכות גודלות ויפלני בנין יהודה ושוראל, לפיכך אין לה נצערים שום עוד טפ'ש הכתוב והבאים אליו את אשר דוד, כי עאל אשר דוד במלחתה ההוא הכתוב דבר, כאשר זה ידוע מעניין ח' וטסביתה הפסוק הקודם לו. וכן טמ'ש אח'כ' וספדו עלו' במאפדר על הייחיד גונום. ואם היה כדרכי הנזוכרים שאמריהם שהמוכב הוא הנדריך, או היה לו לומר וספדו עלי' וומר עלי', במש' והבאים אליו. טצורה לזה: כי אחר אשר הובכוו בראותם בפ' א' וכפ' י' מזה החלק, שישו הנזוכרי לא היה משיח וכ"ש שלא היה אלוק בסברות הנבערת, היה די בסתרת הרואה הוזת למכינים. אלא כדי שלא יושאר געthon

פה לטענים מזה הפסוק, הוצרחי לחראות סתיירת טענים וראיהם זאת נס מכונת תפ' חזות ומדברי הפסוק הזה בעצם כאשר הראיים לדעת.

פרק לג.

הרבי עורי על רועי ועל גבר עמיתי, נאום יי' צבאות. אך את חרואה ותפוצין החאן והשבתי ירי על התזערם, זוריה ויג'ג' ומלה שהרבאים מביראין ראייה לאומנותם מזה הפסוק, באמור: הנה הנביא ע"ה ב' קרבו יעיר חרוגת ישו הנבזיר והוא אשר אמר רועי וגבר עמיתי. וט'ש: אך את חרואה ותפוצין החאן, יעיר שבזון הרינו יתפזרו תלמידיו מאצלן, בדרכיו בא'ג' כמרקם פ' י"ד.

התשוכת. נס בזאת הראייה אין האמת אתם, כי הכתוב אינו דבר כאן רק על מפלת מלכי הארץ ויציאת גלות ישראל מתחת ידיהם שכזון ההוא יכרתו ותמו חטאים עובדי הארץ מן הארץ ולא ישארו ריק החדשוקים הקדושים עובדי הארץ ת' כאשר הנני מוגבר חביב כוננות ה'ת' החיה מהפסוקים הקודמים והמאחרים, ומהם יהודים ומכוראים. אכן ט'ש: חרב עורי על מלך ישמעאל הוא תנקרא מלך תונר המושל באמירות ואפריקא שהם יותר מן' רביעיות עולם, ורוב אמת ישראל בגיןם הם תחת ידו וקראו השם רועי ע"ש שני הנם בידיו לרעות צאנו בגולות, והצאן היא אמת ישראל. וט'ש עליו: גבר עמיתי וחברי, לפ' שהוחשב עצמו בנאותו ונoba לבו שהוא כללים, וכמו ה'חן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע, בראשית נ' ריל: היה כן לפני מחשבתו כי כן הבטיחו הנחש, באמור: והייתה כללים יודעי טוב ורע, כי הגנאה יותר נמצאת באמת היישמעאלים ואפלו בהדרות שבחם, וכ'יש במלכם מש'כ' באמת אמתם או שם לפני שרופים אחר החכמה המדיניות ומכוירים פניות הנג� וטעה הענווה. אך את חרואה ותפוצין החאן, ריל': כי במלפת מלך ישמעאל היה נאות ישראל ויציאתם מתוך ידיהם, ולפי שאומת ישראל עתה בזון גלגולים ומופרים בכל מדינות מלכותו ובאיין מדינות אהת ובמזהו אחד כמו שהוא בגולות מצרים, ע'כ נס בזאתם מתחת ידיו מפקמות גלותם ללקת אל רואץ הקורוש לא ילכו באיפיות ובמנחה אהת ובדרך אחד כמו שהלכו יוצאי מצרים, אלא ילכו נפוצים וטפורים במחנות רבות ובדריכים רכים כפי רוב המקומות אשר היו נרים בחם. לפיכך הנה הכתוב יציאת כל החקילות מתחת ידיו מכל המקומות אשר היו

ככשות בלהן נפייה, באמור: ותפוצין החאן, שהוא לשון פירור. כמו ישיעית, יי': וגנותיו יהודה יכען מארכע בענות הארץ והшибוט ידי על הצערום. הצעורם הם מלכי האומות אום שנס הטעי החאן הקטנים, וזה הייעוד יתקיים נ'כ' על מלך תונר גמלחות נוג' ומגנו כי עליו הכתוב אומר, חזקאל לה': בית תונר מהרתו ירכתי צפון ואה כל אנפי. ולפי שאומנות רכיות קשות נשארה לישמעאלים בירושה מישמעאל אביהם שהיה רוכבה קשת, לפיכך אמר שם, ל'ט': והכתי קשור מיד שמאליך והצץ מיד ימינך אפל. אכן על מפלת הצערום שהס מלכי אומת אדורם, נבא ישעיה הנביא ע"ה ב' קרבו גוים לשפטו, סימן ל"ד, וכל חזון עוכדיה בכללו. ובזה די בסתרת הראייה הזאת.

פרק ל"ה.

כי מזורה שמש וער מבאו גודלשמי בנויים ובכל מקום מוקטר מונש לשם ומנהה מהורה כי גודלשמי בנויים אמור יי' צבאות, מלכי א'. ומה שמבאותם הנצרים ראייה לאומנותם הפקלקלת מזה הפסוק, באמור: הנה הנביא מלכי מער מפי חז'י' שהוא ית' מקבל עבורותינו והקטרותינו ומונחותינו ערבו לו, וזה ראייה גדרה על אמתניתו הטעמה.

התשובה. אין להם לנצרים שום ראייה מזה הפסוק, אחר שבזמן מלכי הנביא עדין לא היה בעולם אמונה ישו הנצרי, כי זכירתה, הגי ומלאכי שלשתן נתגאו בזון אחד, ריל': בזון ביה שני, אבל ישו נילד אחריהם יותר מנ' מאותה שנה. אומם בזון מלכי ה'חו' הנזירים עשוין עבדות והקטרות ומונשיין מנהות וקרבותן לו' כי בכבי לכת וליב' מולות ולפעלים ולצלמים העשויים על' שטומת, ע'כ לא בא הנביא להודיע בזה הפסוק מעלה טנהת מהנת והקטרות הנזירים אשר היו נעשות לע'י בזון ה'חו', רק בא להודיע חוויתם מנהות קרבנות פושעי ישראל, רשייע הדור ה'חו' החוטאים בנפשותם, המחללים שם יי' בהבאים להקריב לפני ית' גוזל עור ופסח וחלה, כדכתיב שם: ואתם מחללים אותו כאמרכם שלחן יי' מנאל ה'חו' ואנו בזונה אכלו. ואמר שם: והاكتם גוזל ואת הפסח את החולה וגנומר, כאשר העניין מכואר הטיב מהפסוקים הקודמים והמאחרים מזה הפסוק. ואמר שבזה העניין הם יותר רעים והמאחרים אפיקו מנהנים עובדי ע'ג', בט'ש חזקאל ה': וכמישפטו הנזירים אשר סכיכותם לא עשיהם. כי אין הכתוב מוכיחה אום על שלא עשו כל משפטו הנזירים, רק על שלא

ישראל בכללה עם הכהנים והלוים בוטחים כי' לבדו, הם ראויים להללו ולברכו לפני שעומם ומגננים הוא. וזה הביאור מה שראיתנו מספק בזיה חסתייה לראייה זאת.

פרק ל'.

הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא לפניו בוא יום יי' ה' ה'רל'ה והנורא, מלעדי בפסוף, ומה שפערען הנגידים בגדירות, באמרות: לשלוח אתם היהודים לבייאת אליהו הנביא, כי' כבר נתקויות זה הייעוד כי אין^ט חטובל הנកרא בלשונינו יהונן, כי' עלי' נאמר וזה הפטוק לפי שריה רומה לאליהו ברוחה, ברכותיב בא"ג טפחוש פרק י"א: אמר ישו על יאן שהוא היה אליו אשר מועד בנגואה לעתיד לבא. עוד שב, פ' י"ז: אמר ישו על יאן כי כבר אליו בא ולא הזכיר אלא עשו לו ברצונם וכו' אז הבינו תלמידיו שעיל יאן החטובל הוא ואמר, ע"ב דבורי הפטוענים.

התשובה. גם זאת הטענה להם לטעות, לפי שחכחות אוטר בכירור: הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא, בלשון הכתוב במילים א' י"ח: וויהי כלולות המנחה וויש אליהו הנביא. וכן בדרכיו היסים ב' כ' א': וויא אליו מכתב מאליהו הנביא. ואם דהה בדרכיהם, היה הכתב אוטר: הנה אנכי שולח מכם איש כמו אליו הנביא ולא אליו הנביא טפש, או היה אוטר: הנה אנכי שולח לכם את יהונן, ומזה החכרה לקרה ליוחנן בשם אליו הנביא. מצורף להז' שמצינו כתוב בא"ג ביאן פ' א', פסוק כ"א: כאשר שללו הכהנים והלוים מיאן אם אתה אליו, ויאמר: אני נבי, א"כ דברי ישו ועוד שלאלו: אם אתה נבי, ויאמר: אני נבי, א"כ דברי ישו וויאן סותרים זה את זה. כ"א ידרכו דברי יאן, כיכו דברי ישו וכן להיפך. והסבירו נומה יותר לדברי יאן שהדרה האמת לפי שאלה היה אלהו הנביא, א"כ שקר העיד לעיל המעודד שהוא היה אלהו, והסבירו ממן בו העדות, כדי שיאמינו בו שהוא היה אלהו. לפ"ז שחייה דבר רודע באומרת ישאל שלא ינלח המשיח אלא אחר בא אלהו הנביא, מכובאו מהפטוק הזה. וכן כתוב בפטוייאש פרק י"ז, פסוק ז' ו'ל': פושאלתו תלמידיו לאוטר: מה הוא זה שהחרכים אומרים כי אלהו יהיב לבא קודם לנו, והוא השיב להן, ויאמר: אלהו יבא עכ"פ קודם ויתקן הכל. עוד אני אומר לכם: כי אליו כבר בא ולא הזכירונו, אלא עשו לו ברצונם. וכן בן

עשנו משפטוי הש"י ואפיilo במשפטוי הנוגים המתוקנים שבhem לא עשו, בדרכיב: בחקתי לא הלחכם ואת שפטוי לא עשיהם. שם בספק אחר, סימן י"א, הוא אומר: אשר סביבותיכם לא עשיהם. אשר הרצין בשני אלה המאמרים הסופרים הוא: סביבותיכם עשיהם. אשר הרצין לא עשיהם. מקופקלים שבhem עשיהם. ומה שאמר: ממתוקנים שבhem לא עשיהם. מקופקלים שבhem עשיהם. וזה אמר: ובכל מקום מוקטן מונך לשמי, הרצין בו: אעפ"ז שי השינויים עכבים לעין^ו מ"ט לשם חז"י הם עכבים כוונתם לש"ז כי בעית שהם מקטריים ובונישים מנהה לפטילים, אם ישאל איש' להם: למי אתם מקטריים בראו שפם ואיז. וזהו אמרו: אנחנו מקטריים ומণישים לאלאים אשר להזכיר באימה ובכבוד טהרה. וזהו אמרו: ונכח טהרה. ואומר שם ג' כי גודל שמי בגנים, עכ"ז מנוחותיהם אין מקובלים לפ"ז חז"י לפי שאינם יודעים אותו אחר שהם משתתפים עמו נבראו מנבראיו, ולהז' לא תמצאו שם הכתוב שערבו לו ית' מנוחות נוים החם בדרכיהם, רק אמר שם, נ': וערבה לוי' מנוחה יהודה וירושלים כי' עולם וכשנים קדמוניות. ומ"ש הכתוב נ' כ' יושב מצרף ומטהר כספ' וטוהר את לוי יוזק אותם זהב וככפף והיו לוי' מנשי מנהה בצדקה, ריש' לא: אחר שיתברר ויתלכנו ויצרפו האש התחלה והירשו או יהו מנהה בצדקה לוי' ואו תעדר לוי' מנוחה יהודה וירושלים בימי עולם וכשנים קדמוניות, ומ"ש הכתוב: וטהר את בני לוי, והוא לפי שיד הכהנים נני לוי יהוה ב咩יל הזה ראשונה, ודרכובים שם: לכל הכהנים בוי שמי. וכן יוציא בזה הפטוק מצינו שאמר דהע"ה, תחילים קי'ג: טרורה שמע עד מבואו מוחלל שם י' רם על כל נוים יי'. החותל לזרב כי הנה הדע"ה מעד שנגנים כלם מטורה שמע עד מבואו לשם ית' ומרומים אותו. א'כ הנוגים כלם מטורה שמע ועד מבואו כלם בזמנו היו מאמינים בו ית' אמונה שלימה ואמיתית, זאת הראייה בלתי צודקת לפ"ז אמר קט' י': עצביהם כספ' והוב מעשה ידי אדם, מה להם ולא ידרכו, עינים להם ולא ירוחין, ידיהם ולא ימשוחו, גויהם ולא הלבכ, לא הנו בגרננס. כמהות היו עשיהם כל אשר בזאת בהם, יושראל בטה כי' עורם ומגננים הוא. וכן בזמורו תחילים ק' ל'ו, הוא אומר: עצבי הנוגים כספ' והוב מעשי ידי אדם, מה להם ולא ידרכו, עינים להם ולא ירואו, אוניסים להם ולא יאינונו וגו'. בית ישראל ולא ידרכו את יי', בית אהרן ברכו את יי', בית יהלי ברכו את יי' וגונור. הנך רוחה שדעתה הורה שאע"פ שהוגנים מהללים ומרומים שמו ית' לפי שהוא סבה הראשונה לכל הנמצאות, מ"ט אמונותם מקולקלת. הם בוטחים ומאמינים בעצמים מעשה ידי אדם וכי אומת

יסכל מכם, או היבינו תלמידיו כי על יוחנן הטופל הוא אמר כן. עכ"ל. חנוך רואה כי שאלת תלמידיו הכריחו לחידר על יותנן שהוא אליו. וכן מ"ש להם קודם: אליו עכ"פ יבא, ואחר כך אמר: כי אליו כרך בא, הנה תבין כי אין בפיו נבונה. והונצרים שמרצין זאת חקשיא ואומרים לפיו שאין לא רצת לננות ולהלך את עצמו ע"כ השיב להם שאנו אליו, יש להסביר: אם היה הוא משולח למקום אליו היה כרך גביהו דבריהם, אז לא היה לו שום שילוחו מה שלא יאות לשולחים הנאמנים, כאשר מצינו בכל הגביהים שלא היו כופרים ומכחישים שליחותם אבל היו מודיעים ומפרנסים לכל לפי שלך שליחו. ומה יאמרו ג'כ': למה שהסביר שאין לנו נבニア. ואם הוא דומה ברוחו לאלתו בדבריהם, איך לא היה נבニア. ובזה די בסתרית הטענה חותאת.

פרק ט.

נארס יי' לאדרון שב ליטמי ע"ד אשdot אויבך הדום לרבלך, תחילות קי'. פען אליו החם אחד נצרי, ואמרו: חזרעניך על פיי אמר דהע"ה: נארס יי' לאדרון שב ליטמי. מי היה אדרון של דהע"ה, אלא אמר זה והמומר על שיו הנצרי שהיה בן אלקים והוא היה מושחת אלוקות, לפיכך אמר דהע"ה עליו אורגנ, ואם לא היה הוא אלקים לא היה לו אפשר לשבת ליטמי האל יי'.

ואנו השיבוilo: א"כ ג'כ' אתה תורענין איך אמר דהע"ה, תחילות קל'ז: על נהרות בכל שם ישבנו נם בכינו וננו', אחר שנלוות בכל הייתה אחריו מונו יוחר מת'כ' שני. אבל ההוניה האמורייה באלו המאומרים הוא, כי ספר תחילות כלו כתבו דהע"ה ברוח הקודש لأنשי דרו ולבב הדורות הaceous אחריו, יש בו דברים הרבה אשר אמרם דהע"ה על עצמו, כמו תחילות ב': אספהה אלחק יי' אמר אליו בני אתה אני היום ילדהיך, וכן שאר סטורים הסטורים אחורי, ווילם. ויש בו דברים אשר כתובם על לשון אנשי הנגולות, כמו: מומור על נהרות בכל שם ישבנו נם, וכן תחילות, ע"ט: אלקים באנו גוים בנחלך טאו את היכל קדרש וננו'. וכן תחילות, ע"ד: למה אלקים נזהת לנזה נזהת. וכך צויאר בתהילים, ע"ט: מטה אלקים על העתיד לדור בה אנשי נזהת, וש נ"ז מומרים אשר ברוח הקודש על קיבוץ גנויות ימות המשיח, כמו תהילים צ"ה: מומור שריו לי' שר חדש, ולולם. וכן יש הרבה מומרים אשר חבורו סטנו ברוח הקודש בסכת איה טקרה וחדרש שהקירה ונתחדש בוטנו. יש מהם שנרכו

המקרים בראשי המומרים ורש שלא נזכר לו לפי שם ידועים מפאמריו המומרים, כגון פומר ב': יענץ יי' ביום צרה, שכחו דוד ברוח הקדש על עצמו בצעת מלחתם על אובייכו והברעו לעל שון בני ישראל למחרת. וכן פומר ג'סום צרא עוד עפסם למחרת לטיבת טהורה לדור עם יושבי נגב, ברכתי שפאל ב', כ"א: או נשככו אנשי דוד לו לאמר: לא תצא עוד מלחתם ולא תכבת את נר ישראל. וכן זה המומר חברו לעל לשון עברו ואנשי המונעים אותו בזאת למלחתם בשבעתם, והרצון ב': נארס יי' לאדרון לוד שבחיתו ותבטה כייני ובגבורתו יטמן יי' עשה חיל, והוא ת' ישית לא תצטרך לנצח למלחתם כי יטמן יי' תלחם בעבורו, והוא ת' ישית אויביך הדום לרנג'יך. ומ"ש: טפה עורך שליח יי' מצוין, הוא כמו: ישלח עורך מקדש ומציגו יסעדן, תחילהם ב'. לפי שם שכינת יי', ברכתי תחילות, קל'ב: כי בחר יי' בציון אותו למושב לו. ומ"ש: עפרק נזכותם ביום חילך, ר"ל: עיפוי שלא תלך למלחתם, עפרק יתנדכו להלחם בעבורך. ומה יט' ש: אתה כהן עלולם על דברתני מלכי זדק, הרצון ב': אתה תחיה מלך וכחון כל ימך כהו היה מלכי זדק מלך בירוחלים וכחון לאל עליון שנ' בראשית, י"ד: מלכי זדק מלך שלם הויצו ללחם ויין והוא כהן לאל עליון, ולפיקך מצינו שכארה העלה דהע"ה הועלות והשלדים בגיןן אורונה היוכין, כתיב חטמא בסוטו: יי' לארץ ותעריך המגפה מעיל שරאל, הפוך שאול המלך בחעלתו העולח והשלדים ביג'ל, תביב שטואל א', ג'ג': נסבלת כי לא שמרת את מצות יי' אלקיך וגנו'. יהייח פ'י על דברתני מלכי זדק, לפי עניין מלכי זדק, כי פ'י על בטוקום הזה לפי כמו על דעתך כי לא ארשות, אויב יי', שהוא כמו דעתך יי'יך וברתי נספת כיריך, ייכח א'. והוא כמו דברת בני אדם, קחלת ב', שפירושו בדורותם כיריך ייכח א'. ומ"ש במלכי זדק הוציא לחם ווין, הרצון ב': לאכראם והילתו ולא לקרבן, כאשר סוכרים הנזירים ולוקחין ממנו סטן לאמנונם, כאשר תבון אמונה וה מהעתקה סיימון בודני, המעתיק האחרון לנזירים. ומה שהזוכר בזיהותו בזיהו בז'ן לאל עליון, לפי שאכראם נתן לו המעשר מכל מוסטן שליח במלחתם שנאמר בראשית, י"ד: יויתן לו מעשר מכל הנך רווה שלא כזין המשורר בזוז המומור כל על יישו אלא על עצמו, כמו שאמר מומרים על קיבוץ גנויות ברוח הקודש, כמו תחילות צ'ו: שיריו לוי שיר חדש שירו לוי' ב' הארץ, וכן שם, מומור צ'ו: יי' מלך תנל הארץ ישמו איזים ריבים, המכואר לטמעיה. ומה שטוענים הנצרים, באמרים: ואם לא היה הוא אלקים לא היה לו מן האפשר לשבת ליטמן יטמן כי בזינו כהן חתוב נברחו ית' חבלתי תכלה שנ' תחילות, קיה': יטמן יי' רוממת יטמן יי' עשה

חליל. וכחיבר, שמות ט"ו: מינך יי' נאדרי בכח, ימינך יי' תרעץ אווב. ולפי שכחו של אדם נראה יותר בצד ימין, ע"כ הכתוב סכח חכח בשם ימין פאלילו לבני אדם, כאמור תרוייה ליהילן, קמ"ד : ומיים טמי' שקר, ר"ל: כחם וכורחות שקר. והנה אם אפשר לשי' כוננותם אמר שב ליטניini מאקלות ונשימות לפ"ז דעתם, לשוב ליטניini אלקלות שאין בו שמחוכר מאקלות ונשימות זיהה היטין נגבורתו ית' כפי הוראות פאמורי נבאות, וזה מה שא"א. אבל אם היה היטין נגבורתו ית' ר"ל: לבתו נגבורתו הכלתי תכלית לצדיקים והחטידים. ועוד: לא יאמיר שב ליטניini עד אשית אויביך הדום לרנגייך אלא למי שציר ליטניini ולעורתו, ואלך אין ציר לעורתו. וכן, איך יאמר אתה בחן עלולים על אלקלות, כי הבחן הוא המשרת והמקירב לפני אלקלות, ואלך לא יקרב. ועוד: אך יאמר: נשבע יי' ולא ינחים, אחר שלפי דעתם נחם שמתחלת צוא להתקירב בשער דום ואחר כך החליטם בין לוחם, וכחיבר שמואל א', ט"ו: כי לא אדם הוא להנחים. וכן פרשות בלק: בגין אדים יונתנים, ר"ל: שהשוויז' לא ינחים. ואם יטען הטוען ויאמר כי מה שצוא בדורות משה הקרכבתן בשר דום ונש שאור מצות, כגון מליח ושבות וולתם, אלו המצות לא היו נצחות רדק ומוניות כי לא גצשו רדק עד משעה וכי הנוצרי כי מיד אחר באו בטולן הכותבות בדורות טהרה ובאו מכותות אחרות תחתיתן, התשובה כבר ביראנו בפ' יט' סתרית ואות הטענה בביבאר מספק חזן דברי התורה והנביאים ע"ה, חן מדברי הארץ שליהם, זו מדברי קצת מהחייבים וע"כ אין ציר לשנותם כאן. ואתה המיעין שם לבך ועינך אל הפרק ההוא ותכיר עם מי האמת.

פרק מא.

זהו הוית בחזוילו וארו עם ענני שמי' כבר אנש נתה הוה ועד עתיך יומיא מטה וקדמהיו קרייזהי, דנאיל ז'. וזה שטבויות ראייה לאומנות מוח הפטוק, כאמור: הנה נבא דנאיל שחמשיח יהוה אלך שאם יהוה משיח אדרט בשאר בני אדרט לפ"ז דעתכם, איך יבא עם ענני שמי'.

החשוכה. גם ראייה זאת בטלה, כי כאמור הכתוב: וארו עם ענני שמי' כבר אנש נתה הוה, אין להבין הדבר כפאתו שיבא

מלך הפסחא עם ענני חסמים לפי שהוא פאמר חלום נבואיי, והנה הדבר טוכה מפקמו שכן גראה לדניאל בחולם הנבואה מט"ש: היה היה בחווי ליליא וארו עם ענני שמי' כבר אנש אתה הוה, וא"כ היה רוצחים להביא ראייה מדבר הנאמר בחלהם כלתי עין אל פטרון חלום הוה, כי הנה בטעודנו הוא מדבר שchter האחדן חד' מלכיות טדי תנען מלכיות קיימת? קדושי עליון שם אומת ישואל, כדכתיב: שם: ויקבלו מלכota קדרשי עליוןין ויחסנן מלכota עד עלמא ועד עלם עלטיא. ועוד כתיב שם: ורידי יתיכ ותכל שטנניה יודיעין להשתטה ולחובגה עד סופא ומלכואו ומלכואו ובכורה די מלכיות תחوت כל שמי' החיבת לעם קדרשי עליוןין מלכיות מלכיות עלים וכל שטפניא לה יפלחון וישתמעו. ובאמורו: עט ענני שמי' רומו בו שלא יבא בחשתדלות האדם וכשהוא אלא ברצנן האילית' וג��ו, כמו שעליות עננים הט霏רים אין רוך להעלותם ברגון והשתדלות בבי אדם אלא ברצונו וג��ו ית', כדכתיב ירמיה, י"ד: היש בחלי הבאים מגשימים ואם השמים יתנו רביכם הלא אתה הוה יי' אלקינו ונקודה לך כי אתה עשית את כל אלה. רומו נ"כ שאחריו חרואו לא יטכבו בכלתו ולא התההර ביאתו, כמו שהגענים אחר שיראו בקצת הארץ לא יתאריך באיתם אבל תחיה עליות בתכליות המהירויות. וככחו שעיעת, י"ט: הנה יי' רוכב על עב וכבה מצרים, הוא משל בכואו, רומו לרוכ המהירות להביא הנזירה עליותם. וכן ירמיה, י': חנה בעננים יעלת וכסופה מרכבותיו, קל' מנשרים סופיו. וכן יונתן ר' ס' מאי אלה בעקב העופינה וכינויים אל אורחותיהם, והוא מה שאמר ישעיה, ס': אני יי' בעתה אהישנה. וכן הוא אומר בוכדרנץ, דנאיל ב': היה חוות עד די התגורות אבן די לא בירין ומוח לצלמע אל רבענחוינו וכו', ר"ל: שהיה האבן גנור לא כדי האדם וכשהוא אלא באכה יי' וג��ו, והוא שאמר שם בחרונו: ובוימוחן די מלכיא איני יקם אלה שמי' מלכו די לעלמי' לא תתחבל וגנו', והרצון בו: תקומות המלך המשיח והיא מלכיות החמישיות תחיה מאתALKי השיטם עד' החשנה חפרטיה ובדרך שניינו הפטבע לא כתקומה חד' מלכיות הראשונות שהיו מן הארץ, ר"ל: בדרך טכע בלבד. והוא אמרו דנאיל, ז': וארכע חיין רבכין סלקן מן ימא, ופתרונו שם: ארבע מלכין יקוטן מן אדעא. ועל מלכיות החמישית הוא אומר: וארו עט ענני שמי' כבר אנש אתה הוה, והרצון בו: כי אלו חד' מלכיות תעליינה מן הים השווא בארכ' וחמלכות חד' תכא עט ענני שמי' ואחר שדיימת הדר' מלכיות הדורות דימת מלכיות חד' לאדם, לחוזיע שחייב מעילות האדם וממשלתו על חבר'ה, כן תהוויה מלעת וממשלה המלך המשיח על שאר מלכי האדמת. ומטה שפועניהם הנזרים, כאמור: שאם המשיח המיוחד בתורה ובנבאים לא יהיה אלקיך אמר עליון הכתוב שם: שלטנה שלטן

ובן שם : אתה גניל בי' בקדוש ישראלי תחתל. וכן שם, ס"ז : גאנלו יי' צבאות שמו קדוש ישראל. וכן יומית, נ' : כי אל יי' זה אל קדוש ישראל. וכן מטען כמו שנקרא החש"י אל עליון לפי שהוא אלקי האלים ואדוני האדונים, בן נקראות אמות קדשו עליון לפיו שנתרם החש"י עליון לנווי הארץ רכתייך דבריהם, כ"ו : ולחותך עליון על כל הנום אשר עשה להחל והשם לתפארת ולהיותך עם קדוש לי' אלקי כאשר דבר. וכחיב שם, כ"ח : ונתגנ' יי' אלקי עליון על כל נוי הארץ. הנה מכל אלה הריאות ראה כי באמרו וקבלו מלכואת קדשי עליון מדבר על אמות ישראאל ולא על ישו כמי דעת הנזרים, כי מאמר ולקיים עליוניין עמד לנגדם. וכן פ"ש בסוף המראה ופיורשת, סימן ז' : וממלכתו ושלטנה ורבותה די מלכוות תהות כל שמייה היכת לעם קדרשי עליוניין בעניין זה, מתבואר היטב שעל עם ישראאל הוא מדבר. וא"כ מלת עליוניין הוא תחפרש על ב' פנים אם על האל ית, והחיה עניינו בעניין די רוח אלקי קדרשן בהי' וכן כי אלקים קדושים תא, ויהיה פרוש קדרשי עליוניין קדש אל עליון, וגם על אמות ישראאל יהי' וזה הטעם לקדשות⁴ האומות שראליות הנקראות עליונים על כל הנום, ובאי' : צדיקים שבם, כי או' יתמו חטאיסמן מן הארץ ורשעים עד אנם. וכן אמר הנביא, ישעיה ד' : והיה הנשאר בצעין וגונדר בירושלים קדוש יאמר לו. וכחיב שם, ס' : ועمر כל צדיקים לעולם יירשו ארץ, וזהו השיעור מפסיק בתשובה ואת הראית והוא תשובה אמיתית מסכמת עם מאמרי הכתוב אשר לא יחולך ריק סכל ומחעקש.

פרק מב.

ונחרוי השבעים ששולם וחנום יברת משיח וואן לו והעיר והקדיש ישתחות עם גנדי הבא וקידש בשפט וער קץ שלחמה נחרצת שטמות, ניאול פ'. ומה שחותרים מביבאים והאייה לאומנותם מוה הפסוק, באמרם : הנה דנייאל הנביא הדעת בנבאותו שחשושית, ר'יל : ישו והרג, ררכתייך : יברת משיח וואן לו בן⁴⁴) על זאת משיח הכתוב מדבר כן.

התשובה. גם הטענה הזאת מכואר בטלת מכוארת מהפסוקים הסמכים לה הפסוק, כי שם כתיב בתקייל, שבועים שביעים נחרץ על עסן ועל עיר קדרש לכלה הפשע ולהחות הטעיה ; לאכבר עון ולהביא זיך עולמים ולהחות חון ובגיא ולשוח קדרש קדשים. ושבועים שביעים

⁴⁴) ניראה אתרות : פקרוטו.
⁴⁴) בפסוק ואין לו, צדורי תחויות : ואם לא כן.

עלם די לא יעדח ומכלוכחה די לא תתבל, אין מענטם מענט. כי הכוונה בויה : שמכלות אלקל' ממשיח היה לה לבנו אהריו ביל הפסק עד עולם, ר'יל : שלא תחתך לאחרים כמו שנעתה המלכות מד' מלכיות הקודמות בדתיכיך דנאיל, ב' : ומלכotta לעם אחרן לא תשתקב. ומ"ש אחרך, דנאיל ז' : וכל שלטניא לה יפלחן וישראלו, וזה הדבר עמד בגנדס כי ריבים מהאומות אינם עובדים ושומעים לישו והם האומה היישראלית ואומת יישמעאים בארכזותם בניויהם, ואחריהם ריבים בקצאות הארץ, ואם יטען חפוען נגזרוי ואמר שמלת כל פלעטם האמור עיד הפלגה הרובי, כמו : וכל הארץ בא כבאים, בראשית ס"א. וכל טוב אדונו בירוי, שם כ"ר, חזוזים ונארס, נשיב ונארס : האמת שמלת כל פלעטם נאמרת על הרוב כמי שהשווון ממשמעות החובבים כי במקום שא"א לפניו על הכלל נפרשחו על הרוב, אבל בז' המקום העניין מיבור שווא אמור על כל המבלויות, כאשר זה בפואר פמ"ש שם בהתחלת והפסוק : וממלכתו ושלטמא ורבותה די מלכות תהות כל שמייה יហיבת לעם קדרשי עליון. וכן פמ"ש עליון מעלה, דנאיל ב': תדוק ותספ כל אילן מלכואת היא תקים לעלמיין. וכן אמר, ישעיה ס' : כי הנוי והמלכה אשר לא יעבור יאבדנו וכו'. ומה שאמרתי כי באמרו : וקבלון מלכואת קדרשי עליוניון רומו לאומות ישראל, הנה יש לי ע"ז ראיות מהתורה ומהנביאים וכחובים, ואוכור קצתם. שמות, כ"ב : ואנו יי' קדרש תהיינו לי וכבר בשדה טרפה לא האכל ללב תשlichen אותו. וכן דברים, ז' : כי עם קדוש אתה לוי' אלקייך ובר בחור יי' אלקייך ליזי' לו עם גנוליה מלכואת אשר על גני האדמה. וכן דברים, י"ד : כי עם קדוש אתה נדי בתננה ואכללו זכר נגביי לא תאכלו כל גבליה לנר אשר בשעריך בתננה ואכללו זכר נגביי כי עם קדוש אתה לוי' אלקייך. לא תבשל נדי בחלב אמו. ובישעיה ס"ב : וקראו להם עם הקדרש אלאיי יי' וגנו'. ובדריאל, ז' : חיז' הויה וקראו דכן עברוא קרב עם קדרשיין ויכלה להוון עד די אתה עתק ומייא ודריא יחב' לקדרשי עליוניון וממן סטה ומלכואת החסנו קדרשיין, שם : ומליין לצד עלאה ימל ולקדרשי עליוניין יבלוא ויבקר להשניה זומניין ודת' יותיבון בידך עד עזן ועדנן ופלג עזן. שם, ח' : ועמס כהו ולא בכחו ונפלאות ישחית והצלחה עשה והשחית עצומים ועם קדרושים. שם, י"ב : כי למועד מועדים והצוי וככלות נפץ די עם קדש תכלינה כל אלה, כאשר נס ספין בדוני המעתק האחרון לנגזרי, חזה בכיארו ע"ז הפסוק כי עם קדוש הוא אמות ישראאל, כאשר בארון בפ' וכו'. ואמר שאומות ישראאל נקראו קדרשי אל בן הקב"ה נקרא קדוש ישראאל בתורת מקומות דבריו הנבואה, ואוכור מקצתם. ישעיה, י"ב : כי גודל בקרבן קדוש ישראאל. וכן שם, ל"ז : ותשא מרים עיניך אל קדוש ישראל. וכן שם, מ"א : אני עוריך גאום יי' וגואך קדוש ישראאל.

אמר בסוף הספר: כי מחרותם וחותמם הדברים עד עת קע, רך להודיעו לו שארך זמן והגנות היה לכה פשע עי' ולהתמס חפות נלו עריות ולכפר עון שפיכות דמים ותולות מהעוונון, כדי שלא יוסיפו גננות עוד בכתחילה. כי על זמן ההוא אמר הנביה, איך ד': תם עונר בת ציון לא וויפא להגולות. וכבר ביהקאל, כ'ב: והפיצו אורך בנויים ורוריך בארכות והחותמי פמארך ממך, כאשר בארתו בפרק ו' ו'. וט"ש הנביה: צדק עולם, הרצון בו: כי אחרי שיכפרו העונות לנMRI ווכא צדק עולמיים, הוא מ"ש ישועה, נ"א: וצדקי לעולם תהיה וישועתי לדור דורים, שהכוונה היא לימות המשיח אשר עליו אמר הכתוב יורטיה, כ'ג: והקיטותי לדוד צדק ומילך מלך והשכיל ועשה משפט וצדקה בארץ. וכתיב שיער, י'א: ושפט בצדך דלים והיה צדק אורן מנהני. והוא נם בן לימות המשיח אמת ישראל בכללה יהיה צדקים, ובזכות ישעיה, ס': ועפר כלם צדקים, וכתיב שם, ס'א: וקרא להם אלוי הצדק, ובתוכה תחילים, ע'ב: יפהר בימי צדק ויקרא לירושלים נם בן גונה, הדzik חור המקדש, יורטיה ל'א. וכן י' זדקין, שם, ל'ג. ושותם של משה יקרא נ'ב כי' זדקין, יורטיה כ'ג. לפי שביטוי היה צדיק י'ו. ואשר בראנו ב'ג. וט' וט"ש להתמס חזון למבה י' יוסי, שמות י'ג. ואשר בראנו ב'ג. לפי שחוק השטר הוא בחתיות, ובכ"א, הרצון בו: ולחוק חזון ונביא, לפ"י שביטוי היהם, איזוב ל'ג. ע'ב במקום לחוק אומר: לחתומים. ובמוסרים יהתם, איזוב ל'ג. ר'ל: מוסרים יהוק והוא בדרך אין יחוקו מוסרים, ישועה כ'ה. שפ' פן יהיו יסורים חזקים. וא"א לרשות מל' טstimah, כי אחר שריתכטו העונות וויבא צדק עולמיים או היה חזון נפוץ ותרבכה ותחזוק הנכואה יתר מה שביטה בום בית הראושן בדתביב, יואר נ'': והיה אחרי כן אשפוך את רוחי על כלبشر ונבאו בנכים ובנתיניכם וכו'. ובכבוד שבזום הנקות אין עוד נגיאו ולא אתנו דעתך מ"ה, לפ"ר אמור שבטי הנוללה העתידית תרבות הנכואה ותחזוק חזוןן באמצעות ישראלים וט"ש ולטשוח קודש קדשים, הרצון בו: לע מובח העולמי, לפ"י שנקר נם בן קדש קדשים, אמר בו הכתוב נ'ב משיחה, כפי מה שכתוב שמות, מ': ומשחת את מובח העולמי ואת כל כליזי וקידשת את המובח והיה המובח קדש קדשים. ולפי שביטוי הנקות ושביטה נבה ומונחת מהמובח, לפ"ר אמר שבמי הנוללה אחר שריתכטו העונות ובא צדק עולמיים ותרבכה הנכואה יטsha נ'ב קדש קדשים שחטא המובח להעלות עליו עליה ולרוק עליו דם, כפי מה שבתוכה על ימי הנוללה העתידית יהוקאל, מ'ג: ויכללו את הימים והיה ביום השmini הלהאה יישו הכהנים על המובח את עלותיכם ואת שלטיכם ורצאתיכם אתם נאום יי' אלקים. ואלה השבעים שביעים שהם ת"ע, חלק הכתוב בשלשה הלקים: חח'ק הא, שביעים שבעה שם ט"ט שנים שהיו מהרוכן בית ראשון עד

שם ת"ץ שנה שהיה מהרוכן בית החיבת שני ר'ל: ע' שנה שהיה בגנותם כל' ות' שנה ימי עמידת בית שני ולפי שרואה דעתיא ייעוד יורטיה הנביא של שביעים שנה יפקד השם אותו, וכרכיביו יורטיה, ב'ט: כי היה אמור יי' כי לפני מלאות לבכלי שביעים שנה אפקוד אתכם וגורי חשב שכחו ע' שנה יתמוד לערוגתיהם ולא יוסיפו אחר כך גננות עוד, כמאמר הנביא איתה, ד': תם עונר בת ציון לא יוסיף להגנותך. וכאשר ראה בחלהמו, סיון ז', ארכע חיות ושחר רהומות למלאות רומי תצר לישראל פאד ושיתיהכין ביזה עד עין עדין ומפל עדע, לא הבני המכון מהעדין ע"כ הביהלו רעינויו ונשאר הדבר בלבו לראות מה היה במציאות ואיך סבכ הייעוד אשר ראה בחלהמו עם הייעוד המועד לרימתה כי לא דוד גננות האחרת העתידה לבא אחרי חורבן בית שני, וכן אכן אמר שם בסוף פרה הלהום הנביאו: אני דניאל שנייג רעינוי ייכלוני וויריו ישתגען עלי ומולתבל בעכבי נתרט ובארונו כבירה השיעיה, סיון ז', בטול התמיד וקדש צבא מרמס עד ערב בקר אלפים ושלש מאות, לא הבני נ'ב מהחון המסרב התחוא. אומנם נפל ספק בלבו בחשו כי אדריךsson מון גננות היהיא אשר היו בה עד תשלהם מון המסרב שהוא מסבר שנים בהכרה טמה שנאמר עליו שם: אתה סתום החזון, כי ליטים רבים הנה לא יצדק ריבים מרבם יורטיה שהיא לע' שנה. ווירוש עד ערב בקר, עד שיבא אותו העבר, שנ': והיה לעת ערב היהיא אור, זכירתה ייד. ר'ל: בעת חשן הצראה תחיה אור היושעה, כדביב: ועת צרה הו לא יעקב וממנה יושע, יורטיה ז', וההפר נאמר על וום החורבן: והחשתתי לארץ בום אור, עטס ח'. וכן אמר דניאל בלבו: אולי בשבל רשות העם תחארך זו גננות עד תשלהם אלפים ושלש טאות נשא, ולפ"ר הזכר להתפלל אל יי' להשכח אב והחמה ולזה חוצר השם להודע ע"י המלך שאין דבר כה ברם שבח שבזום בכל אן נתרהו בראו מעונתיהם, כי לא נתרפה להם רוק עין ושמותם אשר לא שבתו בשבתם על אדמת ישראל וכי עכ' ייעוד יורטיה הנביא יתקים בכא עתו. אטמן בעבור שאר עונות ופשעים וחטאים אשר חטא ישראל מיטים בנטיהם לארץ עד צאתם ממנה שלא נתכפרו בגנותם בכל, אם לקוצר הזמן והם לסבה שהושיטו לחפו עוז, נחתם גור הדין מאת השית' על האומה הישראלית אחריו שביעים שביעים שבעה שנים ארוכה וקשה בז' היהת הרבייה, שהם הרומיים, ועל עיר הקודש שתותיה חרבה עד תשלהם מספר האלפים ושלש מאות שנה, והוא ימי המשך עד עין עדין ומפל עדין שרואה בחלהמו בתחילה. אבל לא הבין תחילה המסרב ולא ירע טפו ונם חמלך לא הבינו וכן קעalach שני הפסטרים, רק על מספר אלף ושלש מאות אמר שם: ומראה חורוב והבקור אשר אמר נאמר אמת הוא ואלה סתום החזון, כי ליטים רבים ועל קע מועד מועדitem

רוזצ'ה בהשחתת העיר והמקדש אך שיתנו צוארים תחת על הרומים, מכובאר בספר יוספ' בן נורין. והוא אשר אמר שם: והגניר בירת לריבים שכבע אחד, ואני הרzon בו שייעשה עמהם בירת אלבי שיריה מנכיר וופציר לקרוא אוטום לבירת שלום, אם היהיו רוזצ'ים לקלת', והירה זה בשבע ואחרוון שבו נשלמו השבויים שביעם. ופירוש לריבים: לנדווי יהודים היודעים לו, לפיך נקמץ הלמד והוא מל' ורכבי המלך, יורתיה מ"א. ומ"ש חז'י השובען, ר"ל: בחז'י זה השבע ואחרוון שהוכיר יישובית זבח ונמנחה, ישובית נס הובנה והמנחה מכבים מקדש שלא יקריבו עוד קרבנות טפנוי נובד מליחמה והמצור שהביבר עליהם טיטום על שלא היו רוזצ'ים קיבל פמן ברית שלום. הנך ראת שחתוכוב מעיד שהמשיח כרכרת, ר"ל: שנחרן אנדרטם המלך האחרון אשר הירושדים המושל בזמנ החורבן אחר עכו"ט שביעם, שם ז' שביעים הקודמים וס"ב שביעים האמורות מהם, ר"ל: בשבע האחרון אשר בסופו נהרב הכתית ע"י הרומים כאשר ארנו. א"כ אי אפשר להם לפרש וזה הפסוק על ישו הנוצרי לפ' שחים עצם אמורים שנתקלה ונצלב מ"ב שנה קודם החורבן, וא"כ לא נכרת אהרי השישים ושנים שביעים רך אהרי חסכים ושה רביעים, כפי דעת האמורות שוחתלת הע' שביעים שהוא מחרובן בית דראשן ומוסוף חרובן בית שני כאשר ביארנו וידוע למיעינים בספר הנוצריים שהם אין להם ידיעה בדורות החתולות אלו השבויים ולא בסופם, כי זה אומר בכח זה ואומר בכח כלתי שום יוסד שישענו לעליו, כאשר מעיד על זה החכם מריטין צ'וווייך הנוצרי בספר דיאלנו שלו, דף ק"ע. לפיך הם הולקים גם בזמנ צליות ישו הנוצרי, כי קצתם אמורים שנצלב מ"ב שנים קודם החורבן הבית השני, א"כ יתחייב שנולד ע"ה שנים קודם החורבן לפני שאמורים שבן ל"ג נצלב. וקצתם אמורים שנולד ק"ע שנים קודם החורבן, א"כ ישאר מצליבתו עד החורבן ס"ה שנה. אכן לפ' החשבון תמצא כי השנה הזאת שהיא שנת ה' אלף ש"ה לבריאות העולם היא שנת אלף ותקמ"ז לחורבן בית שני, והוא אלף תרט"ו לירידת ישו הנוצרי. נמצוא או שנולד שו ס"ה שנים קודם החורבן הבית, א"כ ישאר מצליבתו עד החורבן לה' שנה שהם חמישה שביעים. וכע"פ אין שום אחד מזו הטעפרורים מסכים עם הכתוב כלל. מצורף לה: כי הם טפרושים אמר עד משיח נגיד שביעים שבעה על ישו והוא לא גולד כי' שביעים הראשונים כ"ה ת' שנה אחר קודם חורבן הבית, וכי' מצליבתו עד החורבן לה' שנה שהם חמישה שביעים. וטפרושים כאלו אמר שביעים שבעה ושביעים שנים תשיב ונמנחה וכו'. גם זה הופיע ראשון לו טעם, שלפי סברתם היה לו לכבות: ושביעים שנים מהברים שביעים שבעה עם שביעים שנים תשיב ונמנחה וכו'. וגם זה הפירוש אין לו טעם, והוא אמר עשה חילוק בין חז' שביעים אל השישים ושנים, כיון שעל כלם יחד אמר תשוב ונמנחה רוחב וחרוד. ועוד: שהיה ראי שיאמר

התחלת בניית בית שני שהיתה בשנה ראשונה לכורש מלך פרם שנית רשות לבני יהודה לעלות מכל לירושלים ולכונות הבית ולחטיב כל' המקדש בתוכו, והוא אמרו: ודע תחאל מל' מזיא דבר להשיכ' ולכונות ירושלים. עיד. מיש' נגיד שביעים שבעה. ר"ל: שהודיע הפלאל' לדניאל כי מזיא דבר יוציאו מעת שדבר יוציאו מל' פרם שני, ונגיד דרכ' השכינה, מ"ה: כי אסר יי' למשיחו לברש וגנו'. ועליו אמר שם: הוא יבנה עיריו ונלווה שלחה וגנו', והחלה תיב', והוא התחלת החיבור ערך התחלת החיבורו זמן ביאת אספאניאנס קיסר וטיטום וכן אשען על א"י למלה מה ערכו שביעים ששים ושנים שהם תל"ד שנה, והוא אמרו שם: ושביעים ששים ושנים תשוב ונמנחה רחוב וחוץ. ובזוק העיתים, ר"ל: לאחר השבעה שביעים שוכר יבא זמן אחר שיתittel בנין בית יי', לפ' שרהם בעל טעם ומשמי ספרא כתבו לרשות שטנה ונתקטל בנין הבית עד מל'את לחורבת ירושלים שביעם שנה, ר"ל: שהחאה ישי בטהול מלאה כ"א שנה. ר"ל: נ' שנים כבוד וט"ז שנים של אהשוריוש כ"ב, שנים של דריוש, ואו בנו והצליחו לבניון הבית, והן שכ' לבנות הרחוב ובכתי העיר אשר סביבותיהם. ובנו גם בז' החופה עם הזרוי והחיפוי אשר סביבותיהם. וכע"ז כל ימי עמידה בית שני, שהם שביעים ששים ושנים, ר"ל: תל"ד שנים מהתחלת הבניין עד התחלת החורבן, הוי בזוק העתים משנתה האוכבים הנקרים נצי יהודה ובכינוין המשיחים אוטם מל'אתם, וכן משנתה שאר שואני ישראל שהם יונס ורווטים ומישנאת בני יהודה קצחים לקצחים. והח' הג', הוא מביאת אספאניאנס עד טף החורבן: שביע, שהוא שבע שנים שהו במצרים ובמצרים טדי אספאניאנס וטיטום בן אשטו עד שהחריבו הבית. והנה כת"ש הכתוב: ואחריו השבויים ששים ושנים כרת משה ואין לו, הודיע שבחלק הנ' הח' שהוא השבע האורו והם ה' שנים שהיו הרומים נלחמים על ירושלים הרגן משה והוא אגריפס המלך האחרון יהודה עם מנגנו מלך בנו, שהכם אספאניאנס וטיטום נ' שנים ומזהה קודם חורבן הבית, כמבואר בספר יוספ' בן נורין בפרק ע"ז, ובספר הקבלה להראבד' ז'ל, קרובי לתחלת הספר. וכמו: וזה אמר את המשכן עד בואם, מבדר' י. שאנו אמר: והקימו את המשכן על הקהתרים הסטומך, אלא על כל גרשון ובני מררי אשר הויר בתחלת אבל עד בואם אמר על הקהתרים וכיווץ בהם. והרzon בו: שלא יהיה לעמך עוד מלך מישראל, לפ' שنم העיר והקדש ישוחית עם נגיד תיבא, והוא עמו של טיטום שהשחיתו העיר והמקדש. וייחס התחלת לעמו, כי טיטום עצמו כל ימי המצור היה קורא להם לשולם ולא היה

אקליפטיקות חולמת מהפסדים הפתוחים בביבליה שלו נ' לקבלתם, ואינם נמצאים בתוך פפרי הנבאות הכתובות בלשונות.

התשובה. הספרים הנוצריים בואת הטענה והגלוים עליהם אשר לא הגיעו, אינם דברי נבואה, אבל הם קצתם הברים הנוצרים וכודם טלבים לסייע להם כמו אותם הב' ספרים האחרונים אשר הם מיחסים לעזרה וכן ספר אחד שמייחסים אותו לברוך בן גליה וספר יהודית וקצתם הברים היהודים כמו ספר טוביה וספר יהודית וספר הוושע בן סירא וולותם, ולפיכך חכמי הנוצרים האחרונים בראותם בכיבליה הקדומה הגדפסת בעיר קראקה כי דברי הנבואה מעורכין עם דברי אנשים שלא הגיעו למדינת הנבואה וכי להבדיל בין קודש להול, הגיעו כל ספרי הנביאים ע"ה ושם באגדה את וקרואם בשם הנבואה. ואלה הספרים שהם ספרי נבואה כלם מקובלים אצלן. אחר כך אספו הובורי אנשים נזירים שהברכו לעוזר לדתם וכן הבורך קצת אנשים יהודים אשר הברים בדברים בעלתם, בין דבריו מוסר וחכמה הן בדברי ספרים, ושםו אthon נ' ב' באגדה אחת בפניהם עצמה וקרואם ב' יון אפוקריפא, ר"ל: דברים בלתי מאמינים, כאשר זהodus בחקדמה אשר כתבו על ספר ביבליה הנדפסת בלשון פולניה בעיר בריסק דלייטא, וכן בכיבליה הנדפסת ביר ניסטרש, שהיה העתקה המעתיק האחדון שיטן בודני. וכן גם בכיבליה הנדפסת מחדש ב' פולניה בעיר קראקה, אעפ' י' שנס בה הדפסו ספרי נבואה עברובוי עם ספרי אפוקריפא. ראייתי כתוב בהקדמה הכתובה על ספר הרבייע אשר מיחסים אותו לעזרה, שקדמוניהם לא הגיעו הספר ההוא להיוון חברוב בלחין מעוזא הספר. ע"כ המופיע בספרים הנקרים אפוקריפא ידע ובין כי רוכם שקר וכו', כי בספר שלישי שמייחסים לעזרה אין בו דברים אחרים רק מדברי הרים ב', מה תחתל סיטן ל'ה עד סוף הספר ואחר כך הכל בספר העורא. אבל בספר הרביעי שמייחסים גם כן לעזרה, הכל שקר וכוב אלו בספר הרביעי ונבואות לעזרה ובתוכם וכור נ' ב' את יוש הנוצריא, וא' כהקדמות הכתובות על ספרי האפוקריפא סותרות דבריהם, כי הם מיחסים כי הספרים הנקרים אפוקריפא הם חברוי אשימים ולא דברי נבואות כמו הספרים הקודמים אשר קראום בשם הנבואה, ובפרט הקדמתה האומרת שהספר הרביעי הזה לא כתבו לעזרה הספר כלל, וכן בסוף הספר אשר מיחסים אותו לבורך בן גליה בוגנות הספר בכל שלחן רימתה הנביא לאנשי הנולח כתוב כי היו בוגנות בכל שלחן רבודת עד שבעה זורות, וזה שקר נמור, כי לא נגור עליהם להיות בוגנות בכל רק' שכיעים שנה. וכן ספר שבירתו כל הירנית התנין, כתוב כי דניאל, לזאת הספר, ר"ל, על אשר שבר את כל והרג את התנין הושלך לבר ארויות והוא בכו

ושבעים שבעה עם ו'ין, אם הוא תחולת המאמר בדבריהם. ומה שהם טוענים להכינו שפירשו משיח נגיד על כרש וכיורת משיח על אגדיהם, כאמור שאינו כן, רק הכתוב אמר: יכרת משיח, על המשיח הונגיד שחו'ר בתהלה והו' ישו הנצרי. ועוד ואמורים: איך אפשר שיקרא הכתוב את אנרכם משיח אחר שהיה רישע ומתהבר עם הרומיים, וכן אחד שלא נטהש בשמן המשיח. ע"כ דברי טעםם נשב להם: אין לתהמה אם פירשו הכינו שניים משיחים על כרש וכיורת משיח על אנרכם שהיו שניים מלכים, אבל יש לתהמה על חכמי הנוצרים שהם פירשו נגיד הראשון על אלוק לפ' דעתם, וכן השני על טיפות, ואנחנו לא מצינו בשם מקום שיקרא אלוק נגיד אבל הוא שם על המוניה שבכני אום. ואם היהה כוונת הכתוב באמרו: כירת משיח, על המשיח הונגיד שחו'ר בתהלה לפ' שוניך כבר, בט'ש: והעיר יכרת המשיח הנגיד בח' היודעה לפ' שנוכר בתהלה ועל עיר קדרש. וכן לא מצינו שחקש כה' היודעה, לפ' שנוכר בתהלה ועל עיר קדרש. וכך היה בכהריה עbor הפריעים ורשעי עמו, כאשר כתוב יוסף ב' גן ברזון בספרם. ועוד: הרי מצינו שכרש היה עבור ע"ז והכתוב קורא אותו משיח כדכתיב, ישעת פ'ה: כה אמר יי' למשיחו לדורש. ואם בעבור שלא נטהש בשמן המשיח, הנה נס כרש לא נטהש בשמן המשחה נקרא משיח, כי כל מלך ונבחר נקרא משיח כאשר נקרו נס הנביאים ובחריו האל ית', כגון אברם יצחק ויעקב בשם משיח, אעפ' י' שלא נטהש בשמן המשחה, כדכתיב בתהילים, ק'ה: אל תנgeo במשיחו לנבאי אל תרע. וישעתה פ'ה: כה אמר יי' למשיחו עצמו, סימן ס'א: יי' משיח י' אותו. וכבר האריך בסתרה ודעת הנזכרים בה העניין, החכם ר' יצחק אברבנאל ז'יל בפירושו לספר הדניאל הנקרה מעוני הירושה, ואיתו להוכיח את כלן מיראת הארץ. הנה נס כן הטענה הזאת להם לא לעזרה ולא להועיל, כי לבושות וגס להרפה כאשר הראית ליעות. ופה נשלה השובתיינו נס לאות הראיה שלחם, והיא תשובה מסכתת מכל צד עם פאמריו הכתוב אשר לא יכול להכחיש רק עקש ופתלטל.

פרק מג.

ומה שטוענן קצת מהכמי הנוצרים, כאמור: למה אתה היחחים אינכם מקבלים כל דברי הנביאים האמתיים, כי הנה עוזא הנביא כתוב ד' פסרים ואתם מקבלת לבר' מהם שנקרו אצלכם ספר עזרה וספר נחמייה, אבל ספר הב' והר' לא מקבלת. וכן ספר טוביה וספר יהודית וספר האמת שלמה וספר יהושע בן פירא חנקרא

נגולמים הם טמאות לנפש אדם ובמודתיהם חמננותם וסorris עזם' טהוריים ברכח' נופם חמץ עטמיים בויים. והוכיחו שתי אלו האומות שהם אודם יושעמעאל, לפי ששת הפלכיות האלו החזוקן ועד עתה, וזה כבש ומולכו בה ושתייה נלחמות עליה סיום החורבן ועד עתה, וזה כבש אותה פה. כי טויטם שר צבא הרומיים כאשר כבש את א"י החורב את רושלים בשנת ג"א תחכ"ג ל' יצירה, היה זה אחר כך נכחת ביז' הרים מוחט נביא יושעמעאלים נתבקזו העבריים מבני יושעמעאל וככש אמאונת מוחט נביא יושעמעאלים כאשר כבש את א"י החורב את א"י תע"ד שנין, ואחר כך בימי אפסייר הנקרא ארכנון השני נאנספו הנזירים סמכות צרפת ואנגלטרא ואיטליה כבש את א"י פ"ה שנים, החזוקו בה ואח"כ בשנת ד' אלפים ט' מאות וחמשה שנים בכא מלך טרים בחיל בכד מהישמעאלים על א"י יילךדו אותה פידי הנזירים והתה תחת יד מלך מצרים תכ"ה שנה עד היום הזה שהיא נשנת שער"ה לפרט אלף הששי. וסיום הנגallowה העתידית ואילך ייעד ההנכיא שלא בא בה עוד ערל וטמא, ר"ל: אפלו אחד משתי האומות האללה, כל טמי עליים. וכן אמר יואיל הנכיא, ב': כייתה רושלים קדר' וורורם לא יעכרו בה עוד. והורים הם שתאי אלה האומות, שהם אודם יושעמעאל, שהיו באים ומושלים עליה סיום החורבן עד ד' בא וכן הנגallowה העתידית. ועליהם אמר ג' הנכיא ישיעיה, ס': המתקדשים והמטהריהם הנגנות אחר אהת בתוך על בני יושעמעאל אשר קדומים בשם טמא, ואמר: המתקדשים והמטהריהם בכנון התפעל, לי' שהם מראם עצם קדושים ומתרירים ברכח' נופם לפ' מננהה ה' פעמים בויים, והם אינם טהוריים אלא טמאים הם ומוטפנים במעיחסם הרעים ותאותיהם והמנוגנות, ובפרט אחר שהם אוכלים כל טומאה מה תועיל תחרתם מכובוז. וכמוון שלוי, יג': יש מתעורר ואין כל, מתרושש והון רב, אשר הרצין בו: יש מראה את עצמו עשר ואינו בן כי אין לו כל, וכן טראות עצמו רח ואינו בן כי שי לו הון רב. ואחרים ריבים מלבד אלה, שהן מוגנות בגין התפעל, לראות בעצמו דבר שאן נו ואחר כך אמר: אוכלי בש רוחו והשקי העבר עיל בini אודם שום הנזירים שאוכלים בש רוחו, כי היישמעאלים אינם אוכלים אותו.

ומ'ש: יהודו יוסטן, ר"ל: שחיישמעאלים והנזרים או יוסטו יהודיו במלחמותנו ונמנוג והוכיח בזה המקום ג' אךון ב' אלה שלמלכיות לפי שון נבורות בעולם בוכן התוא, והיא מלבות רובייעית במראות דיאלא ושתיהן נחשבות למלכות אחת, לפי שלא שלטה אחת מלה לכה בועלם.

אמנם על אמת ישראל, הנכיא אומר שם: והכיאו את כל

עד יום השבעי, וזה שקר מוקירו, כי החתום הודיע ב��ירור בספר הדניאל ו' הסיכה אשר בעבורת הושלך דניאל לבור האריות ולא לשום סכנה אחרת. וכן הודיע שם שלא נתעככ דניאל שם בכור ארויות רק ליליה אחת. ובספר הנקרה אצלם-ספר ראשון של מכבי, אין בו רק טבוף מלחותם כי חזשנאנא. וכן בספר הגנרא אצלם-ספר שני של המכבי, רוכ בדרכיו שם עניינים ושוררים הנזכרים בספר יוסיפון. וכן מלחתותם כי חשמונאים הנזכרים שם עד סוף הספר, כאשר זה ידוע לעמינו יספורים הנקרים בשורה יונ אפוקריפא אינם מקובלים אצליין,

וְמַעַתָּה אֶחָל לְכֹתֵב מַעַט מַוְעַד מִהְטֻעָנוֹת אֲשֶׁר נִמְאָן
טָעַנְתִּי לְחַכְמֵי הַנוֹצָרים.

פרק מ

טענתי לנוצרים : הנה * שלעתיד בזמנם המשיח האמיתי תחיה אמונה אחת ודת אחת בכל העולם, כדכתיב יeshayahu, מ"ה: כי נשבעתן יקצצא פְּנִימָה, נֶגְדָּה, כי או אהפור אל עטם שפה ברורה לקרו כלם בשם כתוב צפנויות, נ' ; כי או אהפור אל עטם שפה ברורה לקרו כלם בשם י' לעובדו שם אחד. ואפיילו אתם נוצרים מן לפ' שבחות ביאן פרק ט', פסוק ט"ז, שהייתה עדר אחד והוא עודה אחד, שחרוץון בו: ובזמנם העתיד תחיה אמונה אחת ומולך אחד בכל העולם, ואחר שהענין הזה אמתו ואמתו ומוקובל ממנה וכוכב, עבשוי צרכין נזכה לדעת ולהוכיח י' כי מדברי הנכאים ע"ה איזה ס"ג דתות הנמצאות כהווים בעולם גזרית או דת האומה הישמעאלית, כי יתחייב שאם תשאר קיימת לעתיד לבא, ר"ל: אם דת האומה היהודית או דת

וינה מטען בחרי, והעלים שפניהם כבורי הנגביים ע"ה פסוקים רכיבים מורים לקיום תחת האומה היישראליות עם קומם שומריה ולאבדן שאר הדורות עם העדר שומריהן. כתיב נכחות ישעיהו, נ"ב : עורי עורי למשיח עורך יлон לבשי בגדיו תפארתך ירושלים עיר הקודש כי לא יוסיפ יבא אך עוד ערל שטמא. הנה רוחה שהכתוב קורא בשםUr אל האומה הנוצרית לפני נמלים ובשם טמא את האומה הישמעאלית שאעטוי' שהם

^{*)} כס"א גטצת חוספה זו : מזינו בדברי תרבויות .

אתם מכם מכל הנשים מנהה ליה' בטוטים וברכבי ובצבאים ובפדרדים את המנחות כלתי תהור בית יי', אמר יבאיו בני ישראל שלא על למחמה על ירושלים עם נון ומגנו, בשפעם הנשאים באיהם רוחקים יגוף יי' את כל העם אשר צבאו על ירושלים ובראות האות אשר ישם בהם, שם: ושמתי בהם עות וגנו. והאות היא אשר אמר זכריה הנביא, י"ד: ועיניו תפנעה בחורין ולשונו תפנעם, יבאיו בני ישראל בכבוד גדול מנהה ליה' להר הקודש ולירושלים. וכן על הנשים הנשאים אחר מלחמות נון ומגנו הנගדים אל יי' לשורתו להאהבה את שם יי' להיות לו לעבדים, אמר הנביא שם: והיה מד' חדש בחדרו ומד' שבת בשכתו יבא כל בשר להשתחו לפני, אמר יי'. ובגבאות וכירה י"ד, כתיב: והיה כל הנשים מצל הרים הבאים על ירושלים ועלו מד' שנה בשנה כל הנשים הרקווים מד' חדש בתהנות. הנה ראה שהכובב הוודע של הנשים הרקווים ייעלו מד' שבת בשכתו והרחקים מהם ייעלו לירושלים מד' חדש בתהנות והויתר רוחקים מהם מד' שנה בשנה. ואחר שזכר הנבאים פורדים שכל הנשים הנשאים או בום העתיד יירשו עלולים לשבות ולהדשים ולהונן את חן הסוכות, ראה בכירור שלעתיד תהייה דת האומה ישראל מקימת ומוקבלת אפילו מהנשים כלם, הנשאים או בום ההוא. וכן מה שבתוכו שם בגבאות וכירה, ח': כה אמר יי' צבאות ביום ההמה אשר יהיוקו עשרה אנשים מכל לשונות הנשים והחויקו בכם איש יהודי לאמר: נלכה עמכם כי שמענו אלקים עטפם, טורה כי לעתיד תהייה דת יהודית קיימת. וכן ספה שבתוכו שם, ט': והסורה טדי מפי ושקוינו מבן שני נ燒 נשם הוא לאלקינו וגנו. טודיע שאפלו הנשים ההם מזאות פלאות רגניות לאכול דם ושקצים ובועל חיים לנוגדים שמיון גודלי כבפר ובריה על זה המתוקה תארוון לנוגדים שמיון גודלי כבפר ובריה ביארו על זה הפסוק, בגיןו אמרו שלא יאכלו הדם ושאר שקצים תמוירותם בתורה, וכך אמר שייחו לאחדים עם עמי. עכ'ל. וכבר ונרנו סופה הענן ב', טז', ל'ה מזה החלק. וכן ספה שבתוכו שם, י"ד: והיה יי' למלך על כל הארץ המשיח אחר מלחמות נון וסגנו יכירז יודהו הודיע הנבאי שביבות המשיח לאחר מלחמות נון והלה יקבלו כל הנשים שהשי' הוא המלך לבדו בכל העולם ומואו והלה יקבלו גם הם על מלכותו יי' עלייהם ואו היה יי' לבדו למלך על כל הארץ כמו שהוא יי' עתה נקאו מלך ישראל בלבד, בדתיכם ישועה, מ"ד: כה אמר יי' מלך ישראל וגאלו יי' צבאות, אני ראשון ואני אחורי ומילידי אין אלקים. לפ' שהאומה הישראלית הם לבדים המקבלים עליהם על מלכותו יי', אבל שאר האומות בום הווה עדין הם עובדים לנגבאים

פעלה וסמה והעובר לולתו, הוא בופר בו ומחייב מלכותו ית', וכן הוא ית' נקרא עתה אלקי ישראל בלבד, בדתיכם שם, ס"ה: אכן אתה אל מטהתך אלקי ישראל מושיע, אבל על העמיד בתיכם שם, נ"ד: כי בועליך עישיך יי' צבאות שמו וגאלוך קדוש ישראל אלקי כל הארץ יקראי, ר"ל: שלא תהייה עוד אדם בעילם שלא יביר כי יי' הווא אלקיט אין עוד טלבתו, וכן טפ"ש: ביום התוא היה יי' אחד ושמו אחד, הש"י ותורתו. וכן טפ"ש: כבאותו ית' עתה אחד ושמו אחד בפי אמתם ישראל בלבד, כי היה עתיד אחד ושמו אחד נס בפי כל האומות, ר"ל: שלא תהייה עוד בעילם שני רשות פאמונה יוניס וסיעתם הנקראים מיניכם וכן אמתם השילוש כאמונת הנצרנים, והוא אשר אמר המשורר דהע"ה, תחילים פ"ו: כל נזים אשר עשית יבואר ותשתחוו לפני נס' וכו' וכבדו לשפר, ר"ל: שיבא ומן שכל הנשים אשר עשית יכירז וידען כי אתה יי' עשיתם ישתחוו לפני יי' ולא לפניו ולתך. וכן כבדו לשפר לכל ולא לשום ילוד אשה ולא לשום נברא מנהנבראים העולמים או החתתוניים כאשר עשיים אמותם נברא מנהנבראים העולמים או וכן תמצוא פטוקים אחרים הרכבה בדברי הנבאים מכארים וזה העניין אשר אנחנו בו. ר"ל: שכזאת מנות הפשחה תהיה אמתה בעילם והיא אמתם ישראל וכן יהיה מלך אחד מלך ומושל בכל העולם והוא חמלך המשיח אשר אנחנו מוקים לבייתו, כאשר בארנו בפ' א' ובפ' ו' מזה החלק, ויתברר נ"כ בדברי הא"ג ביאן פ' י' מחלוקת שנייה מה ספר. וסוה יראה בברור שאמונת ישראל היא לבדה אמיתיות והוא לכהה תשאך קיימם באחריות הימים שהוא וכן ימות המשיח האמיתי המקווה כאשר נתברר היטב מהוראות דברי הנבאים ע"ה.

פרק מה.

טענה לניצבים: הנה אם תרצו לדעת האמת אתכם, אם לאו צריכים אתם לעזין באוון המקומות אשר בותבי הא"ג מבאים ראייה לדבריהם ספאמורי הנבאים ע"ה, אם מאמרי הנבואה מורים על ראיותם אם לאו. וכאשר תעיזו בעזין שבלוי אויב תראו ותבינו ספאמורים הקודומים והماוחרים, ספאמורי הנבואה אשר היכאים בותבי הא"ג לראיית אמתנותם אינם מורים על ראיותם כלל וכלל והם להם לא לעזר ולא להוציא, כי הנבאים ע"ה באוון המאמורים אשר הנזירים מבאים ראיות מהן לאמונתם לא כוונו למסכנתם הנבעריה ולא עלו על לבם לעולם מה שהם בודים מלכם. וכן לפעמים בותבי הא"ג מבאים ראייה

ומחייבים המאמרים הנכואים בחילוק ושני גدول ומוחכים דברי אלקים הנכואים לדעתם, ואמנותם, ולפעמים נוראים ממאמרי הנכואה דברים שון כנדם, ולפעמים ותובכם דבר לראיה לאמנותם אמרם שהוא דבר נכاوي והדבר הזה אין נמצאו בספר נכאות כל וכל. וכן לפערם בכתובם בדברי ספרדים, ר"ל: בדברים שאין לרואה בספר הנכואה, וכל זה מטה שיראה שתורתם אינה אלקית אבל היה הנחיתת מאנשים ריקים ופוחים טופלי שקר אשר לא היו בקיים כלל בדברי התורה והנכאים וכ"ש בידיעת כוונת אמריהם, כאשר אמרת זו העניין מתברר הטיב כאשר נזכיר הספרים והם במקומם בדברי הא"ג בחלק ה' מזה הספר ואוכיר מקצתם.

הנה תמצוא בהחתלה הא"ג בסיטור ייחוס ישו במשפט רפרק א', פסק ח': יורם הוליד את עזיהו, ולא מצינו כן בדברי הנכאים. כי בדברי הימים א', ג', כתיב: יורם בן, אחיהו בן, יושב בני, אמץיוו בנו, עורייה בןנו, יותם בן. כי עורייה הנזכר בה הוא עורייה אביהם. ושני שמות היו לו. הנך רואה שפטיאש חסר ב' דורו, שהן אחיהו יושב אמץיה, כאשר איתית וכאשר תראה עוד באחר הטיב אם תעוזי בסיטורי הדורות כלם בדברי הימים ב', מהתחלת סיטין כ"ב עד סיטין כ"ג. וידעו לכל משיכל שפטיאש חסר אלו ב' דורות בכוונה, לפי שמצוין בדברי גנבהה מאכורות עד דוד י"ד דורות, ומדו עד י"ה יהויקים י"י דורות. לפיכך חסר אלו ב' דורות כדי להשווות המספרים עם מספר הדורות הקדומים י"ד דורות, ומכו כן כדו מלכט לכתוב מנות בכל עד ישו י"ד דורות, ועשה כן כדי שיוכל להטעות הנשחים אחרים ובאיו הוא מודיע לחם שלא באו אלו הדורות במספר מיווח, ר"ל: ג' פערם ב"ד דורות במקורה של הממצאים בפ' ה' הנזכר שפטיאש אמר שנדר ישו מבורי מטיאש. וכן הממצאים בפ' ה' הנזכר חסיהו והוא קראו שם מבורל, לקים דברי הנכיא: הנה העלמה הרה וקידת שמו עמנואל, הנך רואה איך שהוא מביא ראייה לאמנונו מה הפסוק אעפ"י שאין לו מטען עוזר כלל, לפי שה הפסוק נאמר לאחיו המלך שלא ייחדר מכך מלכחים הכאים על ירושלים כאשר הענן מבואר שם במקומו בספר ישעה ז'. ואם היה זה הפסוק אומר על ישו כפי סברת ספריאש הנכערת, מה זאת היה זה לאחיו דבר שלא היה בימיו אלא אחר מותו יותר מתק' שנה, ואיך יתחזק לנו של אחיו בזו זאת אחד שלא יראה אותן בזירת בזעוני. אמן בזיר עניין הנכואה חזאת עם הוראות טעות נצרים בז העניין, תמצוא בביורו מספיק בפ' כ"א מזה חלק ח'.

וכן תמצוא שם במשפט B, ב': ויקם יוסף ויקח את הנער ואת אמרו בלילה וירד למצרים והי שם עד מות הורדום, כדי שיתקיים

מש' حال ע"י נביוא: וממצרים קראתי לבני, השוע י"א. הנך רואה שמות הפסוק אין להם שם עוז לאומנתם, כי זה הפסוק אמרו הושע הנכיא ספי השׂעִיר על כל ישראל, כדכתיב: כי נער ישראל ואחבהו וממצרים קראתי לבני. והוא מה שכתוב בתורה, שמות ד': ואמרת אל פרעה: כה אמר יי' בני בכורי ישראל ואומר אליך שלח את בני ויעבדני.

עוד תמצוא שם בפ' הנזכר: וישלח הורודום ויהרונ כל הילדיות הנולדים משתי שנים וסמה בכית ללחם וככל נכויות, או נתקיים אמר ירמיה הנכיא: רחל מכבה על בנייה מאנה להחנם על בנייה כי איןנו. הנך רואה שנם וזה הפסוק אינה פרה על אריהם כל וחוא להם לא: לעזר ולא להוציא, וטעותם מובאות מחותטוקים אחרים, เช': ושבו מארץ אויב. ואח"כ אמר: ושבו בנם לנכולם, כי הילדיות לא רוצ אובי הכתוב מדבר לא על הנחיתות. הנולדים הם עשרה השבות הנקראים בכלל בשם אפרים, לפי שללכם הראשון ירכעם היה משפט אפרים שהוא מבני רחל, לפיכך אמר: רחל מכבה על בנייה. ואם היה הפסברה כפי כוונת הנכערת על לילדי בית לחם יהודה הנתרנים, למה תמכה רחל עלייחן והם אינם ביהה רק בני לאה, והיה ראיו לבתוכה לוי כוונת, להא מכבה על בנייה. ובויאו הנכואה הזאת עם הוראות טעות הנצרים בויה הפסוק תמצוא בבבירור מספיק בפרק כ"ח מזה החלק הא'.

עוד תמצוא שם, בסוף פ' הנזכר: ובא וישב בעיר נצורות כדי שיתקיים מה שנ', ע"י הנכאים שיקרא שם נצרי. הנך רואה שנם שקר חלים טפיאש כי בודה מלכו ראייה לאמנונו לומר דבר כל הנכאים אמרו, והמאמר הזה בלהי הנצרים בדברי הנכאים ע"ח כל. עוד תמצוא שם ב' ח', פסק מ"ג: שמעת ואחבת לרעך כפוד ותשנא את שונאך. הנך רואה שפטיאש הוסיף מלכו על בכר השם אשר לא דבר יי', כי לא מצינו בשום מקום בתורה ובדברי נכואה כתיב ותשנא את שונאיך, אלא מצינו החיפוך, שמות כ"ג: כי תפנע שור אויבך או חמורו תועה השב תשבענו לו. כי תראה חמור שונאך רובץ לאותה שוד ואחדת מעוזב לא, עוזב עוזב עמו. וכן מצינו ויקרא, י"ט: לא נשנא את אחיך בלבך, הוכח תכיה את עטירתך ולא תשא עליו חמפה. לא תקנס ולא תטור את בני עמי, ואחבת לרעך כפוד אני יי'. וכמו כן מצינו בספר משליש, כ"ה: אם רעך שונאך האכילהו להם ואם צמא השקו מים.

עוד תמצוא שם ב' כ"ג, פסק ל"ה, אמר מטיאש: הנהנתם את זכריה בן ברכיה בין האלים למויכה. הנך רואה שנם בזה שקר העיר בחילוק דברי הנכואה, כי לא הרנו רק כרכיה בין היודע הכהן, כאשר מבואר בדברי הימים ב', כ"ד. וחותמך האחרון שיטו בודני תירץ שם בחעתתו בדברי חיים בוגלוון באמרו: כי יהודע וברכיה

שנה הולייד את יצחק ויצחק בן ס' שנה בלבד אותם, וכל ימי אברהם היו קע"ה שנים, ורבים הגיעו לבالראם.

עוד תמצוא שם בפרק הנזכר, פסוק י"ד: ווישלח יוסף ויקרא את אביו את יעקב ואת כל משפחותו למכרים בע"ה נששות, וירד יעקב ואכזובינו לנצחיהם וימתו שם יוילכם לשם ויקבר בקר אר קנה אברחים בכיס פטני חמור בן שכם. נס זה המאמור כולל טעות מופסתת הן בדפוס קראקה הן בדפוס בריסקאות, רך בדפוס ניספר כתיב: ע' נששות, והמעתיק שיטם בדוני תקנו מלבדו והוא טעות אחת. התמונות השניות שיעקב לא נזכיר בשכם במערת המכפלה בחברון, הנ' שhabot, ר"ל השבטים נקבעו בממצאים, זולת יוסף שנזכיר בשכם בחלקת השדה אשר קנה ע יעקב מבן חמור אבי שכם במאה קשיטה. הד', שאברחים לא קנה את שכם רך מערת המכפלה. זהה, שאברחים לא קנה אותה מבני חמור רך מעפרון החתי. זו, חלקת השדה אשר בשכם, יעקב קנה אותה ולא אברחים. הוז', שאמר מבני חמור בן שכם, היה לו לומר אבי שכם, כאשר זה מוביל בספר בראשית, ל'ין, וכיסמן מ"ט ו"ו בספר יהושע בסופו.

וכן נמצאו בכתוב פוליל לרומים פ' ט', פסוק כ"ד: כי הוא קרא אותו לא בלבד מהיהודים אלא גם מהנוצרים, כאשר כתיב בחושע: אקרוא לא עמי עמי ולא רחמה רחמה. והיה במקום אשר יאמר לא עמי אתם, יאמר להם בני אל חי. הנה רוחה איך פוליל פוליעני העלים בכרר זה, כי הם חזובים שאומות העולם קראו קודם בשם לא עמי ובשם לא רחמה, ואחר כך יקראו בשם עמי ובשם רחמה. אבל מי שיראו בספר השוע א' ב' יבין שלא כיון הנכויות רק לאומה ישראל כי בנוטות מהחרוי נקראו לא עמי ולא רחמה, אבל בשוכם אלו ית' יקראו בני אל חי ורחמה, בדרכיהם: והיה בספר בני ישראל חול הים אשר לא ימד ולא יספר ותיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם, יאמר להם בני אל חי. כתיב שם: אמרו לאחים עמי ואחותכם רחמה. ואין צוריך להאריך בעניין זה, כי העניין מוכן מעצמו לכל מי שיראה מהתחלת הספר יהושע עד ס' נ'.

עוד תמצוא שם ב' הנזכר, פסוק י"ג: כאשר כתיב הנני יסד בזיוון אבן גוף ונוצר מכשול כל המאמינים אליו לא ימוש. הנה רוחה שנם בה הפסוק שקר העדי שאעפ"י שערכנו מ' פסוקים, כי כתוב בישועה ח': וזה למסדר ולאבן גוף ולצורך מכשול שני בית ישואל לפה ולמוסך לישוב ירושלים. ושם כ"ח כתוב: לכן כי אמר יי' אלקים הנני יסד בזיוון אבן יסוד בזיוון פנתה יקורת מוסד מוסד המאמין לא יהוש. וכן תמצוא שם פרק י', פסוק י"א: כי הכתוב אומר: כל המאמין אליו לא ימוש. וכן כ' תמצוא בכתב ראשון של פטר פרק ב', פסוק י': ע"כ רומי הכתוב הנני יסד בזיוון אבן בזיוון פנתה יקורת המאמין אליו לא ימוש.

איש אחד היה ונקרה בכ' שמות, וזה לו פלעות כי זכריה בן יוחיד הכהן נהרג בימי יואש מלך יהודה קומם החורבן הבית רג'ד שנות, אבל זכריה בן ברקיה התנקה בשנת שתים לדוריוש הוא ארתחשסתה בן אסתור, והיא הייתה שנה ע' לחורבן הבית. חורי לך מחרינת זכריה הכהן עד נבואה זכריה' בן ברקיה' שכ' ד' שנה. וא"כ איןו מן מצינו בשוםlikelihood שיקרא יהידע הכהן בשם ברקיה, דברי המעתק שמן בדוני.

וכמו כן תמצוא בפרקוש פ' ב', פסוק כ"ח: אמר ישו לפושטים הלא קראתם מה עשה דוד ביהויתו ריבב והוא ואנשיו אשר היו אוו אשר לא לבי' יי' בזמנם אבירות הכהן ואכל לחם הפנים ויתן נס לאנשיים אשר אותו מלחם החוא אשר היה אסור לאכל לשם אדים וולתו לבניינים. הנך רואה נס מוקש מעזה בות העין וועיד שקר בחילוף דברי הנבואה, כי זה העניין היה בזמנם אהימלך הכהן וגומו. אבל כדרכיהם שפוא' ב', כ"א: ויבא דוד נובח אל אהימלך הכהן וגומו. אבל לאוירטן בזמנם אהימלך ושמוא' אבירות. ואו בא דוד לברע אל אהימלך ולא שום אדם אותו, כדרכיהם: מזוע אהה לברע ואו איש אחר. ומזה שאמור שם דוד לאהימלך: ואת הגנעים יודעת אל מקום פלוני אלמוני. ואמר כן להעכיריו בדרכיהם. וכן אמר שם: הסלך צוינ' דבר ונומר. וכמותו שפוא' א', כ"ז: על נגב יהודה ועל נגב הירדן מאלי, כאשר זה העניין מבואר לטענין בספר שפוא'.

וכמו כן תמצוא בין פ' נ', פסוק ל"ד: אמר ישו לתלמידיו: מזוע חדש אני נתן לכם שתהיו אהוביכם זה את זה. נס זה הדבר אינו אמת, ר"ל: שהחיה אהבת אדם את חבריו מזוע חדש, אחר שצotta הש"י בתרות משה באמרו: ואהבת לרעך כמוך.

וכן תמצוא באקטוא אנטוינטולוורס פ' ז', פסוק ד': ואחריו יציאתו מארץ כשרים ישכ' בחרן, ומשם אחריו מות אביו הוליכו לארץ הזואת אשר אתם יושבים עליה. נס זה המאמור טעות מופרסת להם, כי אברחים אבינו יצא מחרן בעוד כב' שנים. וזה לך האות: כי תריך בן ע' שנה הוליך את הרח בחרן מ' שנים. וזה לך האות: כי תריך בן ע' שנה בזאת אברחים מחרן היה תריה בן קט' שנה, אבל כל ימי תריה היה ר' ח' שנים, נמצוא א' כשהחרי בזאת אברחים מחרן היה תריה ס' שנים, וכבר היה יצחק אבינו ל' ח' שנים במרת הדרת. ומזה שהכתב הקדים מעתה תריה ליז'יאת אברחים מחרן, בן הואר הפתגש הכתב לטמי עניין אחד ואחר כך מחרן עניין אחר, כאשר מצינו שהזכיר הכתוב מות אברחים קודם ליתת עשו וכבר היה עשו יעקב בני ט'יו שנש במוות אברחים, כי אברחים בן פנא

הנה תראה ותבין איך הם פזיפיטים הפסוקים לחייב ראייה לאומנותם המשובשת.

עוד מוצא שם פרק י', פסוק י': החותם אומר אל תאמור בכלבך מי עליה השמייה, הרצון בו: להודיע את ישותם ממרומים. וכן מי ירד למפעמים, הרצון בו: להעלות את ישותם מהמפעמים, אבל מה אומר: קרוב אלקיך הדבר בפיך ובכלבך היה דבר האמונה אשר אנחנו מדברים, עכ"ל. אתה המיעין תראה איך פועל מעוז הפסוקים ומעוז עיני הפתאים אשר לא ראו או רואו תורה האלקית כי אפילו איש גנאי אשר יערין באלו הפסוקים מיד יבין זוף הראותיו וידע כי הכתוב דבר מציאות התחשובה שהיא מצאה כוללת, כי אחר שאמר דברים, ל': כי חשוב אל יי' אלקיך בכל לך ובכל נפשך מזיך חיים לא נפלאת היה טנק ואריך ורוחנית, כי המצואה הזאת אשר אכן מזיך החיים לא נפלאת היה טנק ולא רוחנית. וזהו שום השמייה ויקח לנו וישפכנו אותה ונעשה, הרצון באלו טאמורים: שה"ש הדיע לנו גודל מציאות ההשנה תמיד, אבל מציאות התחשובה לפוי שודבריהם יקרו הדריך ויקרתת, מ"ט קלה ההשנה מאד, כדכתיב שם: כי קרוב אלקיך הדבר מאד בפיך ובכלבך לעשוו, ר"ל: שעני התשובה תלי בודוי הפה ובחרות הלב, כאשר זה ידע למכונים.

וכן תמצא כתוב בכח שלוח ליהדים בפ', י', פסוק ח': ואמר זכה ומנה לא חפצת אבל נוף צורת לי. הנך רואה איך הוא מזיף הפסוקים, כי כתוב בספר תהילים, מ': זכה ומנה לא חפצת אוניות כריתה לי נור. הרצון בו: לשפטו ב��וי יה', כי זה הוא המכון מאתו יה', כדכתיב במשפט הר סיימות, יט': ועתה אם שמעו תשמעו בקהל וشرطתם את יתרתי והיותם לי שנולת מכל העם כי לי כל הארץ. וכן הוא אומר ביריתם, ז': כי לא דברתית את אוניותם ולא ציויתם ביום ציויתם אוניות טראי מזרים על דברי עולה וזכה ב"א את הדבר הזה ציויתם אוניות, לאמר שמעו בקהל. וכທיב טואו א, ט"ז: החפץ לי, בעילות ובחים כשםו בקהל יי'. הנה שמעו מזבח טוב להקשיב מחלב אילים אבל הקברנות הם רפואה למדי הסרבנות, כי"א לא היו הוטאים לא היו צריכים להזכיר קרבן כי כשלוא יאל אל אדם דבר שיוקינו מה צורך לו בשם וsoftmax. והסוייף כיון בכתבו: אבל נוף יצרת לי, להביא ראייה לאומנותם המשובשת שנוטו של שן נקרבת חמור זבח ומנה, כאשר הדיע שם בטוסק העשרי מפרק הנוצר.

אלו הם קצת טאמורי הנכויות אשר כותבי הא"ג מבאים מהם ראיות לאומנותם בחילופי כוונות הנכויות וכן קצת טאמורים מושיים המחולפים מהם, כפי מה שהראית לדעת. וולת אלה תמצוא בספר ה"ג אשר לא הוכרנוaan ליראת הארכות, וכבר הזכרנו

קצת מהאמורים עם הדברים להם בוה החלק הא' וקצתם נoir נ"כ בחלק השני מזה הספר בכלל מעוגתינו על ספר ה"ג, וכבר ראיית ש Katz מהכמי הנצירים חריגשו בקצת мало. חספיקות העזומות ויחתרו להשיבן אל יבשת התרומות ולא יכלו.

וכן ראיית מאמר אחד לפרטין לוטר כי, למן אשר הזכיר שימון בודוי בפיוושו אשר עשה על הא"ג ותרונו כל' פולוניא, ואמר זה ת"ל פרטין לוטר: אטמן הרואי אשר הזכיר ה"ג מליד העלמה ובכויות דוח וקוריאת הבן מטצרים ורואיות אהירות העדומות להן הנכירים בא"ג הנה חז'ן ווובים להזכיר ולא להתווותה, עכ"ל, וכותב שימון בודני: המכון מזה המאמר הוא שהראיות שהן והדומות להן, טבותן חז'ן להזכיר לדע לנוצרי ולא להתווותה עם היהודים, כי היהודים יוכחו מזכרי הנבאים שלא כוונת הנבאים באותו הפסוקים כפי סברת כותבי ה"ג כל' וכל'.

פרק מו.

טענה לנצירים: הנה מצינו בדברי הנבאים שהננים שונים ישראל הזרורים והמציקים להם יונשו עונש גדרל מאת הש"י, וכבר נתאמתו דבריהם שלא ראננו שום מלך ואdon שיטת אדר ליהודי או מציק ומוק להם שיטמל מקטזו של הש"י, כי אעפ"י שתואר יה' טיסר וסכה אותם בעבור עונותיהם מס' אם איטן רוץ' שיכם אחרים ועכ' מענש המלים אותם עונש גפלא אשר לא ישוער כאשר עשה לרעה ולסנהרכ' ולנכדנץ' ולחטן וולחטם. כי אעפ"י שבני ישראל הטא מלבני הש"י ורוכבו לפשע והונלו לארץ אוכרכם, עכ'ו חם נקרים עמו ונחלה של הש"י כי לא אנטם לכלותם נטרכ' רק להטרם ולענותם כדי שישבו אלו ולכך לא חפר ברוריהם, לפי שהוא יה' נקרא אליהם בכל מקום שם, בדHIGH וקרוא, כי': ואך נס את ביהוותם בא"ג אויביהם לא מסתומים ולא עולמים להפר בירתיהם כי אני יי' אלקייהם. ואם חטאו מרכוב העושר והטוכה בזון המלכות בהיותם על ארצם הרי לכו מדה כנד מודה-שהחסידו את הארץ הפוכה ויודו מפלצות לעבדות ומפעלה אל השפלות ומעורר אל הלווי. והם באמת דומים לאחד מעכבי המלך בשר ודם ומלאי הארץ כי איש כוה אעפ"י שיפסיד טסיכה מהסבירות ארציו נחלתו, מ"ט לא יפסיד כבodo ומעלתו כי יקרה עבדו של מלך עד יום מותו והרשות ביד המלך ליפרו ולהחותו אם יחתא לו כדי רשותו. אבל אם יבא אדם אחר וכיח אותו כלתי רצונו ונויrho, הלא ייסרתו המלך בחרון אף נחמות ויה ממן נקמתו כאשר באזינו שמענו ובעינינו ראיינו ספורים נדפסים בספרי הנצירים איך בארץ אנטולרא נעשו נקמות גדורות באלה הזומנים ועוד הים הונינים בmittot משונות כל כומר אמדונה

כעומתיה, ממשק חורול ומכירה מלאה ושמה עד עולם. שארית עמי יכום וחירני נגיינחלום. זאת להם תחת גאנומן, כי חרטו יונדרלו על עם יי' צבאות. ובסוף הספר: הנסי עושה את כל מעניך בעת ההיא והושאתי את הצלעה והנדחה אקצ'ז ושמתיים לתחלה ולשם בכל האוז כשתם. ובכורה, א': וקצ'ז גודל איי קצ'ז על הגוים והשאנטס אשר קפתי מעת והמה עזרו לרעה. ושם, ב': כי כה אמר יי' צבאות: איזר בכוד שלחני אל הגוים השולליים אתם, כי הנגע ככם גונע בכובת עינו כי הנגע מינך את ידי עלייהם ויחוץ שלל לעבריהם וגידעתם כי יי' צבאות שלחני. וככובבים, הדרילום ע"ט: שפוך חמתך על הנינים וכו'. כי אל את יעקב ואתה נהנו השמו. ומוטמר פ"ג: אליקים אל דמי לך וכו'. וכן מצא יוציא באלה המאמרים נם בגבאות חזוקאל, כי'ה וכ'יו'ו'ה, מתחלהם עד פופם. וכן בסיטמן ל"ז מתחלהו עד ויהי דבר יי' אליו לאמר. עיין שם במקומם, כי לא רציתי לכתבם מיראת הארכיות.

פרק מז.

טענה לנצרים: יש לשאל מהם: מה שאתה אומרם שעשו היהודים לישו הנוצרי שפטים כגון עינויים וצליבה אם מרצוינו עשו לו כל מה שעשו או שלא רצונו.

אם ישוב הנוצרי יאמר: מרצוינו עשו לו, נאמר: הלא העותה רצון האל הוא מוגزا חן בעינויו, לפיכך חייב כל אדם להשתדל לעשות רצון האל ית', כט"ש דתעה בהספר הדרילום, מ': לעשות רצונך אלהי חפצתי. ואמר שם, קמ"ג: למדיין לעשות רצונך. ובתיב בעורא, ר': ועתה תנ' תורה לי' אליהו אבותיכם ועשו רצונך.

מצורף להז'ה: אחר שהי' רצוננו בך, א'כ' למה היה מעתעכט ומתחנן לאל קדום שנתקפה שיעירך סמנן הכם הווה, בדרכיבי מפתיעاش פרק כ"ג, פסוק ל"ט, וזה לשונו: וכאשר עבר יישו מעט מהם נפל על פניו וויתהן ויאמר: אבוי אם יהיה מן האפשר שייסור הכם טmani, אבל לא כאשר אני רוצה אלא כאשר אתה רוצה, עכ"ל.

ובן אשר שנטפס צעק בקהל גודל ויאמר: אלוי, אלוי, למה עזבתני. בדרכיבים שם פ' כ"י, פסוק ט"ד. וזה המאמר גם בן מוכיה שהאב והבן אינם אחד, אשר שאין רצון האב ברצון הבן. ואם ישיב הנוצרי ויאמר: שלא מרצוינו אלא בעל בחרנו עשו לו מה שעשו, או' נאמר לו: א'כ' איך אתה קורא אורו בשם אליקים אשר יושב יסדור בהם בחרה ולא יכול להציג עצמו מיד איזובין, איך יצליח הבודחנים בו ולא יוכל עצמו להציג טיד איזובין. והנה אפיקו פערעה בהברתו עם הש"י קרע עור פניו עד שחיו יראיים כל ישראל אפיקו אחרון אהיו מנש' אליו עד שקרה אליהם משה, ולפיכך היה נתן על פניו מסות, בדרכיב שמות, ל"ד.

פ' ו' י' שט' דר' זט' י' וכל המאמנים והנשיכים אחר האמונה החיה, ובנendo עשיין כמו כן בארץות ספרד וצורת שחרורנים בימיות משנותו לכל המאמנים והנשיכים אחורי הוראות מרטין לוטר אשר השומע השומע המשומע ההי' חסמר שערת ברשו. וכל זאת להם תחת עונותם, כי באלו ה' מלכויות הנגוכרים שפכו דמים של אומות ישראל בעלותם שקר ונגורות וஸודות עד אשר גרשום מארציהם ולא נשאר בהם עד אחור, מה של לא עעשה כן בכל שאר ארצותם אשר אנחנו היהודים המתנורדים בארצחות ומיסרים ומונשים המרומים והטמיים להם, ומוחיקים ידי היהודים בכחבי קוימן, כדי שיכולו לשכט בארץותם בשלום ושלוה. כי מלכי הארץ והרים עול וחתם ירבה שלותם, הם אהובי חסך ומשפט לפיכך אינם עושים עול וחתם ליהודים המתנורדים בארץותם, לפיכך נתן הש"ת שלום ושלוה ביןיהם ואפיילו המאמנים אמוןות הולכות אין איזוריהם קצחים לקצחים, כאשר אתה רואה היום. ואמנם הפסוקים הנמצאים באמרי הנבואה המורוים והמייעדים שהגנוים אובייבי ירושלים ושונאיו הרודים אהוריים ותומאים והטמיים להם, עשו עונש גודל את הש"י. אלו הם: בתורה בברום, ז', והסדר יי' טפרק כל חולין וכל מדי מצרים הרעים אשר ידעת לא ישם בר' ונחננס בכל שונאיך. ושם ל': נתן יי' אליך את כל הבעיות האלה על אובייך ועל שונאיך אשר דרכך. ובנביאים, ישעיה, מ"א: ה' יטישו ויכל כל הנגרים בר. יהיו כאן ויאבדו אנשי דרכך, תבקש ולא תמצאים אנשי מצורך יהיו כאן וכאמ' ואנש מליחנקן. ושם, מ"ז: שבוי דמס' ובאי בחשך בת שדים כי לא טופש ייראו לך נברת סמלכות קפחוי על עמי, חלחלי נחלתי ואתנס ביריך, לא שמת להם רחמים, על ז肯 הכבdet עילך מאוד. ושם, מ"ט: והאכלתי את מוניך את Bersים וככעס דמס' שכרכון וירדו כל בשדי כי אני יי' מושיעך וגואליך אביך ובירתיה, ב': קדש ישראל ליי' דראשית התבואה כל אוכליו אשטו, רעה תא בא אלהים נאום יי', ושם, י': שפוך חמתך על הנינים אשר לא דרכיך ועל משפחו אשר בשמד לא קראeo כי אכלו את יעקב ואכלתו ויכלהו ואתה נהנו השמו. וכן הוא יילכו והו שוויך למשיחך וכל בווזיך אתן לך. ובוואל נ': וקצתית את כל הניגו ההורדים אל עסק יהושפט ושפחתך עסם שם על עמי ונחלתי ישראל אשר פרו בנים ואות אדרז'ו חלקו, עס' אשר הפסוקים הפסוקים לו עד כי יי' דבר. ושם בסוף הספר: מצרים לשטמה תהייה ואדרס למכרב שטמה תהייה מוסס בני נני יהודה אשר שפכו דס נקייא באלצם. ובכובידה: מוחמס אהיך יעקב תכסך בושה ונכרצה לעולם עם שאר הפסוקים הפסוקים לו עד סוף הספר. ובכפניה כ'': לבן חוי אני נאום יי' צבאות אלקינו ישראלי כי מואב כסדרם תהיה ובני עפנ

הכ', שישו אמר: לא תהשבו שבאתי לבטל חתורתה וחנביים, לא באתי אלא לקיים כי אעפ' שיבטלו השם ווארוי מ' אם אפל'ו את אחת מהתורה לא תבטל אלא תקומו וכו', כמוכר במתיאש פ' ח', פסוק י"ז ו"ח ו"ט. וכן בלקש פ' י"ז, פסוק י"ז, כתיב: יותר קל שישתנו השם והארץ משחטפי אפל' נקודת אחת מהתורה, עכ'ל. אבל אתם מאמנים ההפוך, ר' ל': שטורת משה בטלה כבר ובאה תורה ישו תחתיה.

הג', כאשר שאל האיש העשיר את ישו, באמרו: מה עשה מהמעשים החובים כדי שייתנו לך חיים נצחים, והשיב לו ישו: אם תרצה הצלחה הפשית, שמור הצעודה לא תרצה לא תאנך לא תנגב לא תעננה עדות שקר כבך את אביך ואת אמך ואחתך לרעך בפוך, כמוכר במתיאש פ' י"ט, פסוק י"ז. י' רוחה שישי בתשובה זו והודיע שא"א לאדם להשועה נשפחת בלתי שמרות המצות הכתובות בדורות משה אבל אתם מאמנים ההפוך, ר' ל': שatoms אופרים שאין תשועה לנפשות לשמור מצות התורה אלא כאשר יאמין האדם כי ישו בלבד. וכן מה שתשחיב לו עוד: אם תרצה להיות תמים לך מכך נחלתך ו/or לעניים. זאת הוראה לא ראייתך שום גוצרי שיקבל ויקיים אותה כלל.

הדר', אמר ישו לתלמידיו: למה אוthon על הלוי האחת אין לנו נס השנית, וכי אשר לך מלבושך החיצוני אין לו אל מגע ממענו גם חפנויים וכו', כמוכר בלקש פרק ז', פסוק כ"ט ובמתיאש פרק ח', פסוק ל"ט. נס ההוראה הזאת לא ראייתי שום גוצרי שיקים אותה כלל. הנה, י' ישו קרא את אמו בשם אשון דרכתי בגין פרק ב', פסוק ד': אמר ישו לאמו: מטה לי ולך אשה. ובפ' י' ב' פסוק כ"ו: אמר ישו לאמו: אשתה, הנה בנה. אבל אתם מאמנים ההפוך, ר' ל': שמרים-Aprיליו אחר שלידה ישו חזרה בתוליה.

חו', הנה מցינו שאכילת דם אזהרה מצות אחת מהמצוות שנגנותה בהן מתחילה נה ונגנו וככל ווזען וכל האותות הן זרע של נח, ואחר כך אמת שישראל נברט הווהרנו י' באזהרות עצומות מאכילת דם בהרבה טקומות בתורה האלקית ואפל'ו שלוחי ישו בעצה ובהסכמה אחת קיימו וקבלו עליהם מהואמות הנכריות שלא לאכול הדם, ונתקנים טב'ח' דרכתי באנפה אפוטרופוס פ' מ"ז, פסוק ב' וכ"ט, וכפ' י' א', פסוק כ"ה, אבל אתם הנוצרים איךכם מקיימים את האזהרה כלל ואוכלים זעם ונחנקים טב'ח' ואינכם חוששים לאלו אשר לא הוכחות ולחוראותיהם. וש' עוד עניינים אחרים כווצה אבל אשר לא הוכחות כאן ליראת חריבות.

ואם היה המורה הנודל כזה למשה שהיה עבד י' וגבייאן, לפי שהוא קוראים אותו בשם אלקים ומיחסים לו שם אלקיות יתרה לモרא יותר דודל על אהת כמה וכמה. אם היה הוא אלקים, כפי דבריכם ואומנותכם, איך בני אדם לא יראו ממנה אבל החזקן בו והכח והצעיריו עד שהונגרו במצוות טעונה. ועל כיוצא בו נאמר על נגיד צור, יהוקאל כה' ה' אמר תאמר אלקים אני לפני הורונך ואתה אדם ולא אל ביד מחלך.

פרק מ'.

טענה לנוצרים: הנה אתם מאמנים שישו גוצרי עשה כל הפעולות הטובות بعد כל הנזקרים וכי הצדיק את כלום ופדה את נפשותם מרדת שחת בעולותיו הטובות ובכינוי יוכדמו. א'כ אינו צריך לשום גוצרי לעשות שום פעולה טيبة, ולא עוד אלא אפילו ישו בכל הפעולות הרעות לא יוק להם לחורידם לניהוגם אחר שישו כבר פדים ממנון. הנה מցינו בא'ג' אמר מנגנד לאמונה ואה, ר' ל': שמרוח פעולות ישו לא הוועיל רק לגדיקים אבל לרשעים אין מחד תלעת כלל, כמו שחותב פול בכתוב ד'א, פסוק י', כאמור: הלא ידעתם החטא מיל בכתוב ד'א, פסוק ב' ו' פסוק י', כאמור: הלא מפסיק החטא אחריו. והאי שהרושים שאין להם זכות עצם לא תועלים זכותם בalthם, והצדיקים אשר יש להם זכות יהיו נושעים בכוות עצם ולא יצטרכו לכוכת וילם כמו שהיו נושעים הצדיקים הראשונים שהיו קודם ביאת ישו, מցאו א'כ ישו לא הוועיל לשום אדם מהם, וא'כ הימילים לחושע בוכות ישו תחולתם נזכורה.

ואם ישיב הנוצר ויאמר: כי ישו בא לפדות מניניהם הנפשות שהיו ירודות שם בעון אדם הראשון, נאמר לו: כבר הוכחנו בראיות גמורות ובorzות בפ' י' א' מזה החלק, שנפשות הצדיקים והנכאים לא יירדו לפכמות ניהוגם ח'ז' ולא גענשו בעון אדם הראשון כלל, ובטלנו ג'כ' כל ראיותיהם בכיוור מספיק. יעון שם.

פרק מ'.

טענה לנוצרים: יש לתמוה תמייה נדולה עליכם כי אתם מאמנים בשום גוצרי אמונה חזקה, אבל איןכם מאלקים לדבריו ולדבריו שלוחיו כלל, וכן איןכם מקבלים הוראות שלוחיו בחרכבה ענייניהם.

הא', שהוא איין קורא את עצמו בשום מקום אלא קורא את עצמו בשם בן אדם ובשם איש, כמוכר בא'ג' במקומות רבים, אבל אתם מיחסים לו האלקית והוראות אלו בשם אלקים טה שלא צוח אתכם.

חכ' ישו צוה לכם ואמר אהבו אויביכם ועשו טובות לשונאים, ברבו את המקללים אתכם והתפללו בעדר החוטפים אתכם. אטור על הלחיה האחת תן לו נס השנית, והולוק מלכשך החיזוני אל חפנע ממנה נס הנפניו וכו', כדכתיב בלקש פרק ז', פסוק ל"ה וכטמיאש פרק ח', פסוק ל"ט, ואתם איינכם מקיימים נס את זאת והצואת כלל.

הנ', שלוחיו ישו כלם בצעזה ובכחמתה אהת הוויהו שלא לאכלה דם והנהנים סב"ח כדכתיב באקטא אפסטולורום פרק ט"ז, פסוק ב' וכפרק כ"א, פסוק כ"ה, ואתם איינכם מקיימים זאת האוורה נכל וכלל, ואוכלים הדם והנהנים מהב"ח ואינכם מקיימים וחוששים לאחורות השלוויים והרוואותיהם כאשר הוכרנו בפרק הקודם. ואחר אשר הרכותם בראותם בורותם שאותם מוסיפים על דברי הא"ג ונורעינו מהם, א"כ מי יtan ואדע במתה תוכלו ליפוי דעתכם להנצל ולחלפת מתקללות הנמרצות הכתובות בחותמת הא"ג.

אלו הן קצת מהטענות אשר אנחנו ננד אומנותם ודכירותם. אכן שאර מהטענות אשר אנחנו נ"כ טוענים לנזרים ננד אומנותם כללות ומכוראות בתוך דברי תשובהינו בלטענותיהם, והאהרות נכוון אותם בחלק הב' מזה הספר בטבעותינו לעבר הא"ג כאשר דברי העיניים. ואל יאשומני המעין אם הבהיר אמר אחד דברי הנכאים ומודברי כתובי הא"ג בכ' מקומות או בנו' ויתר, כי לא הבהירים להכפיל המאמרים שלא לצורך אלא הבהיר אמר אחד במקומות אחד להוכיח עניין אחד והואותו המאמר בעצמו הבהיר נס נ"כ במקומות אחר *) כאשר יתרה למשכילים ולמעינים הטיב ודוק.

ובזה נשלט החולק הראשון בנוזרת האל הבורא אהרון וראשו.

ועתה אחיל לכתב ותליך השני מן הספר

שהוא בהוראת ביטול מאמרי כתובי הא"ג כאשר יעדתי בהקדמתי. וראי שटיעת אותה המעין שהעתיקתי רוכב אלה המאמרים מהעתקה המשערת האחרון שיטמון בורני אשר העתיק הביבליוא לנזרים בומניות זה, ר"ל: בשנת אלף וחמש מאות ושבעים ושותים למניינם, והוא היה יותר צוותת מהעתקה המעתיקים אשר לרפינו.

*) כאן יש פטוסייה: "החותם עניין אחריו".

פרק ג'

טעמה לנזרים: הנה אתם אומרים שהא"ג שלכם הוא תורה חדשה נתונה לכם מישו נזרי נסורת תורה משה, א"כ אין ראוי לכם להסיף עלייו ולא לנרוועט ממנה כאשר כתוב ב תורה משה. וכן מצינו בא"ג שליכם בסוף חלומות יאן הילקרוא בלשונכם אפקולפטס אשר הם סוף וחתיימת כל ספרי הא"ג, כי שם מכך בכללות נמרצות את החסופה על ספרי הא"ג ואת הנגרוע טעם אפיקו דבר אחד, כאשר זה הענן מכואר שם במקומוابر הטיב. והנה אנחנו רואים שאתם מוסיפין עליו ונורעין טמן במקומות רבים, ר"ל: שאתם יושין מה שלא צוה לכם ואינכם עושים מה שנמצאים ממנה ומשלוחין. והדברים שאתם מוסיפים מלככם על דברי הא"ג הם אלו:

הא', כי לא מצינו בא"ג שום הוראה לאמונה השילוש כפי מה שאתם מאמינים היום, אבל מצינו שם כמה הוראות סותרות אמונה השילוש כאשר הוכרנו בפרק י', ועוד נזכרים בטענות על דברי הא"ג במקומותהם.

הב', שלא מצינו בשום מקום שקרה ישו את עצמו אלק אבל הוא ייחם האלקות והכחול הבלתי בעל הכלויות אל האל ית' וקרו את עצמו בן דבריו וקוראו של אל יתרבר, ובאשר מבואר בפרק הנזכר, ואתם מוסיפים על דבריו וקוראו אותו אלק.

הג', ישו לא צוה לעשות עצבים וטפולים הנוגבים לפטוליהם ועובדים לתלמידיו ושלוחיו מסביבתם, ואתם עשם עצבים וטפולים ועובדים ומשתחוים להם. וא"ת שהעצבים והטפולים הם נעשים לנור קדושים והקדשות ולא להתפלל אליהם, תוכל לומר כן על עצבי המתוכחה ועל פסלי עץ ואבן, אבל לא תוכל להכחיש שאתם כורעים ומשתחוים לפטולי הלחים ומתחפלים אליהם ואומרים על כל אחד ואחד מהם שהוא אלוקיכם.

הה', ישו לא צוה לכם לשונוא את היהודים ולנקום נקמותו מהם, אלא עוד בקש מהאל ית' שימליך להם, כדכתיב בלקש פ' כ"ג, פסוק ל"ד: אמר ישו: אבי מלך לך כי אין יודעים מה הם עושים. אבל רשיי אמונהיכם מוסיפים מודעתם מה שלא נצטו ועושים הך רצונו ושונאנאים אותנו ונוקמים נקמות ממנה בעילית שקר וכובע על לא חמס בכפינו.

ואתם הדברים אשר אתם גורעים מדברי הא"ג, ר"ל: שאינכם מקיימים אותם אלו הם:
הה', כי ישו צוה לכם למכור נחלתכם וכל מה שיש לכם ולפזר לענינים כדכתיב במטיאש פ' י"ט, פסוק י"ו ובלקש פ' י"ח, פסוק כ"ב, ואני לא ראייתי שום נזרי שיעשה כן.

ה צ ע ח

אמר המחבר: ידוע ומוכרם לכל שהנוצרים ואומרים שהא"ג היה תורה חדשה נתונה להם משיח הנוצרי, אבל אנחנו לא מצינו לכך בשם מוקם באוצרלין שיאמר שנתן יישו תורה חדשה. אמנים מצינו מהר' משה שהוא בעצם צוה לשומר המצוות הכתובים בתורת משה, ואומר עליה שהיא נצחת קיימת לעד לעולם ולא יכול שתה החרפה מוחמנים, כאשר בארכנו בפ' יט'. וכן כל הראות השאנציגרים מבאים לדבריהם בהה עניין, כבר בטאלון ברואותם אמרות בפ' יט' ובס' כ' וכי' קירט קסטנטינוס לאחר ש' שנה לモתתו ישו כאשר בארכנו בפ' וכ' ובס' לי' מחלוקת ראשונה מוחה הספר. והוא עז' נ"ב שא"ג נכתב בימי קדום קירט קסטנטינוס לאחר ש' שנה לモתתו ישו כאשר בארכנו בפ' ב' מחלוקת הא', א"כ אחר שתורתה החדשה לפחות לא היתה כתובה עדין בימי קדום, איך היה ניתן לה.

וכן החכם יורייניטוס המעתיק מהקדמות על ספר הא"ג, כתוב שמדובר ולפחות כתבו דברם אשר שמעו מפארחים. ונראת שכונתו כזו המאמיר היא להודיעו שאלה השים כתבו הא"ג אחרי זמן רב לסתות ישו, לפי שלוא היו עדין בעולם בזמן ישו. לפיכך גם עדין מספקת איננה אמתית, אחרי שם מעדרים בדברים שלא רואו בעיניהם ולא ידעו בידיעת נאמנה, רק לשטעו איזו לדוד. והראיה האמיתית ע"ז העניין, שכותבי ספרי הא"ג נצחת טוהריהם דברי קצחים ואינם טכניםים וזה עם זה בדבריהם בהרבה מקומות ועיניהם.

מצווה לו: שדבריהם אינם מתחשים עם דברי הנביאים ע"ה ברכוב סקטות. ואפי' הפסוקים שהם מבאים לרואיות לדבריהם ואלמנטים, כתובים אותם בגלות טחה שהם כתובים בדברי הנביאים וכן בהמשך הכוונה שנאמרו עלייה במקומו, כאשר בארכנו קצחים בפסקים הקדומים ובפרט פרק ט' מה חלק הא', ותבחאו קצחים נ"ב בז' החלק הב' כל דבר ודבר במקומו. וכך זה מורה שא"ג שקרים אוטו הנוצרים תורה ייש, אינה תורה אלקטית בדבריהם, אלא היא הנחיה אנושם ריקים ופוזרים שלא היו בספריו הקדושים וכוכנות הפסוקים. א"כ נראה מזה שאין האמת אתם וכי שקר נחלו מabortum.

מטיאוש

א'. פרק א' בחתולתו כתוב טהור יהושע הנוצרי ומיחס את יוסף בעלה של מרום לשמה בן דוד, ומסימן היהים במסורם: אליהו הוליד את אליעזר, אליעזר הוליד את מתן, מתן הוליד את יעקב, יעקב הוליד את יוסף אשר נולד ממנה ישו נקרוא משיח. כל הזרות מאברהם עד דוד ע"ד דורות ומדוד עד גלות בכל י"ד דורות ומגלות בכל עד משה י"ד דורות, עכ' ג'. אבלblkush בסוף פ' ג' מצינו שכותב יהושע ישו באופן אחר כתה מיטכים למלה שכותב

חילך שני

במיטיאוש, כי הוא מיהם את יוסף בעלה של מרום לנגן בן דוד, ואומר כי ישו בן יוסף בן מטה בן לוי בן מלכי וכו', וממצא כתבי סיפור מיטיאוש מאברהם אבינו עד יישו הנוצרי ט' ס' ב' דורות, וכן תמצוא באן כמטיאוש מועות מפורשת לקאש חמץא כ"ז *) דורות. וכן תמצוא באן כמטיאוש מועות מפורשת בתוך יהושע בית דוד כי כתוב שם יורם הוליד את עוזיהו, הרי חסר נ' דורות שם אחותה יהושע ישאש אמץיה כאשר תורתה באן הטיב בד"ה א', סיפון ב'. וכן בסדר הספרות בד"ה ב', סיפון ב' ב' בעמיטים י"ד דורות, כי בכוונה חסר נ' אילו הדורות. ושינוי היחסים המשובשים ההם אינם אלא ליווקף ולא לישו כי הם אמורים שמעולם לא יידע יוסף את מרום לא קודם ליריד ישו ולא אח"ב ולפי זה אין יהושע יוסף מועל לישו כלום. וחום מרום נ"ב בלתי נודע אצלם, א"כ לשואו טrhovo כתבי היחסים ההם, כי צללו בזמנים אדרירים והעלו רום בידם. וכבר ראייתי לקצת חכמי הנוצרים שמשיכים לאות הקושיא באמרם: כי לוקש אינו סותר דברי מיטיאוש אלא שניהם מודעים יהושע אחד, כי שניהם תחכו את זרבבל בן שאולתיאל, ואם אינם מוכנים בקצת השמות הוא לפני שוח ספרות וודוע באנשי יהושע והמלעה מהערבים שיש להם בב' ובג', שמות כמו שלמה יידנית עיינו יהודין ינניה, ע"ב דבריהם.

אבל תשוכתם ואת מכוארת התבול, לפי שכותב את נתן אהיו של שלמה. וגם שניהם וכורו ביהוּסם את זרבבל בן שאולתיאל, תורתה שאינו מכובן במספר הדורות, כי לפי ספר מיטיאוש מדור עד זרבבל י"ח דורות. ולפי סיפור לקאש, מדור עד זרבבל ג' נ"ב דורות. וכן מאברהם אבינו עד יישו נוצרי, לפי ספרו מיטיאוש ס' ב' דורות ואם היו שניהם ספרות בחולף שמותיהם יהושע אחד, היו הדורות שיטים בספער אחד.

מצויף לו: שלא מצינו בכ' ובג' שמות בכולם רק בקצתם. הלא תורה מאברהם אבינו עד דהע"ה לא נשתו שמות הדורות וגם לא נזהר מיטיאוש בספרם בסיפוריו שנייהם. וקצת חכמי הנוצרים בראותם בתול התשובה הזאת בדו מלבים כתובות השוכה אחרית, והוא אומר: שמטיאוש הודיע יהושע יוסף אבל לקאש הודיע יהושע מרים שהותה ג' נ"ב מועד דוד ונגן בנו, והתחל ליחסה בשם יוסף בעלה לפני חבורעל עם אשטו בסדרם נוף אחד, בדתチיב בראשית, ב': וודק באשותו וחיזק שר שיחר אחד. בין כתוב מרמן צוויחי בספר דיאלוגו שלו בדף קינ'ג', אשר שבטל התשובה הקדמת. גם בזאת התשובה מיבור בטולו כל טי שעין בלקוש פ' ג' כי שם מופיע בביבורו כי לקש לא כיוון אלא להודיע יהושע ישו מיטוקן. ולפי דעתם, שאמורים שייחסו מאמו, היה לו כתוב: ישו

בן מרים בן *) עלי בן מחתת וכור, ואו היה מודיעע העניין בכירור בalthי טויות. וזה היה הכרה לולקש שלא לכברוב כן. ומש' : שהבעל עם אשתו במדרנת גוף אחד, כדכתייכ: ודבק באשות והיו לבשר אחד, וזה לעניין אהבה. והקורבה לא לעניין היוזם, כי אין להם שום עדות בשם מקום שיכתוב ייחם האשאה ע"ש בעלה. וכייד שלא הייתה מהחן פה וחוכחה לנזרים המשיכים ואת החשובת, לא נזכר שם מרים באוטו פרק כל'.

ב'. פרק א', פסוק כ"ב, אמר שנלד ישו מכתולת לקיטים: הנה העלמה חרה וילדת בן וקראת שמו עמנואל. עכ'ל. רע לך אתה חמיעין, כי כבר כתבתי בפרקם ובכ' מוחלך הא' מזה חספר, שמנתג הנזרים בא' נ' ובשאר פרפרים שלחיהם להכיא ראיות לדבריהם ואומנותם מקצת פסוקי הנכיאים אשר אין מורות על אמונתם כלל, כאשר הם סכיאם גם בזו המקומות פסוק לכן יtan יי' את הנה העלמה הרה וולדת בן, ישעה ז', אשר אמר לאוות לאחיו מלך יהודת שלא יthead משני המלכים חכאים להלחם על רושלים, הם מכיאים לראיות לחם להווות כי ישו נעל מכתולת. ואם היה הפסוק נאמר על ישו כפי סברותם הנכיא, מה זאת היה ראיותם ורבים אחר מותו יותר מתק' שני, ואיך יתחזק לנו של אחיו בזו האות אשר לא היה בימי. ובאוור העזין הנכואה הזהיא עם הוראות טעות הנזרים בזו העניין, תמצא באריכות בפרק כ"א מוחלך הא', עכ' לא ראיית להכפיל המתארים כאן.

ג'. פרק א' בסופו: ויקח יוסף את אשתו ולא ידע עד ילדה את בנה הבכור ויקרא את שמו ישו, עכ'ל. הנה מאמר ולא דעתה עד אשר לידה נראת שאחר הלידה דdue, ומאמיר את בנה הבכור נראת כי היה לה בנים אחרים כי לא יקרא הבכור אלא בצווף אחיו הנולדים אחריו והם יעקב יוסף שטמעון והודוה, כאשר כתוב מושאוש סוף פרק יי'. וזה הדבר הראשון לראיתם שאמונתם שלא ישו יוסף את מרם לא קודם ליום יeshו ולא אחר כן. וכן מהה לא קרא שם עמנואל כאשר הוועד עליו הנכוי יעשה, לפי דעתם. כי זה השם שלו לא מצינו בשום מקום נבואה שיקרא כך למשיח.

ד'. פרק ב' פסוק י"ד: ויקם יוסף ויקח את הנער ואת אמו כליה וירד למצרים וירא שם עד מות הורדוס כד' שיתקיים מאמר חזית' ע"י נבייאו: וממצאים קראיתי לבני, עכ'ל. נם בזו הפסוק טעותם מכוורת, כי זה הפסוק אמר הוועד הנכיא טפי השם על ישראל כדכתייכ שם, יי'א: כי נעד ישראל ואחחים וממצאים קראיתי לבני. והוא מות שבתוכה בתורה שמות, ד': ואמרת אל פרעה מה אמר יי' בני בכורי ישראל ואומר אלך שלת את בני ויעבדני.

ה'). פרק ב', פסוק ט"ז: וישלח חורדים ויהרגו את כל הילדיים הנולדים משלוי שנים וטפה בבית לחם ובכל גובלית, ואו נתקיים מאמר יוספה הנכיא, ל"א: רחל מכהה על בניית מהנה להנחות על בניה כי איננו עכ'ל. נם טפה הפטוק מכאים ראייה לדבריהם בלתי הבנת כוונות הנכיא כמנהג בשאר הפטוקים. וננה טעותם טבוארה הפטוקים הסטוכיים אחוריו כדכתייכ: ושבו מארץ אויב. ואחר כך כתיב: ושבו בנים לנכולם, לפי שנראה בכירור מלאו הפטוקים כי על הנולדים לאויב התבונב מדבר ולא על הנערנים. ווגנולים הם שעישות השבטים הנכיאים בכל' בשם אפרים טפוי שלכם הראשן רוכבם היה מאפרים שהוא מבני רחל. ואם היהת הבונה לפי ברכות הנכועה עלי ילדי בית לחים יהודה הנרגנים, לטה תבנה רחל עליהם הם אין הוראות טעותם כזו העניין, תמצא באריכות בט', כ"ח מוחלך הא'.

ו'. פרק ב', בסופו: ויבא וישב בעיר הנקרואת צורית, כדי שיתקיים מה שנאמר ע"י הנכיאים שיקרא שמו גוזרי. עכ'ל. נם בהזה הדבר שקר חלם מפיאש כי לא נמצא דבר זה בדברי הנכיאים בשום מקום כלל.

ז'. פרק ד' בהתחלתו: אז חורד ישו אל המדבר מהרזה כדי שנסה אותו השטן וכאשר צם מ' יום וט' לילה וירעב, אז קרב אליו השטן ואמר לו: אם בא לך להלום בקדשו יירה אדים כי על כל מוצאי פי יי' יהודה האדם. ואולקח השטן והוליכו לעיר הקדרש והעמדו על ראש תקרה ביה המקדש ואמר לו: אם אל מלכים אתה, הפל עצמד לארץ לטפה לפ' שכחוב: כי מלכיאו יצוחה לך על כדים ישאנזן עז תנוג' באבן רגליה. א"ל יוש: אבל עוד כתיב: לא תננו את יי' מלכיאם. ועוד לקחו השטן והעללו אל הר נבואה פאוד והראה לו כל המפלכות העולמים וככבודם ואמר לו: את כל אלה אtran לך אם תקד ותשתחוו לי. ואו אמר לו יוש לשתן: לך אחריו, כתיב: את יי' אלקליך תירא ואוינו תעבוד. עכ'ל. ותמצא אלו המתארים נם בלקוש פ' ד' בהתחלתו. הנה מכל אלו המתארים יראה שישו לא היה אלך דבריהם, כי איך השטן ינסח לאלקים ואיך לא יירא מבוראו בהווינו נבראו מנבראו, ואיך יהודת האפשר ג' שנבראו יכירניה עכ' את בוראו וויליכו לפקודם אשר ירצה עלי בחרו. וזה הדבר לא יסבלו השכל ולא דעת שום טשבייל, ואין זה כי אם דברים בדויים מלכט של אנשים ריקים ופוחדים אשר אין להם הכחמה כלל.

ח'). פרק ד' פסוק ט': ייבא יוש וישב בכפר נהוז הסמוך לים אשר בגבולות זבולון ונפתלי כדי שיתקיים מה שנאמר ע"י ישעה הנכיא סימן ט': ארץ זבולון וארץ נפתלי דרך הים עבר הירדן גל' נס

וירא שמו פלא יועץ אל נבור אבי עד שר שלום, כבר פרשנו באור הטעיב בפ' כ"א מה חלק הראשון.

ט'. פרק ד' פסוק י"ח: וכאשר התהלך ישו על שפת הים הניל וירא את שני אחיהם את שמעון המכונה ביפת' ואת אנדר אחיו שהיו משליכים מכמורתםabis כי הי' דיינימ, ויאמר להם: לנו אחורי העשה אתכם דיניהם. עכ"ל. וכן בלאקוש פרק ח', אומרים: אמרה העשה אתכם דיניהם. עכ"ל. ואומר ישו לשמעון אל תירא כי מעתה תהייה מצודך אנשיים. עכ"ל. Athaya ha-meyunim torah arach yiz'as p'po shel yeshu daber amot b'makrha ci torah shel k'vunato ho'ot la-zotzod anshim camo sh'zdu dnyi ha'im. ו כמו שחדנים הנאנסים במכמותם טוד מושבם, כן האנשיות הנלכידות בשרותותם א"א להם להיות חיים חוי הנפשיים כלל.

י'. פרק ה' פסוק י"ז: אל תהשבו שבאתה לבטול התורה או הנガイים, לא באתה לבטול כי אם לך. אני אומר לכם כי אעפ"י שיבוטלו השם והארע, מ"ט אפיilo אתו אחת או נקודה אחת מהתורה לא תבטול אלא תקופים. עכ"ב כי מי שיבטל אפיilo מצוה אחת מן הקטנות וילמד לאחרים לעשותו כן הוא יקרא קמן במלכות שמים, אבל מי שיעשה המצאות ולימד לאחרים לעשותו כן הוא יקרא גדול במלכות שמים. עכ"ג. וכן בלאקוש פרק י"ז, פסוק י"ז: יותר קל שיחילטו השם והארץ משפטול אפיilo נקודה אחת מהתורה. עכ"ג. הנה אלו הדברים הם הפרק אמונתם ודרכיהם שאמורים שתורת משה הכר במלחה ובאה תורה ישו במקומה, ולפיכך בטול מצות מלאה וקכוו שמד החתיות, וכן בטול שכיחות ומשובחות תחתיו ביטוי הראשון, וכן בטול כל המצוות היותרות אשר היבין נדען מזות קצת טן העוריות שנהורין בהן בCKERתן אינם נזהרים. וכן זולת קצת מצות שכilioot, כגון בכבוד אב ואם ואהבתה לר'ך' ונתינת הדקה ואהבת גנינה גזולה וניאוף ושפיכות דעתם וולותם, אשר השכל נורח חיבום ואפיilo הגוים אשר היו מוטרין דת קדום באיתו יישו היה נזהרים בשיטוריהם. וכבר הארכנו בה העניין בפרק י"ט מה חלק הא'.

י"א. פרק ה' פסוק מ"ג: שמעתם מה שנאמר: ואהבת את ר'יך' ותשנא את שונאיך. עכ"ל. הנר רואה שנם בזה הפסוק שקר העיד מטיאש, כי לא מצינו כתוב בתורה ונאם לא בנבאים בשום מקום ותשנא את שונאיך. אלא מצינו הפה, כי כתיב שמות, כ"ג: כי תפנע שור אויבך או חמורו תועה השיב לנו. כי תורה חמור שנאנך רובץ תחת משאו וחודת מעוכב לו, יעובי תעועוב עמו. וכן ויקרא, י"ט: לא תשנא את אחיך בלבך הוכח תוכיה את עמיתך ולא תשא עליו חטא. לא תקום ולא תמור אתبني עטך. ואהבתה לר'יך' כמוה, אני יי'. וכן מצינו משלוי, כ"ד: לנול אויבך אל תשמה ובכשו אל ניל לך. וכן שם, כ"ה: אם רעב שונאנך האבלתו לחם ואם צמא השקחו מים.

הנום. עכ"ל. אתה המיעין, עיון זה בטקומו ותראה איך הוא מעות דברי הבואה שמכור קרת מטמור הפסוק ועובך קצטס כדי להעיר בדבר אשר הוא לא לעור ולא להועיל, לפי שכתוב שם: כי לא מועף לאשר מוצק לך בעית הראשון חקל ארץ זבולון ואירת נפתלי והארון הכבד דרך חיים עבר הירדן גליל הנום. והכטב מדבר על עליית מלכות אשור על ארץ ישראל והודיעו אעפ"י שחגנת פלאמר מלך אשור בעית הראשון היגלה את ארץ זבולון ואירת נפתלי, היהת הצרה היהיא נשכחת כליה בעני ישראל, אבל אחרון הכבד והוא סנהרכיב כאשר עליה על כל ערי יהודה הבכורות ויתפסם ולא נשארה רק ירושלים לבדה. ולפי שכבש בתקילה כל אי' לנכליותה סביב, לפיר הוכרחים הירדן שם מנכילות א"י והם נ"כ בנכילות הנום שבאי', והוא אמרו: גליל הנום, ר"ל: גלול הנום, ר"ל: כל גלילת הארץ פלאמר. וכאשר בא להלום לירושלים וחון עלייה, או בלילה הארץ יבא מלאר יי' ויך במחנה אשור קפ"ה אלף איש נבורי חול ואו חעם החלוכם בחשון, ר"ל: יהודת ובנימין שהיו בחושך הצרור בגבאו סנהרכיב על ירושלים ראו אוור התשועה גודלה במשפט מנהנה, כי התשועה נקרה בית ישראל, ר"ל: יהודים הייתה אחת אמרת ח. ואו הרביה הגנו והוא כבוי כבוי: ליהודים הייתה אחת אמרת ח. לא הנדלה השמתה, כי סבלו ואת מטה שכמו, ר"ל: הנדרת מעלתם בין הגוים. לא הנדרת השמתה כב"ה אשר נתן שכבה והודאה על הנם הנדול שפהו לפניך שמתה כב"ה אשר שלחן שלל מחנה אשור וכמו שאנשי חוץ כמו שהיו שטוחים בעית שחלקו של מהר' ב' בחושך הצרור בבויא, העולם שמהים בעית הקצר. ומה שכתוב מלת לא אלף וקרוי בוי, ר"ל: בו' בגדר ישראל וב' בגדר האבירים. ואה"כ אמר: כי את עול סבלו ואת מטה שכמו, ר"ל: של מלך אשור. החותות כוים דמי, ר"ל: כמו שחתת את עול סדיין מלע גזראי ישראל במלחות גדרון שאף נפלו יהודים בלילה אהת מכת השם הם נגבורות^(*) כי שם חרב איש בעיהו וגששתה השועה גודלה לשישראל, ואחריך אך אמר: כי ג', ר"ל: שאר מלחות סואן סואן בריש. ע"ל: שלא היה זאת המלחמה כאשר מלחות. כי כל שאר יהחמו הלוחמים ברעש ואו תהיינע מלחות מגוללות בדיםם, אבל זאת המלחמה לא תהייה בה לא ר'יש וא' חרב ודסם אלא תהייתה לשופטה מלחת אש. ר"ל: שהכח בה מלך יי' ונשרפו נשומותם בנגורותם. ואמר אחריך: כי ייל יולד לנו בן נתן לנו והתי הפסודה על שכמו, על חוקות מלך יהודה, לפי שבימי נעשה נס התשועה חואת לישראל.

והגבואה הווא נאמרה בזומן מלכות א'ז. וחרצון בה: שהנס הנדר הווא, ר"ל: מפלת סנהרכיב היה בזומן חיל הילד לנו והבן אשר בכבר גתנן לנו, כי במלון א'ז בכבר היה חוקיה לנו בז' ט' שנה. ומ'ש:

^(*) פ' נ' ניירת חטף א'ז, ציד' תפארת פ' הוות כ' - שאן ח' נאנו יהודיו ב' ג' לאור סכך חטא נגבורות.

חלק שני

טהרונות אשר הוכרנו בפרק ו' מהלך ראשון, ומ"ש על יהונן שஹוא אליו אשר היה עתוד לבא, תמצאו סתיו יבון פרק א', פסוק ב'". טמ"ש: שאליו מיהונן אם אתה אליהו, ואמר: אני נבי אלה. ועוד שאלתו: אם אתה נבי, ואמר: אני נבי. וכבר ארנו ענין זה את הסתירה בפרק ליט' מהלך הא'.

ט''. פרק י'ב פסוק ל"ב: מי שידבר דבר גנדי בן אדם יכפר לו, אבל מי שידבר גנד רוח הקודש לא יכפר לו בעולם הזה ולא בעולם הבא. עכ'ג. ותמצוא זה המאמר נ"ב בלקש פרק י'ב, פסוק י'. הנה בזה הטענה מפיאש וולקש, שנחמת הוכחו כי ישו הווא בן אדם ולא אלקים. וכן הוכחו בבירור שאין חטא רוח הקדוש אחד, א'ב אין

י'ג. פרק י'ג פסוק י'ה, כתוב: אמרו החרדים בעורץ יישו, והלא הוא בן ברוח עצים. והלא שם אמרו טריס ושם אמרו יעקב ווילוף ושממעון ויהודה ואחיזתו, הלא הן כל' אצליין. ותמצוא זה נ"ב במרקוש פרק ו', פסוק נ'. הנה נס זה הדבר סותר לאומנות שמאליינים שלא ידע יוסף את טריס לא קורם לירית יישו ולא לאחר כן: אל' טריס נולדו אלו האחים והאהירות.

י'ח. פרק ט'ו מתחילה עד טו' פסוק ב'א, כאשר האשימו הטרושים את תלמידיו שאכלו בעלי נטילת ידיים אל' בסוף פרק ב'א, שנכנם בפני האדם אותן טפמא אותו אלה היו היצא טפי. וכן תמצוא זה העניין במרקוש פ'ז מתחילה עד פסוק כ'ד. נס בוה הכל יצאה פיטה בכל דעת טליין בכור. כי' היה הדבר הזה אמת שהחננים בפני האדם לא יטמאו, א'ב למה השם החורין בתורה שלא לאכל הטעמים באמרו ויקרא, י'א: ולא תטמאו בהם הנטמאים בס. וכן לא תטמאו את נפשותיכם, אשר נראה מוה שהאמכל הטעמא מפמא את גנום ואת הנפש. וא'כ מי הווא וזה אויהו אשר מלוא ליבו לסתור את דבריו ולגבור אמר חפה טמארו ולהתיר את אשר אסרו. ואם לא היה טמארו הטמא הטעמא הנכנס בפני אדם, למה האפוטרופי אסרו הנחננים והדרם. והנה אדם הראשון לא חטא בשום فعلיה כ'א באכילה. וידיע כי אפללו יין וScarberry שיכנסו בפני האדם יותר מידי יטמאו כאשר הועד מנה ולפת. וכאשר יצאו טפי האדם דברי אלקים יהום ולהל והדראות לו י'ח' ורבו הטעמא ומופר ושאר דברים ההכחחים לחיי האדם, לא יטמאו חיה. וכבר הארכנן בעניין זה בפרק ט' מהלך הא' מוח הספר. וכן מלהת הנזרים עוד חיים אינם אוכלים אלא נתלית ידיים, ואני מתנהנים בזה במונגן ישו ותלמידין. ותמצוא כיוצא בזה העניין בלקש פרק י'א, פסוק ל'ג.

י'ט. פרק י'ט פסוק ט'ו: בא איש אחד ואמר ליישו חמלמד הטוב מה עשה מהמעשים הטובים כדי שיהיה לי חיים הנצחיים.

יב'. פרק ח' פסוק י'ט: וכי לא חכם אחד ויאמר ליישו: אני אלך אהරיך לכל מקום אשר תלו. ויאמר יישו אליו: לשועלים יש חפירות ולעופות השמים יש קינים, אבל אני בן אדם אין לי מקום להשיכם את ראשינו עכ'ל. ותמצוא זה נ'כ בלקש פרק ט', פסוק נ'ג. גם זה המאמר סותר אומנות שמאליינים שתואר אלקים. ואם היה היה הוא עצמו שעצמו יהונן אמר ליישו מעיד על עצמו יהונן אמר ליישו בבן אדם וגנו. ובכתריבם, קמ'ז: אשר יטפח באדרים ובגדיריהם, מה תהה קרא עצמו בן בו, בדכתריבם, קמ'ז: אמר לי'': א'ל תבטחו בגדריהם בבן אדם וגנו. ובכתריבם, י'ז: מה אמר לי'': א'ר חדר לו'ם קומם יהו, בדכתריב הדרילים, כ'ד: לוי' הארץ ומולאה, תבל וירושבי בה.

יג'. פרק י' פסוק לד': אל תחשבו שבאתוי שלוחות שלום באדר, לא באתי רך לשולות חרב, וכן באתי להפעריך בן מאכבי וכבת מאמטה וכבל מחתמתה. עכ'ג. ותמצוא זה העניין עוד בלקש פ' י'ב, פסוק נ'א. חנק רוחה טמ'ש שלא בא לשולות שלום באדריך חרב, הודיע שלא היה מיטה משיח. כי על המשיח המקונה נאמר בוכרת, ט': ודבר שלום לנוינו וגנו. ועל הומן ההוא הכתוב אומר שיעית, ב': לא ישא נוי אל גנו חרב וגנו. וכן מ'ט: להפרוי בן מאכבי וכבי הורה נ'כ שלא היה משיח, כי בזמנם המשיח המקונה בא אליו הכביא אשר נאמר נאמר פרק י' לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם, מלאיי בסוטה.

יד'. פרק י' פסוק מ': אמר ישו ל'יב שלוחיו: מי שמקבל אתכם מכבלי אותוי ומקביל אותוי מכבלי אורו שלחני. עכ'ל. הנה הנזרים מות המתempt מאמינים שישו עם שלוחיו דמיון אחד. ואחר שהם כבר מאמינים על השילוש שהוא אחד יתחייב שיאמינו כמו כן על יישו שהוא אחד. וכיווץ בו זה העניין מפמ' פרק י' פסוק ל'ח, ע'ט.

טו'. פרק י'א פסוק י'ג: אמר ישו: כל הנכאים והتورה נבא עד יהונן, וגם תרצו לקבלו והוא אליו אשר היה עתיד לבא. עכ'ל. וכן בלקש פרק י'ג, פסוק ט'ז: ואמר ישו נתני הטעמא והטעמאים עד יהונן וכו'. ומ'ט: שכל הנכאים והتورה עד זומן יהונן בזה המאמר שהטורה והטעמאות לא חי נזחירות רך זמניות עד זומן יהונן שהיה בזומנו של ישו. והנה שיש עצמו סותר את דבריו בזאת הדעת בדכתריב במרקוש פרק ה', פסוק י'ג, ב'ט: אל תחשבו שבאתוי לבטל הטעמא והטעמאים וכו'. ובבר בארכנו סתרית זאת הדעת בפרק י'ט מהלך הא' מוח הספר. וכן הנכאים אשר לא נתקיימו עדיין ועתידות להתקיימים בזמנם יטפח האמתית סורות ואות הדעת, וכן קבוץ עשרה השכבים ומלחות נזון ומונגן ובקיות חר הזותים וולחות

שיטון בודני בחתקתו שם כד"ה חשב לתוך זה את הטעות, כאמור: שטיפיאש קורא את כריתה זה וננו של ברכיה וזה השם הוא אחד משמותיו של יהודע כי נס שם ברכיה היה קוראים את יהודע אביו. עכ"ל. וזה לא לטעות, כי לא מזינו בשום מקום שיקרא את יהודע החתן בשם ברכיה, כדורי שיטן בודני. וכן אין מן האפשר לזרות וכיריה בן יהודע הכהן וכיריה בן ברכיה איש אחד, כי וכיריה בן יהודע נהרג בימי יושב מלך יהודה קום חורבן בית ראשון ורנד' שנים, אבל וכיריה בן ברכיה התנבא בשנת שתים לירושו הוא ארחהשתא בן אסתור והוא היה היהת שנת ע' לחרובן הבית. הרי לך מחריגת וכיריה בן יהודע הכהן עד גבאות וכיריה בן ברכיה רנד' שנים, אך שיטון בודני בתקונו ולא הוועיל כלום בו כי הוא טעות אשר לא יוכל לתכנן.

ב"ג. פרק כ"ז פסוק ו': ובחיות ישו בביותניה בכית שמעון המצער באלה אילו אשה אחת ובידיה כל זכויות עם מים יקרים והriqueה החם על ראש ישו. ובפרק ו' פסוק י"ד: ובחיות ישוב בכיתנה בא' בית שמעון המצער בא' אש אהת וכיריה כל אלכטדר עם שמן שפינדרי יקר מאד ותקוב חור בכל אלכטדר והriqueה השמן על ראש ישו. ובפרק ו', פסוק ל"ז: אש אהת היכאה כל אלכטדר עם שמן עטופה אהורי ישוazel רגליו ושותה רגליו בשמן עד שם, פסוק ט"ו: אמר ישו לשמעון: בעל בית אהת, אפילו בשמן יות לא משחת אהת ראשין, והוא משחת בשמן יקר את רגלי וכו'. וביאן פרק י"ב, פסוק ג': מרים לקחה משקל פונט שמן שפינדרי יקר מאד ושותה רגלי ישו וכו'. אהת חמיעין ראת איך כותבי הא"ג בספרם עניין אחד איינם מסכימים זה עם זה בדבריהם ומהות נראת כי שקר בפיהם.

ב"ה. פרק כ"ז פסוק ל"ט: וכאשר עבר ישו מעש מהם נפל על פניו ויתangen ויאמר: אכיכי אם יהיה מן האפשר שירס זה הכם ממי אבל לא כאשר אני רוצה אלא כאשר אתה רוצצת. ותמצו זה הדבר נ"כ בפרק י"ד, פסוק י"ח ובפרק י"ב, פסוק ט"א. נס זה הדבר הף אמוןתם שהם מאמנים שישו הנזרי בך' דבריהם, ולציבקה בעדם, כדי לכפר על נפשותם. ואם היה רצינו בך' דבריהם, א"כ لماذا היה מטעצב קודם שננטם ומתחנן לאל שעיבור וישראל הטעם. וכן אחר שנתפס צעק בקהל נධוי ואמר אליו למה עכברני,CDCתיב שם בפרק י"ב, פסוק ט"ז. וזה המאמר הוכחה נ"כ שהאב והבן אנו אחד, שאין רצין חבו ברצון האב. וכבר בראנו חענין בפרק ט"ז מחלוקת הא' מוח הסטר.

ב"ה. פרק כ"ז פסוק ט': או נתקיים ט"ש הנכיא: ויקחו שלשים כסף מהיר הנערך אשר הערכו מבני ישראל ויתנו אותם על

והשיב לו יישו: למזה אתה קורא אותו טוב, אין טוב אלא אל אחד. ואם תרצה התשועה הנפשית שומר המצוות לא תרצח לא תאוף ולא תנגב ולא תענה עדות שקר, ככד את אביך ואת אמך, ואהבת לרעך כמוך. עוד אמר: אם תרצה להיות תמים לך מדור את נחלך ותון צדקה לעניים וכו'. וכן תמצאו בפרק ו' פסוק י"ג ואנולקש פרק י"ח, פסוק כ"ב, כתיב: כל מה שיש לך מדור ופור לעניים וכו'. הנה רואה כי מה שאמר למזה אתה קורא אותו טוב אין טוב אלא אל אחד, בוזה המאמר הוכחה שהוא אינו אקליםnas לשארם המאמינים. וכן ט"ש: אם תרצה התשועה הנפשית שומר המצוות וכו', הוכחה שא"א להוציאו בלתי שטרות מצות תורה משה. ומ"ש בפרק ו' פסוק י"ג: לך מדור נחלך ותון צדקה לעניים, ובפרק ו' פסוק י"ג: כל מה שיש לך מדור ופור לעניים, זה הדבר סותר יסוד דתך. כי הם אומרים שע"כ נתחדרו דתוי ישו להיות קלות השטיריה ובטלת תורה משה להיותה בכידה במציאות, עד כי אין שום אדם שיווכל לשומר אותה כהונן בדתיכיב באקטוא אפסטולו רפרק י"ז ומהתהלהן עד פסוק י"ב, וכן כתוב פועל לנלאי פרק י', פסוק ל"ב. והנה תורה ישו נורתה לתה נחלתו וכל מה שיש לעניים, אבל תורה משה נורתה מעתה לבדה לבתובאות הנחתלה, ונשרת לבכילה הנחלתה עם ט' חלקים במציאותם כדבריהם, אבל היא באהה לתה נחלתו גנותינו וגופינו כאשר באנו בפרק י"ט מחלוקת הא' מוח הספר. וכיוצא בו העזין המתואלב בפרק ו', פסוק י"ג, ע"ש.

ב'. פרק כ', פסוק כ"ג: אמר ישו לתלמידיו לשני בני זבדיאו: אבל לחתת לךם לשכת בימיינו ובשמאי אין ברשותי אלא לאותם אשר הווים להם מאכלי. עכ"ל. ותמצו זה המאמר נ"כ בפרק ו' פסוק י"ג, פסוק ט': הנה אחר שאין כה ורשות בידי הכהן לעשות רצונו אלא ביד האב בלבד, א"כ מודיע שאין האב והבן אחד בדבריהם ולהת בכושו הכותחים בו.

ב"א. פרק כ' פסוק כ"ח: אמר ישו לתלמידיו: כאשר לא בא בן אדם שיעבד לו אבל בא לעובדו וכו'. ותמצו זה המאמר נ"כ בפרק ו' פסוק י"ג, פסוק ט": הנה ישו יהודיע עלי עצמו שהוא אינו אלוק ל' סבות: הא', שוואו בן אדם. ותוב', שהוא עבד אינו עבד. וכמו כן יהודיע על עצמו שלא היה נ"כ משיח לפוי של המלך משיח הכתוב אומר בכרה, ט': ומשלו מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ. וכן היחסו ליה יפלחון ויתהמען.

ב"ב. פרק כ"ג פסוק לה': אמר הרנסט את כיריה בן ברכיה בין האולם למטבח. עכ"ל. גם בזו מעות פורסם, כי לא הרנו רק את כיריה בן יהודע הכהן באשר פבואר בד"ה ב', ב"ד. והחכם תנזרי

אתכם הכו שכרי, ר"ל: קיימו מצויה והויה יהה שכרי על כל התופעות אשר עשו יתנו לבם. וט"ש: ואם לא חדרו, ר"ל: אם תחדלו מלקיים מצויה, נס אני לא ארעה אתכם ולא אטיב לבם. וכן מצינו שאמר הקב"ה ליהזקאל הנביא, ב': אם ישבטו ואם חדרו. והוא כדרך החיים והפטות גנדי לפניך, דברים ל'. וישקלו את שכרי שלשים כספ, גם זה המאמר אינו כפשותו רק משל גבאווי על שלשים צדיקים מקיים מצוות הש"י שנמצאו בהם באותו הדור אחריו פטירות זרוכבל ונחמה. ומה שהמשיל החזיקים לכסף הוא ט' כסוף, להיותם נסחותם תמיד לחצרות בית יי'. והוא אמרו: ואקחת שלשים הכסף ואשליך אותו בית יי' אל חוויצר, ר"ל: שך היה גראח לו במראה הנבואה שהוא היה לוקח הכסף בגין הש"י ומשליכו בכית יי' אל חוויצר. והוא אמר: כמו האוצר כי אותן אחרות אהוו מתחלפות ופי' שומר האוצר. והרצון בו: שאלו החלשים צדיקים לבודם יהיו נשمرם מחרזרות הנזירות, ומכבר ומחרב ומרעב המתוועדות לבא על רשיעי הדור והו לאפי' שרויו יושבים בסתר עלין בצל שלדי יולגנו, וזהו הם כאלו נשמרם במשפט בית יי' ובאוצרותיו. וכט' אל חוויצר אל אדר התקיר והוא שם גני לבית יי' אשר עמו, ר"ל: אל חוויצר אל אדר התקיר, והוא שם גני לבית יי' כאשר ביאר אחר כך באמורו: ואשליך אותו בית יי' אל חוויצר, ופי' אשר יקרתי מעלייהם נכבדי בעצמי וסורתם מעלייהם לروع מעשיהם. וט' ש: ואנדע את סקליו השנוי את החובלים, וזה משל לעקירות מלכות הכהנים שנעקרה מלכותם בזמנם שהופרה האהבה והאהוה ביןיהם בזמנם חורקנוס ואורייסטוקלוס אחיו, שאנו נחלקו בני יהודה ובנימין עם חנילוים אלהים משאר שבטי ישראל לשני מחלקות, והמלוחקת היהת פבח לעקירות מלכותם. וט' ש: קח לך קלי רועית איילי הוא משל למפלכות הורדים ובנין, המשילו הכתוכ לרועית רשותה, לפי' שהיה רחוב און ומכלך לשון הרע עד שהרגן את אשתו ובנינו על כל האחים בכביחים רק ליכילת המלשינן. וככתוב מסלוי, י"ד: פתוי אמיין לכל דבר. וכן שפך דם נקי לרוב בישראל. וו"ד אילי כי"ד אכזרי. וט' ש היה רוי האיל עובי הצען, וזה אגוניפס שחדר לרומי והעליה את אספסיאנס וטיטוס בן אשטו על ירושלים לבספה קאפו עליו אספסיאנס וימת אוגן ואת מונבו בן לפוי חרב נ' שנים וממחזה קודם חרבן הביא. ומסכת השנאה שנתערורה בין אנדרפס המלך ובין הירושאים שרי הפריצים נהרכ הבית, כאשר נתברר ביויסטון. וזה פירוש הנבואה הזאת, לפי' כוונת הקצור. ואחרי הודיעו אלקם אוטך את כל זאת תראה כי אין שום סויע לדברי הנגידים מספק ויישקלו את שכרי שלשים כספ, לפי' שהוא אנו כפשותו אלא משל גבאווי כשר משל גבואה כאשר ביארנו. ועם ההשלמת אףלו היה הפסוק כפשותו לפי' סברת הנזירים, עכ'ז אין להם לפחות מה הפסוק על דמי מכירות ישו הנוצרי ומחריו לפי' דעת מטיאש אחר

שדה יוצר כאשר צוני יי'. עכ'ל. הנה נס מה שקר העיד מטיאש על החבור, במנגנו כפעם בפעם, כי לא נמצאן בוכירת, "יא, רק וشكلו את שכרי שלשים כספ ומארנו מות הפסוק בלית הכתינה כוונת הנביא בזאת הטהרטוקים הקדומים והטהרטורים מות הפסוק, כי כוונת הנבואה מכיא ראייה לאומנות מות הפסוק בלית הכתינה כוונת הנביא בזאת הטהרטוקים הקדומים והטהרטרים מות הפסוק סאת הש"י" כל ימי שרך ומון בית שני החובבן, וקרואאנשי כי צאן הדרה כי נתוננים הם להרין ביד שונאים כשבוראים על מצוות יי'. וט' ש שם: ואקה לי שני מקלות לאחד קראתי געם ולאחד קראתי גען, לקיית המקלות אינה כפשותה אבל היא משל גבאי. והמשיל המנהינים למקלות, לפי' שדרך הרועה את צאן במקלות, ורמו כהה כי לרוות את ישאל לחק ב' מקלות, ואמר כי לרוות קראתי געם וו' ש: לאחד קראתי געם וכן גען. געם הוא משל לנשיאות זרוכבל ותemptation, וט' ש: זרוכבל הולכים הוא משל מלוכות בני חמונאי שמלכו מעצם ולא היה להם משפט המלוכה לפי' שלא היו מרוע דהע'ת. ונקרווא חובליהם מל' השחתה בטו מוחלים ברומים, שר החירותם. וט' ש: לאחד קראתי געם וכן גען אחד הקב"ה לעליהם את עבריהם והם הכרירום ומלו כביה. וכי רועה אויל, רמו למלאות העבדים שתם הורדים ובנוי כביה נבו' משל חורבן הבית. אכן מה שאמר: ואחדיד את שלשת הרועים בירח אחד, הנבאים נקרווא גם כן רועים לפי' שמגנה הרועה לתהות תחת ידי רועים קטנים. ואלו הם: חני, כבירה ומלאי שנבאו בזמנ אחד. ר"ל: בתחילת בית שני וכירוה אחד מטה שלשות הרועים בירח אחד, ר"ל: בישראלי, לפי' שמן נפשם בישראל, לפי' שלא כלישראל תוכלות הכלחידים השם בעונותיהם של ישראל. והוא אמרו: ותקדר נשי בהם, ר"ל: בישראלי, לפי' שמן נפשם קכח ב'. וט' ש: ואמר לא ארעה אתכם וגנו. ר"ל: לאחר פטירת נ' הרועים אלהו אמרו להסתיר פני בכם ולא רציתו עוד להציג אתכם מחרזרות הבהיר עליכם בעונונתיכם, רק אמורתי המטה תמות והנכחית תבהר, ותנשאות תאכלנהasha בשיר רועה תמות והנכחית פקי און געם ואנדע אותו להפир את בירתיו וגנו. זה משל פליית(*) זרוכבל ותemptation. או כברתה האהבה ותטרר הרביטה אשר היהת בינויהם ובין מלכי פרש שהו ממלכים או על כל העם. וט' ש: ואמר אליהם אם טוב בעיניכם הכו שכרי ואם לא חדר דבר. יי' הוא שאמר אליהם ע"י הנבאים, הרצון בו: כאלו אמר אם טוב בעיניכם ללכת בדרךי יי' לבו, ואם לאו חדרו. וטעם הכו שכרי, הוא כאלו אמר: כיוון שאין רועה

שאין בזאת הנבואה דמי מכר או קניין ומחרirk רק שכר והוא השכר אשרobar.

מצורף להזהר: לאחר שהנביא אמר לשישראל במצוות הש"י הכו שכרי, והם מיד שקלו את שכרי שלשים כסף ויתנו לד' הנביא, זה הדבר טורה שעשו כן במצוות יי', אם כן המשעה ההוא יוחשב להם לצדקה ולזכות אבל מבורת ישו לפיו בדבריהם הוא עון פלילי. ואחר שהוא עון פלילי, אין יצות השם לעשות עכירה שהיא המכירתה. וזאת הדעת הנבואה לא קבלת דעת שום משכלי.

בג'. פרק כ"ז פסוק ט': וכי בשתה התשיעית קרא ישו בקהל גדול: אליל, אליל, למה עוזבתני. ותמצא זה המאמר נס במרקוש פרק ט', פסוק ל"ד. הנה נס מה הדעת שהוא לא היה אלוק אלא היה כשר בני קוראים לאל בעית זרתם.

בג'. פרק כ"ח פסוק ז': אמר ישו לתלמידיו: נתנה לי הממשלת כליה על השמים ועל הארץ. וזה נס מה הדעת שהוא לא היה אלוק, כי כי שפטה והמשילה נהוגה לו מטהר אין אלוק, אבל הבורא לו לבודו הממלכת והמשילה והוא הנזון וב.mods מתקבל המשילה מטהר. ואם יאמר נוצרי שאכבי נתן לו הממשלת ולא אחר, נשיב לו: אם כן יהיו שניים, ר"ל: האחד נתן והאחד מקבל אבל הם אומרים שהאב והבן אחד. ע"כ דברי מטיאש.

מרקוש

בג'. פרק ב' פסוק כ": אמר ישו לפניו: הללו קראתם מה עשה דוד בהיותו רעב הוא וגשימים אשר אתה בא לביתי יי' בזמן אכיתור הכהן גדול ואכל לחם הפנים ייתן נס לאנשים אשר היו אותו מחלם ההורא אשר היה אסור לאכול לשום אדם וולת למנהים לבדם. ע"כ. ותמצא זה המאמר נס כבמיטיאש פרק י'ב, פסוק ג'/ ובלוקש פרק ו', פסוק ג'. הנך רואה שם מרקוש עם חבריו טעה, כי זה הענין היה בזמנן אחitemlk הכהן ולא בזמנן אכיתור, כדכתיב שמו אל א', כ"א: ויבא דוד נבה אל אחitemlk הכהן וכו'. אבל אכיתור היה בנו של אחitemlk, כדכתיב שם, כ"ב: וימלט בן אחד לאחitemlk בין אחitemlk ושם אכיתור וכו'. ואו בז דוד לבדך אל אחitemlk ולא היה שם אדם אותו, כדכתיב שם: מדווע אתה לבדך ואין איש אחר. וו"ש דוד לאחitemlk: ואת הנערדים יודעתי אל מקום פלוני אלמוני אמר בן להעבורי בבדרים, כי צורך שעת. ואמר שם: החמל צוין דבר. וכמוון שמו אל, כ"ג: על נגב יהודה ועל נגב הירדן ואילו נגב הקני, כאשר זה העניין יתבאר הטע לבמיינס במקומו בספר שמואל אל.

בג'. פרק ז' פסוק ל"א: ויבאו אליו ואמרו ובעתם בחוץ שלחו אליו ילו והם חם היו יושבים סביבותיו, ויאמרו אליו: הנה

אםך ואחריך בחוץ דורשים אותו. והשיב להם אמרו: מיامي ואחריך, ויבט בצד תלמידיו היושבים סביבותיו, ויאמר: הנה אלה אםyi ואחריך העושה רצון האל הוא אחוי ואחותי ואמי, ע"כ. ותמצא זה העניין נס בין במתיאוש סוף פרק י'ב ובלוקש פרק ח', פסוק ט'. הנך רואה מות המאמר שאכמי ואחריך בראותם שהוא מסית ומדיח הפתאים בעם לא רצוי להכנס לבית החוה אלא שלווה לקראו לחוץ כדי לפגוע טהרטהה החוה והוא לא שמע בקולם ולא רצוח לצתאת אליהם, כאשר נס הם לא שמעו בקהלו. והרהייה על זה מה שכתבוב ביאן פרק ז', פסוק ת', כי נס אחוי לא היו מאטמים בו.

ג'. פרק י"א פסוק י'ב: וויה בברך באשר יבא ישו מביתניא וירעב וירא מרוחק התאנח וועליה עליים ויבא ללקוט תנאים ואחריך בזאו אלה לא מעא התאים כי אם עליים בלבד, לפי שלא היה אזsson התאנן. יען ישו ויאמר אליה שלא יאלכו עוד מפרק פרוי לעילום ועד. ע"כ. ותמצא זה העניין נס כבמיטיאש פרק כ"א, פסוק י'ת. הנה נס זה המאמר מוכחה בכירור שלא אלקים הוא ושאיפלו רוח אלקים אין בו ולא היה בו, כי"א היה הוא אלקים כפי חבריהם או אם אפלו היה בו רוח אלקים, איך לא היה יודע שאין תנאים בתאהנה קודם בזאו אצלת וכברט שלא היה או זמן התאים. אפלו הדירות שבאנשים לא היה חולץ אל התאננה להובשה בחנן ולא תועלת, והיה לו לנוור עלי החלין שיתההף לתאנים לתועלו ולהשביע רעבונו, אם היה כה בזיו לשנות התבניות בצדצון כפי מה שמאטמים הנמשיכים ארדיין. זאת הטענה טעניתו לנוצרי אחד, והשיב לי: בודאי אין זה נכון, אבל ציריך בזונה כמו שatoms יוזדים ואומרים כוונות עוד כפושטו, אבל שסתור ומנבאים, כך אנו אומרים שהוא המאמור ציריך כוונון. והכוונה היא שישו לא הילך מועלם לתאהנה רק האבר הכל דרכ' שליל עלי ישאל שנמשלו לתאהנה, כמו שנאמר בדברי הנביאים בכמה מקומות. ונס נשללו לנוון, כמו שנאמר בדברי הנביאים בכמה מקומות, ר"ל: בא ישראל כמו שוזע מדברי הנביאים וישראל לא רצוי לבלוקו עבעבור שלא היה להם פרוי, ר"ל: חכמים. וכשורה שלא רצוי לבלוקו, קילל אתם ואמר: התאננה לא יאלכו עוד מפרק פרוי לעילום, ר"ל: שלא ימצאו בישראל עוד שום חכם אחד, ע"כ. והשבתי לו עלי זה: א"א היהות הכוונה שatoms מוכחים זה המאמר. ואת הכוונה היא ננד דברי הנביאים, כי ביטים האלה בזמן המשיח ירבה הדעה והנבואה על כל בשך כמה שנאמר בנבואה יואל, י' : וידעתם כי בקרב ישראל אני ואני יי' אלקים ואין עוד ולא ייבשו עמי לעולם ויתה אורי כן אשפוך את רוחי על כל בשך ונבאו בזיכם ובגנותיכם וגוו', וכן ברחבה מקומות. אבל אתם אומרים להפוך שיזו המשיח לטוי דבריכם הבודדים, לא מצא כלל חכם בישראל אם כן בזודאי חבל שקר זה שאותם בזים מלככם ע"כ.

ימיה לדרת ותלד את הבהיר וכ'ו. הנה מוח המתempt נראה כבירור שמריטים ילדה את ישו אחר שמלאו ימיה לדרת בשאר הילודות מושפעה חרדים. וכן מצינו שם בפרק הראשון פסוק ל"ט, שמריטים אהרי שהרתה הלכה לירית אלישבע קרובתה ותשב עמה נ' הדרשים ואחר בר' שכבה אל בירתה. ותמצוא שחקלנدر שלחם אנים סוכרים בזה העניין עם בותבי הארץ, אלא קבועים ושם הדרונה של מרים בה' לטבת הנגרא בלשונם דיזימבר, ושם ילדו ב' הארץ. אם כן לפ' דעת כותבי החקלנדר אין בין החירון לילידה רק י"ז ימי. ומזה שאמרם קצת מתנוצרים שכחדש דיזימבר הוא ושם הריוון אמה של מרים ממרם כתה, א"כ היה לחם לנוצרים לקרוואו אותו חיים הריוונה של אם מרים ולא הריוונה של ישו. ועוד למלה יוכרו הנוצרים הריוונה אמה של מרים שחיה בדרך הטבע ולא יוכרו הריוונה של מרים שחיה בדרך פלא, לפ' דעתם המשובשת.

ל"ד. פרק ב' פסוק ל"ג: והיו אכיך ואמו תמחים על המאמרים הנאמרים עליו. עד שם, פסוק מ"ב: וישאר הנער בירושלים ווילדיו לא ידעו. ושם, פסוק ט"ח: ותאמר אמו אליו: אתה הנער מה אתה עשית לנו. הנה אכיך ואני בכחך לך בקסנזר, עכ'ו.

וכן שם פ"ד, פסוק ג"ב, כתוב: שאמרו בערונו, והלא הווא בן יוסף. וביאנו פרק א', פסוק ט"ב, כתיב: מצאו את ישו בן יוסף מנצורת. ושם פ"ו, פסוק ט"ב: והלא ישו בן יוסף אשר אנחנו מכירם את אביו ואת אמו. ע"ב. הנה רואת, שם אלו המאמרים עומדים בגנדם והוריסם נתן אמונהThem שמאכירים שנולד לאבא.

ל"ה. פרק ג' פסוק ג"ג: מתחילה לכתוב יהוז וופ' לגננת בו חזד, והוא סותר למתה שנמצאה כתוב במטאטש פרק א', כי יהום מה ישו בן יוסף בן עליי בן מתת בן לוי בן מלכיה וכ'ו. אבל במטיאש מיחס את יוסוף בעלה של מרים לשלהמה בן חזד, ומסיים הייחס באמורו: אליהור חוליד את אליעזר אליעזר חוליד את מתן מתן חולייד את יעקב חוליד את יוסוף בעלה של מרים אשר נולד ממנה ישו וכובוי. ונמצא שם כפי ספר מטיאש מאברהם אבינו עד יesh התוצרי ט"ב דורות, אבל פה כפי פדור לוקש תמצאי נ'יו דורות. וכבר הארכנו בעניין אלה הסתירות במטאטש פרק א', ע"ש. ויש לשאול מכם: איך יוסוף היה בעלה של מרים, אם יוסוף בן עליי בן מתת בן לוי בדברי לוקש, או יוסוף בן יעקב בן מתן בן אליעזר כדורי טיטיאש. ואם תאמין הדבר לוקש תביב עדות מטיאש, וכן להפוך. וכן תמצאי שлокש מתחילה הייחס באמורו שישו בן של יוסוף בן עליי וכו', ומוסיפים באמורו: בן אorous בן שית בן אדם בן חאל, אם כן נראה מדבריו של פטריך נקרוא ישו בפיהם בן אלקים שנולד מדם שחיה של האל ויציר בפיו כאשר זה ידוע לטעיינם הימבגדרכיו.

ל"ז. פרק ד' פסוק י"ז: ויתנו לו לישו ספר ישעה הנביאו

ל"א. פרק י"ג פסוק ל"ב: אמר ישו לתלמידיו: אוטו חיון והשעת אין כי שיועץ לא המלאכים שבשמים ולא הבן אלא האב בלבד עכ'ל. אתה חמיעין תראה איך הוכית בכאן שבחן אינו אלוק כיון שהוא יודע עניות. עכ' ברי מפרקיו.

ג'וקש

ל"ב. פרק א' פסוק כ"ז: אומר שבא המלאך נבריאל שליח פהאל לתרם בעודה בתוליה פוארחה מוסוף שחיה מבית דוד וכיישר לתשרח ותולד בן ותקרא את שמו שלו, וכן הבן יהיה קדש ויקרא בן אלקים, וכן יתן לו האל כסא דוד אביו ויטולך על בית יעקב עד עולם ולא יהיה קץ למלכותו, עכ'ל. הנה תראה שהוא שום המאמיר אינו מסכים עם שאר דברי הארץ, אבל הם מותרים וזה את זה. ושני דברים החסורים לא יזכרו יהוד, אלא אם יזכיר אחדו יזכיר השני. ור'ל: אם חיות זו והמאמיר של לוקש אמת שחיה מרים בתוליה מבורשת המהלאך שתולד בן קדוש אשר שמו בין אלקים וכו', אם כן למתה היא ובנית, ר'ל: אמר של ישו אחוי, לא חיו מקשיכים לקלול ולחרואתו. והיה להם ראוי לשבת בראש העם הנקבצים לשפטו והלא דבירין, אבל הם לא רצו אפילו לחייב לבית הוויא אשר היה בו מסיטה את הפתאים אלא שלתו לקראו להחן למגנו מן המעשנה הווה, כאשר זה גדע מבדרי ישו עצמו, כדכתיב בברוקש פרק ג', פסוק ל"א. וכן יתמה אליו לא היה מאמינים בו, כדכתיב ביאן פרק ז', פסוק ה': ולמה מרים אמרם לא אמרה שיאמינו בו ולא תנידזה להם מה שחיה מבורשת עליו מஹלאך קודם החרון, לפי דברי לוקש. וכן למתה צוה המלאך לקראו שמו ישו אחר שחייה סיוע מפי השם ע"י ישעה הנביאו לקרוא שמו עמנואל, לפי מה שכחוב במטיאש פרק א', פסוק כ"ב.

ולמה לא נתן האל לו את כסא דוד כאשר הבטיח המהלאך לאמו, כי לא ישב על כסא דוד ולא משל בישראל כלל, כאשר ביארנו בפרק כ"א מחלוקת בא' מות הספה. איך יירא דוד אביו של ישו, אחר של לא נלוד שוא יוסוף שחיה מבית דוד לפי דעתם כאשר בארכון בפרק א' מחלוקת בא' מות הספה. וכן מ"ש היה קץ למפלצותיהם, הנה מצינו שפוויל טויר והם המאמיר כתובו לקורינטוי פרק ט"ז פסוק כ"ד עד כ"ט, באמורו כי בominator העתיד ישיב שום המפלצות אל האל אביו, גם עצמו יהיה נתן אליו. הנה רואת שום המאמיר מורה שלפלצות ישו לא תהיה נצחת רך ווננית כי כאשר ישיב המפלצות לאביו או יהיה קץ למפלכותו, אפיילו לפי דעתם אומנותם. ואחר אשר הוחבטו מדבריהם שירשו יהוד, קץ למלוותו אבל האל אין קץ למלוותו אפיילו לפי דעתם, אם כן יתחייב שחאב והבן אינו אהה.

ל"ג. פרק ב' פסוק ר': ויהי בהיותם שם בבית לחם וימלאו

טוב ששתנו זדקה מה שיש לכם וחכל היה טהור לכם וככלו. הנה רואה שאלות הדברים און להם טעם ולא ריחת. והחמתה מן המאמינים מן הותליכם בעקבותיו, למה ורוחצים יקיהם קשיישים לסעדור כי מון הראווי לסת להתנהג כמנגןו. ותמצאו זה העניין נ"ב בטהראש פרק ט"ז.

פרק ט"ז : כתוב סייר לדוריש העני שהיתה מטענן בחזי מותו ביחסו של אברהם אבינו ע"ה, וכי חרש שהיתה בו מטענן בחזי העולם הזה היה מעונה אחריו מותו בנטען פרחן גדיות ותחום רכבה עד כי אין שום מעבר בין שני המקומות החם וככלו. הנה בזה הסדר הודיעו שאברהם וליירוש לא היו בנהנס ותחביב מות השצדיקים לא היו יורדים לנירוגם איילו ביאית ישו בקדם, אם כן המאמער יורד דהם ואסונם שמאמנים השצדיקים כולם היו יורדים לנירוגם בעון אדם הראשון עד אשר בא ישו ופדה משחת נפשם במתנותיו. וכבר הארץ בסתור הדעת הזאת בפרק י"א מתחלק הראשון מות הספר.

מ'. פרק כ"ג פסוק ל"ד : אמר ישו : אbei סלח לך כי אין יודעים מה הם עושים. עכ"ל. וזה המאמער נ"ב סטור פנת אמונה הנגידים שאומרם שהאל ענש היהודים בעונש גדול על שעשו שפטים בישו, א"כ לא קיבל האל את קשתו ולא סלח להם. ואם יאמר הנוצרי שנתקבלה בקשתו מחהלי ית' וסלח להם, א"כ היהודים לא נעשו בעבורי. עד כאן מדברי לוקה.

יאן

מ"א. פרק א' פסוק כ"א : ויאלאו הכהנים והלוים מיאן : אם אתה אליתו, ויאמר : איני אליתו. ויאלאו עוד : אם אתה נביא, ויאמר : איני נביא. עכ"ל.

הנה תמצוא סטור לות בטהראש פרק י"א, פסוק י"ג : אמר ישו : כל התביבאים והתרורה נבוא עז און ואם תרצו לקבל הוא אליתו אשר היה עידך לבא. וכן שם, פרק י"ז, פסוק י"ב : אמר ישו : כי אליתו כבר בא ולא הכריזו אלא עשו לו כרצונם וכן און אטם יסבול טהם, או הבינו תלמידיו כי על יאן הטובל הוא אמור. ע"כ. וכבר בארנו סכת ואמת הסתירה בכירור מספיק בפרק ל"ט מהקהל ח' מות הספר.

וכן טענני לנוצרי אחד ואת תשאלת, והשב לי ע"ז : כי מצינו גם בדברי הנגידים שכחישו בדברים, כמו שמדובר הנביא שהיתה רצאת לחשג ננד שאול ולמר שחולך לרך קרבענות והוא הך לטשוח את דוד. גם כן יאן היה כחש שהיתה אלית, אבל באמת היה אליתו. והשבתי לו : מות אין לתביא ראייה, כי בידיע ששמואל הנביא בודאי לא יכול כננד. דוד אשר היה מושלח אליו רק מאהר היה כייחש כמו משה, אם כן אם היה היה דבריכם شيئا היה ח'ו אליה לא היה לו לכחש כננד ישראי. אשר היה שלוח אליהם כמו שנאמר בדברי הנגידים.

חוות אמונה

וישתה הטער וימצא המקום שהיה בתוכו כי רוח יי' עלי יען משח אוינו לבשר עניים, שלחני לחכוש לנשבי לב, לקרוא לשבים דור ולערומים ראיית עניים ונשברים פקח-חקות לקרוא לשנת רצון לי'. ויסגור הטער רשות לערוך ואחר כך החליל מה שכתב בישועה ס"א כי הויסף לעוז מוכיר הפסוקים בחילוף מה שכתב בישועה מה שאינו כתוב שם בישועה. ואל הוכרי אמונתו ולעווריות ראיית עניים מה לאליך לנוחים כל אלכilm, לשום הטעבריים אשר בנדם, כגון : ווים נקס לאליך לנוחים כל אלכilm, מעתה לאכלי ציוו, לחתה להם פארתחת אפר, שמן שנוןחת תחת אלכilm, אשר מכם גראת בכירור תחללה תחת רוח וחתה עד סוף הפרשחה היהיא, ישעה אמרת כי אלח הפסוקים לא ישו על נאמרו על יישו כל אלל הנביא ישעה אמרת על עצמו. ואמרו : משה יי' אותי, הרצון בו : בחר. וככזהו תמשח לביאו תחתון, מלכים א', י"ט. וכן אל תגעו במשיחי, תחילים ק"ה. הרצון זה : ששח'ו מבנו ושלחו לבשר באלה הנחות את בני ישראל העתידים לחיות בגלות וכן אורך שלא תארשו מן הנגואה במצאים אלה נחנחות בתוכות תפוי י' על ידי נביאו. וקרוא בני הננות עניים ונשברי לך, שבויים ואסורים ואכלי ציוו כי כן שמו באמת, כאשר אמרת זה העני מיבור בפרשחה ההוא וכן בפרשחה הסמוכה אליה מלמעלה ומולטה בארכ הטעב.

ל"ג. פרק ו' פסוק כ"ז : אהבו את אויביכם ועשו טוביה לשונאיכם, רבכו את המקלליים אתכם והתפללו بعد החומרים אהבתם. למיכה אוטר על הלייה האחת תא נס השני, והולוק מלבלך החיצוני אל תגע טבנכם הבפני וכו'. ובסעודה העיין ב"ב בטהראש פרק ח', פסוק ל"ט. זאת המצווה לא ראייתו שם נוצרי שיקרים אותה כי אפילו ישו עצמו לא היה מטהנהן כמו שחיה מלמד לאחרים, כי הנה מצינו ביאן פרק י"ה, פסוק כ"ב, כאשר הכה אוטו איש אחד על הלייה לא נתן לו לחיו השני אלא מטרעם אפילו על הכהה האחת, כאמור : למת סכת אהה אוטו. וכן מצינו באקטא אפומטלים פרק כ"ג, פסוק ב' : כאשר נור הכחון להכחות את פועל על הלייה לא נתן לו לחיו השנויות אלא קלל, כאמור : האל יכח אוטר וככלו. והנה וזה הדבר עמד בנסיבות וסותר יסוד דהם שאסורים שטורות ישו קלת השטרות. וחוץ פועל שהכחון נאמן ביהו של ישו ולא יכול לקיים מצוותו, אם כן שאר מאמניין איר יכולו לקיים. ותמצא ביאן בטהראש פרק י"ט, פסוק כ"ה.

ל"ה. פרק י"א פסוק ל"ז : וישב ישו לסעדור אצל פרוש אחד ולא גמל דייו קדרם אכילה ויתמה הפורש ויאלאו על זה, והוא אמר : אתם רוחצים פערות וכוסות מכתוש אלל תוכם מלא מלן הרעות. אווי הפסלים, חלא מי שעשה החיצונות הוא עשה גם חתיכות. יותר

הנֶּר רואה שהורה הזאת הוא הוכיח להזראות התורה האלוקיות שנאמר: ובערת הדע מקרוב. וכך גם היה הוכיח אפלו הנטוים המאמנים בו אינם מתנגדים כבוי הוראות אלה והוניכים המנאים והמנאפות במתנות משנות. אבל כבוי הוראות ישו ותהייב ביטול כל בתי דיןין ויבא לקקל הסדר וקבוע מ"ח. פרק ח' פסוק ט': ועתה אתם מכשימים להמיתות אוטה את האדם המודרך עלייכם דבר אמר אשר שמעתי מאת האל.

הנה תורה שישו מודיע על עצמו שהוא אכן לא הוא אדם. וכן אמר עלייו פאולי בכחבו לרומים פרק ה', פסוק ט"ו: בחחד אדם אחד, ישו המשיח, הושע לנו לרבים. וכן בהכחת מקומות קראו את עצמו בן אדם ולא מצינו בשום מקום שירא את צדוק כבוי מה שמאמנים הנוצרים, כאשר באנו בפרק י' חולק הא' מזה הספר. מ"ט. פרק י' פסוק ט"ז: ואמר ישו: עוד צאן אחותך יש לי אשר אין מ המכלה הזאת, נם אותן יצטרך לי להביאו ויאזנו לקולו. ויהיו עדך אחיך ורעה אודך.

אתה תורה איך יצא טפיו דבר אמר בפרק כי הורה כי לעתיד תהיה דת אחת ויהיה שם כן מלך אחד מפני עדות הנכאים ע"ה, כי הנה כתוב בישיעיה מ"ה, כי נשבעתי יצא מפני צדקה דבר ולא ישב כי ל' תברע כל ברך השבוע כל לשון, ובצפניה נ' כתוב: כי או אהפר אל העמים שפה ברורה לקרוא כלם בשם יי' לעבדו שכם אחד. ואם תרצה לעת בכירור לזכרי הנכאיםஇויה מחדות תשאר קיימת לעתיד לבא תמצוא כתוב יישעיה, נ'ב: עורי עורי לבשי עיר ציון לבשי בגדי תפארתך וירושלים עיר הקרש, כי לא יוסיף יבא בר עוד ערל וטמא. ושם, סימן ס"ז: המקדשים והמטהרים אל הגנות אחר אחת ברוך אוביי בשור החירות והשלוח' והעכבר חדו יוסוף, נאם יי'. ושם בסמור: והיה מדי חזק בחדש ומדי שכבת בשבותו בא כל בשור להשתתות לפני, אמר יי'. ובוכuria, ט': והשרה דמיון טפיו ושקוץינו מבון שניינו וכו. ושם, י"ד: והיה כל הנוצר מכב הגויים הבאים לירושלים ועלו מדי שנה בשונה להשתתות למלך יי' נצאות ולוחנן את גן הסוכות, ופסוקים רבים כאלה אשר מתבואר בהם כי לעתיד תהיה דת אחת והיא דת ישראלית. וכבר הארכנו בכירור זה העניין בפרק מ"ד מחלוקת הא' מות הספר.

אמנם על להיות מלך אחד מאות ישראל בזמנ העתידי, התמצא בדניאל סימן כ': ובו מהונון די מלכיא אナン יקים אלה שמי מלכו די לעילמי לא תחחכל ומלכotta לעם אחרן לא תשתקן תדק ותשוף כל אילן מלכotta והיא תקים לעלמי. עד שם, ז': ומלכotta ושלטנא

מ"ב. פרק ב' פסוק ד': אמר ישו לאמו: מות לך ולך אשת, וכן שם בפרק י"ט, פסוק כ"ז: וכראות ישו את אמו ואת תלמידיו אשר אהבו שחתה עomed שם, אמר לאמו: חנה בנת. עכ"ב.

הנֶּר רואה שנס והחדר סטור אומנות מה שמאמינים שמריטים קראה בנה בשם בטליה וקראה בשם אש שמרוחה על הבעליה פאלש, כאשר הראה שם פרק י' פסוק כ"א, ב' ב' ח' פסוק ז'.

מ"ג. פרק ב' פסוק י"ח: אמרו היהודים לישו: איזה מופת אתה מראה לנו, שאחת עוזה כה, השיב ואמר להם ישו: ערו בית המקדש הזה ואבנתו בן ימים. עכ"ב.

זה הדבר שאמור לו היהודים אינו מן האפשר, כי ב"ה שבונן ישו היה בנני הורודים המלך לפי דעת הענזרים אשר כל בטי מלכטו לא חיו רק ל' שנים, מכמהר כספר יוסוף בן גוריון פרק ס"ה. וכן ב"ה החוא אשר בנה הורדוס בנה למושבונה שנים כאשר מבאר נם כן כספר התהו.

מ"ד. פרק י' פסוק ל"ה: אמר בן רצון טוות נמר בדרכי הכותב. רצון אל רצון אותו אשר שלחני. עכ"ל.

הנה במתה שאמור: כי יודתיון והשטים אם כיוון אל יודית הנשפטה, הנה נשמה כל בני אדים ממש יורדים. ואם כיוון אל הנגע, הנה שאר כתבי האין סותרים את דבריו בפרט לוקש, ספרה שכותב בפרק ב' פסוק ז', כי אם יlidto בבית לחם באכום הבהמות, ומה שאמור: לא לעשות רצוני אלא רצון אשר שלחני, ספרה שהשולח עם השליה איתן אחד שאין השלווח ברצון השולח.

מ"ז. פרק י' פסוק ה': כי נם אחוי לא חיו מאמינים לו. עכ"ל. הנֶּר רואה כי אפליו אחויוبني אמו, ר"ל: יעקב ו יוסף ושמעוון יודאי הנוצרים במטיאש פרק י"ג, פסוק נ"ה, לא היו מאמינים בו, לפי שחוו מקרים יותר תחכמוני וויפו ווודעים כי שקר בפסוי. וכבר הוכרטן בלקש פרק א', ע"ש.

מ"ז. פרק י' פסוק ט"ז: ויתהו היהודים מישו באמרים: אין הוא ידע ספר בהיותו בלתי מלומד, עכ"ל.

נס וזה הדבר אינו אמת, כי ישו הונצרי היה תלמידו של רבוי יחשען בפרהיה ועמו ברוח לאלכסנדריה של מצרים טפני אני המלך, כאשר העידו עליו בתלמוד חכמי אותו הדור כאשר ראוו בעיניהם.

מ"ז. פרק ח' פסוק ג': היכיו הפרושים לנצח ישו אש שמצאות מנאפת ושהלו: אם אתה נור שגרנו אתה בגיןם כמי מה שנור לנו משה בתורתו. והוא השיב ואמר להם: מי שלא חטא מכם ירנעם עליה אבן בטהלה, ואחר כך עשה אותה חפשית מן חפיתה.

183

חלק שני

השכתי במלאים אתם וככני עליון כלכם בעלי קיום והחטודה מצר דין אמרת במלך יי' צבאות ה' הו, לפיך ספק עליו ואמר: אכן כאדם חמותון ננו'. ר' ר' ל' : אכן אני רואה, שatoms בהיותכם נפשיכם אהרי תאות החומר שחווא מודמה לעשות על במשפט, מות נפשיכם כאדם שהוא נוף ולא תעלת אל מעונת העליון לחוויתם בין המלכים הנקראים אלקים ובנוי עליון, וכן תפולו כאחד השרים אשר יודם תקיפה לשעותם.

וידוע בכל יודעי ה' העבריות כי בדברי חניבא המלאים נקראים בשם אלקים ובני אלקים, כי שם אלקים שם שתוף ונאמר לכל משנית ושותפם מונגן, וע' ב' נאמר בתחלתו אל השם' כמו בראשית ברא אלקים, ונאמר על המלאים כמו מות נמות כי אלקים ראיינו אחר אמרו: או ידע מנוח כי מלך יי' הו, שופטים יי'. וכן ובית דוד כל אלקים כמלך יי' לפניהם, וכוריה יי'. וכן ברן יח' כוכבי בוקר ויריעו כל בני אלקים, אווב ליה. ונאמר נם על הדינאים מבני אדם, כמו עד האלקים יבא דבר שנייהם אשר רישיעון אלקים ישלים שנים לרעה, שמות כ' ב'. וכן בקרב אליהם שפטם, תהלים י' ב'. והרבה בזיא באלה בדברי חניבא וכבר הוכרנו וזה השותף בפרק ט' מהחולק הא'.

הנה בזה המוטור לבדו תמצאו כל מיני שתופות מוחלשת אשר הוכרנו. כי באמרו בהתחלת המוטור: אלקים נצב בעדת אל, וכן במוף המוטור: קופה אלקים שפה הארץ, הרצון בהם: על השם', ונאמרו: בקרב אלקים שפטם, הרצון בו: על הדינאים. ובאמרו: אני אמרתי אלקים אתם, הרצון בו: על המלאים, כאשר בארנו. ומה פין מן שתופת מ' ש' השם' למשה: ראה נתחריך אלקים לפרטעה, שמות ו', אשר הרצון בו: ראה שמתוך במעלת מלך לפרטעה. וכך שמהלך מדבר דברי יי' אל העם באמצעות נבי, כן אתה תדריך אל פרעת דבריו שליחותי באמצעות אחרן אחיך. והוא אמרו: ואחרון אחיך היה נביאך. ואמנס כותבי ה' ג' להעדר ידיעתם שתופת המשמות, הם מועיטים בדברי חניבא בחרכיה מקומות ועינויים וכברט בזה המוטר אשר אנחנו בו, שתרגמו אלקים אתם בשם האל ית', כאשר זה דווע למיעינים בספריהם.

ג' ב'. פרק י' פסוק ל'ח: למן תדרעו ותאמנו כי אובי ואני בו. וכן שם בפרק י' ד' פסוק י'א: תאמנו לי כי אני באבי ואני כי. ואמי ובפוק' כ': אמר ישו לתלמידיו: בום ההוא תדרעו אתם כי אני באבי ואחים בי אני בכם. וכן שם פרק י' ז', פסוק כ'א: כדי שייהיו כלם אחד כאשר אתה אבי כי ואני בר' ושנמנם הם בנו יהיה אחד, כדי שיאמיןנו אנשי העולם כי אתה שלחתני ואני תהוד אשר נתת לי נתתי לך כדי שייהיו אחד כאשר נס אנחנו אחד, אני בהם ואתה כי כדי שישלטנו בא', עכ' ב'.

ורובו הוא מילכות החותם כל שמו יהיבת לעלם קידושי עליון מלכותת מלכות עולם וכל שלטונו ליה פולחן וישראל. והוא מה שכתוב בתורה, במדבר כד': ארנן ולא עתה, אשורנן ולא קרב, דרך כוכב מיעקב וכוכב שבת ישראל ומחזאי מואב וקרקר כל בני שת. וכבר ביראנו מוח העணן בפרק א' וכברך ר' מהחולק הראשון מוח הספר. ג' פרק י' פסוק ל': אמר ישו: אני זאבי שנינו אחד, עכ' ב'.

הנוצרים מוח המוטר מאטנים ואסורים שהאב והבן אחד. הנה אם תריה בוגרת המוטר זהה שהאב והבן אחד לפחות מפי הבנת הנוצרים ואומנותם, על כן תמצוא שישו עצמו סותר מוטר זה, בدلטיבם במרקוש פרק י'ג', פסוק י'ב': כי אמר ישו אתה היום ואחותך החשעה אין פי שיזודע לא המלאים ולא הבן אלא האב לבבו. הנה והםוטר מורה שהאב והבן אינם אחד חזר שhabן איינו יודע מה השאב יודע.

ובתבונת מרטין צחוויז' בספרו הנקריא אמר נ' יומס בדף ס', באמור: כי מה שאמר ישו אני זאבי שנינו אחד, אני מהHIGH שחיית האב והבן עצם אחד. ואומר: הנה כיווץ כזה המוטר כתוב פול אטולום ואפלולום שניהם אחד ולא יהויב מוח המוטר שחיית פול אטולום שניהם איש אחד, כי פול היה איש אחד ואפלולום איש אחד. לפיך אם תריה בוגרת מוח המוטר לפחות מה שhabן מטנו מרטין צחוויז', הנה אז יואר תחביב מוח המוטר שחיית האב והבן אחד בעצם. ולפי מה שמבינים הנוצרים מטנו, הנה אם כן יישו הטיה דבריהם כלפי מעלה ביחסים עצמו לשם אלקوت מה שאנו בחיק האדם, לפיך היה עונשו להפheid אפלו מוח שתהייה בחיקו והם החיים האנושיים, כמו שמצוינו בנבוכנדזר כי על אמרו עלה על במתה עב אדמה לעליון נשעה מכח שנאמר לו אך אל שאל תורד אל יוכתי בור, ישועה י'ג'. וכן ולך טרדין מן אנטשא, דניאל ד'. וכן נגד צור אשר אמר: אל אני מושב אלקים ישבני, נאמר עליו הזה המוטר: אל אמר אלקים אני לפני הורנד וגאותה אדם ולא אל ביד טהילון, יוחאלא כ'.

ג' א'. פרק י' פסוק ל'ג': השיבו היהודים ואמר לו ישו: אין אנחנו רונדים אותנו כאנבים על מישים מוכבים אלא על חורופים וגיטופים שאתה בஹוטך אדם עוזה את עצמן אלוק. וישו השב ואמר להם: הלא כתיב בתורהכם: אני אמרתי אלקים ואני מוח חפסיד לכתובים. אלקים אתם אשר היה להם דבר אלקים ואני מוח חפסיד לכתובים. אני אשר היה לך היה לך לאות העולם, אתם אמרים שאני מהרף ומגדף על שאמותי אני האל. עכ' ב'.

הן רואה איך הוא מתנצל בדברים אשר אינם לו לא לעור ולא להועיל, כי סביא ראה מפסוק אני אמרתי אלקים אתם ובני עליון הכלם, הכתוב בספר תהילים פ' ב', שהמומר ההוא אמר חפסיד ברוח חוקש להזיהר הדינאים שלא ישפכו עליה. ופי' הפסוק הוא: אני

וכן מצינו שכח פול בכתב אחד לטעמיט אוש תלמידו, פרק א' פסוק י"ז, ז"ל: אבל מלך העלים הבהיר מטה וכלהי נראת, האחד כבוד והודע עד עליימי עד אמר. הנר רואה נם מדברי פול שהאל ית' הוא בלתי מטה וכלהי נראת, והוא התאlor אשר לו לבדוק יאות הכבוד והה Hod לולתו. אם כן אין אולק בדברי הנוצרים.

נ"ג. פרק י"ח בתחלתו אומר: כאשר בא יודש אסקריוט א עם אנשי חיל לתפוס את ישן, יצא ישו אל אנשי החיל וישאלם לאמר: את מי אתם מבקשים. ויאמרו לו: את ישו הנוצרי. ואל': אני ישו הנוצרי, ואו יודש המופר אותו היה עומד אצלך, עד כהו. אבל מטיאש פרק כ"ג, פסוק ט"ז, ומרקוש פרק י"ה, פסוק ט"ז, וכן ג'וקש פרק כ"ב, פסוק פ"ז, כתבו כי יודש נתן סימן לאנשי חיל בבורא לתפוס את ישן, כאמור: את פיי אנסק אותו תפשו, ויעשו כן. והנה תראה אתה המעניין כי אין לנו ממכים בעודתו עם דבריו הג' עדים הנכטבים לעיל, כאשר זה העניין סבואר הטיב לטעיניהם ואמרו: אין לנו מלך נ"ג. פרק י"ט פסוק ט"ז: השיבו הכהנים ואמרו: אין לנו מלך זולת הקיסר, עכ"ל.

הנה וזה המכמר מורה שקדום צילובת ישו כבר היו קיסרי רומי מושלים עלי ישראלי והה קיסר הוא ט' י' בר י' א' ס אשר הפקיד את פ' י' ט' על רושלון, כאשר סבואר ליקוש ב' בהזהלהו. הדבר תשוכה לטענת הנוצרים שאומרים כי היהודים בעבור חמאת צילובת ישן, אבדו מלכותם. וכבר כתבענו זאת הטענה עם תשוכתה בפרק נ' מהחלק הא' מותה הספר. ע"ש.

נ"ה. פרק כ' פסוק י"ו: אמר ישו למרים ט' ד' ל' א: אל תנעו כי עדיין לא עליית אל אבי, אבל לך אל אחיך, ותאמורי להם: כי אני עליה אל אבי ולאיביהם, לאליך ולאקליכם. עכ"ל. הנה גם בזה המכמר הודיעו שהוא אין אלקים בדרכיו הנוצרים, וכי אלקי ישראל הוא אלקינו ובו הוא לבדו לא נקרוא בז אלקים אלא הוא כשר בני ישראל הנקרים בני אלקים כדכתיב, דברים י"ד: בנים אתם ליר' אלקיכם וכו'. עד כאן בדברי יאן.

ספר מעשה השלוחים אשר כתבו ליקוש הנקרה בלשונות אקטייא אפוסטולורום.

נ"ט. פרק א' פסוק ו': ותתקבזו השלוחים וישאלו את ישן לאמר: אם עכשו אתה מתן מלבות ישואל. ווחשב להם ואמר: אין ראוי לך לדעת חסונים והעתים אשר שם האב ברשותך עצמו. הנר רואה שהשולאים בשאלתם זאת, הודיעו שלכלות ישראל תתקון לעתידanca הפק דעת הנוצרים. והמשיב הודיעו בתשובתו שלא היה הוא הטמיון המקווה כדעת מאטינוי אחר שלא אמר שהוא המתקן.

הנה הנוצרים מ אלו המאמרים מאטוניים שהבן עם האב אחד ומכאיים ראה מהם לאחוות השילוש אעפ"י שלא נזכר השלישי. ויתחייב אם כן מ אלו המאמרים לפי דעתם, שאטוני כמו כן על אהחות ישו שהם השילוש עם הי"ב שלוחים, וככזאת בזה העניין תמצאו במטיאש פ' י', פסוק מ'. ע"ש.

נ"ג. פרק י"ג פסוק נ': ישו בחיותו יודע כי האב נתן לו הכל וכו'. עוד שם פרק ט"ז, פסוק ט"ז, אמר ישו לתלמידיו: כל מה שיש לאב שלוי הוא וכו'. ובמטיאש פרק כ"ה, פסוק י"ה: אמר ישו: נתנה לי הסמללה כלת על השמים ועל הארץ, עכ"ל. הנה מצינו כי ישו עצמו סותר אלו המאמרים כאמור במרקוש פרק י"ג, פסוק ל'ב: ואורתה השעה אין מי שיודע לא המלאכים שבשמיים ולא הבן אלא האב לבדו. הנה ישו באמרו זה, והודיעו שיודע העיתות אשר האב יודע לא נתונה לבן.

וכן מה שכתב במטיאש פרק כ', פסוק כ"ג, שאמר ישו לתלמידיו לשני בני ובידואו: אבל לחתת לכם לשבת בשמי וכשם אליו אין בראשותי אלא לאוות אשר הוכן להם מכבי, והודיע נם כן שהשרות לעשות רצונו לא תהיה נתונה ביזור המאהב.

וכן מה שכתב במטיאש פרק ח', פסוק י"ט: שאמר ישו לאיש חרוצה לכת אחורי: לשעליהם יש היפות ולעופות השמים יש קניין אבל אני בן אדים אין לי מקום להשווים את ראש, המוצע כמו כן שלא נתן לו האל הבודה העולם כלום אפלוי מקום אחד גבורי להשים ראשון. וכן מה שכתבו עד ביאן פרק י"ד, פסוק כ"ח, שאמר ישו לתלמידיו: כי האב יותר גדול מפני, והוא מזוהה בכתוב השולח ליהודים פרק ב', פסוק ו': כתיב תמשילהו במעשה ידרך כל שתה תהה רגלי רגלי מה שמרה שנותן לו הכל בלחמי החשair כלים, אבל עכשו עדיין אין אנחנו רואין שיהיה הכל נתן לנו. עכ"ל. ואתה המעוני ראה ותבין מalto המאמרים אשר טאמרי האג' מותרים קצטם את קצתם.

נ"ה. פרק י"ב פסוק ל"ד: אמר ישו לתלמידיו: מצוה חדשת אני נתן לך שתהוו אזהביכם הזה את זה. עכ"ל. נס זה הדבר איננו אמתית, ר' ר' ל': שהחיה אהבת אדים את חברו מצוה חדשה אחר שצוה עליה הש"י בתורת משה כדכתיב וקראי, י"ט: ואהבת לרעך כמוך אני יי'. כדכתיב במטיאש פרק ט', פסוק י"ט ובפרק כ"ב, פסוק ל"ט. נ"ה. פרק י"ו פסוק י': אמר ישו אל האל: והחיים הנצחים הם כדי שיכירו אותך לבדך אלקינו האממי ואוטו אשר שלחת את ישו המשיח. עכ"ל.

הנר רואה מזה המכמר את עצמו הודה כי אלקינו האממי הוא החל האחד לבודו ואין קורא את עצמו בשם אלקים כמי מה שאמורים ר' ר' כשם מشيخ שלוח מהאל לפ' דעתם.

וכן הודיע כי קע' זאת הגלוות א"א לשום אדם לדעת עד כה *) עתו זולת האל אשר אין חקר לתובנות.

ס". ב'. פרק ו' פסוק י': וגם את הגוי אשר יעמדו דין אכן אמר יי' ואחר בר' יצאו ויעמדו דין על המשפט הזה, עכ"ל.
הנץ רואת גם מזה הפסוק שלוחיו ישו וכותבי הא"ג לא היו בקיים בתורה ובנביאים כי לא נמצא כן בתורת רך ברכוש בראשית, ט"ו : וגם את הגוי אשר יעמדו דין אכן ואחריו כן יצאו ברכוש נדול. אבל זה הכותב מהעיר דידיומו החליף חז"י וזה הפסוק בחז"י פסוק אחר, וכותב: ואחר בן יצאו ויעמדו דין על המשפט הזה והוא יחו טמ"ש הש"י לטרע"ת, שמות ג', בהוציאר את העם מצרים תעכדון את האלקים על החר הוה, כאשר זה מבואר לכל המעניינים במקומותיהם.

ס". ג'. פרק ו' פסוק י"ד: וישלח יוסף ויקרא את אביו את יעקב וכל משפטו למצרים בע"ה נשות, וירד יעקב ואביותו למצרים וימתו שם ווילכו לשם ויקברו בכרר אשר קנה אברם בכף בגין חמור, בן שם. עכ"ל.
הנץ רואת שנס זה המאמר מעוזו פורסמתה הן בדפוס קראקהן בדפוס בריסק רך בדפוס ניוויש בתוכו ע' נשות. והמעתק שימון בודני תקן מלבו אשר נס תקן בשאר מקומות. ותוא טעות אחת, כי כרוב, בראשית ט"ו: כל הנפש לבית יעקב הבהאה מצירומה שכעים יוסף עם שני בני הוו בבל ע'. וכן דברים, י': בשבעים נש' ירדן אבותיך מצירומה.

והתוצאות הב', שעקב לא נקבע בשםם רך במערת המכפלה אשר בחברון. ס". א'. פרק ו' פסוק י"ד: וחור צאטו מארץ שיב בחורן ומשם אחריו מות אביו הוליכו לארץ החותה אשר אחים יושבים עלייה. הנה נס בזו המאמר מעוזם מפורסמת, כי אברם אבינו ייא' טחורי בעד אביו חי ואף אחרי אברם **) צאתו מחרן, היה תרה בחרן ס' שנה, וזה לך החותה כי תרה בן ע' שנה חוליד אברם, ואברם בן ע'ה שנה יצא מחרן, או היה תרה בן קמ"ח שנה. אבל כל ימי תרה היו ר"ה שנים, נמצאים אם שנ אחורי צאת אברם מחרן היה תרה ס' שנים, וכבר היה יצחק בן ל"ה שנים במוות תרה.

ומה שהקדושים הכתובים מיתת תרה ליציאת אברם מחרן, בן הוא מנגן הכתובים למים עניין אחד ואחר כך מתחילה עניין אחר כאשר מצינו שהזובי הכתוב מיתה אברם ליום לידיו יעקב ועמר. וכבר הי' יעקב וועשו בני ט' שנים במוות אברם, כי אברם בן מאה שנה חוליד את יצחק וצוחק בן ששים שנה בלדת אולם, וביל' ימי אברם קע"ה שנה. וربים כיוצא באלה. וכן מיתת יצחק הוכיח הכתוב קודם מיכרתי יוסף ובאותו הפעם היה יצחק חי, אם תרצה להסביר שנותיו של יצחק שהיו ק"ט שנים וכן בן ס' שנה הוליד את יעקב ועקב בן שמנים **) שנה הוליד את יוסף והוא ק"ט ***), וכן יי' שנה נמכר יוסף וזה קני' שנה, אם בן היה יצחק עוד חי באותו הפעם.

**) דבריו הלוויות יבאו עתו.

(**) סג' בדורות סופו.

סוברט, כי יוסף היה זו פט' שנה בכדו אביו יעקב לרשות עז'י' בראשית ס'יא, ס'ז, ג'ג, ס'ט. שם ס'יא, ס'ז) והוא היה יעקב בו קי"ג. אמר בחזרה היה זו צ'יא' בונגולד יוסף, וג'ע' ר'ש"י בראשית פ'ת, כ"ב'. פ'ט).

(***) גם פה אין החשבו טריוק, ועריך לאמון: פ'ט.

ס". ב'. פרק ו' פסוק ט'': היבאו לראה ב', פסוקים מנוכאות עמוס בחילוף ממה שהם כתובים במקומם, כי כתוב: ולקחם את אהל של ט ו לך וכוכב של ר א פ' אליהם, גלמים אשר עשייתם להשתחות להם ותונלוי אתכם מלהלה לבבל. עכ"ל. אבל

ס". ג'. פרק ו' פסוק ט'': היבאו לראה ב', פסוקים מנוכאות עמוס בחילוף ממה שהם כתובים במקומם, כי כתוב: ולקחם את אהל של ט ו לך וכוכב של ר א פ' אליהם, גלמים אשר עשייתם להשתחות להם ותונלוי אתכם מלהלה לבבל. עכ"ל.

ס". ד'. פרק ו' פסוק ט'': היבאו לראה ב', פסוקים מנוכאות עמוס בחילוף ממה שהם כתובים במקומם, כי כתוב: ולקחם את אהל של ט ו לך וכוכב של ר א פ' אליהם, גלמים אשר עשייתם להשתחות להם ותונלוי אתכם מלהלה לבבל. עכ"ל.

גמزا כן בכתב, רק ונשאתם את סכום מלככם ואת כוון צלמים
וכוב אלקיים אשר עשו לכם והגתי אתכם מלהה לדמשק וכן.
הנרי רואה אריך כתוב דברים בחילופ' דברי הנבואה. ואשר עניין בעטום,
בחעתקת שיטון בודני או תכיר האמת.

ס"ה. פרק י"ג פסוק ל"ג: אמר כי פול מביא ראייה על ישו
שהוא בן אלקים ממש שכותוב תחילה, ב': אמר אליו בני אתה אני
היום ילדרך. והנה ראוי אתה לי לטעות כי הממור ההוא כלו אמרו
דוד ברוח הקדוש על עצמו מתחלה מלכטו בשמעו שנתקבזו נזום
עליו ברכתי, שמואל ב', טמן ח': ושהמעו פלשתים כי משחו את דוד
מלך על ישראל ויעלו כל פלשתים לבקש את דוד. ומ"ש: על יי' ועל
משיחו, קרא את עצמו משיח יי' כמו שנאמר נס בן במקום אחר:
משמעותו של השמי' שנשח דוד מלך, משיח אלהי יעקב ובחיותו רצונו גורתו של השמי' שנשח דוד מלך,
הנה המתגnder למלכות דוד מתגnder אל השמי' וכמוهو במדבר, כ": הוא
דתן ואבירם קרווי העודה אשר החזו על משוח ועל אחרון בעדת קרת,
בחצחות על יי'. ומ"ש: ואני מכחתי לבכי, ר"ל: חסלך של, כי אני
הפלכתיו כאשר אמר יי', שמואל א', טמי': אשליך אל שי בית הלחמי
כי ראייתי בנבנוי לי מלך. ואמר: על צוין קדשי כי היא רוח המלוכה,
ונקרא נס עיר דוד. ומ"ש: יי' אמר אליו בני אתה אני הום ילהיחן,
ואמר דוד נס בן על עצמו כיillion השם לעבדות האל קרא בן לפני
שהגבניות נשטעים לקל אהיהם. וכמוו שמות, ד': בגין בכורי ישראל,
וכן דברים, י"ד: בנים אתם ליה' אלקיים. וכן הווע, א', יאמר להם
בני אל חי. ומ"ש: אני הום ילהיחן, ר"ל: ביום שנמנחה עי' שמואל
הנביי אבל בו ביום גולד כי נהפוך לאיש אחר, ברכתי שמואל אל/
ט": ויה שמו אל דוד מהוות הושטן ווישחה אותו בקרב אחיו ותצלח
רוח יי' אל דוד מהוות ההורא ומעליה. ואין להם מענה מ"ש ליהיחן, כי
כמוו דברים ל"ב: צור ליהיך תש. וט"ש שאל מפני ואתנה נוים נחלח
ונר', דבוק אל הפסוק של מעלה, ר"ל: והוא אמר אליו נס בן שאל מפני
ואתנה נוים נחלחך ונוט. והוא מה שאמיר שמואל ב', ח': ויד דוד את
הפלשתים וככגעם נוין. וכן שם: ותהי מואך לדוד לעבדים מלך
מנחת. ועוד שם: ויהי כל אודם עבדים לדוד. וכן בני עופן וולתם
טנווי הארכזות אשר בקצוות המטור על ישו הנוצרי כי הוא לא היה מושל בשום
סקום כל, אבל אחרים היו מושלים כי דנחו למלטה באחד הפתוחות
שבעם. וכן הוא חעד על עצמו במיטה אש פרק כ', פסוק כ"ה, כאמור:
כאשר לא בא בן אדם שייעבד לו אלא בא לעובדו וכו'. ועם זה יתרכאר
שיישו לא היה משיח כמי סברת מאנינו. וכן ט"ש שאל מפני ואתנה
נוים נוין, זה הדבר נ"ב עומדת גנדם. כ"א הוא אלקיים, למה היה

הנה נס מכאן ראייה נס לאותים ושוחיו נועשים בקשרו,
ולפיכך הפאות הניפות אחוריו השבו כמו בפרק כ"ח פסוק נ' מה ה הספר.
ע"ש.

ס"ז. פרק י' פסוק י"א: כתוב שראה ב' ט ר שנפלן בן
השמיטים טכל מני חיות ועופות ורמשים, ושםן קול אמר לו: קום
שהוחות ואכול, והשיב פיטר: לא אוכל לאכול הטמאים, ושםן קול עוד
אומר: מה שטיר האל לא טמאויהם וכו'. וכן תמצא בפרק י"א, פסוק
ו'. ועוד תמצא בכתב פול לקורונית פראק י', פסוק ט"ז כתוב: שאמר ישו לפרטישים:
טה שנכנם בפי אדים איינו טמאו אחורו לא לירצוא מטהפה. וכבר כתבנו
סתירות זה המאמר בפרק ט"ז מחלוקת הרשאון. וכן בזה החלק ה'כ'
במטיאש פרק ט"ז. ע"כ לא רציתם נס בן להכפיל המאמרים, ואתה
ע"ש ותזכיר האמת.

ס"ז. פרק י"ג, פסוק כ"א: אמר פול לישראל: כאשר שאלו
ישראל מלך וננתן להם והאל את שאלו בן קיש משפט בניםין אשר מלך
ט' שנה.

הנרי רואה שכוה המאמר מעה פול כי לא מלך שאלו זמן רב
כוה. כי קודם שהוא דבר עטלק לא מלך רק ב' שנים ברכתי, שמואל
א', י"ג: בן שנה שאלו במלכו ושתי שנים מלך. אשר הרצין בו: כי
מתחלת מלכותו של שאלו מעת שנמשח עי' שמואל הנביא עד
שנתה חדשה לה המלוכה מכל ישראל ואחר כך מלך שתי שנים בהסתמת
כל ישראל עד שהחטא בדבר עטלק ונחשב כמה כי רוח אלקיים הייתה
סבירה. ע"כ לא נמננו לו שני מלכותו וע"כ התאבל עליו שמואל הנביא,
וכו בפרק שלחו יי', לשוחה את דוד מלך וא"א שאלו היה דוד או
במושו מלך קרוב לכ' שנים לפני שבסוף הכתוב מטהר אוור בתרاري
איש נдол בשנים שנאמר שמואל א', ט"ז: הנה ראויין בן לישיב בית

ועוד בעול ההכרה לא האמור. הנך רואה שם פויל קורא תורה מטה על הכהרתה. אבל כמי האמת יותר מוכחה המוכר כל גחלתו וכל מה שיש לו לחת לעניינים מוחננות מעשר תבאותו, ולפיכך לא ראוי שום נצרי שיקבל זאת המצויה וקיומנה. וכן המוצות שצotta ישו באמורו למכה אותו על הלחי האחת הן לו גם השנונית והלווקה מלובוש החיצוני אל חפצע גם הבנומי וכו', בדכתיב בלקש פרק ו', פסוק כ"י, לא ראוי שום גזורי שיקימנה ואפליו ישו עצמו ופויל שלחו לא יכול לקיים כאשר בарנו בלקש פרק הנזכר.

ע"א. פרק ט"ז פסוק י"ז: ייאקבו השילוח הביא פסוק אחד מבואת עמוס לראייה לאומנתו בחילוף דברי הנביא, והוא שכתב כזה הלשון: *למען ידרשו שאר העמים את יי' וככל הנינים מאוחם אשר נקרא שמו נאים יי'* עושה כל זאת, אבל בעמוס ט', לא נמצאו כן, רק למען יירשו את שארית אדום וככל הנינים שאר קרא שמו עליהם נאים יי' עושה זאת. והרצין בו: *ישראל יירשו את שארית אדום וככל הגנים, לפוי שנקרא שם יי' עלייהם ר"ל: על ישראל,* והוא מה שכחוב בתורה דברים, כ"ח: *וראו כל עמי הארץ כי שם יי' נקרא עליך ויראו טמן.*

ע"ב. פרק ט"ז פסוק כ' וכט', כתוב שהשלוחים בעצת ובכמלה זאת אמרו זבוח הפליטים ונלוין עיריות והונקטים מבעליהם חיים והדם וথמץן כן בדפוס קראקה ובבדפוס בריסק. אבל בדפוס ניסיש, המכוניק שימן בונדי לא תחב הננקטים. והנה הנזקרים כלם אינם מקיימים זאת אוורה ואוכלים הננקטים והדם, כאשר בарנו בפרק ט"ז וכ' מחלק הרשות מוחה הספר. עיין שם.

ע"ג. פרק ט"ז פסוק א': כתוב טימוטיאווש תלמידו של פויל: היה בן אשה ירושאלית אשר הייתה מתמנת לישו ואבוי היה איש יוני. ע"כ.

הנה בזה המאמר הייחודי כי האשה היישראלית המאמנת לישו לא הייתה מן הנשים הצעירות הקשורות, רק הייתה קדרה אחר שנודונה לאיש ערל טהוינט.

ע"ד. פרק ט"ז פסוק נ': כי פויל מל את טימוטיאווש תלמידו, הנה וזה דבר לטוען לאומנתם שמאמנים שהAMIL היה מצוה ומנית עד בא ישו בלבד.

והנה רואה כי פויל אחר שהותם ישו מל את טימוטיאווש. ועוד תראה שפעולתו של פויל סותרת למאמור שאמור בכתב א' לקוריניי פרק ז', פסוק י"ח: כי מי שהוא על לא יכול את עצמו, אם כן למת מל את תלמידו והיה עלי. וכן כתוב בכתבנו גלגולי ט' ח', פסוק א': אומר אני כי אם תמולו איז המשיח לא וועל לכם כלום וסעד אין לבן אדם הניטול שיחות מחובב לעשות כל מצות התורה. ע"ב. א"כ למה מל

חוזק אמונה

190

מצרך לשאול מאחר והלא כל העולם שלו הוא. אם כן יראה בכירור שות הפסוק אשר הזכיר פויל לטוען לאומנתם הוא לו לא לעור ולא לחועל.

ס"ט. פרק י"ג פסוק לה': אמר שפוייל חביבה ראית לאומנתם מהה שכחוב, תחילים פ"ז: לא תחן חמייך לראות שחת והוא בסkom שחת, כתוב השחתה, ואומר: כי דוד אהרי מותו ראה השחתה בגנוו. אבל הוא אשר השם העיר אויה מטבריו לא ראה השחתה, עכ"ל.

וזהה המעניק הארוך רון נזירים בונדי במקומו בספר תחילים, לא כתוב השחתה רק שחת, אשר פירשו כדברי פלי, מפה והנה לך עדים נאמנים שאין שחת מל' השחתה כדברי פלי, מפה שכחוב התהילים, צ"ד: עד כבירה לרשות שחת וכן משלוי, כ'': כורה שחת בת יטול, וכן תהילים, ז': בור כרה וחזרתו יויפל בשחת יפעל, כי לא יאמר כל' כריה וחפריה על השחתה רק על שחת ובו. ושחת ובו ושורול וCKER, הם שמות נרדפים. עכ"ב אמר: כי לא תעוכב נפשי לשאול לראות שחת, וטעם זה הפסוק הו: ידעת כי לא תעוכב נפשי לרודת שחת עם הנוף אלא תקחנה אליך לפוי שאני איש חסיד. הנך רואה שגם הפסוק אשר הנזרים עישים ספק לאומנתם הוא להם לטעות ולמכשול.

ע'. פרק ט"ז מתחילהו עד פסוק י"ב, מספר איך שקטו קצת אנשים המאמנים לכל הפורושים ואמרו בעד הגנים הנכנים לדת יהו שליא יוכל להיות נשעים תשועה נפשית אם לא יהו נטילים ושמורים תורה משה, וכי אז נתקצזו השלוחים והראשים והיתה בינוים מחלוקת נדולה עד שקס פיטר לדבר תנדרם, ואמר בסוף דבריו: עתה למאם כבודים על כבד על צוארי התלמידים אשר אננו ואבותינו לא יכלנו שאותו (*) אוחם, אבל אנחנו מאמנים כי בחסדי יeshu המשיח בלבד היו נשעים **) אנחנו. עכ"ל.

הנה פיטר באמור זה, סטור מסטרו ישו שאמר לאיש העשיר: אם תרצה תשועה נפשית שומר המצות לא תרצה לא תאנך לא תאנך וכוי, בדכתיב במשמעות פרק י"ט. כי ישו בזה המאמר הורה שא"א להחשע בלתי שפירת מצות תורה סשה. וכן מה שקרה למצות תורה משה עלי כבד אשר הוא ואבוכתו לא יכולו שאותו, בכבר בарנו במשמעות פרק הנזכר, שמצוות ישו הן יותר מאשר כבודם מצוות תורה משה. כי ישו צוח לאיש העשיר למיבור נחלתו וכל אשר לו לתה צדקה ונשאותה הנחלת עם ט' חלקי תבואה לבעליה. וכיווץ בזה העניין, נסן כן כתוב פויל לנלטטי בפרק ד' בסופו, ז"ל: באוthon החופש אשר המשיח עשה אותן מהשיות העומדו,

אותו אחר שהמשיח לא יועיל לו. ואחר שמל אותו מה לא צוח לשומר הMESSIAH.

והנה גם היה פול עצמו היה נפול, ולמה לא היה מקיים מצות תורה משה וגם היה מורה לזרים שלא לקיימים, ולמה אם כן קיים מצות הIMALAH בטיטומיניות תלמידו אחר עבר זמה לאי דעתם.

ע"ג. פרק ט"ז פסוק **ל'**: אמר שומר בית הסוהר לפול ולסילה: מה יצטרך לו לעשות כדי שנושע תשועה נשאית. והם השיבו לו:

תאטין בישו המשיח והיה נשען אתה וביתך. ע"כ .
והנה תראה כי אלו השלוחים אינם סמכים בחוראותם עם חוראות יeshua, כי כאשר שאלה איש העישר לישוא הORAה بعد תשועה נשאית, לא צוח להאמני בו רך צוח לשלוט המצוות הכתובות בתורת משה, בדבチיך במתיש פול יט", פסוק ט"ז, וכבר קושש פרק י', פסוק י"ז ובלוקש פול פיק י"ח, פסוק י"ט.

ע"ז. פרק כ"ח פסוק **נ'**: אמר כאשר נרך הנחש את יד פול ולא הזיקו החשבו הרואים אותו שהיה אלוק. ע"כ .
הנץ רואה שם בכאן חודיעו בכירור שההთאים הננתמים אחר ישו נפרטו שם אחר פול לקרוא כמו כן אלוק. ותמצא קויצא זה העניין למעלה בפרק ח'. עיין שם.

כתב פול לזרמיים

ע"ג. פרק ח' פסוק י"ד : מלאר המות מלך פאד עד משה על החותמים בדמיון חטא אדם הראשון, אבל בנוטח אהירינה כתוב: גם על כלתי חותמים וכו'. והנה הנה נה מהאמור רדו פול כי מצות ושמרות את חרותי ואת טשפטני אשר שנאמר ע"שה האדים וזה יקרא י"ח, הוא החקון מיחיד לטה שנאמר לאדם הראשון: כי ביוםascal מטהנו מות חפות בראשית ב'. וו"ל : את * אדם הראשון במרותיו את פיי יי' נחיהיך מיתה נשאית, בני ישראל בעשות את מצות יי' הכתובות בתורת משה מה יכו לחיים נפשיהם. והוא אמר שמלאר המות מלך פאד עד ישו, וזה המאמור סותר אנטונת נזירים. שמאמינים המות עד ישו, וכבר הארכנו זה העניין בפרק י"א מחלוקת הא' מות הספר.

ע"ה. פרק ט' פסוק כ"ד : כי הוא קרא אוותנו לא לכיד היהודים אלא גם מתגונים כאשר בתוכם בהושע: אקרא לא עמי עמי, ולא רוחמת רוחמת, והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם, יאמר להם בני אל חי. עכ"ל.

הנץ רואה אתה המפני אין פול מעור עיני העדרים, וכל הפתאים הננתמים אחורי בבדרים האלחל המורים כאלו הגנים חוו נקראיים מוקדים בשם לא עמי וכשם לא רוחמת, וכי אחד בר יקראו בשם

* יש לך פתקן : אם.

עמ' ובשם רוחמת. אבל המפני בספר הושע א' וב' יבין שלא בזון הנכיא רק לאומות ישראל כי הם בנתותם מאחריו יי' נקראיים לא עמי ולא רוחמת, אבל בשובם אליו ת' יקרווא בני אל חי רוחמת בדבチיכם שם : והוא בקומו אשר יאמר להם לא עמי אתם לרריהם רוחמת. ואלה רוחתי וכחוב עוד, שם : אמרו לאחיכם עמי ולאחותיכם רוחמת. ואלה רוחתי להאריך כזה העניין, כי העניין מוכן מעצמו לכל מי שייעין מוחחת ספר הושע עד סיטון ב' .

ע"ט. פרק ט' פסוק לג': כאשר כתיב: הנה יסוד בציון אכן ננק וצור מכשול וכל המאמין אליו לא ימוש. הנה רואה שנם כזה העניין שקר העיר פול, אעפוי שערכבו משני פסוקים. כי כתיב בישועה, ח' : והוא למקדש ולאבן ננק וצור מכשול לשני בת יישראל לפח ולטוקש לישוב ירושלים. ושם כ"ח, כתיב: לכן אמר יי' אלקים:

ונן חטצא שם פרק י', פסוק י"א, כי הכתוב אמור כל המאמין אליו לא ימוש. ננס תמצא בכתב דראשון של פיטר פרק ב', פסוק י', ע"ב רומו הכתוב הנה יסוד בציון ננק וחוץ פנת יקירה. המאמין לוי לא ימוש. ואלה המפני בשת עניין אלו הפסוקים במקומם בישועה, אז תראה ותבין איך הם מזיפים הפסוקים להביא ראייה לאומנותם המושוכת כמנהם בשאר דברי מאמרי הנכיא.

ט. פרק י' פסוק י': הכתוב אומר: אל תאמיר בלכבר מי יעלה השמים, הרצון בו: להזריד את ישו טרומיים. וכן מי ירד למעקם חרצון: להעלות את שמו מהותים. אבל מה אומר: קרוב הדבר אליך מאר כפרק וכבלבך הוא דבר אמונה אשר אנחנו מדברים ב"א תורת בפרק לישו ותאמין בלכבר כי האל החיהו מהותים או תהיה נשמר. עכ"ל.

אתה המפני תראה איך פול נס מה מעוז הפסוקים כדי לעור עניין הפתאים אשר לא רוא אוור תורה האלקית כי אפילו גוזר כאשר עיין באלו הפסוקים בתורה במקומן, מיד ביני שקרות דבריו וויקף היראותיו יידע כי הכתוב מזכיר במציאות התשובה שהיא מצאה כוללת כי אחר שאמור, דברים ל': כי תשוב אל יי' אלקייך בכל לכבר וככל נפשך, מיד אמר כי המצאה הזאת אשר אנחנו מצוך היום לא נפלאת היא מפרק ולא רוחקה היא לא בשיטים היא לא אמר מי עלה לנו השמיטה וירקחה לנו וישטנו אותה ונעשה, אשר הרצין. באלה המאמרים שהשיי' הודיע לנו גודל מעלת מצות התשובה עם קלות מציאת מה שחדרבים יקרו הערך והם קשי החשנה מאר בדבチיכם שם: כי קרוב אליך דבר מאר בפרק וכבלבך לעשוו, ר'ל : שענין התשובה תלוי בורוי פה בחורתת הכל כאשר זה ידוע למביבים.

ט"א. פרק י"א פסוק כ"ז : ואפיilo בן כל ישראל יהיה נשמר כאשר כתיב: ובא לציון נואל ויסיר פשע מיעקב, עכ"ל.

הן רואה שם בזה הפסיק הפרק דברי אלקים חיים לשעות בו ספק לאומנותו כי לא מצינו כן בדברי הנבואה, רק כתיב בישועה, נ"ט: וכן לציון גובל ולשבוי פשע ביעקב נאום יי'.

ב"ב. פרק ט"ז פסוק כ': ואלו השלים יכתת השטן תחת רגילים במבהרה, עכ"ל. וכן כתובו הראשון שכח ליטולני פרק ב': פסוק י"ח, אמר: בעבור זה היינו עומדים לבא אליכם או פול, אבל מנני השטן, הנה פול באלו המאמרים הדודים שהשחין אפליו מות ישו, במוון של פול עוזר היה חי ומושל על שלוחיו ישו ועל המאמינים בו. וזה הדבר הפרק אומנתן הניצרים שהם מאמינים שנאמר: הוא יושוף ראש, באשיות יג', רומו לישו שתואר המית השטן, כאשר באנו והענין בפרק י"ב מחלוקת הראשון מות הספר.

כתב פול לגולטי

ב"ג. פרק א', פסוק י"ח: ואחר כך אחר שלוש שנים הלכתי עוד לירושלים לראות את פיטר והייתי אצלו ט"ז מיל'. אבל איש אחד משלוחיהם לא ראייתי רך יעקב אחיו של ישו. עכ"ל. הנה פול באמרו זה סורה שיעקב אחיו של ישו היה אחד משלוחיו וזה סותר למה שאמר אין פרק ז', פסוק ח', כי נם אחיו לא היו מאמינים לו. וכבר אמרנו והענין שם במקומו. וכן בלקוט פרק א', ובפרקוש פרק ג', ואתה המשערין תורה באוון הפרקים ותבין איך יוצר משני הסורותם.

ב"ט. פרק נ' פסוק י"ג: אמר פול: כי המשיח פדה אותנו מקלות ההוראה אחרי השארו מקהל בעבורינו כי כתוב מקהל כל תלי עז. עכ"ל.

זה שאמר כי המשיח פודה אותנו מקלות התורה, זה המאמר בלחי מסכים לאמת כי "א להנצל מתקלות הכתובות בתורת ארא בשמרות המצוות לא בכטולן", כדעת הנזרנים. וזה לבני ישראל אשר גצתו בתורת האלקית. אמנים אוטוט העולם אשר לא גצתו ולא נכננו בעול עשיית המצוות הם פטורים מקהלות התורה האמור ביל' פרידון וכן אין להם חלק ונחלה בכרכות הכתובות בה. וס"ש אחרי השארו מקהל בעבורינו יצא אמת במקורה טפי. אבל מ"ש כי כתוב מקהל כל תלי עז, טעה בלשון הפסוק, והוא לו לומר: כי קלאת אלקים תלוי בדרכיהם, כ"א.

צ'. פרק נ' פסוק י"ו: לאברהם נאמרו הכתחות וולורו ולא נאמר ולורו ייו אלה בלשון חדיר אשר הוא המשיח. עכ"ל. גם בות המאמר טעה כי מנהג ל' הקודש לדבר על זרע כל' יחיד וטעתו סבואר טמ"ש בתורה בראשית, י"ג: כי את כל הארץ אשר אתה רואת לך אתenna ולועוך עד עולם. ופסוק ליה: ושותי את זרעך כעפר הארץ, שחקונה בו על אוטות ישראל ולא על ישן, כפי סברתו הנגערת. וכן שם ט"ז, כתיב: וויצו אותו החוצה ויאמר: חבט נא המשימות וספור הכוכבים אם תוכל לספור אותם, ויאמר לו: כי יהיה

פ"ג. פרק ח' פסוק א': פול מאיש הנוצרים ישבו עיר קוירנطي بعد חטא גינויו עירiot על כי אחד מהם נושא אש אבו גור להרגנו. והנה פול בכל דבריו והဟאותו עשה אותם חפשים מכל מצות הכתובות בתורת משה, אם כן למה טהש אוםם על בטול לאו אחד מסאורי עריות ומניין היה יודע איסורו אם לא מהתורה האלקית, כי בא"ג לא נמצא על זה שם הורה כל אל כל כתוב בתורה, ויקרא י"ח: עורות אשת אביך לא תגלה, ערות אביך היא. ושם, כ': אויש אשר ישכב את אשת אביך ערות אביך נלה מות יטחו שניהם דמיים בם. וכן דברם, כ"ז: אדור שוכב עם אשת אביך נgi. ואם כן שלאל גור פול הורג הנושא את אשת אביך הוואות הא"ג פרק ר' מחראות התורת, ואחר שהוא מעונייש את השופר בצדוח אהת מזמות התורה אם כן הודיע שאפילו הנזרים אינם חשים ממצות הכתובות בתורת משה תחת עונש מיתה, אם כן הודיע פדה אותן מזמות הכתובות בתורת משה לפי דעתו אשר כתוב בכתבו לגולטי פרק ג' פסוק י"ג.

פ"ד. פרק ו' פסוק ו': אמר פול: הלא ידרעם כי אנחנו נשפטו גם המלכים וננו. הנה גם זה המאמר מבודר ביטול כי איפילו הגודל שבנביאים היה טיריאמן המלכים, ומזה ישפט פול בינויהם אחרי שהם אינם בעלי חומר להחטא ולא במשפט.

פ"ז. פרק ז' פסוק י"ח: האיש הנמול לא יעשה עצמוUrלומי שהוא עREL לא יכול את עצמו, כי המילה אינה כלום והערלה אינה כלום אבל השםירה מנות האל כל איש תמיד בדורו אשר הוא נהוג בו. וכן גם כתובו לגולטי פרק ח', פסוק ג': ומייר אני נל כל אדם חמנול שמחובי לשעות כל מנות התורה. אלו המאמרים הם מענה לנזרים בכוור שהם מפתים ומכורחים את היהודים לקבל דת השקרות ואומנות הכתובות.

פ"ז. פרק י' פסוק ח': וכי שלא נתמך בגינוי עריות כמו

חסתרת המרגלים ושלחה אותם בשלום. הנך רואה איך חשלוחים אין בפיהם נכונה, כי ה'א' סותר דברי חבירו והتورה האלקית סותרת דברי פול' בכירור, כדכתיב דברם, ר' ז' ; וצדקה תהיה לנו כי נשמר העשות את כל הטעות הזאת לנו.

כתב השלוח ליהודים

צ"ד. והכתב איננו יודיע טמי והוא שלוח. ע"ב ואופרים קצת הנוצרים כי שלחו לוקש וקצתם אומרים כי אפолов שלוח וקצתם אומרים כי פול' שלוח, כמושר שם בקדמת הכתב. הנך תורה אין חם אינטנסיביים בדבריהם, כי זה אומר בכח זה אומר בכח. ומתמצא שכתב שיטון בודני בספריו חנקרו אוכרכנו דף ט"ג, כי זה הכתב לא היה מתקבל בימים הקדומים באומות הנוצריות.

צ"ה. פרק א' פסוק ה': כי מתי אמר לאיה מהמלחאים בני אתה אני היום ילודתך. וכן אני אהיה לו לאב והוא יהיה לי לבך. וכן אמר השתחוו לו כל מלכי הארץ. ואל המלאכים כמו כן הוא אומר: עוזה מלאכי רוחות משותיו אש להחת. ולכון נס כן הוא אומר: בסאר אלקים עולם ועד, שבת משיחך אתה אלקים שבת מלכותך, אהבת צדק ותשנא רשות, על כן משיחך אתה אלקים.

הןך רואה איך טעה כתוב באלו הפסוקים טיעות מופסות, כי מה שהביא ראייה על יישו מפסק י"י אמר אליו: בני אתה אני היום ילודתך, כבר ביארנו בפרק י"ג פסוק ג' סארקאו אופסטולוים כי זה הפסוק עם חוטמו הווה יכול דהע"ה ברוח הקודש על עצם, ע"ב.

אין להם לנזרים מפן שום ראייה כלל. ע"ש.
ובן מה שהביא ראייה על יישו מפסק אני אהיה לו לאב והוא יהיה לי לבך, גם זה לו לטעות כי היה הפסוק אמרו הש"י על שלמה לדוד. וההע הנאמן על זה שלא נאמר על יישו וזה הפסוק, אפילו לדעתם, טמ"ש בסוף הפרק הווה אשר בחעוותו והוכחותיו בשבעת אנשים ובנני עי. והוא ידוע שהנזרים מאטיניס שיטו כל טמי חייו לא חטא ולא העווה כלל, אם כן איך יוכל לפארז זה הפסוק עליו.

ובן כמה שכתב שעליו נאמר השתחוו לו כל מלאכי אלקים, אין האמת אחור. כי באמורו כתוב: השתחוו לו כל אלקים, הרצין בו: אל אלקים ית. כי מטה לו שכבה, למטה שאמר קודם לנו בסמור פלפני אדון כל הארץ, כאשר הענן מכואור היבט במקומו.

ובן מה שהביא ראייה מפסק בסאר אלקים עולם ועד, ותרנס בלשונם מלת אלקים לנכota, אבל אמר בסאר אתה אלקים, אין האמת את. גם פירוש הפסוק הוא בסאר כסא אלקים וכמוו והגבואה עודד הנכיא, ר' דת' ב', ט'ו, שהוא כמו והגבואה נכאות עודד הנכיא. והוא עיינן וישב שלמה על כסא י'. ר' דת' א', כ'ט. כי בעבור שחש'י נקרו

ורען. ועוד שם, ט'ו : ויאמר לאברם ידוע תדע כי גור יהיה זרעך בארץ לא להם. וכן מתמצא במקומות רבים, אלא שום באלה די למכניים.

כתב פול' לאייטיז'

צ"א. פרק ד' פסוק ח': על כן אמר: עלית למורים שבית שבי נתת מתנות לאדם, עכ"ל. הנך רואה שנם מכאן כתוב פול' הפק מסטר המשורר דהע"ה כדי להביאו סיוע לאומנותו. כי חמשור לא כתוב תראה בתהילים ס"ת. ע"ש.

כתב הא' של פול' לטיסלונקי

צ"ב. פרק ב' פסוק י': אמר פול': אתם עדים ונם חאל, אין שאנו בחסידות ובצדקה ובלי דופי היינו לכם למאמינים, עכ"ל.
הןך רואת איך פול' נכשל בלבונו ונשבש בראונו בדבר שפטו אשר אפילו המון עם הנוצרים נשמרם מתקשל בכיווץ בו, כי אקרים הנבראים אל הבורא י' בדיבורו, כאמור: אתם עדים ונם האל, והיה לו לתקדים האל ולומר האל עד ונם אתם עדים. ומזה השבוש תקה ראה נס לשאר מאמירים. ובכבוד שפולי היה מתנשא וმתחכם בלשונו בכל כוחו ואנו להסית ולהכחיל היכלים הנמשלים לנמלים ולשפנס, השפישו גאנון וודונן כי גענש במכשול לשונו עד כי ינלה קלונו לעיני גודלים וקטנים.

כתב יקוב

צ"ג. פרק ב' מפסק י"ד עד סוף הפרק משבח המעשים יותר מהאוננה, כאמור: אמונה בעלי מעשים מתוך היה בעצמתו, והלא נס אכרותם אכינו זכה במעשייה שהסתירה המרגלים ותשלה אותן דרך. כי אכרות נוף כל רוח הוא מטה, כן אמונה בעלי מעשים היה מטה, עכ"ל. והנה מצינו שפולי סותר ואית הדעתה בכתבו השלוח לרובאים פרק ג', פסוק י"ט, כאמור: כי במעשי טפות התורה לא יצדק שום אדם לפניו האל, וכן שם, פסוק ב"ה, אמר: מוסיקים נחננו יי באונגה יצדק איש בטל מעשה מצות התורה, וכמו כן משבח האמונה יודה מומחים, בכתבו אשר כתוב בולטני פרק ב', פסוק ט"ז, כאמור: ידענו שלא יצדק איש במעשיה החורה אלא באומות� לשוא מטה. וכן אמר שם בסוף הפרק: אם תהיה בדקה באונגהות התורה, אווי המשיח לשוא מטה. וכן שם, פרק ג', מתחלהו עד סופו, כתוב בזעגא באלה המאמירים. וכמו כן מצינו בכתב השלוח ליהודים פרק י"א כי חותם הכתב משבח האמונה יותר מטעמים, ואומר: כי אברחים באומנותו העלה את ננו לעוללה, ואומר שם: כי דרב הונה אנטוניה נעללה מן החותם על

באשר מכואר באמרו אחר כך צונה ואלפים כלם ונמ בהתהות שדי צורע שטוט דמיום. והוא מה שהודיעו בעיטה בראשית באומרו: געשה אדם בצלטנו כדמותינו וירדו בדעתם הים ובעוות השטוט וכברחמה ובכל הארץ, כאשר בארנו בפרק י' מחלקת הא' מוחה הספר. והנה הראה שאן לנוצרים שום ראייה על ישו מלאו הפסוקים אשר הזכיר זה הכותב בכ' אל הפסוקים.

צ"ז. פרק ח' פסק ח': מביא ראייה לא"ג שליחים ממה שכותוב בירוטה, ל"א: הנה יטם כאים נאם יי' וכרתי ביישראלי *) ברית חדשה. התה בריות שכבר כתבתי טריה זאת הראייה באර הטיב עם ביאור בונת הנכואה הזאת בפרק כ"ט מהרך הא' מוחה הספר, ע"ב לא רציתי בו להכפיל המאמורים מיראת הארץות רך יעין שם.

עוד אמר שם, פסק י"ג: כי באמרו ברית חדשה הדיעתי כי הראשונה בלויה, ומה שתוארו בלווי וישן הוא קרוב להפסד. הנה הראה איך הכותב בסכלהו טיחס לילוי והפסד לדבורי הש"ת ומוציאו ושכח מאמר חמישורה, תחילים ק"א: מעשי ידי אמת ומשפט נאמנים כל פקדיו סמכים לעד לעולם שישום באמת ושור. וכן אמר ישעה, מ': יבש החירות נבל ציון ודבר אלקין יקום לעולם.

צ"ח. פרק י' פסק ח': הביא ראייה לאמננות מספר תחילים, באמרו: כתוב זה: זכה ומנחה לא חפצת אבל נוף יצתרת לי. הנה הראה איך הכותב מופיע הפסוקים כי כתוב תחילים, ט': זכה ומנחה לא חפצת אונים כריתה לו עלה וחטא לא שאלת, וורצין בו: אונס כריתה לי לשמעו בקהל כי זה המכון מאת הש"ג, כמ"ש מבעמד הר סיינ שמות י"ט: עתה אם שמעו תשמעו בקהל ושמורתם את בריתוי והייתם לי סנולה מכל העיטים כי לי כל הארץ. וכן הוא אומר ירונית, ז': כי לא דברתי את אבותיכם ולא צויתם ביום הוציאו אוטם מארץ טריים על דברי עלה ובכח כ"א את הדבר הזה צויתו אוטם לאמר שמעו בקהל, והיויתי לכם לאלקים ואתם תחוי לי לעם.

וכתיב שמואל י', ט"ו: החוץ לי' בעלות ובchein בשטו בקהל, יי', הנה שמעו טובי להקשיב טחלב אלים. אבל הרכבתה חט רפואה למדי החתטא, כי אם לא היו חוטאים לא היו צורכי לרבען להביאו כוון שאם לא יוכל דבר שיזוקנו לא יצטרך לטמים. וכן אה שזה הכותב יי' וזה הפסוק בכוונה, כי כתוב: אבל נוף יצתרת לי, להביאו ספק לאמננות המשוכשת שנפו של ישו נקרב תורתם זבח ומנחה באשר הרודיע שם בפסק י' פסק הנזכר באמרו: באיה רצון נתقدس עם הרכבות נוף ישו המשיח עט אחית. כבר חזרנו וזה העניין בפרק ט"ה בחולק א' מוחה הספר.

*) פ"א: את בית ישראל ואת בית יהודות.

מלך ישראל וישראל נקרא עם יי', ע"ב היושב על כסא מלכות ישראל נקרא יושב על כסא יי'. וזה המומר נאמר על מלך המשיח אשר יקומו החש' מורה של יוד מלך ע"ה והוא מלך כל ישראל ולא היה הפסוק למלכוו אבל ימלך הנכיא ע"ה, ב': מה שאמור: כנסיך אלקים עולם ועד. ועליו אמר דניאל הנכיא ע"ה, ב': ובו מיהו די מלכיא אונן יקיט לה שמייא מלכו די לעלמי לא תתחבל ומלוכותה לעם אחים לא תשתקב תדק ותשפ כל אליו למלוכותה היא תחום לעלמי. וכן שם, ז': בפרק ט' מלוכותה קדיש עליוני ויחסנן מלוכותה עד עלים עליוני. כאשר בארכו וזה העניין באדר הפסוק בפרק ג' ובפרק ט' "ההקל הרראשון מוחה הספר".

וכמו כן בטה שהוכר לו לדאייה בטסוק תא אחריו, והוא אהבת צדק ותשנא רשות על בן משחר אלקים אלקיין ונג'. ותרגום כמו כן מלת אלקים לנכח, כי אז אמר נס כי אתה אלקים וכל בונתו היא ליחס האלקיות לישוע, נס מה הכל יצאה פיהו, כי הרצון בו: ע"ב משחר אלקים אשר הוא אלקיין. וכמוותו: כי זה אלקים אלקינו עולם ועד, תחילים ט"ה. וכן שמעה עמי ואדרבה, ישראל ואעדיה בן, אלקים אלקין אני, תחילים נ'.

צ"ז. פרק ב' פסק ז': הביאו ראייה נס כי על ישו מספק ותחסרו מעט מלאקים וכבוד והדר תעשרהו. ושם, בפרק ט': אמר ישו מחשוף מעט מהמלכים. ע"כ'.

הנה הראה איך מאמרי זה הכותב סותרים זה את זה, כי בטסוק הקודם הנגיד את יוש השתחווה על מלאי אלקים עד אמר כי עליו נאמר השתחווה לו כל מלאי אלקים. אבל בזאת הפרק הקטינו פחתו מהמלכים באמרו: ישו היה מחשוף מעט מהמלכים, בדרכיב: ותחסרו מעט מלאקים. וא"כ אין מן האפשר שישתחוו לו מהמלכים לשון, או רשותה מהדור טה. וכן בונת זה המומר החטא זה הכותב בזדון לבו לפניו על ישו הנכרי מה שלא כיוון אליו המשור טעולם, אבל הופיעו הזות באללה הפסוקים הוא באמרו: כי אראה שפיך טעשה אצבעתיך רירה ובוכבים אשר בונת, הרצון בו: כי כאשר אני רואה וסתכל באללה הכריות הנגידות והKİומות, אני תפה ואומר כלבי: מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו. ר"ל: לאחר שהאדם הרא בריה קפנה וחיוום בכאן ומחור בקביר, איך זכרתו בבריאותו במת שחונגת אותו ונפש עליונה זבח וקיימת מעלים המלאכים. וכן פקדו במת שמת עני השנחתך עליו חomid ובנשמה העליונה החיה עשית את האדם ודמת למלכים העליונים. הסרתו מעת מהם להיות גוף מהוחר טהור שפל עכוד וגפסד, אבל המלאכים הם שכילים נבדלים מהוחר. ועכ"י בעבור הנשמה היא כבוד והדר תעשרהו, כי המשלתו במעשה ידריך שם כל נבראי מטה, והוא אמרו: כל שתה תחת רגלי.

ספר חלומות אין הנדרא ב'שונם אפוקליפס

צ"ט. פרק ז' פסוק ז' "זה כור י'ב שבתי ישראל כוח הדר": יהודת הארץ גד אשר נפתלי מנסה שמעון לוי יששכר ובולן יוסף ובנימין. הנה תראה כי לא וכור שבט דן ווישכחון כי הכנים שבט מנשה במקומו אעפ"י שהוא נכל נוכרו נשבט ווקה. ומכאן נראה כי הכותב החלומות והבלמים אפייל מניין השבטים בשיטות לא היה יודע בכירור, מה שאיפלו תינוקות של בית רבן יעדו. וזה הענן מורה גם בן שגס כל טאמרא הרא'ג בתכו אנשים ריקם ופוחים שא' הוא בקאייט אפייל בדברים הפשוטים הנכתבים בספריו הקודש כאשר הוכחנו בפרק מה' סתחלק הא' מוה הספר, וכן בהצעותינו על ההלק הב' הוה וכפרקים רבים גם כן מות החלק.

ק). פרק כ"ב פסוק י"ה והוא סוף וחתיות הא"ג, בתוכו: כי הנני מעיד לכל השוטע דברי נבואות אלה הספרים, אם יוסיף על הדברים יוסיף עליו האל המכוון הכתובות באלה הספרים, וכן מי שיגרע מדבר ספר נבואה זו את יגער האל הלקן הספר החיים ומיר הקודש ומחכחות הכתובות בספרים אלו. עבדל.

הנץ רואה שנם אלה הדברים עומדים וננדס, כי גם הנזירים כלם מוטבאים על דברי הרא'ג כי שובחים שם הראשון לשבע מה שלא צוח ישו ולא שלוחיו. וכן גורעים מהם כי איןנו נזהרן מאכילת הדם והנהנים מבעל חיים כפי מה שנצעטו מחשלויס דרכתייב באקטא אפסטולרים פרק ט", פסוק כ' וכ"ט. וכבר הארכנו כוח העניין פרק ג' מתחלק הראשון מות הספר. ע"ש.

ופה נשלים מה שייעדרתי לכתוב בוח ההלק השני בעור האל האחד ואין שני לו הוא הראשון והוא האחרון ומבלעדיו אין אלים.

תבענה שפטיה תהלה לרובב בשמי קדם, האל המאווני חיל למלחמה זו את מלחתה של תורה, להוציא אמת ולסתור השקר ולהודיע האמת והדעת הזדקה לבלתי אפוחת בריאות ברורות ואמתיות נבואות ושכלויות הבניוות לתפליות ואשר היה עם לכבי עד אשר זכני לנמר ולhashlim הספר הזה, כי זכני למה שהבטינו ע"י נביאיו: כי אז אהסיך אל עמי שפח בורחה לקרא פלם בשם יי' לעבדו שכם אחד היה יי' מלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד.

תש ונשלם שבוח לאל בורא עולם.